

Lumi Janko. III. a.
1940.

OLD SUREHAND

KAREL
MAY

POTOPIŠNA POVEŠT

potopisne literature

Tiskovne zadruga
v Ljubljani priporo-
čamo naslednja dela:

L. Hearn:

Knjiga o Japonski

● Broš. 28 Din, vez. 38 Din

Kunaver:

Zadnja pot kapitana Scotta

● Broš. 36 Din, vez. 46 Din

Sven Hedin:

V azijskih puščavah

● Broš. 36 Din, vez. 46 Din

Juš Kozak:

Boj za Mont Everest

● Broš. 36 Din, vez. 46 Din

P. Brežnik:

Junaki prekoocean- skih poletov

● Broš. 36 Din, vez. 46 Din

F. Nansen:

V noči in ledu

● Broš. 36 Din, vez. 46 Din

H. Dolenc:

Spomini o Cerkni- škem jezeru

● Broš. 10 Din, vez. 20 Din

PROSVETI IN ZABAVI

26.

NATISNILA DELNIŠKA TISKARNA, D. D. V LJUBLJANI
(PREDSTAVNIK MIROSLAV AMBROŽIČ)

KAREL MAY

OLD SUREHAND

POTOPIŠNA POVEST

II. DEL

PIREDIL
DEBELJAK ANTON

V LJUBLJANI 1930

ZIDALA IN ZALOŽILA TISKOVNA ZADRUGA V LJUBLJANI

43176

030018881

FZC

PRI THICKOVI MATERI

Jefferson-City, glavno mesto države Missouri ter obenem poglavitni kraj v County Colu, leži ob desnem bregu Missourija na prijazni višini. Danes je prebivalstvo znatno naraslo, vendar je bil že takrat v mestu sedež okrožnega sodišča. Stopil sem v najcenejšo gostilnico, ker rad poslušam preproste ljudi. Bilo pa je to v ulici Fire-street št. 15 pri Thickovi mamki, kjer so se shajali lovci, kožuharji in naselniki ter se radi pogovarjali o divjem zapadu.

Bilo je zvečer, ko sem prišel v to doslej neznano mi krčmo. Konja in puški sem bil pustil na neki kmetiji ob reki, kjer naj bi bil Vinetu čakal moje vrnitve. On ni maral za mesta in se je rajši nastanil tu za nekaj dni. Jaz sem si mislil v mestu nakupiti raznih stvari. Tudi moja oprava je potrebovala popravila. Zlasti dolgi čevlji so bili na mnogih krajih silno «odkritosrčni» in golenice so odpovedale pokorščino: venomer so mi polzele proti členkom. Razen tega sem namerjal v bančnem podjetju Wallace & Co. kaj poizvedeti o prijatelju Surehandu.

V dolgem in precej širokem prostoru je stalo okoli dvajset miz, polovica praznih. Za drugimi je sedela mešana družba v gostem tobačnem dimu: izbrano napravljene gentlemeni s cilindrom globoko na tilniku, držeči noge v svetlih škornjih na mizi; lovci na krznaše in naselniki vsake bire in baže pa v nepopisnih oblekah; barviti ljudje od najgloblje črnine do svetle sivorjavine, z volnatimi, kodrastimi ali gladkimi lasmi, z debelimi in tankimi ust-

nami, z zavihanimi zamorskimi ali pa bolj ali manj kavkaškimi nosovi; splavarji in ladijski hlapci z visoko potegnjenimi golenicami in z nožem poleg samokresa za pasom; polkrvni Indijanci zraven drugih polutanov vseh možnih sklatov in odtenkov.

Vmes opleta in pometa tršata mati Thickova, skrbeča za to, da ne bi nobenemu gostu nič manjkalo. Vsakogar pozná, ga kliče po imenu, tega prijazno pogleduje, grozi pa onemu, ki se zdi pripravljen za prepir. Naposled pri-seje do mene in me vpraša po željah.

«Bi se dobila čaša piva, mama Thickova?»

«Yes», prikima, «pa še prav dobrega. Rada vidim, če moji gostje pivo pijó. Bolj zdravo je in dostojnejše od žganja, ki marsikomu glavo zmeša. Ste menda Nmec? Se mi je koj zazdelo, ker zahtevate pivo. Vas še ni bilo pri meni?»

«Ne še, ampak danes bi se rad zatekel k vaši gostoljubnosti. Imate dobro posteljo?»

«Moje postelje so vse dobre!»

Premerila me je od nog do glave. Moj obraz ji je po vsej priliki boljše godíl nego ostala vnanjost, kajti dodala je:

«Nemara si že dolgo niste preoblekli perila, ampak vaše oči so dobre. Hočete skupno ležišče?»

«Najrajši bi svojo sobico. Plačam lahko, čeprav sem slabo napravljen.»

«Verjamem, gospod. Dobite jo. Če ste lačni, tu je jedilni list.»

Odšla je po pivo. Vrla ženska se me je dojmila kot pametna, postrežljiva gospodinja, ki rada vidi okoli sebe zadovoljnost.

Prisedel sem bil za prazno mizo blizu dolge, ki je bila čisto zasedena. Tu se je živahno razpravljalo. Kmalu sem posnel, da je tu traper ali krznar, indijanski agent, kroš-

njar, nastavar in precej naselnikov. Vsakdo je vedel kaj povedati iz svojih doživljajev. Prestregel sem imena Old Firehand, Old Death, Sans-ear, pa Dik Hammerdull in Pit Holbers, ki sta bila moja stara prijatelja. Omenjalo se je tudi Surehandovo in moje ime. Detektiv Treskov je govoril o kapitanu Kajmanu, morskem razbojniku, katerega je bil ujel in semkaj pripeljal.

Thickova mamica mi je prinesla drugi kozarec in mi zaupno pošepetala: «Danes je tu posebno lepo. Prav veselí me, če gospodje pripovedujejo čedne zgodbe, potem je vsaj mir v hiši. Drugače se kaj hitro spro in mi razbijajo stole in kupice.»

Nekaj ur je tako preteklo, potlej so prišli novi gostje. Šest oseb je prirobantilo. Imeli so ga precej pod kapo. Akoprav je bilo še dovolj prostora, so sedli za mojo mizo. Jaz bi bil najrajši vstal, a bi bili to brez dvoma smatrali za žalitev, ker pa nisem mislil dajati povoda za sirova pričkanja, sem ostal. Zahtevali so žganíce. Mati Thickova jim je postregla, vendar na tak način, da se je spoznalo, kako malo ji je do teh ljudi.

Meščani niso mogli biti. Razen nožev in samokresov so namreč imeli tudi puške s seboj. S težavo sem se krotil, da sem vztrajal ob njih. Žganje je kar smrdelo iz njih in čeljustali so toli hrupno, da ni bilo čuti več drugih gostov.

Najglasnejši je bil močan zagovednež. Obraz mu je bil kakor psu samsovu. Vedel se je kot vodja drugih in vse je kazalo, da tovariši nekam spoštljivo občujejo z njim.

Kvasili so o junaštvih, ki so jih izvršili ali jih še bodo, o bogastvu, ki so ga pognali po grlu in ki si ga mislijo zopet pridobiti. Čašo za čašo so zlivali vase, in ko jih je gospodinja opomnila, naj pijó počasi, so jo nahrulili, da pojdejo kar sami v točilnico.

«To bi vam prepovedala», se je postavila hrabra krčmarica. «Tu leži revolver; kdor se spozabi na moji lastnini, dobí kroglo!»

«Pa ne od tebe?» se je zakrohotal buldog.

«Pa prav od menel!»

«Ne bodi no smešna! V take ročice sodi šivanka, ne pa revolver. Ali res misliš, da nas boš v strah pripravila?»

«Kaj mislim, je moja stvar. Vsekakor pa se vas ne bojim. In če bo treba pomoči, je zadosti gospodov tu, ki se bodo potegnili za ubogo vdovo!»

«Kje so tisti gospodje?» se je posmehoval in vstal s stola, izzivalno zroč okoli sebe. «Naj le pridejo, da bomo videli, komu bo prej srce v hlače palo!»

Nihče se ni zganil, tudi jaz ne. Na moj odpor sploh ni računal, ker pri svojih besedah me niti pogledal ni. Bržkone se mu je zdel moj mirni obraz prekrotak. Spadam namreč med ljudi, ki baš tedaj kažejo skromen videz, kadar kipí v njih. Mož, ki se šteje za velikega dušeslovca, mi je to svoj čas objasnil s stavkom: Kadar se duh umakne navznoter, mora biti obličje na zunaj neumno videti; to se razume samo po sebi.

Ko je pasjeglavec opazil, da se nihče ne odzove, se je še bolj naščetinil. «Saj sem si mislil; nihče si ne upa!» se je smejal. «Rad bi ga videl, kdo bi se spoprijel s Tobijo Spencerjem! Glavo bi mu odvil! Tobija Spencer sem namreč jaz, in kogar miče zvedeti, kakšen hrust je ta Tobija, naj le pride!»

Iztegnil je stisnjene pesti in še enkrat ošinil vse navzočne s pretečim pogledom. Je bil res strah ali samo stud pred takim rogoviležem, tudi tokrat se ni nihče zmezil. Tedaj se je še glasneje zakrohotal:

«Vidíte, fantje, kako so stisnili rep med noge, toliko da je Tobija Spencer usta odprl! Pa ga res ni, prav nobenega

ni med njimi, ki bi si drznil vsaj golsniti. In to hočejo biti gospodje!»

Tedaj se je vendar dvignil nekdo med priseljenci, po videžu farmar, čvrsta grča, ki pa le ni mogel biti kos temu brdavsu. Stopil je nekaj korakov bliže in rekel:

«Hudo se motite, Tobija Spencer, ako mislite, da ni nikogar, ki bi se drznil postaviti se vam po robu. Tu na primer stoji mož, ki se požene za mater Thickovo.»

«Tako, tako!» ga je potepuh prezirno premeril z očmi. «Zakaj pa ne pridete bliže, če ste tak junak?»

«Že grem!» je dejal drugi in napravil še nekaj korakov. Glas pa mu ni bil več tako trden ko prej. Ker je stopil tudi Spencer nekoliko naprej, sta si bila čisto blizu.

«Well! Torej vi ste mož, ki se ne boji?» je vprašal potepuh. «Takšno človeče, ki ga z enim samim prstom prevrnem!»

«Dokažite, če morete!»

«Če morem! Precej se bo zgodilo!» S to grožnjo je stopil Spencer dva koraka proti njemu.

«No, kar naprej!» je zaklical drugi in se odmaknil.

«Tak stoj no pri miru, ti veliki junak! Dobro se drži, sicer te pribijem na zid, da boš visel.»

Spencer je zopet koraknil, farmar pa na rakovo pot. Branil se je samo z jezikom:

«Nikar ne mislite, da nas boste tukaj v strah prijemali!»

«Pha, pokaži, če se mi moreš upirati! Obesim te malo više, da bodo ljudje videli, kako hrabrega zaščitnika ima Thickova mama.»

Bliskoma ga je dvakrat lopil po ramah, ga zgrabil za nadlahti, mu jih pritisnil k životu, ga potisnil k zidu in ga porinil tako navzgor, da je z ovratnikom obvisel na kljuki za oblačila. To ni bil vsakdanji čin in silák ga je izvršil tako, da se mu ni pri tem poznal nikakršen napor. Pre-

maganec je bingljajl nekaj časa na obešalniku, potem se mu je pretrgal ovratnik pri bivoljem suknjiču in telebnil je na tla. Spencer se mu je hahljal na vse grlo; drugovi so mu pomagali, pa tudi ostali se niso mogli držati povsem resno, čeprav niso pritrjevali štekljačarju. Ta je sedaj meni privoščil svojo pozornost. Radovedno me je motril in me vprašal:

«Ste gotovo tudi tako pogumni kakor onile, he?»

«Ne verjamem, gospod», sem mirno odvrnil.

Ob vseh mizah je bilo tiho, češ, kaj pride sedaj. Morda bo spet kaj za smeh.

«Torej niste?» je povzel. «Poseben junak se mi ne zdite! Sreča za vas, drugače bi tudi vas na klin obesil!»

Ker nisem bleknil ne bev ne mev, me je nahrulil:

«Ali morebiti ne verjamete?»

«Hm! Prav rad verjamem.»

«Zares? Tobi Spencer namreč ni mož, s katerim se burke uganjajo!»

Očividno je iskal zdražbe. Opazil sem, kako Thickova mati preplašeno vame gleda, in napravil sem ji veselje, da sem prav vljudno odgovoril:

«O tem sem prepričan, gospod. Kdor je tako čvrst, da z enim sunkom obesi človeka na žebelj, mu ni treba, da bi ga drugi zafrkovali.»

Zlobni pogled se mu je nekam omilil in čez obraz mu je šinila neka prijaznost, ko je dodal z zadoščenjem:

«Prav imate, gospod. Kazno je, da niste napačen človek. Ali mi hočete povedati, kakšen poklic imate?»

«Hm! Prav za prav nobenega, ker vprav zdaj nimam nikakega posla.»

«Nekaj pa morate vendar delati, mar ne?»

«I seveda. Marsikaj sem že poskušal.»

«Pa nikamor prišli, jelite? Kaj ste bili nazadnje?»

«Nazadnje sem bil v preriji.»

«Torej lovec? Ali znate streljati?»

«Tako za silo.»

«Ampak nekam plahe narave se mi zdite!»

«Hm! Kakor kane. Srčnost naj se kaže, kadar je treba.

Drugače je to bahaštvo!»

«Prav pravite! Čujte, počasi mi ugajate. Vi ste ponižen fant, ki bi se dal porabiti. Ko bi vedel, da niste popoln začetnik, bi...»

«Bi?» ... sem vprašal, ker ni končal stavka.

«Bi vas vprašal, ali vas veselí z nami?»

«Kam pa?»

«Na zapad. Hočete?»

«Preden morem pritrditi, moram vendar vedeti, kam in po kaj.»

«Well, tudi to je pametno. Namenili smo se malo v Kolorado, v park San Luis nekako. Ste bili morda že kdaj tam gori?»

«Sem.»

«Kaj? Tako daleč? Tega vam ne bi bil prisodil. Vam je znana pokrajina okoli Penastega slapa?»

«Ne.»

«Tja hočemo. Ondi v parkih dobivajo zadnje čase spet toliko zlata, da ne kaže zamuditi prilike.»

«Mislite kopati?»

«Hm... daaa...» je zategnil.

«Pa če nič ne najdete?»

«Bodo pa drugi», je pomenljivo skomignil.

Razumel sem, kam meri. Žeti je menil, kjer ni sejal.

«Da nič ne najdemo, zato si vam ni treba glave beliti», je nadaljeval, da bi me podžgal. Resno me je mislil s seboj vzeti, čim večja bi bila namreč njegova družba, tem bolje bi se mu morala stvar obnesti. Mene pa je imel

vsekakor za človeka, ki ga lahko izkoriščaš in naposled odpodiš. «Mi vsi smo preverjeni, da napravimo lepe dobičke, saj imamo s seboj moža, ki je zveden v tem.»

«Pa ne zemljeslovca, geologa?»

«Še več ko to. Možak ima vse znanje in skušnje, ki so potrebne v zlatih jamah. O tem ne boste dvomili, če vam povem; da je to častnik najvišjega čina, namreč general.»

«General?» sem ponovil, medtem ko se mi je nekaj zasvetilo v glavi. «Kako pa mu je ime?»

«Douglas. Udeležil se je neštivilnih bojev in pozneje uganjal po gorah znanstvena raziskovanja. Njih izsledek je prepričanje, da bomo našli dosti zlata. No, zdaj vas mika?»

Da je imel v istini namen, kopati zlato, ne bi bil tu, pred tolikim pričami, o tem govoril. Potemtakem je imel nekaj drugega za bregom. To pa ni moglo biti nič prida, ker je bil slutvo-general poleg. Da se je ta še vedno imenoval Douglas, mi je bila nepojmljiva neprevidnost.

«Ne, gospod, prav nič me ne mika.»

«Zakaj pa ne?»

«I, ker mi stvar ni pogodu.»

«Zakaj pa vam ni pogodu?»

Poteze so se mu bolj in bolj mračile, naposled so bile grozeče.

«Ker ni po mojem okusu.»

«Kakšen okus pa imate, gospod?»

«Takšen, ki se drži poštenja.»

Šinil je kvišku in zarjul:

«Tri sto kosmatih hudičev! Hočete reči, da jaz nisem pošten?»

Tudi nekateri gosti so vstali. Hoteli so natanko videti nastop, ki se je obetal.

«Za vaše poštenje se je meni tako malo brigati, kakor vam za moj okus.» Mirno sem sedel in ostro pazil nanj. «Midva nimava nobenih skupnih opravkov in se bova v miru pustila!»

«V miru? Vi ste me žalili, in pokazati vam moram, kdo je Tobi Spencer.»

«Tega ni potreba. To ste, kar jaz, namreč gost pri materi Thickovi. Gost pa se mora dostojno vesti, če naj z njim dostojno ravnamo.»

«Ha! Kako pa mislite vi z mano ravnati?»

«Kakor zaslužite. Nisem vas vabil k svoji mizi, dovolj je bilo drugod prostora. Pomenka nisem jaz pričel. Ko pa ste me potegnili v svoj pogovor, sem vljudno in stvarno odgovarjal. Vaše namere in nakane me ne brigajo. Ker pa ste me vprašali, ali hočem z vami v Kolorado, sem mirno dejal, da me ne veseli.»

«O poštenosti ste govorili, fantè! Tega ne trpim!»

«Hm! Jaz mislim, da poštenjak lahko brez skrbi govori o poštenosti. Zato se še ni treba togotiti.»

«Človek, čuvajte se! To je zopet sramotitev, ki...»

Prerušila ga je krčmarica, češ, naj bo miren. On pa je dvignil roko proti njej.

«Ne hodite v nevarnost, mati Thickova!» sem jo prosil.

«Jaz sem vaje sam zase skrbeti in sam sebe braniti.»

To je rokovnjača še bolj razkačilo. Obregn timer se je obme:

«No, pa se brani! Na, to je za žalitev!»

Zamahnil je s pestjo; na to sem bil pripravljen. Ko bi trenil, sem pograbil vrček in prestregel z njim udarec. Steklo se je razletelo. Hkrati sem skočil pokonci in sunil telebana s toliko silo pod brado, da je odletel, kakor je bil krepak in težak, in telebnil na tla, prevrnivši mizo in nekaj stolov.

Za zdaj sem moral najprej gledati na njegove tovariše. Ti so res pri tej priči z divjim vriščem pritisnili name. Dvakrat s pestjo — in dva sta sfrčala na desno in levo. Tretjemu sem se zakadil z obema pestema v trebuh, da se je s pretrganim krikom sesedel. Zadnja dva sta preplašena odskočila.

V tem se je Spencer pobral. Roka mu je krvavela, še bolj pa mu je lila kri iz ust. Ob mojem sunku se je bil v jezik ugriznil. Pljuvaje kri proti meni, je tulil:

«Pes, to je tvoja smrt! Takšna seriga, ki še ne ve, kakšen poklic ima, se drzne nad Tobijo Spencerja! Jaz ti...»

«Stoj! Takoj roko od pasu!» sem ga prekinil, ker je segel po samokresu. Obenem sem potegnil jaz svojega in ga naperil vanj.

«Ne, ampak roko za pas!» se je penil. «Moja krogla te...»

«Še enkrat: proč z orožjem, sicer ustrelim!» sem ga zopet presekal.

Vendar ga je potegnil. Pomeril sem mu na dlan. Kričnil je in jo povetil. Revolver mu je zdrknil na tla.

«Roke gor! Pri tej priči, vi vsi, roke kvišku! Kdor ne sluša, dobi kroglo!» sem zdaj ukazal.

«Roke kvišku!» je na zapadu nevarna beseda. Kdor drži prvi orožje v roki, ima prednost. Da reši sebe, ne sme prizanašati nasprotniku. Kdor zapove «roke kvišku!» in se mu hipoma vse ne pokori, strelja nepreklicno. To ve vsakdo. Zato je vseh šest možakarjev dvignilo roke v zrak. Potegnil sem bil še drugi samokres in svaril:

«Nikar spuščati rok, dokler nismo opravili! Enajst krogel imam še. Mati Thickova, poberite jim puške, revolverje in nože! Jutri naj pošljejo ali pridejo ponje. In preiščite jim žepe. Od denarja si odtegnite za potrošek in za vrček, ki ga je Spencer razbil. Potem naj se izkidajo.»

Thickova je ročno izvršila. Smešno je bilo videti, kako stoje možanci za mizo z dvignjenimi rokami in se ne upajo ganiti. Kakšni ljudje so to, se je pokazalo po njih bogastvu: samo nekaj stotink jim je ostalo preko zapitka. Ko je gostilničarka spravila svoj denar, sem velel:

«Zdaj pa vrata odprite, mati Thickova, da odmarširajo. Zunaj lahko spuste roke, prej pa ne, sicer bom streljal še v zadnjem trenutku.» Odkorakali so. Zadnji je bil Spencer. Pred vežo se je še okrenil in pretil, napol tuleč in napol sikajoč:

«Na svidenje! Potem boš pa t i roke kvišku držal, pes!»

Splošna napetost se je sedaj plegla v dihu, ki je slišno zavejal po vsem gostišču. Thickova mi je prinesla novo pivo in mi stisnila roko: «Zahvaliti vas moram, gospod. Oprostili ste me tega človeka, ki bi bil kdo ve kaj še uganjal. Pa kako ste to napravili! Najboljšo sobo dobite. Ampak pazite se teh ljudi!»

«Pju! Jaz se ne bojim.»

«Veste, takile potepini napadajo zahrbtno.»

Potem sem videl, da jo po meni vprašujejo. A ni mi bilo do tega, da bi delal znanstva za dva, tri dni. Dalje pa nisem namerjal ostati v Jeffersonu. Gospodinja mi je odkazala res lepo sobo in sem bolje spal, nego sem se nadejal: zapadnjak, ki po dolgem času zopet nočuje v zaprtem prostoru, po navadi niti očesa ne zatisne.

Drugo jutro sem prenovil svojo vnanjost in poiskal banko Wallace & Co., da poizvem kaj o Surehandu. Silo me je mikalo, v kakem odnošaju je s to hišo. Ko sem v poslovalnici vprašal po mistru Wallaceu, sem svoje ime kar zamolčal: kolikrat sem imel na svojih potih izredne uspehe samo zbog tega, ker me niso ljudje poznali!

«Recite mistru Wallaceu, da je znanec gospoda Surehanda.»

Toliko, da sem izrekel to ime, so se glave vseh uradnikov obrnile proti meni. Sprejel me je v posebni izbici gospod srednjih let in prikupnega lica. Ob mojem vstopu se je dvignil in se predstavil: «Jaz sem Wallace, gospod.»

«Meni pa pravijo Old Shatterhand.»

«Dobro došli, gospod. Mnogo dobrega sem čul o vas. Seveda ste šele pravkar prispeli v Jefferson-City?»

«Ne, že snoči.»

«Kaj? Pa me niste takoj posetili? Kje ste prenočili, gospod?»

«Pri Thickovi materi, tu v bližini.»

«Poznam jo; poštena ženska, vendar ne gostilničarka za gentlemana kot Old Shatterhand.»

«O, bil sem čisto zadovoljen.»

«Ker ste vajeni šatoriti pod milim nebom, ob vsakršnem vremenu. Kadar pa vas zanese v civiliziran kraj, bi si morali pošteno odpočiti. To ste dolžni svojemu telesnemu in duševnemu zdravju.»

«Prav radi tega zdravja mi ni do velikih razločkov, gospod.»

«Pa bodi! Vendar upam, da sprejmete moje vabilo in ostanete pri meni, dokler boste tu.»

«Oprostite, ker ne morem! Bržčas odpotujem že jutri. Razen tega sem rad popolnoma neodvisen, kar pri vas ne bi bilo mogoče. Tudi mistru Surehandu sem dolžan, da vas ne nadlegujem.»

«Kako to?»

«Ga dobro poznate?»

«Bolje ko kdorkoli. Celo v sorodu sva si.»

«Well! Prosil me je, naj ne poizvedujem po njegovih razmerah. Ako bi tukaj stanoval, bi gotovo marsikaj uganil, česar mi ni treba vedeti.»

«Hm!» je prikimal zamišljeno. «Ne bom več silil, ampak prav dobro bi mi došli, to vam iskreno priznam.»

«Hvala, Mr. Wallace! Hotel sem vas samo vprašati, kod približno hodi sedaj Mr. Surehand.»

«Krenil je gori v parke, najprej v San Luis.»

«A! Kdaj pa je odrinil odtod?»

«Pred tremi dnevi.»

«Torej ga izlahka dohitim.»

«Tja ste namenjeni? Hočete k njemu?»

«Da. Tudi Vinetu bo z menoj.»

«Tudi Vinetu? To me silno veseli. Neprestano smo v skrbeh za Surehanda. Če sta taka dva moža pri njem, bomo dosti mirnejši. Enkrat ste mu že oteli življenje. Zato mislim, da...»

«Malenkost!» sem mu prestrigel hvalo. «Kakor rečeno, ne maram posegati v njegove tajne. Vendar pa bi mi morda smeli povedati, je li našel v Fort Terretu tistega Dana Ettersa?»

«Ettersa sploh tam ni bilo.»

«Torej se je general zlagal!»

V tem je vstopil pisar in pokazal papir, vprašujoč, naj se li izplača.

«Ček za pet tisoč dolarjev, Grey & Wood v Little Rocku», je čital Wallace. «Vse v redu.»

Pisar je izginil. Čez nekaj časa je prišel moški mimo najinega okna. Oba z bankirjem sva ga videla.

«Za Boga!» sem kliknil. «To je bil general!»

«Kako? Pa ne tisti, ki je tako po nepotrebem poslal našega Surehanda v Fort Terret?»

«Tisti, tisti.»

«Tako se mi zdi, kakor da je bil v moji poslovalnici. Dovolite, da povprašam, kaj je hotel!»

«Jaz pa moram pogledati, kam gre!»

Požuril sem se ven, a se je bil že izgubil. No, pa saj drugega opravka nimam z njim, kakor da se ga varujem, ako me je zapazil. Ko sem se vrnil k Wallaceu, sem izvedel, da je general predložil zadevni ček. Seveda ga nihče ni poznal.

Wallace me je povabil na zajtrk. Njegova družina me je sprejela tako, da sem ostal še pri obedu in še dalje: skoro devet je bila ura, ko sem se vrnil k Thickovim.

Krčmarico je imelo, da bi se kujala, ker me ni bilo toliko časa. Spekla je nekaj posebnega zame — pojedel je pa Mr. Treskov. Včerajšnji gostje so bili še deloma tu in zopet je bilo vse živo.

Tobija Spencer je bil po mojem odhodu poslal po orožje. Sedel sem tako, da sem imel vhod pred očmi. Zato sem prvi uzrl dva prihajaja, v katera so se takoj uprli vsi pogledi. Sicer pa je bila njuna vnanjost takšna, da je morala vzbuditi največjo pozornost. Eden je bil kratek in debel, drugi pa dolg in suh. Debeluh je imel zagorelo golobrado obličje. Dolgin je bil sicer tudi od solnca opečen, a njegova brada je imela prav malo kocin. Visele so mu od lic, obradka in gornje ustnice skoro do prsi. Podoba je bila, kakor da so mu jo molji razjedli in razredčili. Še bolj pa je bodla v oči obleka obeh možancev. Od glave do pete sta bila zelena ko čížek: kratka, ohlapna jopica, kratke, široke hlače, dokolenke, zavratnica, rokavice, kučma z dvojnimi zaslonom, enim spred, enim zad, po načinu istočnih šlemov — vse zeleno kakor čížek. Manjkal jima je zgolj enoočnik, pa bi se bila lahko štela za prednika današnjim «izlizancem», osobito ker sta imela tudi debele, nelične dežnike v rokah.

Vse se je oziralo vanju. Navzlic njuni opravi, prav za prav maškaradi, sem ju takoj spoznal kot stara prijatelja.

Ker pa sem ju hotel osupiti, sem obrnil svojo stolico tako, da mi nista videla v obraz. Pozdravila nista. Tudi jima ni prišlo na pamet, da bi po tihem govorila. Naglo sta se razgledala, nato je trebušnik obstal pred prazno mizo in vprašal drobniča, ki je polahko ter oprezno pristopical:

«Kaj deš, Pit, stari lisjak, bi se utaborila za to štiri-nožno stvarjo?»

«Če meniš, da je nama prikladna, nimam nič proti temu, stari Dik.»

Krčmarica je vstopila in vprašala po željah.

«Ste vi gospodinja te pivne in spalne palače, ma'am?» je pozvedal Dik Hammerdull.

«Yes. Želite morda pri meni prenočiti, blagorodje?»

«Če hočeva tu prenočiti ali ne, je vseeno. Bajto že imava, kjer stanujeva. S čim se gasi žeja pri vas?»

«Imam vsakovrstno žganje. Posebno vam priporočam metov in kuminov juleks.»

«Juleks sem, juleks tja, paljenke ne pijeva. Nimate piva?»

«Naravnost imenitno.»

«Torej prinesite dva lonca, ampak polna morata biti!»

Dobila sta. Hammerdull je nastavil vrček in ga na dušek izpraznil. Ko je Pit to videl, je zvrnil svojega tudi do zadnje kaplje.

«Kaj deš, Pit, ali hočeva še enkrat pit'?»

«Če meniš, Dik, da ne utoneva v njem, nimam nič proti temu. Bolje se prileže ko savanska voda.»

Vrčka sta se vnovič napolnila. Stoprav sedaj sta se jela razgledovati po pivnici in gostih. Debeluh je najprej uzrl detektiva Treskova, ki je presenečen motril oba šaleža.

«Gromska strela!» je kliknil. «Pit, stari lisjak, poglej no proti dolgi mizi! Poznaš gentlemana, ki sedi v desnem kotu in se nama smeje, kakor da sva mu tasta ali botra?»

«Če meniš, da ga poznam, Dik, nočem imeti nič zoper to.»

«Mar ni to policist, ki je imel takrat morskega razbojnika na merku? Pojdi, da mu streseva prednji nogi!»

Požurila sta se proti mizi. Treskov jima je stopil vzradoščen naproti. Že včeraj sem ga pri njegovi pripovedi o «kapetanu Kajmanu» natanko opazoval. Obraz mu je bil ustrojen od vetra in vremena, precej ogorel, čeprav se te ni dojmil kot pravi zapadnjak. A njegove poduševljene poteze, njegov modri, jasni in bistri pogled so razodevali hladnokrvnost, odločnost in smotrovitost. Obeh zapadnjakov ni hotel prvi pozdraviti, hoteč se preveriti, ali ga bosta spoznala. Dik Hammerdull in Pit Holbers, o katerih je včeraj tu tekla beseda, pri Thickovi mami! To je bil seveda vesel dogodek. Vse jima je stiskalo roke in kajpada sta morala prisesti.

«Še včeraj smo govorili o vaju», je dejal Treskov. «Pravil sem o naših tedanjih doživetjih. Zato se ne smeta čuditi, ako sta tem gospodom prav ljuba znanca. Ali se sme vedeti, kako se vama je potlej godilo? V New Yorku sem se moral ločiti od vaju, ko smo prisostvovali usmrtitvi kapetana Kajmana, gospice admiralke in tovarišev.»

«Kako se nama je godilo? Imenitno», je odgovoril Hammerdull. «Odšla sta naravnost na zapad. Mnogo sva doživela in imela vselej obilen lov. Mošnjiček imava tako nabit, da ne veva kam s cvenkom.»

«Torej vaju moramo zavidati, Mr. Hammerdull.»

«Zavidati, Mr. Treskov? Ne razdirajte praznih! Kaj naj počnem s svojimi zlatniki, čeki in nakaznicami v divjem zapadu, he?»

«Pojdite na vzhod in uživajte življenje!»

«Hvala! Mar naj sedem v krčmo in goltam jelovnik vse po vrsti? Naj se gnetem po natrpanih koncertnih dvo-

ranah, požiram najslabši zrak na zemeljskem oblu in se spuščam v opasnost, da mi bobnice in trobente ugonobe tanki sluh? Bog oča nudi zunaj v šumenju prašume in tajinstvenih glasovih pustinje vsakomur, kdor ima zmisel za to, koncert, ki mu vaše gunge in gosli in bobni niso kos. Ali naj sedem v gledališče, vtaknem svoj nos v vonjavo po mošku ali pačuliju ter poslušam godbo, ki mi izpodkopava zdravje, ker se ji moram do bolnega smejati ali se jeziti nad njo? Naj ka-li najamem stanovanje, kamor ne sme zavejati veter niti pasti kaplja dežja? Naj se li zlekнем v posteljo, nad katero ni milega neba, ne zvezd in nobenih oblakov; naj se zavijam v perje, da se sam sebi zazdim kot oskuben ptič? Bežite s svojim vzhodom in njegovimi užitki! Edine, pristne užitke nahajam na zapadu, za te pa ni treba nič plačati. Zatorej nam ni treba tam ne zlata ne denarja, in lahko si mislite, kako je nerodno, če je človek bogataš in mu njegovo imetje ne prinaša nobene koristi. Pa sva razmišljala, kaj bi počela z novci, ki jih ne potrebujeva. Cele mesece sva si belila glavo, dokler ni prišla Pitu Holbersu odlična misel. Jeli, Pit, stari lisjak?»

«Hm, če meniš, da je res odlična, ti pritrdim. Saj misliš mojo staro teto?»

«Naj bo teta ali ne, to je vseeno. A misel se bo izvršila. Pit Holbers je namreč že kot dete izgubil svoje roditelje. Vzgajala ga je stara teta, pa ji je ušel, ker je bila njena odgoja zanj jako boleštna. Priznali boste, gospoda, da so občutki, ki se jim človek kar ne more privaditi, zlasti če se dan za dnem obnavljajo z batino in brljuzgo. Zastran takih bolečih čuvstev je Pit Holbers sédel lisici na rep. V svoji mladeniški modrosti je namreč smatral tetino vzgojno umetnost za prevsiljivo za določne, nežne dele telesa. Sedaj pa ga je pamet srečala. Sprevidel je, da bi

bil smel dobiti še večjo mero tepkovca. Blaga teta se mu zdaj ne kaže več v podobi starega zmaja, marveč kot ljubka rusalka, ki je njegovo vnanjost obdelovala s palico, da bi osrečila njegovo notranjost. To prepričanje mu je predramilo hvaležnost in mu obenem navdahnilo misel, naj poizveduje, ali teta še zemljo tlači. Ako je mrtva, ima bržkone kaj potomcev, zakaj poleg nečaka je imela tudi rodno deco, ki spričo trde vzgoje zasluži srečo na tem svetu. Do tega ji hočeva pripomoči. Teta naj dobi denar, tudi moj, saj meni ga ni treba; in vseeno je, je li moja ali njegova teta. Sedaj veste, gospoda, čemu naju vidite tukaj blizu vzhoda. Vrlo Holbersovo vilo želiva poiskati. Ker pa pred takšno bitje ne moreš tak, kakršen se potikaš po pragozdu, sva izlezla iz zakrpanih usnjenih hlač in jopičev ter si nadela to lepo zeleno opravo, ker naju spominja prerijske barve in zelenečega grmovja.»

«Pa če ne najdeta strine, blagorodje?» je vprašal Treskov.

«Poiščeva njene otroke in jim dava gotovino.»

«In če so tudi ti že pomrli?»

«Nezmisel! Otroci, vzgojeni po takih načelih, imajo žilavo življenje.»

«Torej imata denar s seboj?»

«Kajpada.»

«Pa menda dobro shranjen, Mr. Hammerdull? Vprašam namreč, ker vem, da so zapadnjaki glede denarja včasih neznansko površni.»

Oba sta imela čez ramo torbico, zeleno kakor čížek. Hammerdull je lopil po njej in rekel:

«Vedno ga nosiva pri sebi. Ponoči ga položiva pod glavo. Svojo imovino sva pretvorila v dobre nakaznice in čeke pri Greyu in Woodu v Little Rocku. No, pa pogledjte!»

Ko je imenoval tvrdko Grey & Wood v Little Rocku, sem nehote pomislil na «generala», ki je davi predložil pri Wallaceu & Co. ček te banke. Dik Hammerdull je odpel torbo in vzel iz nje usnjato listnico, ki jo je odklenil s ključkom.

«Tu je denar, gospoda», je dejal. «Torej v dveh torbah shranjen, tako da živ krst ne pride do njega. Ako te čeke...»

Prenehal je. Beseda se mu je zataknila. Hotel je vzeti čeke, pa je držal svetel zveznjič v roki. Na obrazu se mu je pokazala osuplost, preplašenost.

«Kaj je to?» se je zavzel. «Sem mar zavil čeke v časopis? Ali kaj veš o tem, Pit Holbers?»

«Jaz nič ne vem o časopisu.»

«Jaz tudi ne. Čudno, prečudno!»

Odmotal je novine, prebledel in zaklical:

«Jezero vragov! Čekov ni več!» Segel je še v druge predale, a listnica je bila prazna. «Čeki so šli po zlu! Tu jih ni nikjer. Poglej no še ti po svojih, Pit Holbers, stari lisjak! Upajmo, da jih še imaš!»

Holbers je razkopčal torbico, češ:

«Ako meniš, da so skopneli, ljubi Dik, res ne vem, kako bi se bilo to zgodilo.»

Hitro se je izkazalo, da so tudi njegovi čeki izginili ko kafra. Zapadnjaka sta skočila pokonci ter izbegano strmela drug v drugega. Holbersu se je dolgi obraz še za polovico podaljšal, Hammerdull je pa pozabil usta zapreti.

Vsi gostje so jeli sočutno obsipati oba okradenca z vprašanji; zakaj tatvina je bila gotovo vmes. Jaz sem celo sumil, kdo je zmikavt. V splošni zmedi je pa Treskov glasno zatreskal:

«Tiho, gospoda! S tem hrupom nič ne dosežemo. Stvar je treba drugače zgrabiti. Spada pa v mojo stroko. Zato

vas prosim, Mr. Hammerdull, da mi odgovorite mirno in preudarno. Ste trdno prepričani, da so bili vrednostni papirji v tej listnici?»

«Tako trdno, kakor mi je Dik Hammerdull ime!»

«Teh novin pa ni bilo notri?»

«Ne.»

«Torej je tat papirje ven vzel in podtaknil zloženi dnevnik na njih mesto, hoteč vas čim dalje pustiti v mnenju, da so čeki še tu. Listnica je bila tako napeta ko prej in ako ste jo vzeli v roke, ste si morali misliti, da je vse v redu. Kdo pa je tat?»

«Jaz — prav — nič — ne vem», je zategnil Hammerdull močno razburjen.

«Jaz tudi ne», je dodal Holbers.

«Torej ga moramo iskati», je menil Treskov. «Je li sploh kdo vedel, da so v njej denarne vrednosti?»

«Živa duša ne!» je mrmral debeluh.

«Kdaj ste listnico zadnjikrat odprli?»

«Snoči, preden sva legla spat. Papirji so bili še notri.»

«Kje ste prenočili?»

«Pri Hilleyju v Waterstreetu.»

«Ta gostilničar je poštenjak, nanj ne more pasti sum. Ste imeli veliko, skupno spalnico?»

«Da, tu sta bili najini postelji.»

«A! In v tem prostoru ste odprli torbo?»

«Ne, ampak spodaj v gostilni.»

«Vas je kdo opazoval?»

«Nihče. V tistem trenutku sva bila edina gosta. Ko sva šla leč, sva vtaknila listnici pod zglavje.»

«Hm! Takoj moramo k Hilleyju, da dobimo kako oporišče. Za mano, Mr. Hammerdull, Mr. Holbers!»

Še vedno sedeč, medtem ko je vse drugo stalo, sem izpregovoril:

«Za Boga, Mr. Treskov, ostanite tu, kradljivca tam ne najdete.»

Vse se je ozrlo vame, Treskov pa je hitel:

«Kdo pravi to? Ah, vi! Kako ste prišli do te trditve? Ste pravnik ali policist?»

«Nisem. A po mojem je treba to reč drugače zagrabiti. Dovolite, da postavim gospodu Hammerdullu in Holbersu nekaj vprašanj.»

Vstal sem in stopil proti mizi. Tedaj sta me šele zagledala oba okradenca. Kar sem pričakoval, se je zgodilo. Dik Hammerdull je iztegnil obe roki in z obema kazalcema pokazal name, kričeč:

«Za božji čas! Kaj vidim? Je li resnica, ali pa me varajo oči? Pit Holbers, stari listjak, vidiš tega gentlemana?»

«Hm, ako meniš, da ga vidim, si pogodil, dragi Dik», je zažarel dolgopetec od radosti.

«Welcome, dobro došli, Mr. Shatterhand! Kako prese-
nečenje, da vas vidim tu! Ste šele zdaj prišli?»

«Pred vama sem bil že tukaj. Namenoma sem se tako zasukal, da me ne bi vidva takoj spoznala.»

«Potem ste vse slišali in veste, da sva okradena?»

«Gotovo. Upam celo, da vama bom mogel pomagati.»

Odkar je bilo izrečeno moje ime, je vladala v sobani globoka tišina. Okoli mene se je sklenil krog ljudi, ki so me vsi radoznalo gledali. Tedaj se je pririnila tudi krčmarica v gnečo, mi pomolila obe roki in vikala:

«Old Shatterhand ste vi, Old Shatterhand? Bodite mi prisrčno pozdravljeni, blagorodje! To je za mojo hišo čast, ki se ne bo pozabila! Ali slišite, ljudje božji? Old Shatterhand stanuje že od včeraj tu, jaz pa nisem vedela. Seveda, ko je snoči šestim rokomavhom pokazal vrata, bi si bili mi morali to misliti. Zdaj pa bi rada...»

«Pozneje, mati Thickova!» sem prosil. «Za zdaj vam povem, da sem zadovoljen z vami, potem pa boste slišali, kar boste hoteli. Tačas pa imamo opravka s krajo. Torej, Dik Hammerdull, predvčerajšnjim ste deli papirje v listnici?»

«Da. Kupila sva jih šele predvčerajšnjim.»

«Kje pa sta dela vrednotnice noter?»

«Tako v oni trgovini.»

«Sta bila vidva edina kupca ondi?»

«Še neki mož je bil, ki je hotel kaj vem kaj kupiti. Listnici sta mu bili toliko povšeči, da je kupil dve popolnoma taki.»

«Je videl, da ste vlagali papirje?»

«Videl.»

«Je li vedel ali slutil, kakšni papirji so?»

«Vedel ni. Ali pa je slutil, tega ne morem vedeti, kaj ne, Pit Holbers, stari lisjak?»

«Če meniš, da se ni moglo vedeti, se motiš», je tokrat ugovarjal Pit.

«Ni mogoče! Saj mu nisem povedal.»

«Njemu ne. Pač pa si dejal trgovcu, da so take torbe kaj pripravne za čeke.»

«To je bila velika neopreznost!» sem spet besedo priprijel. «Je li možak prej kupil listnici, nego je to slišal?»

«Ne, ampak pozneje», je odgovoril Holbers.

«Kdo je šel prej ven, on ali vidva?»

«Midva.»

«Sta morda zapazila, da je šel za vama?»

«Nisva.»

«Vendar domnevam, da vaju je sledil, kajpada skrivaj. Hotel je vedeti, kje stanujeta.»

Tedaj se je Hammerdull naglo vmešal:

«Naj bo kakorkoli, spal pa je v istem prostoru.»

«Potem je on uzmovič. Tile listnici sploh nista vajini.»

«Tako — —?» se je bedasto zavzel.

«Kupil jih je tisti mož. Novine je zložil noter in potem, ko sta vidva spala, kratko in malo zamenjal z vajinima.»

«Ah — —! To bi bil cigan prav spretno naredil!»

«Vsekakor. Kot žepar mora biti precej izurjen. Potegniti torbico izpod vzglavja zapadnjaku, ki že tako in tako rahlo spi, to ni kar si bodi.»

«Kar se spanja tiče, sva drnjohala ko polh. Slabi zrak in izparine olja, to je bilo strašno. Ležala sva kot omamljena.»

«Takisto mu je bila kradnja olajšana. Ali vesta za njegovo ime?»

«V gostišču se bo zvedelo», se je vštulil Treskov.

«Težko», sem ugovarjal. «Vsekakor je napovedal napčno ime, kakor menda kot policist bolje veste od mene. Sicer pa, kaj nam pomaga njegovo ime?»

«Da nam oporo, da ga poiščemo.»

«Menite li, da je še v Jeffersonu, Mr. Treskov?»

«Ne. Nemudoma odidem, da obvestim redarstvo in —.»

«Nikar ne mislite na redarstvo», sem mu segel v besedo. «Od tam naj okradenca nič ne pričakujeta. S policijo ni nič, ako sami pravega ne uganemo. Preudariti bo treba. A tukaj ne, ker je preveč hrušča. Stopimo v posebno izbico! Mati Thickova naj prinese čaše za nami.»

Krenili smo v stransko čumnato: Treskov, Hammerdull, Holbers in jaz. Pred vsemi nisem maral govoriti, saj je bila morda vmes nezanesljiva oseba, ki bi nam stvar pokvarila. Ko smo bili na samem, sem dejal brez ovinkov:

«Jaz poznam tatu, gospoda, in sem vas povabil semkaj, da vam ga povem. V veliki pivnici je morebiti kdo, ki bi ga posvaril. Videl sem namreč malopridneža, ko si je dal izplačati ček za pet tisoč dolarjev.»

«Kaj? Že pet tisoč dolarjev?» je vzkliknil Dik. «Vrag naj jaše cigana, če nama zafrečká to vsoto, preden mu stopimo na rep. Kako se piše ta lopov?»

«Bržkone si je nadel že razne priimke. Jaz sem ga spoznal kot Douglasa.»

«Douglas?» se je ugrel Treskov. «To ime poznam. Ha, če bi bil tisti Douglas, ki ga iščem!»

«Človeka s tem imenom iščete?»

«To se pravi, to je samo eno mnogih imen, ki si jih je vzdal. Ker ste ga videli, bi mi morda znali popisati njegovo osebo, gospod?»

«Dva dni sem bil z njim vkup.» In popisal sem mu «generala».

«To se ujema, natanko se ujema», je kliknil. «Zaupno vam razodenem: v Jefferson-City sem prišel zato, da bi ga prijel. Ovedeli smo, da bo po vsej priliki semkaj krenil. Kje ste ga spoznali, Mr. Shatterhand?»

«V Llanu estakadu. Tudi ondi se je brž izkazal ko dolgoprstnik.» Na kratko sem mu povedal vso zgodbo.

«Samo petdeset palic je dobil?» je obžaloval Treskov. «Na suknji ima več prahu, nego mi boste verjeli. Na vsak način se ga moram polastiti.»

«Ne trudite se, blagorodje; jaz sem mu že na sledu.»

«Kam pa drži?»

«Precej daleč! Morda se vam niti ne bo hotelo za njim.»

«Ne verjamem. Tistikrat sem križaril za morskim razbojnikom po vsem svetu. Za ‚generalom‘ se mi ne smili nobena pot. Torej kam jo je mahnil?»

«Gori v Rocky Mountains.»

«Zares? S tolikim denarjem v žepu?»

«Možak je premoder, da bi ostal na vzhodu, ga zaveseljačil in se dal ujeti.»

«Ampak Skalnate gore se vlečejo skozi vse Združene države. Ali veste točno kraj, kamor jo je ucvrl?»

«Da. Pa saj ga poznate tudi vi.»

«Jaz?» se je začudil. «Od koga naj bi ga bil zvedel?»

«Od tistega moža, ki ga je meni povedal, namreč od Tobija Spencerja.»

«Spencer — Spencer — kdo je že to — ah, vi mislite onega neotesanca, ki ste mu tako imenitno ven posvetili?»

«Da. Saj ste menda čuli, o čem je z mano govoril? Da mi je napravil ponudbo?»

«Naj bi šli z njim v park San Luis?»

«Da. Tudi „general“ gre tja.»

«Da je generala omenil, ne vem. Bržkone me je v onem trenutku kdo motil. Torej tudi „general“ hoče tjakaj?»

«Seveda. On je vodja teh tičkov, ki po vsem videzu kanijo stvoriti rokovnjaško tolpo. Ali hočete v tako nevarno sosesčino, Mr. Treskov?»

«Da njega dobim, se ne plašim nobene opasnosti.»

«Potemtakem mora biti res prevejan zlikovec?»

«Pa še kakšen! O njem bi vam lahko pravil zgodbe, ki pa ne spadajo sem. Sicer pa tudi ne utegnem.»

«Ampak pomislite, kaj se to pravi: jezdit v park! Morali bi skozi ozemlje Osagov!»

«Ti mi pač nič žalega ne prizadenejo!»

«Menite ka-li? V zadnjem času zopet rujejo. To je sjuški rod, in kaj to pomeni, so vam takrat Ogelalahi pokazali. Pa še nekaj: Imate spremljevalcev?»

«Hm! Sam sem, a mislim, da se smem zanašati na mistra Hammerdulla in Holbersa.»

«Zakaj pa na naju?» je vprašal Dik, debeljak.

«Ker ima vajin denar pri sebi. Ali mu ga mar hočete prepustiti, blagorodje?»

«Še na koncu pameti nama ni! Ko bi bil denar najin, naj bi še šlo. Ker pa je Holbersove tete, ga morava nazaj dobiti.»

«Torej imamo isto smer in isti smoter. Zato si ne morem misliti, da bi me gospoda pustila na cedilu.»

«Smoter sem, smoter tja, midva pojdeva z vami.»

«Potemtakem smo trije. To potroji mojo nado, da dobim ‚generala‘ v pest.»

Silno so se oveselili, ko sem jim razodel, da sva z Vincetujem namenjena v Kolorado, torej po isti poti. Kesneje bi se nam pridružil še šesti, namreč Old Surehand. Zmenili smo se glede odhoda, oprave, konj in orožja. Oba dobrodušna okradenca sta imela pri sebi še precej rumenjakov, tako da smo bili v tem oziru brez skrbi. Thickova nam je poiskala zanesljivega moža, da je šel po Vinetuja. Drugo jutro je prispel poglavar Apačev s svojim in z mojim konjem. Prav milo mi je bilo, kako so ga vsi spoštljivo pozdravili in kako ljubeznivo mu je gospodinja postregla, čeprav je prosil samo čašo vode.

Razložil sem mu, kaj se je pripetilo in zakaj sem poslal ponj. Treskova je takoj spoznal, a je mislil očitno na pogršek, ki se je bil tedaj napravil, zakaj dejal je:

«*Deadly-gun** je bil poveljujoči glavar svojih belokožcev. Zategadelj ni dal Vinetu, ko je stopil v *Hide-spot*** , nobenega ukaza več, ampak se je ravnal po njem. Tudi ni bilo mojega brata Shatterhanda poleg. Sedaj bo drugače. Manj krvi bo teklo in vsaki napaki se bomo ognili. Po kateri poti je krenil Old Surehand?»

«Tega ne vem, ampak izvem, ker pojdem še enkrat k mistru Wallaceu, da se poslovim od njega.»

* Ubojita (morilska) puška.

** Skladišče kož.

Poprej sem še spremil Treskova, da bi mu pomagal pri nakupovanju. O puškah ni nič umel. Prav lahko bi ga bili opeharili. Saj sem celo jaz s težavo ugotovil, da vsebuje smodnik, ki so nam ga pokazali, vsaj dvajset odstotkov phanega oglja.

Pri bankirju sem potem med drugim vprašal:

«Veste li, da je Surehanda na poti v Fort Terret spremil Apanačka, mladi načelnik Komančev?»

«Pravil mi je o njem», je odgovoril Wallace.

«Kam je prešel ta Indijanec?»

«Odondod sta jahala nazaj proti reki Pekosu, kjer se je Apanačka oddvojil od njega in se vrnil k svojemu plemenu.»

«Dobro! Mogoče tudi veste, katero pot je ubral Old Surehand?»

«Z ladjo se je peljal do Topeke in je hotel potlej jež na Republikan-River.»

«Sem si mislil. Upam, da ga v kratkem izsledim.»

«V tem vam grem lahko na roko. V Topeki se zglasite v vinarni Petra Lebruna! Ondi se je gotovo ustavil. Potlej pa je še dva dni jezdit ob Republikanski reki po desnem bregu navzgor, do velike farme, k kateri spadajo znatna zemljišča. Posestnik ima številne črede konj in goveda. Ime mu je Fenner, in kadar pride Old Surehand v te kraje, ga vselej obišče. Kaj več vam na žalost ne vem povedati, Mr. Shatterhand.»

Ko sem hotel poravnati račun, je bila Thickova mama skoro do solz užaljena. Da na kratko povem: nazadnje me je v zameno prosila za spomin na mojo osebo. Pa veste kaj? Uganite, če morete: kodrček iz mojih las! Kar ostobenel sem ob tem pomisleku. Nazadnje sem privolil. Rsk! je dejalo, ko mi je iz mojega gostega pragozda odstrigla vitico, ah ne, celo motovilko debelih in močnih las.

Ladja, na katero smo se vkrcali, je bil težak, okoren parnik, ki je počasi sopel in hropel naprej. Celih pet dni smo se vozili do Topeke, kjer sem posetil Lebrunovo pivnico in poprašal po Surehandu. Pred tremi dnevi je bil tu. Za Treskova smo kupili iskrega konja. Nato pa ven na ‚valovito‘ prerijo vzdolž Republikanske reke. Vzhodno od Kanzasa je namreč svet jako hribovit: kakor da je to hrumeče morje, ki je v svojem gibanju na mah okamenelo.

Pod večer naslednjega dne smo dosegli Fennerjevo farmo. Poizvedeli smo po njej, ker spotoma smo naleteli na obilico kavbojev, ki so nadzirali črede na prostranih pašnikih. Fenner je bil prijazen mož, ki nas je sicer od kraja nezaupno motril, a ko je čul Surehandovo ime, nas je povabil, naj mu bomo gostje.

«Ne smete se čuditi, gospôda,» se je opravičeval, «tod se klati raznovrstna smotlaka. Še predvčerajšnjim sem prijazno pogostil sedem možakov. Ko pa so zarana odrinili, mi je zmanjkalo sedem najboljših konj. Moji posli jih niso mogli dohiteti, ker so bil capini prezgodaj odšli.»

Opisal mi jih je in prepričali smo se, da je bil ‚general‘, Spencer in njegovih pet tovarišev. Ker smo bili rajši pod milim nebom, so nam prinesli stole in mizo na plano. Tu smo sedeli in se kratkočasili pred hišo. Na strani so se pasli naši konji, dalje zunaj pa so pastirji zganjali črede za noč. Od leve se je podil jezdec naravnost proti farmi; nekaj belega liki griva je plapolalo za njim. Nehote sem se spomnil starega Wabbla.

«Sedaj boste spoznali nenavadnega moža,» je rekel Fenner, «v prejšnjih letih je slovel kot ‚king of the cowboys‘.»

«Uf!» je jeknil Vinetu.

«Ste vzeli moža na svojo farmo, Mr. Fenner?»

«Ne. Opoldne je prijahal z družbico zapadnjakov, s katerimi taborí tu zunaj v goščavi, in misli jutri spet naprej.»

Nad devetdeset let mu je, v sedlu pa se drži kakor mladenič. Lejte, je že tu!»

Ne da bi nas natančneje pogledal, je pridrapal skoro tik do nas in hotel skočiti s konja. Šele tedaj nas je bistro premotril in zaklical:

«Tri sto zelenih! Old Shatterhand in Vinetu! Mister Fenner, ostanejo ti ljudje tukaj?»

«Yes», je pritrdil farmar osuplo.

«Potem gremo mi naprej. Kjer so taki lopovi, ni za poštenjake prostora. Srečno!»

Sunkoma je okrenil konja ter oddirjastil. Farmar se ni čudil samo starčevemu vedenju, marveč tudi imenom, ki jih je čul.

«Blagorodje, vi ste Old Shatterhand? In ta rdeči gentleman je Vinetu, poglavar Apačev?»

«Da, Mr. Fenner.»

«Zakaj mi niste prej povedali? Vse drugače bi vas bil sprejel.»

Smuknil je v hišo. Vinetu je strmel tja, koder je še švigala bela griva Wabblova.

«Sama mrznja in osveta ga je bila», je rekel. «Old Wabble je dejal, da odide, toda nocoj se vrne. Vinetu in njegovi beli bratje bodo pazljivi.»

Fenner nas je povabil v izbo za boljšo mizo. Upirati se nismo mogli. Žena je bila znesla najokusnejših stvari, ki jih premore kmetija dva dni hoda daleč od najbližjega mesta. Večerja se je pričela na novo, v drugi, popravljeni izdaji. Pri tem smo pojasnili gostitelju Wabblovo ponašanje, pripovedujoč o ukradenih puškah in kazni. Vendar ni mogel doumeti starčeve togote. Old Wabble bi nam moral biti hvaležen, saj smo milo ravnali z njim, akoprav je bil deležen tatvine.

Med jedjo se je zmračilo. Konji so nas zaskrbeli. Farmer je predlagal:

«Za hišo imam kolnico, kjer jih lahko privežete. Za vodo in dobro krmo poskrbim jaz. Kolnica je sicer na eni strani odprta, ampak postavim vam zanesljivega moža za stražo.»

«Glede tega se rajši zanesemo nase. Stražili bomo po vrsti, najprej Pit Holbers, zatem Dik Hammersdull, nato jaz in potlej Vinetu, vsak po dve uri.»

«Well! Spali pa boste v sosedni sobi, kjer vam dam dobro postlati. Tu ste brez skrbi zastran zahrbtnega napada. Razen tega imam zunaj na pašnikih dovolj črednikov, ki naj tudi pazijo.»

Konje so spravili v kolnico in Holbers je nastopil stražo. Drugi smo sedeli v sobi in pripovedovali svoje doživljaje. Fenner in njegova žena sta posebno rada poslušala dovtipnega trebušnika Dika. Po dveh urah je šel ven, da bi zamenil Holbersa, ki je javil, da ni nič sumljivega. Minila je zopet ura. Pravil sem smešen dogodek iz laponskega šatora in imel na merku samo hahljajoče se obraze svojih poslušalcev, kar me Vinetu nenadno popade za vrat in s tako silo potegne na stran, da sem se skoro s stola prekucnil.

«Uf! Puška!» je pokazal proti oknu.

Pri tej priči se je razlegnil strel. Krogla je zdrobila šipo in se zarila v bruno, ki je podpiralo strop. Namenjena je bila meni ter bi mi bila predrila glavo, da me ni Vinetu povlekel proč. Ko bi mignil, sem imel svojo kratušo v roki in skočil k durim, ostali pa za menoj.

Iz previdnosti sem le napol odprl vrata in pokukal ven. Nič ni bilo videti. Nato smo vsi stopili pod milo nebo in posluhnili. Zdajci začujemo topot in hropot, obenem pa Hammerdullov glas:

«Na pomoč! Konji, konji!»

Šinili smo krog prvega in drugega hišnega ogla. Tedaj smo videli postave boreče se s konji, ki so se uporno postavljali na zadnje noge. Dva jahača sta hotela mimo nas.

«Stojta!» je zaklical Fenner, ki je bil prihitel s svojo dvocevko ter jo naperil na ta jezdeca. Pok, pok! in telebnila sta s konj. Capini, ki so se zaman trudili z našimi konji, so na kol obesili ponesrečeni poskus in oddirjali. Mi smo poslali nekaj strelav za njimi.

«Prav, prav!» smo čuli zopet Dikov glas. «Le dajte jim svinca v glavo! Potem pa pridite le-sem! Mrcina mi noče mirno ležati.»

Prihiteli smo tja in videli, kako kleči na človeku, ki se otepa na tleh. Ta človek je bil — stari Wabble. Nemudoma smo ga zgrabili.

«Slišite, kako se je to zgodilo?» sem se obrnil na Dika, ki se je zadihan vzravnal pokonci ter odgovoril:

«Ležal sem v parmi pri konjih. Kar se mi zazdi, da se nekdo po tihem razgovarja za hlevom. Stopim ven in vlečem na uho. Tačas počí pred hišo strel in hkrati pri-teče okoli vogala nekdo s puško v roki. Beli lasje so se dobro razločili navzlic temi: bil je Old Wabble. Praščim nanj, ga podrem in zakličem na pomaganje. Njegovi paj-daši so ždeli za parmo in skočili sedaj vanjo, da bi se polastili naših konj. Vaš in Vinetujev žrebec pa moja stara, navihana kobila niso hoteli proč. Konja Pita Hol-bersa in mistra Treskova pa nista bila tako premetena. Dva zanikrneža ju zajašeta in jo mislita pobrisati, ko ju po-bijejo vaše krogle na tla. Kaj naj se zgodi s starim 'kraj-ljem govedarjev', ki bi ga pravilneje imenovali kralja vseh potepuhov?»

«Spravite ga v sobo! Takoj pridem za vami.»

Naši streli so privabili nekaj Fennerjevih hlapcev, s katerimi sem spravl konje zopet v kolnico. Preiskali smo najbližjo okolico; tatje so bili proč. Dva sta bila mrtva.

Ko sem stopil v sobo, je Wabble slonel na stebru, kamor se je bila zadrta svinčenka. Zvezan je bil. Možak pa ni povetil oči, temveč mi je smelo gledal v obraz. Kako milo sem poprej postopal z njim! Spoštoval sem njegovo globoko starost, a sedaj se mi je gnusil. Govorili so o kazni, ki naj ga doleti. Pit Holbers je menil:

«On ni samo tat, ampak tudi zavraten morilec: obesimo ga!»

«Na Shatterhanda je streljal,» je odgovoril Vinetu, «potakem naj ta razsodi, kaj naj se stori z njim.»

«Moj je», sem pritrdil. «Nocoj naj visi na brunu; zajtra ga bomo sodili.»

«Rajši kar sedaj!» je siknil zavratnež. «Poženi mi svinčenko v glavo, da boš mogel kot pobožni pastir javkati in ječati za mojo pogubljeno dušo!»

Molče sem se obrnil od njega. Fenner je šel na plano, da bi razposlal hlapce za bežečimi zmikavti. Jezdarili so vso noč po soseski, pa niso nikogar našli. Lahko si misliš, da smo le malo spali. Jedva se je zdanilo, smo bili že vsi na nogah. Wabble je bil videti popolnoma boder. Med našim zajtrkom je gledal tolikanj prostodušno, kakor da je naš najboljši prijatelj. To je Fennerja ogorčilo, da je srdito zarohnel:

«Takšne nesramnosti nisem še svoj živi dan videl! S tem človekom sem vselej, kadar se je oglašil pri nas, spoštljivo ravnal, že zaradi njegove priletnosti. Zdaj pa glasujem za to, da se izvršijo nad njim prerijski zakoni. Konjski tatje in morilci se obešajo. Naj se zavalj v grob, kjer že davno stoji z eno nogo!»

Tedaj je starina porogljivo zarenčal nad njim:

«Ne lomite si glave zastran mojega groba! Če moje telo živi še nekoliko let ali pa že zdaj segnije, to mi je vse eno!»

Te besede so nas vse privzdignile.

«Kakšen človek!» je vzrožil Treskov. «Vrv zasluži. Izrecite svojo sodbo, Mr. Shatterhand! Brez pomisleka jo izvršimo.»

«Bog mu bo morebiti dal priliko, da bo vedel ceniti vsako sekundo svojega življenja nad vse bogastvo sveta», sem odgovoril. «Takrat bo ta mož skomljal za podaljšanje svojega življenja in tulil za odpuščanje svojih grehov!»

Odvezal sem ga. Pretezal se je in izviral odrevenele ude. «Lahko greste», sem velel.

Tedaj se je zakrohotal in izustil:

«Kakor stoji v bibliji: potresati žareče oglje sovražniku na glavo. Vi ste vzoren kristjan, Mr. Shatterhand! A pri meni nič ne zaleže, zakaj takšno oglje me ne žge. Pa zdravi, gospodje! Ako se še kedaj srečamo, se bomo drugače ko sedaj!»

Odkorakal je pokonci. Kako naglo so se uresničile njegove poslednje besede!

OB ‚DREVESU SULICE‘

Najprej smo hoteli brž ko brž doiti prijatelja Surehanda, kajti pred seboj smo imeli ‚generala‘ in Spencerja, ki sta s svojimi ljudmi merila proti Koloradu. Zato se začasno nismo mogli brigati za ‚kralja kavbojev‘ navzlic njegovi sovražnosti.

Ker dela Republikanska reka za Fennerjevo farmo velik lok, ki smo ga hoteli presekati, smo krenili naravnost v valujočo prerijo, da bi pozneje zopet trčili na reko. Videli smo sledove hlapcev, ki so brez uspeha ponoči stikali po Wabblu in tovariših. Skoraj pa so ponehali in do večera nismo videli več znakov po človeških bitjih. Obtorej nam je bilo prebrestiti na drugi breg. In dasi je Republikan-River, kakor vse vodovje v Kansasu, širok in plitek, nas je Vinetu povedel na izredno plitvino, kjer voda niti do trebuha ni segala konjem. Na drugem bregu smo skozi pas grmovja dospeli spet na prostrano prerijo. Komaj je bila hosta za nami, smo zapazili sled, ki je na kakih pet sto korakov držal vzdolž veletoka. Dik Hammerdull je pokazal s prstom nanj in opomnil mršavemu prijatelju:

«Viš to temno progo v travi, Pit Holbers, stari lisjak? Kaj deš, kaj je to? Samo pomišljaj ali človeški tir?»

«Če meniš, da je tir, nimam nič zoper to, ljubi Dik. Pa poglejmo.»

Vinetu pa se ni zmenil za ta migljaj, ampak nas je vodil kar naprej po obrežju. Hammerdull tega ni mogel doumeti:

«Zakaj pa ne marate tja, Mr. Shatterhand? Ako na divjem zapadu naletiš na gaz, jo moraš vendar proučiti, kam meri!»

«Od vzhoda na zahod.»

«Kako je mogoče to vedeti, preden smo jo preiskali? Saj je lahko obratno.»

«Kakor sem dejal! Že nekaj dni pihlja veter od zahoda in lahko se prepričate, da zato vsa trava leži s konicami proti vzhodu. Sled v tej smeri bi se slabo poznala, dokaz, da je šel jezdec v nasprotnem pravcu.»

Medtem ko sta se Dik in Pit divila preprosti razlagi, smo zapazili kake pol ure daleč gozdič, skozi katerega se je po vsej priliki izlival vijugast potok v Republikansko reko. Obstali smo, kajti omenjena sled je na mah zavila proti rečnemu ovinku, kamor smo pravkar dospeli. Bila je sled enega samega jezdeca, ki je tukaj ustavil. Razsedel ni. Stopinje sprednjih kopit njegovega konja so delale polkrog, v čigar središču so stale zadnje noge. Možak, ki je prišel od iztoka, se je torej tu razgledal po drugih treh straneh neba, zatem pa na skok in splav odvihral proti gozdiču. Potakem je bil to kraj, ki ga je iskal.

Prav za prav nam je bilo vseeno, kdo je bil ta jezdec. A tir je bil jedva pol ure star, zato je bilo treba opreznosti.

«Uf! Vo-uh-ke-za!» je izustil Apač in pokazal z roko na izvestno točko v gozdiču.

‘Vo-uh-ke-za’ pomeni v dakotščini kopje. Čemu ni rabil Vinetu zadevne apaške besede? Vzrok sem kmalu spoznal in ponovno ugotovil, kako bistre oči ima moj pobratim. Oziraje se v smeri njegove iztegnjene roke sem na gozdnem robu zapazil drevo, od katerega je ena veja štrlela daleč proč. Na to vejo je bila navpik pritrjena sulica.

Nalikovala je črti, ki bi jo bil potegnil s svinčnikom po rdečkastem nebesu. Da nas ni tir opozoril na gozdiček, ne bi bil nihče zapazil sulice. Ko je Dik čul o njej, je dejal:

«Jaz je ne razločim. A če je res tak ostnik, kakor trdite, mora biti znamenje!»

«Znamenje kakega Dakote», je prikimal Vinetu.

«Razen Osagov ni tod drugih dakotskih plemen», sem dodal. «Ker pa so Osagi odkopali bojne sekire, moramo dognati pomen tega znaka.»

«Torej jahajmo tja!» se je oglasil Dik. A jaz sem prijel njegovo staro kobilo za brzdo in ga posvaril:

«Mar hočete nesti svojo kožo naprodaj? Sulica prejkone pomeni, da tičé ondi Osagi in čakajo, oziroma so čakali nekoga. Konjik, čigar tir se tod še pozna, se je razvedal po sulici. Ako gremo naravnoč po njegovi sledi, nas bodo zapazili.»

«Menite li, da nas še niso?»

«Ne. Premalo se odražamo od grmičja. Vendar moramo čim urneje odtod.»

Vinetu se ni zmenil za naš pomenek in je iz previdnosti že krenil proti severu. Udarili smo jo za njim, dokler nismo izgubili šumice izpred oči. Nato smo zasukali na zapad, da bi dospeli do potoka. Ob njem nam je bilo potlej nadaljevati kar proti vodi, če smo hoteli pod zaščito grmovja od severa k šumici. Ondi je Vinetu razsedel, mi dal svojo srebrno risanico in rekel:

«Moji bratje naj tu počakajo, dokler me ne bo nazaj.»

Namerjal je torej kot oglednik v gozdiček in se izgubil v gošči. Take posle je najrajši sam prevzemal in mi smo imeli dovolj razlogov, da smo mu jih prepuščali. Razedli smo ter pognali konje skozi goščavo k potoku, da so se nalokali. Ako so res Osagi v gozdiču, se utegne Apač zamuditi nekoliko ur. A vrnil se je že čez pol ure in javil:

«Belokožec sedi pod suličnim drevesom in čaka rdečega vojnika, ki je bil tam pol dne in je potlej odjahal na lov.»

Meni so zadoščali ti podatki, dokaz velikega Apačevega bistrca. Dik Hammerdull pa, ki mu stvar ni bila zadosti razvidna, je poizvedal:

«Je bil glavar Apačev sredi gozdička?»

Vinetu je pokimal. Debelec je nadaljeval:

«Torej ni videl nobenega Indijanca?»

Vinetu je odkimal.

«Kdo je neki belec, ki sedi pod drevesom?»

«Old Wabble», se je Apač na kratko odrezal.

«Salabolt! Kaj neki počenja stari govedar tam?»

Vinetu je skomignil. Hammerdull pa še naprej:

«Kateri je ta Indijanec, ki ga Old Wabble pričakuje?»

«Mato Šako, bojni poglavar Osagov.»

«Mato Šako? Še nikdar nisem čul o njem. Ga pozna poglavar Apačev?»

Vinetu je zopet kimnil. Ni se dal rad izpraševati na ta način in s tihim zadoščanjem sem čakal trenutka, ko ga mine strpljivost. Mali traper pa je še dalje stregel svoji radoznalosti:

«Je li rdečkar hraber?»

To vprašanje je bilo odveč. Mato Šako pomeni ‚sedem medvedov‘. Mišljeni so *grizliji*. Kdor je podrl sedem sivih medvedov in odhaja na bojno pot brez vsakega spremstva, mora biti srčan. Zategadelj je Vinetu prezrl to vprašanje. Hammerdull ga je ponovil in ker ni dobil odgovora, je rekel:

«Zakaj Vinetu ne govori? Saj je pač koristno vedeti, s kom imamo opravka.»

Tedaj se je okrenil Vinetu k njemu in odvrnil z mirnim, a tako odklanjajočim glasom, kakršnega sem čul samo pri njem:

«Čemu pa me ni vprašal moj pobratim Old Shatterhand? Najprej je treba misliti in potem govoriti. Za mišljenje je treba enega samega moža, za govorjenje pa vsaj dveh. Moj beli brat Hammerdull mora imeti precej možganov in biti dober mislec. Debel je dovolj za to!»

Okaranec je hotel spočetka vzrojiti; toda iz spoštovanja do Vinetuja se je brzdal in se opravičil, nakar sta se zbesedičila s Holbersom. Čez nekaj časa sem jima namignil z roko, naj molčita. Vinetu je bil namreč prijel za srebrno risanico ter pograbil konja za uzdo, češ, da bo treba odtod. Sicer mu ni bilo neljubo, če sta se Dik in Pit napol v šali, napol zares prepirala, toda sedaj smo imeli tehtnejšega opravila. Vodeč konja za brzdo jo je ubral vzdolž grmovja, dokler nismo dospeli do gozdička. Tam smo krenili zopet v goščo in poglavar je rekel potihoma:

«Old Shatterhand pojde z menoj. Drugi beli bratje naj ostanejo tu, dokler se ne oglasi trojni žvižg. Potlej naj prihajajo k suličnemu drevesu, kjer nas bodo našli z dvema ujetnikoma.»

To je bilo izrečeno s tolikšno svestjo, kakor da je že dognana stvar. Odložil je svojo risanico, jaz pa svoji puški, in sva se jela pomikati skozi grmovje niz potok. Somrak se je storil in okoli naju je bilo temnejše nego zunaj na preriji. Prodirala sva brez šuma naprej. V gozdiču ni bilo podraščine, zato je bilo približevanje udobneje. Smukala sva od debla do debla in takisto prihajala proti drevesu, na čigar veji je visela sulica. Ker je stalo na kraju lesovja, koder so bili zopet grmi, je bilo tam svetlejšje nego pri naju pod gostimi krošnjami in tako sva mogla neopažena videti, kdo je pod signalnim drevesom.

Ondukaj je bil opuščen zajčji brlog, tvoreč nad meter visok hribec. Poleg njega je sedel bivši ‚kralj kavbojev‘. Njegov konj se je pasel zunaj na preriji, dokaz, da se

Old Wabble čuti varen na tem mestu. V lesovju pa je bil privezan za povodec indijanski konj, izvrsten temnorjav žrebec, kolikor se je dalo sklepati v rastoči temini. Med kožo in sedlom — redkost pri indijanskih konjih — je ležala temna usnjena ponjava z izrezanimi liki, ki so na podloženem irhu predstavljali sedem medvedov. To je bil vzrok, da je mogel Vinetu s tako gotovostjo trditi, da Wabble pričakuje Mata Šâka.

Vse okolnosti so kazale na to, da je poglavar odšel edino zato, da bi zalezal kako divjačino. Ker je pustil dragoce-nega sedlenika na samem, je moral smatrati okolico za povsem varno. Pri Vinetuju ali pri meni bi bila tolika brezskrbnost izključena. Ako je stari Wabble prišel sem in ga sedaj tako mirno čakal, sta morala biti posebe zme-njena. Kakšen je ta sporazum, se dá uganiti. Očka Wabble je prejšnje čase nosil vzdevek ‚indijanski živoder‘ in bil kot tak od sile osovražen pri rdečkarjih. Načelnik rde-čega plemena je mogel samo tedaj stopiti z njim v zvezo, če se je nadejal velike koristi. Ker pa so tokrat Osagi hodili po bojnih stezah, je šlo po vsem videzu za vražjo nakano proti belcem. Očividno to ni bil prvi sestanek med Matom Šâkom in starcem. Prav verjetno se mi je zdelo, da služi Wabble Osagom kot vohun.

Pa glej! v poslednjem pomraku prihaja s prerije Indi-janec proti gozdiču. Po hoji se mu pozna, da ne sluti nič hudega. Osagi so po večini veliki, zastavni možje. Ta pet-desetletnik pa ni posebno visok, zato pa tršat in zajeten. V eni roki nese puško, v drugi prerijsko jerebico. Kljub somraku je moral zaznati starčevo sled: obstal je in v dokaj dobri angleščini zaklical v hosto:

«Kdo je mož, ki je napravil ta tir in sedi zdaj pod drevesom?»

Vinetu mi je položil dlan na ramo v znak pomilovalnega posmeha.

Ali je bil zaveznik Osagov v gozdiču, kamor je v tem primeru smel brez skrbi, ali pa je tičal v njem sovražnik, pred čigar naklepi ga to vprašanje pač ni moglo ščititi. Stari kavboj je glasno odovoril:

«Jaz sem, Old Wabble. Le noter!»

«So še drugi belokožci pri tebi?»

«Ne, saj vidiš po sledu, da sem prišel sam!»

To ni bilo točno. Saj je mogel imeti tovariše, ki so morda prišli od druge strani v lesovje. Midva sva vedela, da Wabble ni sam ob Republikanski reki. Kje so zdaj njegovi spremljevalci? Niso mar smeli nič vedeti o njegovem snidenju z Osagom ali pa jih je iz drugega razloga pustil zadaj?

Mato Šako je pritaval oprezno k njemu in prisedel, rekoč:

«Kdaj je prišel Old Wabble?»

«Skoro dve uri je od tega.»

«Je li hitro spoznal dogovorjeno znamenje?»

«Ne. Na rečnem ovinku sem se oziral in videl, da je gozdič dobro skrivališče. Zato sem jahal semkaj in šele v bližavi opazil sulico. Dobro si izbral ta prostor.»

«Tu sva na varnem, zakaj razen mene in tebe ni žive duše daleč naokrog. Od včeraj sem že tu. To je bil dan, ko si hotel priti. Ker sem moral čakati do danes nate, mi je meso pošlo in odšel sem, da sem ustrelil to ptico.»

To je zvenelo kot očitek. Wabble je odvrnil:

«Poglavar Osagov naj se ne huduje. Potlej mu razodenem, zakaj sem se zakasnil, in preverjen sem, da mu bo ta novica napravila veliko radost. *It's clear.*»

«Je bil Old Wabble na Fennerjevi farmi?»

«Bil. Včeraj smo prišli tja tik pred poldnem. Obisk ostalih treh kmetij, ki jih hočete napasti, nas je dlje zadržal, nego smo domnevali.»

Po mačje sva se bila splazila na drugo stran zajčjega loža in čula sleherno besedo. Utrdil sem se v prepričanju, da Wabble res vohuni za Osage. Šlo je za oplenitev štirih veleposestev. Bila je na žalost večno ista stvar: belci so pri kupčijah ociganili Osage, ti pa so se malce odškodovali s tem, da so z neke farme odgnali govedo. Zasedovali so jih in potolkli nekaj mož. To je po njihovem nazoru vpilo po krvni osveti. Najprej so kanili naskočiti štiri največja zakupna zemljišča ob Republikanski reki. Ker pa je tukaj služilo dosti napol divjih, drzovitih hlapcev, je kazalo najprej ugotoviti njih število. Po pameti bi bili Osagi poverili vohunsko nalogo vojščaku svojega plemena. Naključje pa jim je privedlo strička Wabbla in drugove. Po vsej priliki so bili že kedaj v podobnih stikih z njim, sicer mu ne bi bil Osag zaupal. Dogovor se je glasil tako, da dobijo Osagi skalpe, orožje in črede, Wabblovci pa vse drugo. Ti so seveda v prvi vrsti merili na denar in na predmete, ki jih ni težko prodati. Kdo je pravi pravcati malo-bridnež, ni treba posebej poudarjati. Poglavar ni niti enkrat nazval 'kralja govedarjev' svojega belega brata, marveč ga vsekdar imenoval z njegovim imenom, dokaz, da tudi Indijanci ovaduhov nič bolj ne cenijo nego omikani belokožci.

Wabble je sedaj poročal, da se bodo dale farme zavzeti z nezatno izgubo rdečih vojščakov. Njegove načrte hočem preskočiti, ker so se pozneje izjalovili. Pač pa omenim to, da mu je obljubil še po vrhu imeniten lov. A preden je je prišel z besedo na dan, je preračunano pripomnil:

«Poglavar Osagov mi mora odgovoriti na neka vprašanja, prej ko mu morem razodeti, za kaj gre. Poznaš apaškega glavarja Vinetuja?»

«Tega psa? Poznam ga.»

«Imenuješ ga psa. Je kdaj sovražno nastopil proti tebi?»

«Že večkrat! Pred tremi poletji smo izgrebli bojne sekire zoper Šijene in jim v raznih praskah pobili precej vojnikov. Tedaj je prišel Apač in se jim postavil poleg njihovega glavarja na čelo. Strašljiv je kakor kojot, a prekanjen kakor tisoč starih bab. Delal se je, kot bi se hotel z nami boriti, pa se je mahoma umaknil onkraj Arkanzasa. Medtem ko smo ondod iskali njega in šijenske žabe, je v največji naglici prijezdil v naše vigvame ter ujel vse, kar je ostalo doma. Ko smo se potlej vrnili, je bil iz naših taborišč napravil ostroge, v katerih so tičali naši ostali vojniki, starci, ženske in deca. Tudi on je bil s Šijeni notri in nas prisilil v mir, ki ga ni stal niti kaplje krvi, nam pa je požrl vso slavo naše srčnosti. Naj bi dal véliki duh, da mi pride ta garjavi *pimo* kedaj v roke!»

Vojni čin, o katerem je načelnik sedaj pripovedoval, je bil pravcata mojstrovina mojega Vinetuja. Tačas me, žal, ni bilo pri njem, a sem vedel iz njegovih ust vse podrobnosti te spretne šahovske poteze, s katero so bili nama prijateljski Šijeni ne samo očuvani gotove pogibeli, marveč tudi ostali popolni zmagovalci, navzlic znatni premoči nasprotnikov. Srditost Mata Šaka je bila torej umljiva.

«Zakaj pa ga ne ujamete? Saj hodi venomer čez drn in strn, a brez spremljevalcev.»

«Brez premisleka govoriš. Kolikokrat smo že čuli, da so ga videli na nekem mestu. Komaj pa smo prihiteli tja, ga že več ni bilo ondi. Podoben je rokoborcu, ki ga ni moči zgrabiti, ker je z oljem namazan. Ako pa kedaj misliš, da ga imaš v pesti, mu je že ob strani bledin, ki mu pravijo

Old Shatterhand. To ti je čarovnik, da nikoli takega. Ako sta ta dva vkup, jima sto Osagov ne more do živega.»

«Dokažem ti, da je to zmeta. Shatterhanda imaš tudi za sovražnika?»

«Uf! Mrzimo ga še bolj ko Vinetuja. Glavar Apačev je vsaj rdeč vojniki. Old Shatterhand pa je belec, ki ga moramo že zato črtiti. Že dvakrat je podpiral Utahe proti nam. Najhujši nasprotnik je Ogelalahom, ki so mu prijatelji in bratje. Že nekaj naših vojniki, ki so ga hoteli prijeti, je pohabil, da so zdaj ko stare babnice. To je hujše, kakor če bi jih bil pokončal. Ta pes trdi namreč, da vzame protivniku samo tedaj življenje, če je primoran. Sproži jim v koleno ali v bedro svinčenko iz svoje začarane puške. Svoj živi dan se ne morejo več prištevati med može, med vojnike. Gorje mu, če nam pride kedaj v roke! Pa to se ne zgodi: on in Vinetu nalikujeta velikim ptičem, ki krožijo visoko nad morjem, a se nikoli ne spusté doli, da bi jih ujel.»

«Motiš se. Pogosto prideta doli. Jaz vem celo, da sta zopet spodaj in da ju je lahko zgrabiti.»

«Uf! Ali je res? Si ju videl?»

«Celo govoril sem z njima», je odgovoril starec preudarno. «Pomorem ti ujeti njiju in še tri druge belce, toda s pogojem.»

«Govôri hitro! Kaj zahtevaš?»

«Vso peterico ujamemo. Vi dobite tri belce, meni pa prepustite Shatterhanda in Vinetuja.»

«Kdo so drugi trije bledini?»

«Dva zapadnjaka, Hammerdull in Holbers po imenu, in policist Treskov.»

«Teh ne poznam. Pet mož naj ulovimo, dobimo pa samo tri neznance. Zakaj zahtevaš vprav ona dva, ki nam je toliko do njih?»

«Ker snujem osveto, tako besno in neizprosno, da bi dal življenje zanjo.»

Glavar se je nekaj pomišljal, potem pa: «Kje so zdaj?»

«Čisto blizu.»

«Uf, uf! Kdo bi si bil mislil? Pa si res tako gotov zmage?»

«Potrebujem le nekaj tvojih vojakov, da jih ujamem.»

«Ej, potem jih še nimaš. Moji vojniki naj ti pomagajo, brez njih ti bo izpodletelo. Kako moreš terjati zase baš ona dva?»

«Ker jih brez mene sploh ne dobite v past.»

Še nekoliko sta se pričkala. Mato Šako je bil premoder, da bi se dal ukaniti. Naposled se je vdal Wabble:

«No dobro! Prepustim vam še Vinetuja, ali Old Shatterhand mora biti moj! Zdaj pa ukreni, kakor veš in znaš!»

Osaga ni posebno mikalo pristati. Vendar je navsezadnje privolil:

«Old Wabble naj dobi Shatterhanda. Sedaj pa želim končno zvedeti, kod se potiče teh pet mož in kako jih dobimo v pest.»

Starec je povedal, da nas je videl na Fennerjevi pristani, a o svoji neslavni zgodbi niti blekniti ni maral. Po končani pripovedi je dodal:

«Zdaj veš, zakaj mi ni bilo mogoče priti o pravem času: treba je bilo vse poizvedeti o tej petorici. Hlapci na pristani niso vedeli, kako sem si z Vinetujem in Shatterhandom. Eden njih je zvedel v poslopju, po čemu sta ta dva prišla na Republikan-River, in povedal drugim. Prisluškoval sem in se potem, ko se je stemnilo, priplazil k oknu. Fenner je sedel z njimi v sobi. Pripovedovali so si razne prigode. Vmes se je čula kaka opazka o njihovih sedanjih namerah. Hočejo gori v Kolorado, kamor je že jahal neki drugi belec, neizprosen sovražnik rdečih mož. Z njim se

snidejo — slišati nisem mogel, kje — in potlej navalé na krdelo belokožcev, ki ...»

«Kdo je bledin, o katerem govoriš?» mu je segel Osag v besedo.

«Navadno mu pravijo Old Surehand.»

«Uf! Tega psa smo tri dni podili, pa ga nismo mogli prijeti. Pri tem nam je ubil dva vojnika in precej konj. Odtlej se ogiblje teh krajev, ker se boji našega maščevanja.»

«Že spet si v zmoti. Pred nekaj dnevi je bil na Fennerjevi farmi in ker je potem odrinil proti Koloradu, je moral skozi vaše ozemlje. Potakem je podoba, da se vas ne boji.»

Mato Šako je menil, da ima Surehand od hudega duha moč, storiti se nevidnega. Vinetuja in Shatterhanda pa je moral sam veliki duh zaslepiti, da sta prišla v te kraje, kjer ju Osagi zasačijo. Samo po vojake je treba iti na Vara-tu, ki leži ob velikem bivolskem natrvu. S svojim izbornim konjem bi mogel biti opoldne z dvajsetimi možmi nazaj.

«Nikar ne misli, da je to dovolj!» je svaril Wabble. «Seveda, ko bi ne bilo te preklete kratuške Shatterhandove, ki jo smatrate za čarobno puško. Sicer vem, da tu ni nobene čarovnije, a zaleže za trideset drugih pihalnikov. Tebi smem povedati, da sem mu jo nekoč ukral, pa niti enkrat je nisem mogel sprožiti. Sestavljena je tako skrivnostno, da sem si tedaj zaman glavo belil.»

«Uf, uf! Kako da je nisi pridržal?»

«Po pravici se čudiš, da sem bil prisiljen vrniti jo; a bilo je onkrat tako, kakor da so se vsi duhovini proti meni zarotili. *It's clear*. Moral bi jo bil razdrobiti, a general ni maral. Ta podlež jo je kanil obdržati za se in ni dovolil, da bi ...»

Obtičal je. Bržkone se mu je zazdelo, da je bolje molče preiti neljubo zgodbo.

«Old Wabble govori o generalu. Zakaj se mu je beseda zataknila?»

«Nekatera imena človek nerad v misel jemlje. Ampak upam, da tega generala pred svojo smrtjo še zatnèm. Potem mu nabrenkam več udarcev, nego jih je prejel v Helmersovi pristavi, kjer me je grdoba izdal, da sem jaz... ah kaj bi! Torej poglavar Osagov hoče sedaj odjezdit po dvajset mož? To ni zadosti, najmanj petdeset jih mora biti.»

Poglavar je rekel poprej dvajset, da bi se ognil videzu malodušnosti. Sedaj pa je naglo pritegnil:

«Old Wabble že ve, daj deje. Ako meni, da je treba petdeset vojnikov, pa bodi po njegovem. Takoj odjašem. Ti ostani tu, da počakaš svojih tovarišev. Ker ne vedó točno, kje si, moraš zakuriti kres.»

«Tega pa že ne. Old Shatterhand in Vinetu bi ga videla, če bi prišla. Bolje bi...»

Stavka ni dovršil, ker Vinetu je popal starca oberoč za grlo. Mato Šâko je bil namreč vstal in stopil k svojemu konju. Zato je bil skrajni čas za naskok. Puhn timer za njim, ga pograbil z levico za tilnik in mu prisolil z desnico svoj lovski mahljaj, da se je kar sesedel na tla. Nesel sem ga na mesto, kjer je Vinetu pravkar opravil z Wabblom. Urno sta bila omotvožena in Vinetu je trikrat rezko zabrlizgal. V kratkem so prispeli naši tovariši s konji in orožjem. Ujetnika, še v omedlevici, smo pričvrstili na njiju živali liki sveče. Potlej smo odrinili iz šumice, kjer radi Wabblovih spremnikov nismo smeli ostati. Krenili smo navzgor ob potoku, ga zatem prebredli in ubrali naravnost v prerijo, dokler nismo dosegli posameznih zaraslih osredkov. Tla so bila tu volhka in od bivolov precej

globoko povaljana. Tako smo smeli na dnu kotanje med grmičevjem zanetiti ognjiček, čigar odsev ne bo segal po preriji.

Ko smo ujetnika položili k ognju, sta se bila že davno osvestila. Med potjo nista rekla ne bev ne mev. A zdaj, ko sta nam videla v obličje, poglavar sicer še nobene ni bleknil, toda stari Wabble je natezal vrvi in prestrašeno zinil:

«Gromska strela, brumni pastirji so že zopet tu, pa namestu ene ovčice ženó kar dve na pašo! Kaj se vam je zavrtilo v glavi, da ste me spet prijeli? Ali vam je žal, da ste mi nasuli žerjavke na sivo glavo?»

Vinetu je bil preponosen, da bi se zmenil zanj. Tudi jaz sem molčal. A Dik Hammerdull, ki je spotoma zvedel za starčeve naklepe, mu je zabrusil:

«Le nikar se ne imenujte ovčico! Hujši ste od zverine, ki ubija le za to, da more živeti! Močno me ima, da bi vam pravega oglja natrosil na vašo plesnivo vlasuljo. Dosti vam ni potreba govoriti, pa vam storim tako!»

«Tega pobožni Shatterhand ne bi dovolil!» se je smejal sivolasi črednik.

«Ne slabšajte si svojega položaja z nesramnostjo! Mera je polna. Old Shatterhand in Vinetu sta slišala sleherno vašo besedo v gozdiču. Dovolj vzrokov imamo, da vas napravimo za vselej neškodljivega.»

To je vzelo starcu pogum. Sicer sem že svoj čas oprostil njegov morilski naklep, a tokrat se je bil zarotil zoper nas vse. Zato je sprevidel, da z roganjem ne bo nič opravil, in je držal jezik za zobmi. Sedaj pa se je nekaj pripetilo, kar mi je ponovno dokazalo, kako se vsekdar Vinetujeve misli strinjajo z mojimi. Takoj iz gozdiča gredoč sem pomislil, da bo treba opozoriti Fennerja in ostale veleposestnike. Sicer smo imeli osiškega glavarja

v svoji oblasti, a človek nikdar ne ve kako in kaj. Za takšno težavno nalogo bi bila pripravna le midva z Vinetujem. A družba mojih treh belih tovarišev njemu ni hodila bog ve kaj v priklad. In glej! brez besedice je vstal, pristopil k Matovemu konju, pometal vso ropotijo iz sedelnih torb in vtaknil nekaj kosov mesa noter. Potem si je oprtal svojo srebrno risanico in se okrenil k meni:

«Kaj de moj brat o tem osaškem žrebcu?»

«Pljuča so mu zdrava, kite vztrajne in noge slične anti-lopinih krakom. Vranec mojega pobratima naj si odpočine za pohod v Kolorado. Tako naj si vzame Vinetu tega temnega rjavca, da bo mogel hitro tja in nazaj.»

«Uf! Moj brat Shatterhand ve, kam merim?»

«Da. Počakamo te tukaj. Jutri boš pred solničnim zahodom spet nazaj.»

«Hov! Moji bratje naj ostanejo zdravi!»

Zavihtel se je v sedlo ter oddirkal. Vedel je, da meni ni treba dajati nobenih navodil. Drugače seveda je bilo z mojimi tremi drugovi, ki so me jeli obsipati z vprašanji o njegovem nočnem pojezdu. Potihoma sem jim razložil. Nato smo jedli. Straženje sem porazdelil tako, da sem mogel sam spati do polnoči. Potlej sem hotel biti buden vse do zore, ker na preriji je čas pred svitanjem vselej najkritičnejši.

Ko me je predramil Hammerdull, tretji stražar, sem našel vse v redu. Stopil sem izven dnike in se šetal zunaj grmičevja, premišljujoč, kaj naj se ukrene z ujetnikoma. Po življenju jima nisem maral seči, najsi bi bil po savanskih zakonih upravičen za to. Ali naklep umora se mora kazniti. Smuknilo mi je na um, da bi ju odvedli s seboj gori v Kolorado. Toda navzočnost dveh povezanih človekov je silo nepriročna. Zato sem sklenil potrpeti, kaj poreče Vinetu.

Kraj, kjer so se Osagi mudili osedobi, sem natanko poznal. Črede bivolov, copotajočih jeseni na jug in spomladi zopet na sever, se držé venomer istih potov, ki so zategadelj trdo steptani in vse leto vidni. Ob takem bivoljem natrvu ali ‚utru‘ je ležala Deževnica, Vara-tu.

Jutro je napočilo. Ko so se tovariši prebudili, smo požili košček mesa kot zajtrk. Ujetnika sta dobila ‚ništre‘: nekaj dni zdravilnega posta takim ljudem nič ne škodi. Nato sem zopet legel spat. Tako smo se vrstili v bedenju in spanju, dokler se ni na večer Vinetu vrnil. Kakih dvajset ur je bil na potu, niti trenutek ni očesa zatisnil, vendar je bil videti boder in buden kakor mi. Tudi temnorjavi sedlenik se ni zdel preveč izdelan in videl sem, s kako ponositim pogledom je to zapazil njegov dosedanji lastnik. Naumil sem, da spremenim njegov ponos v besnost: Mato Šâko ne dobi konja več nazaj.

Vinetu je prožno skočil s konja, pokimal v pozdrav in prisedel k meni. Spogledala sva se brez besed in vedel sem, kako stvar stoji: opozorilo je po sreči dostavil na farmo, kjer se medtem ni naključilo nič izrednega. Treskov, Hammerdull in Holbers so bili kajpak razočarani, ker ni nič črhnil, a nadlegovati se ga vendar niso upali z vprašanji.

A v nekem drugem oziru sem vedel, da ne bo dolgo molčal. Vedeti nam je bilo, kaj je z Osagi, utaborjenimi ob Deževnici. Koliko jih je? Že zavoljo Fennerja bi jih mogoče kazalo obvestiti, da so belokožci obveščeni o nameravanem napadu. Vendar ta kraj ni ležal na poti proti Koloradu. In ako smo hoteli Osage zalesti, ne bi smeli jemati ujetnikov s seboj v bližino rdečkarjev, saj bi nam morebiti nazadnje le kako pobegnili. Ta zadeva je zadržno rojila Vinetuju po glavi in zato sem bil prepričan,

da se mu bo jezik razvezal. In res še ni preteklo pet minut, ko je sprožil:

«Moj brat Šarlij se je dobro spočil. Bi hotel sedaj takoj jahati na Vara-tu? Oba ujetnika vzamemo do koloradske meje s seboj, a poprej je vedeti, kaj počno vojniki Osagov za nami. To bo moj brat poskusil dognati.»

«Pojezdi moj brat Vinetu z njimi odtod po ravni poti tja?»

«Da. Kakor hitro se lačni Osagov konj nažre trave.»

«Ali ne želi Vinetu rajši do zajtra počakati. Vso noč ni zatisnil oči, razen tega se ne ve, ali nam prinese prihodnja noč počitek.»

«Glavar Apačev je vajen spati samo tedaj, kadar utegne. Moj brat Shatterhand ima tudi tak železen život in ve, da nisem truden.»

«Prav, kakor hočeš! Kje se snidemo?»

«Moj brat Šarlij pozna veliko duplo, ki mu Dakote pravijo Vako-kan, Črnonožci pa Kih-pe-ta-kih*?»

«Da. Tako se imenuje, ker ima podobo sedeče stare ženske. Ondukaj me hočeš počakati?»

«Hočem. Ker moraš narediti ovinek in potrebuješ časa za opazovanje Osagov, dospemo mi tja pred teboj in Hammerdullom.»

«Ali misli moj brat, da mi je treba spremljevalca?»

«Morda ti bo stražil konja, ki ga ne moreš vzeti preblizu s seboj. Brat Šarlij mi pritrди?»

«Pritrdim, akotudi vem, da mi daje tega spremnika bolj tvoja ljubezen nego tvoja skrb.»

Z nasmeškom je prikimal. Potem se je obrnil k ujetemu Osagu, s katerim dotlej niti besedice ni spregovoril:

* Oboje znači: stara žena.

«Mato Šâko naj mi odgovori: Ste hoteli naskočiti štiri farme belokožcev?»

Osag pa ni odprl ust, niti na ponovno vprašanje ni golsnil. Nato Vinetu:

«Poglavar Osagov ima tolikšen strah pred poglavarjem Apačev, da se mu je beseda v grlu zateknila.»

To je zaleglo. Mato Šâko je zarohnel:

«Jaz, najvišji glavar Osagov, sem ubil sedem sivih medvedov s tole svojo roko. Kako naj se potem plašim kojota, ki pripada piskemu plemenu?»

Izraz *pimo* je bil tu naperjen kot zbadljivka na Vinetuja, ki pa je ostal miren in je nadaljeval:

«Mato Šâko ne prizna, da je kanil napasti farme?»

«Ne priznam. To ni res.»

«Tega ne utajiš, saj sva midva ležala za vama, preden si se vrnil s prerijsko kokošjo, in čula slednjo besedo. Tvoja sulica je tičala v veji. Kdor jo bo pozneje videl, bo vedel, kako nespameten utegne biti človek, ki se nazivlje poglavarja. Kdo se je kedaj skrila in z znamenjem označil svoje skrivališče? Snoči sem jezdil proč in obvestil bledokožce. Ti bodo s korobači pobili osaške pse, če bi vendarle prišli. Tudi sem povedal, da je Old Wabble tvoj vohun. Ako se še kedaj pokaže na farmah, ne dobi svinčenske, ampak konopec okoli vratu, kakor pritiče vohunom.»

Osag ni niti bleknil, a videti mu je bilo, kako je razkačen, ker je Vinetu izdal njegove nakane. Stari kralj kavbojev pa je zaklical:

«Jaz pa vohun? To je največja laž pod solncem! Ako me Vinetu imenuje vohuna, je podlež!»

Vinetu se ni zganil. Meni pa je bila ta drznost preveč. Ta mrcina je zaslužil batine. A Holbersu sem dal drugačen ukaz:

«Pit, zadržnite mu spone okoli členkov, da bo vekal, in ne zrahljajte mu jih, dokler ne bo skomljal za milost!»

Pit Holbers je hotel izvršiti, plemeniti Vinetu pa je zabranil:

«Nikar! Ta človek me ne more žaliti. Dnevi so mu pičlo odmerjeni. Mnogo bliže stoji jami, ki ga bo pogoltnila, nego se mu zdi. Umirajočih ne gre trpinčiti!»

«Ha ha!» se je rogal starec. «Sedaj pridiguje še rdečkar! Kaj je meni za grob? Življenje ni nič, smrt ni nič, vaša posmrtnost je največje sleparstvo, ki so si ga modri popi izmislili za otročad in za stara babšeta! Enkrat sem vam že povedal: v življenje sem prikrevsal, pa me ni nihče vprašal za dovoljenje; vrag naj me vzame, če bom koga prosil za dovoljenje, kadar odkrevsam!»

Te besede je že nekoč izrekel. Takrat kakor tokrat me je oblila kurja polt ob njih. Obrnil sem se vstran in zašepetal Hammerdullu, da pojde z menoj v Vara-tu. Vesel je bil tega zaupanja. Vzela sva si mesa za en dan in odrinila.

NEPRIČAKOVANO SREČANJE

Ko sva zapustila taborišče, je solnce že stalo na obzorju. Še pol ure, pa bo tema. Pa kaj, izurjen zapadnjak se razpozna tudi po zvezdah. Prvi, začetni mrak je temnejši od noči, ker še ni videti nebesnih lučic. Meščan bi moral čakati, če si ne bi hotel zlomiti vratu. Midva pa sva jadrno podila po gladki, nič več valoviti preriji. Enkrat je moj murec napravil lok, a ne vem zakaj. Nemara sva letela mimo naselbine prerijskih psov. Te živali stanujejo često po stotinah skupaj in tako izpodkopljejo tla, da moraš narediti ovinek, ako si nočeš polomiti nog. Kopita so trdo peketala, ker ni bilo trave. Sedaj sva bila že v zapadnem delu države Kanzasa, ki je bolj gol, suh in manj plodovit od iztočnega.

Drevesa ni bilo nobenega in tudi ne drugega predmeta, ki bi bil služil kot znak. Sicer pa je bilo tema ko v rogu. V takem položaju se moraš ravnati po tistem čutu, ki je prirojen ljubiteljem pustinje in ki ga učenjaki še niso razjasnili. «Mestno» ali «mestokazno čutilo» ni dovolj značilno za to; «razvednost» ali «razgledbenost» je bistvu morda bliže. Je li nagon? Ono notranje zrenje, po katerem ptice selilke najdejo najkrajšo pot iz Švedske v Egipt?

Hammerdull je jadikoval v svojem smešnem načinu:

«Nikar tako jadrno, Mr. Shatterhand! Moj tilnik je tudi nekaj vreden. Ako telebim na tla in si ga prelomim, nimam drugega. Ali se res tako mudi?»

«Seveda se. Priti morava še pred dnem v Vara-tu, drugače bi naju Osagi zapazili.»

«Če naju zapazijo ali ne, je vseeno. Ampak žuriti se je treba, zakaj ako naju zagledajo, sva zaman napravila tolikšno pot. Pit Holbers, stari lisjak, ali misliš...?»

Zakrohotal sem se. Tudi njemu se je utrgal hohot iz grla. Tako je bil vaju povpraševati starega Pita za svet, da se je tokrat obrnil na odsotnega.

Polagoma so se prikazale zvezde. Pa saj je bilo že potrebno, ker se je svet zopet nagrbančil. Namerila sva se na številne usede, ki sva jih jemala kar povprek, vedno v isto smer jahaje. To je bilo naporno za najine živali. Včasih sva jih malo pridržala, ob neki vodi celo napojila. Vendar sva počrez jahala tako urno, da bi bil Treskovljev ali Holbersov konj gotovo zaostajal.

Po polnoči se je zaoblačilo, bližala se je huda ura.

«Še tega je bilo treba!» je momljal Hammerdull. «Črno je kakor v rogu. Vara-tu, pravite, pomeni deževnico? Kaj bi torej naprej rinila? Kar na to staro prerijo sediva in počakajva, pa dobiva toliko deževnice, da bo kaj!»

«Ne kvasite neumnih dovtipov! Meni je ta vremenski preokret dobro došel.»

«Naj razume, kdor zna več ko hruške peč'!»

«Ali ne vidite, da se bova v tej pomrčini laglje priplazila k Osagom, nego če bi zvezde sijale?»

«Hm, ne rečem nič. A če boste le mogli navzlic temačnosti najti Vara-tu?»

«Še dobre pol ure, pa sva tam.»

«Saj mora biti dlje! Mato Šako je mislil zvečer odjahati in šele drugo opoldne pripeljati svoje moštvo.»

«Nekaj vas vara tu. Mesto, kjer smo taborili, je nama eno uro bliže ko 'drevo s sulico'. Osag bi se bil pri svojcih vsaj pol ure zakasnil. Razen tega bi bilo šlo nazaj grede

bolj počasi, ker imajo njegovi ljudje slabše konje. Pomislite še to, da sva midva na nos na vrat brzela, pa boste verjeli, da je samo še dve angleški milji* do smotra.»

Kmalu se je izkazalo, da sem prav preračunal. Morala bi dospeti v dolgo in široko, nečkam podobno dolino. Ako se ta v kratkem ne pokaže, sva zabredla. Že se me je loteval dvom, kar se je pričel svet naglo nižati. Razedla sva in vodila živali navzdol. Spodaj sva vnovič zajahala ter udarila poprek skozi kotanjo in potem navkreber.

«Točno in določno sva jahala,» sem veselo dodal, «kakor ob belem dnevu. Še pet minut na skakonec po gladki ravnici, pa zadeneva z nosom na Vara-tu.»

«Prosim, vzemite svojega za to, gospod! Jaz imam svojo kumaro za druge namene v obrazu... Je li kaj grmovja ob Vara-tuju?»

«Precej, in celo nekaj dreves. Da ni taka temà, bi vas bil moral pustiti s konjema spodaj v kadunji in se s težavo sam semkaj priplaziti. Nevihta, ki bo vsak čas napolčila, se je zbrala kakor nalašč za naju. Jahajva bolj polahko. Sedaj je treba previdnosti.»

Komaj je pretekla še minuta, so na obzorju zarnice zaigrale. V tej bliskavici sva uzrla morda pet sto korakov pred seboj podolgovato grmovje.

«Na mestu sva», sem rekel in se zavihtel iz sedla. «Konja naj ležeta. Vi ostanete tukaj in náte moji puški.»

Svojemu konju sem mignil z roko, naj leže. Storil je tako, a tudi Hammerdullova kobila. Potem sem oprezno stopil proti grmom.

Mislite si latvici podobno globel, precej napolnjeno z vodo, kakih petdeset metrov v premeru, vseokrog obraslo s posameznimi ali strnjenimi grmi, med njimi in vodo pa

* Angleška milja = 1.6 km.

dokaj širok gol pas, sestavljen iz samih skoljkastih vtisov — znak, da so se valjali tod divji bívoli. Ti hrusti se po nagonu kotájo po mehki prsti, da se pokrijejo z blatno skorjo, ki jih ščiti pred mnogim mrčesom. Takšen je Vara-tu, ki sem ga mislil sedaj oblesti. A do tega ni prišlo.

Z lahkoto sem pritihotal do prvih grmov in — zadržal ter obenem slišal na svoji levici konje. Počeni sem in krenil najprej v tej smeri. V takih primerih je namreč pametno, pobrigati se tudi za nasprotnikove konje. Vsi so bili okolenčani, razen enega, ki je bil pritrjen za dva količka. Za grmovi je gorelo nekaj ognjev in njih svit je skozi vrzeli v podraščini obseval tega konja. Tako sem si ogledal plemenitega, temnega serca. Krasna griva mu je bila sesvedrana v vozle in vedno manjše vozličke, kakor je to navada pri Najinskih Komančih. Kako so prišli Osagi do takega nakita? Toda pomembno je bilo sedaj to, da ni bilo straže pri konjih. Indijanci so se čutili varne! Stopil sem nekoliko korakov nazaj, da se ognem blesku, legel na zemljo in se porinil v grmovje.

V bleščavi štirih kresov je na omenjenem golem kolarju okoli vode ždelo nad dve sto Osagov, z veliko napetostjo motreč šest vojščakov, ki so baš pričeli bivolji ples. Oziraje se naokrog mi je oko obviselo na enem maloštevilnih dreves, ob katerem je slonel Indijan. Obličje, nepobarvano, mu je bilo jarko osvetljeno. Prešinil me je strah, a le od radosti. Spoznal sem ga. Sedaj šele sem si vedel razložiti pričujočnost konja s tujim okrasom v grivi: serec je bil ujetnikov. Ta visoki, široki, polni stas, ta kavkaško klesani obraz s samozavestnim pokojem v potezah je bil Apanačka, mladi načelnik Najinskih Komančev!

Kaj ga je zavedlo v Kansas? Kako je zabredel Osagom v pest? Osagi in Komanči! Vedel sem, kakšno neizprosno

sovraštvo vlada med obema ljudstvoma. Izgubljen je, če ga ne rešim. Malenkost! Nihče nima sedaj pazke nanj, vseh oči so vprte v plesalce. Dva grma štrlita za drevesom, na katero je natvezen. Torej kritja zadosti. Potisnil sem se iz grma in odhitel k Hammerdullu.

«Sedite na kobilu! Za mano!» sem mu velel.

«Kaj pa je? Morava vstran?»

«Osagi imajo ujetnika, ki ga poznam in ga moram oteti.»

«Za božji čas! Kdo pa je?»

«O tem pozneje. Kar urno za mano!»

Moj črnko je poskočil na moj znak, prijel sem za uzdo in ga odvedel. Hammerdull se je vkljub svoji životnosti hitro skobacal v sedlo. Spremil sem ga na vnanjo točko grmja, stoječega za Apanačkovim hrbtom.

«Tu čakajte! Pripeljem še enega konja.»

In odbrzel sem naprej. Podvizati se je bilo, saj ujetnik je moral biti prost, prej nego se zaključi bivolji ples, ki je obračal vso pozornost Osagov nase. Stekel sem na drugo stran in osvobodil serca, da bi ga potegnil za seboj. Upiral se je, glasno prhajoč. Opasna reč za moje početje. Po sreči sem se spomnil, kako naj si pomagam.

«Minam, kobi, minam, minam — pojdi, žrebec, pojdi, pojdi», sem se mu dobrikal in ga božal po gladkem vratu. Ko je čul znane glasove, je bil brž voljan. Toliko da sem dospel z njim k Hammerdullu, je švignil prvi blisk in treščila prva strela. Zdaj pa le ročno, drugače se bivolje rajanje poprej preneha zbog vihre!

«Držite še tega konja, ki ga bo zajahal osvobojeni ujetnik. Kakor hitro se vrnem, mi izročite moji puški!»

Zopet se je zabliskalo in treščilo. Kar se je dalo hitro in vendar potihoma sem proniknil v grmovje, se spustil na zemljo in lezel po četverici. Še je trajal raj in to pot

so ga spremljali vsi Osagi z močnim, prevrženim glasom «pe-teh, pe-teh, pe-teh: bivol, bivol, bivol!» in po taktu tleskali z dlanmi. Tako niso mogli čuti šušljanja v vejah: prišel sem torej naglo naprej, ujetniku za pleča. Niti en pogled ni bil vanj obrnjen, a tudi on je bržčas opazoval ples. Da ga opozorim nase, sem se ga najprej dotaknil za golen. Rahlo je trznil, pa le za trenutek.

«Karbune — pazi!» sem rekel, da me je mogel slišati zgolj on. Povesil je glavo, znak, da je čutil mojo dlan in razumel mojo besedo. S tremi jermeni je bil omotan na drevo: z enim okoli vratu in debla, z drugim okoli členkov na nogah in debla, s tretjim pa so mu bile spete roke prekrižane za drevesom. Na isti način sem svoje dni stal za Vinetujem in njegovim očetom Inču-čuno ter ju osvobodil od visokega štromlja, h kateremu so ju bili privezali Kiove. Dvakrat sem potegnil z nožem, pa sta bila spodnji in srednji jermen na dvoje. A če sem mu hotel oprostiti še vrat, sem se moral vzpeti. To pa je bilo nevarno, ako se je vsaj eden Osag ozrl na ujetnika. Tu mi je pomoglo naključje. Eden plesačev se je bil v preživem kretanju približal vodi, mehki obrov se je odkrhnil in možak je štrbunknil v tolmun. Vse se je zagrohotalo in zrlo v mokrega bivolarja. Hitro kvišku — resk — in zopet na tla! Nihče me ni opazil.

«Minam! temakimaar! nomahiik! — pojdi! splazi se proč! daj mi roko!» sem ga pozval z istim glasom ko prej in se umaknil nazaj. Videl sem, da še malce okleva, potlej je mahoma počenil in hušnil za mano v grmovje. Sedaj mi je bilo že vseeno, kaj utegne priti. Prijel sem ga za roko in ga, še vedno sklonjen, povlekel za seboj. Zdajci se grmovje razsveti od bliska, strašen grom se razlegne in ulije se kakor iz škafa. Plesa je bilo konec. Komančev beg je moral na dan. Vzpel sem se pokonci, ga potegnil

za seboj in udrl skozi šibovje k Hammerdullu. Za nama pa vije in vpije, tuli in ruli sto glasov. Debeluh mi da puški. Apanačka uzre svojega serca in prašči v sedlo, niti najmanj začujen. Ko bi mignil, jašemo proč, a ne prejadarno, saj v pljuskaajočem hlišču ni bilo slišati peketanja naših konj.

Udarili smo jo proti smeri, kjer naj bi se sestali z Vinetujem, namreč proti Kih-pe-ta-kihu, kamor je bilo debele štiri ure jezdit. Ako se Vinetu ni preveč žuril od našega včerajšnjega taborišča, utegnemo prispeti še pred njim k ‚stari babi‘. On je domneval, da pojde zalezovanje Osagov počasi od rok.

Apanačka me doslej ni mogel jasno videti in torej še ni vedel, kdo je rešitelj. Medtem ko sva zdaj s Hammerdullom jezdila pred njim, je mogel v nalivu razločiti zgolj obrise najinih postav. Zabavalo me je, da sem ga še sedaj pustil v nejasnem. Zategadelj sem se sklonil k Hammerdullu in mu pritajeno velel:

«Ako vas tujec popraša, mu nikar povedati, kdo sem!»

«Kdo pa je to?»

«Neki načelnik Komančev. A ne smete mu razodeti, da to veste, drugače bo slutil, da ga poznam.»

Osagi so se prejkone vsi zagnali na konje in blodijo navzlic plohi po vsej okolici Vara-tuja. A čudno — v našo bližino ni bilo nobenega, čeprav smo z legnatjo jahali. V takšni lijávici pač ni bilo težko kreniti v napačni pravec. Tema je bila pa taka, da bi jo bil kar otipal. Bliskanje pa je bilo za razgledbo še neugodnejše, ker jemlje vid. Gosti naliv je trajal dobri dve uri. Pomenek je bil nemogoč.

Naposled je dež prenehal. Ali nebo se ni ubrisalo in tema je bila ko popred. Apanačka se je spravil nad Dika. Rabil je med belci in rdečci običajno mešanico angleških,

španskih in indijanskih besed, ki jo oblada vsak dobri zapadnjak. Očividno je vprašal po mojem zvanju, ker sem slišal Dika:

«Glumač je, drugega nič.»

«Kaj pa je to, glumač?»

«Mož, ki se potika po svetu in pleše medvedji ali bivolji ples, kakor si popred videl pri Osagih.»

«Uf! Bledokožci so res čudni ljudje. Rdeči možje so preveč ponosni, da bi plesali za druge. Ali mi češ povedati, kako mu je ime?»

«Imenuje se Katapatamatafatagatalatarataša.»

«Uf, uf, uf! Prav pogosto ga bom moral čuti, preden ga bom znal ponoviti. A zakaj blagi bledin, ki me je rešil, ne govori z nama?»

«Ker je gluhi!»

«To je mojemu srcu žal, ker ne more slišati zahvale, ki bi mu jo Apanačka rad izrekel. Ima li skvavo in kaj otrók?»

«Dvanajst jih ima, sleherni glumec mora namreč imeti dvanajst žen in dvakrat dvajset sinov in hčer, ki nič ne slišijo.»

«Torej more s svojci le po znamenjih govoriti. To se pravi, da mora imeti desetkrat deset znakov in še več. Kdo naj si vse to zapomni! Hraber mora biti, ker si upa v divjino, polno nevarnosti, posebno če se smeš samo na oči zanesti.»

Čemu si je Hammerdull izmislil mojo gluhoto, je vseeno. Kajti nastopila je okolnost, ki je razkrinkala potegavščino. Zazdelo se mi je, da sem slišal pred seboj udarce s kopitom. Pri tej priči sem ustavil in pritajeno velel Diku in Apanački, naj tudi postaneta. Res: prihajal je jahač, a ne premo proti nam. Nekaj mi je reklo, da je kak Osag. Lahko bi služil kot sel med nami in svojimi

tovariši, ki pač morajo zvedeti, da smo jim ugrabili načelnika.

«Ostanita tu in držita mi konja in puški», sem jima šepetnil, izročivši Apanačku svojega vranca, Diku pa puški. Potem sem tihotapil na levo. Konjik se je bližal. Potuhnem se in ga spustim toliko naprej, da se morem zaleteti. Zaženem se in skočim za njim na konja. Spotoma sem bil razločil, da je Indijan. Ko me je možak začutil za seboj, se je tako zgrozil, da se ni kar nič otepal. Tako čvrsto sem ga priščenil za grlo, da je izpustil vajeti in so se mu povesile roke. Na žalost pa je bil njegov konj manj pohleven. Vzpenjal se je in potem brcal z vsemi štirimi. Zame to ni bila malenkost. Sedel sem za sedlom, moral držati jezdeca in skušal uhvatiti vojke. Za dne bi bilo to šlo, sedaj v trdni temi sem rabil vse sile v to, da ne bi omahnil. Tedajci se je pomolila tik mene neka postava, ki je segla po gobcu indijanskega konja. Osvobodil sem si desnico, potegnil samokres izza pasa in rekel:

«Kdo je? Naj streljam?»

«Jaz sem Apanačka. Old Shatterhand naj Osaga doli vrže!»

Iz topotanja kopit je razbral, v kaki zadregi sem, in mi prihitel na pomoč. Ujetnika sem zagnal na tla in skočil takoj za njim, ako se je morda samo potajil. V onesvestici sicer ni bil, a strah ga je bil tolikanj prešinil, da se ni protivil.

«Apanačka me je spoznal?» sem vprašal Komanča.

«Ko si mi dal konja držati, se mi je zdel tak kot Hata-titla. Nato sem videl, da je tvoj drug prejel dve puški od tebe. A ko sem te zagledal sedečega za rdečim vojnikom, mi je prešel slednji dvom. Takšen skok, po vrhu pa še ponoči, zmore samo Vinetu ali Old Shatterhand.»

Pokljicala sva Hammerdulla. Indijan se je spet oddahnil in udelaval. Toda pričvrstili smo ga na konja ter oddirjali naprej. Spotoma se je Najinski Komanč pripognil k meni, me prijel za roko in prisrčno rekel:

«Apanačka se zahvaljuje dobremu Manituju, ki mi je poslal najvrlejšega vseh belih vojnikov. Old Shatterhand me je rešil gotove smrti!»

«Odkar sem se ločil od svojega mladega brata, je moja duša zmerom hrepenela po njem», sem odvrnil.

Več nisva govorila. Skoraj se je noč umaknila svitanju in opazil sem, da tudi tokrat nisem krenil od prave smeri.

Kih-pe-ta-kih leži na zapadu Kanzasa, ki spada v kredno tvorbo. Tam in na jugozapadu se v novejši dobi dobiva precej soli. Kadar voda izluži večje množine soli, nastajajo podzemske šupline. Pokrov nad njimi se najčešče pogrezne, ker nima trdne države. Taki podori imajo po navadi globoke, navpične stene in ostre robove. Ako so stene neprodušne, se v usadu nabere jezero; če pa so luknjičave, ostane največ le na dnu nekaj vlage, ki pospešuje bolj ali manj krepko rastjè. Ako leži tak udor na ravnem, se te oddaleč nekam čudno dojmi, ker opaziš edino vršičke drevja ukoreninjenega v globini.

Takšno mesto je Kih-pe-ta-kih ali 'stara baba'. Gosto obrasli kraj, na prvi pogled odločen od neplodne ravnice, kaže v svojih obrisih obliko na tleh čepeče indijanske ženice.

Solnce se je baš pomikalo na obzor, ko se nam je prikazala ta zelena babnica. Prispeli smo na točko njenega levega bedra, dočim smo se nadejali Vinetuja od desne. Iz previdnosti smo ustavili in obšel sem vso ženščino. O človeškem stvoru ni bilo ne duha ne sluha. Zato smo odvedli konje po manj strmem pobočju na dno, kjer smo ujetnika privezali k drevesu. Rdečkar je bil res Osag.

Poslikan je bil z bojnimi marogami in ni odgovoril na nobeno vprašanje.

Sedaj bi bil utegnil izpraševati Apanačko po njegovih doživetkih, a nasproti takemu značaju nisem smel kazati radovednosti. Moj tolsti Hammerdull je bil manj plemenitega mišljenja. Komaj je sedel, pa se je obrnil nanj z vprašanjem:

«Slišim, da je moj rdeči brat glavar Komančev. Kako se je moglo nakretiti, da je prišel v ujetništvo?»

Z lahkim nasmeškom na licu je vprašani pokazal z rokama na svoja ušesa.

«Je bil boj med teboj in Osagi?» je silil Hammerdull dalje vanj.

Apanačka je odgovoril z isto kretnjo.

«Zaman je vsako vprašanje,» sem mu dejal, «saj vidite, da je oglušel.»

Tedaj se je tolščaku posvetilo. Raztegnil je svojo čeljugo in se dobrodušno zasmeljal:

«Well! Potem ima tudi on dvanajst žen in dvakrat dvajset sinov in hčerá?»

«Vse tako kaže!»

«Potakem moram paziti, da še sam ne ogluhnem. Tako tiho je tukaj. Ali nimate nobenega opravka zame, gospod, da ne bom dolgočasoval?»

«No, pa stopite gori in ozirajte se po Vinetuju. Rad bi že poprej vedel, ali prihaja.»

Odšel je. Apanačka je smatral za potrebno napraviti vsaj opazko, da se ne bi morda meni vsililo kako neugodno mnenje. Prezirno je ošinil ujetnika s pogledom in izustil:

«Sinovi Osagov niso borci. Bojé se orožja junakov in planejo le po ljudeh brez branila.»

«Je bil moj brat neoborožen?» sem vprašal.

«Pri sebi sem nosil samo nož, ker mi je bilo vse drugo orožje zabranjeno.»

«Ah, moj brat je potoval po sveto narak-ekso*?»

«Tako je. Apanačko so starešine izbrali, da bo jahal na sever in poiskal svete kamnolome. Kamor segajo rdeči možje, ne sme tak odposlanec imeti drugega orožja ko nož, moj brat Shatterhand to ve. Ne strelice, ne loka, ne puške in ne tomahavke mu ni treba, saj ne sme jesti mesa, marveč edino rastline. Tudi se mu ni braniti sovražnikov, ker je prepovedano napadati moža, ki jezdi po rdečo ilovico. Apanačka še nikoli ni čul, da bi se bil kršil ta zakon, veljaven pri vseh plemenih. Edino osaški psi so si nakopali sramoto, da so pogazili to postavo, čeprav sem jim z vampumom kalumeta dokazal, da sem namenjen po veliki lek.

«Si jim pokazal vampum?»

«Sem. Pa so mi ga vzeli in na ognju spalili!»

«Neverjetno! Kaj takega se še ni primerilo! Če bi jim bil najljučji sovražnik, bi bili morali ravnati s teboj kakor z gostom!»

«Uf! Še ubiti so me hoteli!»

«Si se branil, ko so te zgrabili?»

«Ali sem smel? Da sem se jim po robu postavil, bi bilo poteklo dosti njihove krvi. Ker sem se zanašal na vampum in prastare šege, sem šel voljno ko dete za njimi v tabor. Poslej smemo vsakemu Osagu, ki sreča poštenega vojščaka, v obraz pljuniti in...»

Dik Hammerdull ga je prekinil z novico, da je Vinetu na vidiku. Apanačka sem hotel presenetiti z Najinskim Komančem. Zato sem prosil Apanačko, naj ostane pri ujetniku, sam pa sem odšel z Dikom na drugo stran 'babele'.

* Rdeča glina za pipe.

odkoder je prihajalo ne pet, ampak šest oseb: Vinetu, Treskov, Holbers, Wabble, Mato Šako in neki Indijan, privezan na konja. Bojna boja v obrazu je pričala, da je tudi Osag.

Da prihranim Apaču pozvedovanja, sem stopil izza grmovja na videlo. Nameril se je naravnost name in vprašal:

«Je li moj brat že pred mano tu, ker se mu je kaj hudega pripetilo?»

«Ne. Vse je poteklo hitreje, nego sem se nadejal.»

«Torej naj me spremi do svojih konj! Tehtnih novic imam zanj.»

«Konji so na drugi strani; taborili bomo pa kar tukaj.»

Bistri Vinetu je zaslutil, da gre za neko skrivnost. Na kratko se je ozrl vame in se zadovoljno nasmehnil. Poglavar Osagov pa je osorno pripomnil:

«Old Shatterhand bo zvedel, kaj se je zgodilo, in me bo moral v kratkem izpustiti!»

Brez odgovora sem stopil v globel. Spodaj smo položili ujetnike na zemljo in posedli okoli njih. Vinetu, ki ni mogel uganiti, kaj imam za bregom, me je skrivaj vprašaje pogledal, zato sem ga pozval:

«Moj brat naj mi razodene tehtno novico!»

«Naj li odprto govorim?»

«Da. Saj menda ni nič neprijetnega, ka-li?»

Kar sem pričakoval, se je zgodilo: stari Wabble se je porogljivo vštulil:

«Od sile neprijetno za vas! Ako menite, da nas imate še zmeraj trdno v pesteh, se bridko varate! Vinetu naj vam pove, kako je stvar!»

Apač je premagal svoj ponos in prezirljivo pripomnil:

«Stari govedar ima strup na jeziku, pa mu ne branim, da ga izbrizga na nas.»

«Da, da, strup, ki vas ugonobi, če nas pri tej priči ne osvobodite. Osagom se je zdelo, da poglavarja predolgo ni nazaj. Zato so poslali tegale moža za njim. Prišel je do šumice, kjer ste planili po naju. Mi smo bili proč. Hodil je po našem tiru in zavohal naše včerajšnje taborišče. No, mar še nič ne opazite?»

«Samo to, da je možak ujet.»

«Tega pa ne veste, da sta bila dva. Drugi je bil modrejši in jo je popihal, da privede nekaj sto preganjavcev. Izpustite nas takoj. Če nas taka množica Osagov zaloti v vaših rokah, vas upihnejo kakor vihar gorečo šibico!»

«Denimo, da je res tako, kakor pravite. Dokler Osagov še ni, vas moremo upihniti, kakor ugasí veter šibko šibico.»

«Tega ne napravite, ker ste preblag kristjan. Razen tega ste si v svesti, da bi Osagi kruto maščevali našo smrt.»

«Tako? Hm. Poprej hočem vas in Mata Šáka prijetno iznenaditi.»

Hammerdullu sem pošušljal nekaj besedi v uho. Radostno je pokimal in odšel. Vsi so z napeto pažnjo čakali, koga bo Dik privedel. Nazaj grede je držal našega ujetega Osaga za roko.

«Uf!» se je preplašil Mato Šáko.

«Vražja reč!» je zarobantil Wabble.

Namignil sem Hammerdullu, naj žene ujetnika nazaj, da ne bi bil s kako besedico izdal Apanačkove navzočnosti.

«To je rdečepoltec, ki naj bi pripeljal sto in sto Osagov. Ali ste še take vere, da pridejo?»

«Hudič vas vzemi!» je siknil vame.

«Uf!» se je vmešal Mato Šáko. «Old Wabble je Najinca čisto pozabil!»

«Nisem», je odvrnil le-ta in se zasukal proti meni: «Še eno karto imam, da vas posekam. Spomnite se na Llano estakado, kjer ste se seznanili z mladim najinskim načelnikom. Kako mu je že ime?»

«Apanačka», sem odvrnil, kakor da ničesar ne slutim.
«Yes, Apanačka! Srčno ste ga vzljubili, jelite?»

Govoril je možato, kakor da si je popolnoma v svesti svojega uspeha. Hammerdulla, ki je bil odvedel Osaga, pa ni hotelo biti od nikoder. Namesto njega pa sem opazil v grmovju najinskega glavarja. Morda je slutil, da pripravljam z njegovo osebo presenečenje, in se je sam po sebi približal. Pogled v Vinetujev obraz mi je razodel, da ga je bistrooki Apač tudi že zasledil.

«Seveda», sem pritrdil Wabblu. «V nobeni nevarnosti ga ne bi pustil, pa če bi šlo meni za glavo.»

«Lepo! No, vidite, slučajno vam lahko povem, da je Apanačkova usoda na prevesici: Osagi so ga ujeli.»

«Tega ne verujem.»

Wabble me je radoznalo motril. Ko pa je prišel moj odgovor tako naglo in ravnodušno, je starec hitel:

«Menda mislite, da vam hočem kaj natvesti? Vprašajte tegale Osaga, ki ga je Vinetu snoči ujel. On nam je prinesel vest, ki je nas toliko razveselila, kolikor mora biti vam neprilичna.»

«Potakem je to tista karta, s katero me hočete posekati? Blagovolite pogledati v tale grm, pa boste videli svoj adut!»

Obrnil se je proti naznačeni strani. Apanačka je slišal ves pomenek. Z roko je odmaknil vejevje in stopil na plano.

Vse je molčalo. Tedaj pa se je zaoril Pitov glas:

«Sveta nebesa, to je veselje! Old Wabble je zaigral!»

Starina je zaškrtal z zobmi, nemarno zaklel in brusil kačjepični jezik, da se je hotel zadušiti od besnila:

«Pes, tisočkrat prekleti, s peklom in z vsemi vragovi ste v zvezi! Dušo in telo ste morali zapisati, sicer se vam ne bi vse po sreči izteklo! Pljunem pred vas! Črtim vas in mrzim, kakor še živ krst ni črtil in mrzil!»

«Iz srca vas obžalujem», sem rekel mirno. «Tako pomilovanja vrednega človeka še nisem videl, kakršni ste vi! Naj bi vam Bog nekoč naklonil samo neznamen delež usmiljenja, ki ga zdaj čutim do vas! Vi ste tako beden in boren stvor, da človeka oko boli, če vas mora gledati. Poberite se mi!»

Porezal sem mu spone in se vstran ozrl. Ako sem menil, da jo bo sedaj žurno pobrisal, sem se zmotil. Slišal sem namreč, kako se počasi in zložno kobaca. Nato sem začutil njegovo dlan na svoji rami in začul sem porogljive besede:

«Torej oči vas bolé, če me morate gledati? Zato ste me osvobodili? Nikar si ne utvarjajte, da me v nravnem oziru prekašate. Bog — ako res živí — je mene in vas ustvaril; če pa sem se jaz drugače obnesel nego vi, je on sam kriv, ne jaz. Vi si seveda domišljate, da ravnate tako iz dobrote. V istini pa vas žene le spoznanje, da ni noben človek dober in nobeden hudoben: Bog, izumitelj izvirnega greha, bi bil sam vsega kriv. Pa zdravi, vi mož usmiljenja! Če vas srečam na savani, vam bom že znal žile odpreti!»

Stari kavboj je stopil k Hammerdullu in mu segel za pas, da bi vzel svoj nož. Debeluh, pa je odskočil, češ:

«Za mojim pasom nimate kaj iskati!»

«Svoj nož hočem nazaj!» je kljuboval starec. «Ali imam mar s tatovi opraviti?»

«Ne gobezdajte, drugače se vam zakadim v obraz, gr-
doba nemarna! Prerijske zakone poznate in veste, čigavo
je ujetnikovo orožje!»

«Jaz nisem več ujetnik, ampak prost!»

«To meni nič mar. Ako vam je Old Shatterhand vrnil
svobodo, s tem še ni rečeno, da dobite svoje orožje nazaj.»

«Pa ga imejte, in bodite prekleti, zavaljeni mops! Pri
Ošagih dobim drugi nož!»

Stopil je k svojemu konju, si oprtal puško in hotel za-
jahati. Tedaj pa je Vinetu skočil na noge, iztegnil roko
ter ukazal:

«Stoj! Puško nazaj!»

V Apačevem obnašanju je bilo nekaj tako neodoljivega,
da je starec odložil risanico, rekoč:

«Kaj pa to pomeni? Konj in puška sta pač moja?»

«Ne», je odgovoril Vinetu. «Ako ti je moj pobratim
Shatterhand dal prostost, je izrazil samo gnus, ki ga mora
vsak človek občutiti pred teboj. Pritrjujemo mu: nam
vsem se studi, pritakniti se te z roko, nožem ali svinčenko.
Prepuščamo te osveti pravičnega manituja. Ker si pretil,
da nam boš puščal kri, dobiš edino svobodo nazaj. Ako
se v desetih minutah ne pobereš odtod, te z jermenom
pripnemo na vejo. Hov!»

Old Wabble se je zakrohotal in se globoko priklonil:

«Govoril kakor kralj. Samo škoda, ker mi zveni v uše-
sih kakor pasji lajež! Grem, a še se snidemo!»

Zasukal se je in izginil iz doline. Radi varnosti sem
odšel čez čas za njim in ga videl, kako je počasi hlamu-
dravo randal po planjavi. Svoj čas sem cenil tega moža
ne le zbog njegove globoke starosti, marveč i spričo nje-
govega slovesa kot izbornega zapadnjaka. Ščasoma pa sem
do korena predrugačil svoj nazor o njem: kot človek je
bil propalica, kot *man of the west* pa tudi vsaj za nas

neporaben. To pot sem ga pustil brez kazni, ne iz preudarnosti, temuč ker se mi je gabil.

Pit in Dik se nista zlagala z mojim postopkom, ali optikati si nista upala. Treskov pa, ki je bil po moji ponovni milini razžaljen v svojem pravniškem ali redarstvenem čuvstvovanju, me je pokaral:

«Ne zamerite, Mr. Shatterhand, da vas moram grajati! Z verskega stališča nočem stvari razmotrivati, četudi veste, kaj uči krščanstvo: vsakemu zlemu dejanju hodi kazen za petami. Ampak zamislite se v položaj zastopnika posvetne pravičnosti! Kaj bi rekel veččak kazenskega prava, ker ste že tolikrat izpustili takšno izprijeno in nepoboljšljivo mrcino, kakršna je ta Fred Kutter? Dedec je več ko stokrat zaslužil smrt, ako upoštevamo že samo njegova hudodelstva kot 'indijanski morilec'. Po vrhu pa je še jasno, da vam je že često stregel po življenju in nam vsem grozil s pogibeljo!»

«Mr. Treskov, jaz nisem ne jurist ne kriminalist. Nečem biti ne sodnik ne krvnik. Uverjen sem, da je nad njegovo glavo razprostrta nevidna, mogočna dlan, ki ga zadene ob svojem času.»

Prizanesti vam hočem z nadaljnjo razpravo, pri kateri smo pretresali tudi zadevo Mata Šaka. Ta je menda razumel in radost mu je sevala z obraza, ko je spoznal, da se potegujem zanj. Ob splošnem molku me je prizadeti potlej prosil za besedo, kar sem mu rad dovolil.

«Marsičesa nisem umel; a tem jasneje sem videl, da je bil Old Shatterhand zame, dočim je bil drugi bledin zoper mene. Ker je Vinetu, poglavar Apačev, molčal med sporom, daje menda prav svojemu prijatelju in pobratimu. Oba sta sicer protivnika Osagov, vendar je obče znano, kako pravično mislita in ravnata oba slavna vojnika. Zato ju pozivljam, naj postopata tudi danes po pravici!»

Pogledal me je, kakor da želi odgovora, zato sem se oglasil:

«Poglavar Osagov se ne vara: od naju se mu ni bati krivice. Mi želimo z vsemi ljudmi v miru živeti. Če pa nam kdo po življenju streže, se moramo pač braniti, jeli?»

«Kdo pa sme o sebi reči, da je bil napaden? Mato Šâko, glavar Osagov, bi vprašal, čemu imajo bledini sodnike?»

«Da sodijo, seveda. A sodniki so kajpak samo ljudje, ki se lahko zmotijo...»

«Uf, uf!» mi je segel v besedo. «Ti sodniki se motijo samo tedaj, če gre za rdeče možel! Old Shatterhand in Vinetu sta že čula na tisoče pritožb, ki jih ima rdeči mož proti belemu. Samo eno naj dodam: kaj se je komaj pred mesecem primerilo mojemu plemenu. Ne vem v kolikič so nas zopet opeharili za smodnik, meso in druge stvari. Ko smo se pritožili, smo naleteli samo na porogljive obraze in grozeče puščne cevi. Pa smo si vzeli svinec in smodnik, kjer smo ga našli: drugače nimamo obstanka. Pre-ganjali so nas in pobili mnogo naših. Ako smo se zdaj dvignili, da osvetimo smrt svojih vojniki, smo li sami krivi?»

Ozrl se je vame z vprašujočim pogledom. Iz kočljive zagate mi je pomogel Vinetu, redkobesedni:

«Mato Šâko mi ni povedal nič novega. Sam sem se često-krat pritožil zoper bledine — pa brez uspeha. Toda zakaj ne pozna glavar Osagov nobenega razločka med pravičnimi in krivičnimi? Se je mar kdaj slišalo, da je Old Shatterhand ali Vinetu zagrešil komu krivico? A vendar naju je Mato Šâko namenil za mučeniški kol. Sedaj bi mu midva mogla vzeti skalp in življenje; toda obdrži naj oboje. Tudi svobodo bo dobil, čeprav še ne danes. Njegova sovražnost se mu vrača z dobroto. In ako bo še poslej trdil, da smo mi sovražniki Osagov, ni vreden, da se nje-

govo ime še kdaj izreče med rdečimi ali belimi vojniki. Hov!»

Ves njegov nastop se je globoko dojmil poslušalcev. Njegove besede niso bile naperjene samo na Osaga, temveč na vse, zlasti na Treskova. Ta se je po splošnem daljšem molku dvignil in dejal:

«Čudna reč je z vami in Vinetujem, Mr. Shatterhand. Človek se hočeš nočeš naposled priključi vajinim nazorom. Ako sedaj izpustite Osaga z obema njegovima soplemenjakoma, se ne bom nič upiral.»

«Čujte torej, kako določim sporazumno z Vinetujem! Mato Šako bo jahal z nami, dokler se nam ne bo zdelo, da ga smemo izpustiti. Njegova vojščaka naj odideta v Vara-tu in Osagom javita, kaj se je zgodilo; da so belo-kožci obveščeni, in ako bi se vzlic temu poskusil naskok na farne, da bo glavar ustreljen.»

Rešena svojih spon, sta hotela Osaga urno na konje. Jaz pa brž:

«Stoj! V Vara-tu pojdeti peš. Ali dobita konja in puški nazaj, to je zavisno od poglavarjevega vedenja. Oznanita svojim bratom, da je bil Old Shatterhand, ki je včeraj osvobodil Apanačko, glavarja Najinov.»

Ukaz jima je bil trd. Ozrla sta se v svojega glavarja, ta pa ju je pozval:

«Storita, kakor je velel Old Shatterhand! Ako bi bili Osagi potlej v dvomu, kaj naj počno, naj vprašajo Numbeha grondeha — ‚dolgo roko‘ —, ki mu izročam zapovedništvo.»

Strmo sem mu pri tem gledal v oči, pa so bile neprodne. Nobena poteza ni ovajala, kaj pomeni za nas ta prepustitev poveljstva: boj ali mir. Možaka sta ubrala pot, po kateri je bil poprej odšel Old Wabble. Brez dvojbe ga prej ali slej dohitita. Da sem pridržal njuna konja, sem

imel nekoliko razlogov. Jezdeč bi bila prehitro prispela v Vara-tu in morebitno preganjanje bi se bilo zgodaj pričelo. Kot sla sta nadalje imela izborne konje in baš takih živali nam je bilo potreba. Tudi njuno orožje nam je hodilo na hvalo. Apanačka, ki je bil preskrbljen edino le z nožem, je dobil Šakovega sedlenika. Svojo prvotno namero, da bi šel v svete kamnolome, je za zdaj opustil in sklenil odriniti z nami v Kolorado. Ker se je bilo s svestjo nadejati, da bodo Osagi čimprej privihrali v Kih-pe-ta-kih in skušali osvoboditi Mata Šaka, smo morali brž ko brž odtod. Ujetnika smo čim obzirneje privezali na njegovega konja, Treskov in Holbers sta zajezdila oba zaplenjena konja, ostale živali pa smo porabili za tovarno živino. Tako smo se po kratkem oddihu poslovili od 'staruhe'.

NA HARBOUROVI FARMI

Republikanska reka se zdaj zasuče na sever proti Nebraska, zato smo se oddalili od nje, držeč se naravnost zapadne meri proti Salmon-Riverju. Pri tem smo bili med dvojnimi zlomi: spredaj ‚generalovo‘ krdelo, ki smo ga upali v kratkem zaslediti, zadaj pa Osagi. Da pa preži na nas v bližini še tretje zlo, se nam niti sanjalo ni.

Nekaj časa smo merili proti jugu, da bi zvodili Osage. Ker pa bi se na ta način zavleklo naše svidenje s prijateljem Surehandom, smo se potem do drugega popoldneva držali zapadne smeri. A neko srečanje nas je vnovič napotilo proti jugu.

Naleteli smo namreč na tri konjike, ki so nam povedali, da številna tolpa trampov kolovrati po vsej krajini pred nami. Del te drhali je ujel možake in jih popolnoma oplenil. Eden njih nam je pokazal precej opasno strelino, ki jo je dobil v bedro. Vsak pošteni zapadnjak se ogiblje trampov kakor ogabne golazni, ker si šteje v sramoto, da bi se kosal z njimi: sabljač, pa bodi še tako izurjen in eleganten, se ne bo postavljajl proti gnojnim vilam zagovedenega hlevarja. Zategadelj smo se obrnili na južno stran in prekoročili že pod večer severni rokav Salmon-Riverja, na čigar desnem bregu smo si pripravili nočišče. Tu nam je Apanačka pravil svoje doživljaje izza ločitve v Llanu estakadu. Njegova ježa s Surehandom v Fort Terret je bila brezuspešna, ker tam sploh ni bilo nikogar, ki bi bil kedaj slišal ime Dan Etters. Nato sem pripomnil:

«Torej se je moja tedanja napoved obistinila. ‚Generalu‘ nisem nič zaupal. Kar nekako slutil sem, da hoče Surehanda preslepiti glede tega Ettersa. Videlo se mu je, da pozna Surehandovo razmerje do Ettersa natančneje, nego je pokazal. Je li moj rdeči brat Apanačka podrobneje govoril s prijateljem Surehandom o tej stvari?»

«Prav nič se ni izjavil, zakaj tako išče Ettersa.»

«No, potem sta se ločila na Riu Pekosu in ti si se vrnil k svojemu plemenu?»

«Da. Jahal sem v Kaam-kulano.»

«Kjer te je mati z veseljem dočakala?»

«V prvem trenutku me je spoznala in me ljubeznivo sprejela, potem pa je šla njena duša zopet proč», je odgovoril otožno. «Toda skoraj sem se moral ločiti od nje. Najinski vojščaki, posebno pa glavar Vupa Umugi, mi niso mogli odpustiti, da sem kadil s teboj pipo prijateljstva in zvestobe. Metali so mi polena pod noge, zato sem odšel iz ‚Zajčjega dola‘ h komančevskemu plemenu Pohonimov.»

«Pa je bil moj brat takoj sprejet?»

«Uf! Sicer sem bil najmlajši poglavar Najinov, a ni ga bilo vojnika, ki bi mi bil kos. Sedaj sem vrhovni načelnik tega rodu.»

«To me veseli, kajti ljubim te. Ali nisi mogel vzeti matere s seboj?»

«Hotel sem, a ni dal njen mož.»

«Vrač? Ali mu ne praviš več oče? Že tedaj me je v oči zbadlo, da ga ne moreš ljubiti.»

«Svojega srca mu nisem mogel dati, a sedaj ga mrzim, ker mi je odrekel skvavo, ki me je rodila.»

«Veš li zatrdno, da je tvoja mati?»

Presenečeno se je ozrl vame, češ: «Čemu vprašuješ tako? Preverjen sem, da moj brat Shatterhand nikdar ne

izusti besede brez vzroka. Zato si gotovo s premislekom izrekel čudno vprašanje.»

«Seveda. Vendar sem to storil ne iz preudarka, temveč radi nekega notranjega glasa, ki ga še sedaj slišim. Ali mi hoče moj brat Apanačka odgovarjati?»

«Če vprašuje Old Shatterhand, bom odgovarjal. Skvava, o kateri se meniva, je moja mati. Nikdar nisem drugače slišal in pa ljubim jo.»

«Pa je res vračeva pridruža?»

Vnovič je ostrmel: «Tudi tega vprašanja ne razumem. Odkar pomnim, so ju imeli za moža in ženo.»

«Pa si v istini prepričan, da je on tvoj oče?»

«Zmerom so ga nazivali mojega očeta.»

«On sam tudi? Dobro premisli!»

Povesil je glavo, se zamislil, zatem pa naglo: «Uf! Sedaj se prvič zavedam, da mi niti enkrat ni dejal *itue*.»

«A tvoja mati te je klicala *nertuah*?»

«Tudi ne!»

Izraz ‚moj sin‘ slove namreč pri večini indijanskih plemen drugače iz očetovih kakor iz materinih ust.

«Oba sta mi vedno rekala samo *unozo*^{*}, edino mati mi je dejala včasi *nertuah*, a le proti tujim osebam.»

«Čudna reč! No sedaj pa mi še povej, ali jo je on klical *i-vuete*^{**} in ona njega *i-voušingva*^{***}»

Zopet je nekoliko premišljal in del nato: «Zdi se mi, da sta se v mojem detinstvu nazivala tako. Potem nisem več čul teh besed.»

«Potlej sta rabila zgolj izraze *tibo taka* in *tibo vete*? Ti pa smatraš te besede za bajalne?»

* «Ti.»

** Moja žena.

*** Moj mož.

«Oče je vedno pravil, da so čarodejske. To mora biti res, kajti noben rdeči ali beli mož ne ve, kaj pomeni *tibo*.»

Tudi jaz nisem vedel. Sicer sem mislil na francoski priimek Thibaut, ki se enako izreče, toda zveza se mi je zdela nejasna. O stvari nisem z nikomer govoril, ker sem bil v puštinji obljubil Apanačku, da bom molčal. A kako sem se zavzel, ko se je zdaj Vinetu oglasil:

«*Tibo taka in tibo vete?* Te besede poznam!»

«Tudi jaz jih poznam!» se mu je pridružil poglavar Osagov. «*Tibo taka in Tibo vete* sta bila v taboru Osagov ter sta nam ukradla mnogo kož in najboljše konje.»

Apanačka se je zavzel kakor jaz. Najprej se je obrnil k Vinetuju:

«Odkor ve glavar Apačev za te besede? Je bil kedaj v taboru Najinov?»

«Moj oče Inču-čuna je naletel na moža in ženo, ki sta se imenovala tako. On je bil belokožec, ona pa Indijanka.»

«Kje je bilo to?»

«Ob Estakadu. Onadva in njuna konja so bili napol mrtvi od žeje. Žena je imela pri sebi dečiča v ruto zavitega. Moj oče, poglavar Apačev, se je zavzel za njiju ter ju vodil do najbližjega studenca. Potem ju je hotel spremiti do prve naselbine belokožcev. A prosila sta ga, naj rajši pove, kje so Komanči. Dva dni je jahal z njima, dokler ni našel njihovih sledov. Ker so mu bili ti smrtni sovražniki, je moral nazaj. Dal pa jima je mesa in bučo vode ter natančna navodila, da sta morala Komanče najti.»

«Kdaj se je to pripetilo?»

«Že davno, ko sem bil jaz še dečko.»

«Kaj je še moj pobratim izvedel o teh ljudeh?»

«Da je ženska izgubila svojo dušo. Njene besede so bile zmedene in koder je bil kak grm, si je ulomila vejico in si jo ovijala okoli glave.»

Apač je zamahnil z roko, češ, da nima nič več povedati, in se je pogreznil v svojo običajno molčečnost. Tedaj je Mate Šâko povzel besedo:

«Jaz pa vem dosti več o teh tatovih.»

Apanačka je hotel dalje govoriti, pa sem mu namignil, naj molči. Vsekakor je bil tisti dečarec on; mož in žena, ki ju je Osag obdolžil tatvine, pa sta mu veljala za njegova roditelja. Da preprečim veliko žalitev, ki jo je bilo pričakovati, sem velel:

«Mato Šâko, poglavar Osagov, naj nam pove, kar ve o zadevnih osebah in kar moremo poslušati! Dosti dobrega pač ne bo.»

«Old Shatterhand ima prav», je pokimal. «Pred mnogimi poletji je prišel med nas mož, ki se je imenoval Raller in nosil častniško obleko, češ, da je odposlanec velikega, belega očeta v Washingtonu*. Takrat je bil izbran nov beli oče, ki je baje poslal tega vestnika v nas z izporočilom, da ljubi rdeče može in hoče z njimi mir in boljše odnošaje nego prejšnji beli očetje. Osaški vojniki so z radostjo sprejeli sla kot prijatelja in brata ter mu izkazovali večje spoštovanje nego najstaršemu svojemu načelniku. Sklenil je z njimi pogodbo: oni bi mu poslali kož in krzna, on pa njim orožja, smodnika, svinca, nožev in tomahavk, storjenih oblek in lepoticja za ženstvo. Dva tedna jim je dal za premislek. Ali vrnil se je že pred napovedanim rokom in pripeljal s seboj belega moža in mlado rdečo krasotico z otrokom. Belec je nosil roko v prevezi: bil je obstreljen, a rana se je dobro celila. Mlada

* Predsednik Združenih držav.

žena je bila njegova skvava, deček pa njegov sin. Skvavino krasno telo je bilo prazno, kajti duh ga je zapustil. Govorila je besede Tibo taka in Tibo vete in si ovijala vejice okrog čela. Tudi nekega Vava Derika je semtertam omenjala. Kaj pripoveduje, nismo razumeli, tudi belec je izjavil, da ne razume svoje skvave. Po bratovsko smo jih sprejeli, potlej je Raller odšel.»

Mato Šako je premolknil, zato sem vprašal:

«Kako sta se vedla belca drug proti drugemu? Sta bila videti prijatelja ali pa samo navadna znanca?»

«Pred ljudmi sta se prijateljila, na samem pa se pričkala.»

«Je li mož imel kako posebno znamenje na životu?»

«Skvavin mož ne, pač pa sta Rallerju manjkala v zgornji čeljusti spredaj dva zoba.»

«Ah, Etters!» sem kliknil.

«Uf! To je bil Dan Etters!» je izustil malobesedni Vinetu.

«Etters?» je povzel Osag. «Tega imena nisem čul. Je bilo možu tako ime?»

«Prvotno pač ne. To je grd zločinec, ki si je nadeval razne priimke. Kako pa je Raller ogovarjal ranjenega belca?»

«Ako sta bila složna, mu je rekal Lo-teh. Kadar pa sta menila, da sta na samem, in sta se ujedala, mu je pogosto v jezi dejal E-ka-mo-teh.»

Nehote sem uprl komolec na koleno in naslonil glavo v dlan. Prišla mi je drzna misel, a izgovoriti si je nisem upal. Vinetu me je pogledal in z nasmeškom izustil:

«Moji bratje naj pozorno motre prijatelja Shatterhanda. Takšen videz ima, kadar je razkril važno sled.»

Posebno duhovit pač nisem bil videti. Če se mi namreč duh potopi v premišljanje, delam po navadi prav neumen

obraz. Tako se je zdelo bržkone tudi Hammerdullu, ki je pomodroval:

«Kazno je, da je čisto narobe: mistru Shatterhandu se bere z lica, kakor da je pravkar izgubil važno sled. Kaj meniš ti, Pit Holbers, stari lisjak?»

«Hm!» je dolgin godrnjaje in suhoparno potegnil na mojo plat, «ako meniš, da je tvoj obraz videti razsodnejši mimo njegovega, si prava rogata žaba, ki se ima za živo podobo božjo.»

«Jezik za zobmi!» je vzrojil debelec. «Kaj razumeš ti o bogovih in njih podobah? Mene primerjati z žabo! To je razžalitev veličanstva, za katero zaslužiš vsaj deset let *Eastern penitentiary!**»

«Rajši molči ti!» se je branil Holbers. «Veličanstvo si žalil sam, ker si zamenjal Shatterhandovo obličje s svojim. Sicer si mi prijatelj, a mistra Shatterhanda ne dam žaliti!»

«Zdi se mi,» sem nadaljeval, «da sem razluščil uganko. Lo-teh utegne biti po Šakovi izreki francoski priimek ‚Lothaire‘, ki se sliši ‚lotèr‘**. Drugo ime E-ka-mo-teh bi bilo potakem francoski izraz *escamoteur*, to je rokohitrc ali slepilni glumač, ki zna spretno skriti in na nepojmljiv način zopet pokazati predmete.»

«Uf, uf», se je utrgalo Matu Šaku. «Old Shatterhand je pogodil. Belega moža smo smatrali za velikega čarovnika, kakršnega še ni bilo med rdečimi ljudmi. Moški in ženske, dečki in deklice, vsi so se mu divili in ga gledali s strmenjem, včasih celo z grozo.»

* Stroga samotna ječa v Filadelfiji.

** Neka francoska narečja komaj slišno izrekajo glas r, ki ga posamezni prekomorski rodovi niti ne poznajo. (Op. pr.)

«Dobro! Sedaj pa spomnim poglavarja Apačev na proslulega rokohitrca, ki je svoj čas pred nama nastopil in potem prešel brez duha in sluha. Po vseh trdnjavah, taboriščih in kuriščih se je razpravljalo o njegovih nedosežnih mojstrijah. Drugače mu niso rekli ko Mr. Lothaire, *the king of the conjurers.*»

«Uf!» je pritrdil Vinetu, «povsod se je slišalo o njem.»

«In pomni še moj brat, zakaj je moral ta mož izginiti?»

«Denar je ponarejal. Ko so ga mislili zgrabiti, je ustrelil dva redarja in enega ranil.»

«Ne samo to!» je posegel Treskov vmes. «Zadeva mi je podrobno znana, ker je silo poučna za policista. Ta Lothaire je bil kaj vem iz katere francoske kolonije, kamor se ni smel več prikazati. Menda je bil kreolec iz Martinika in nazadnje so ga videli v Bents Fortu gori ob Arkanzasu.»

«To se ujema!» sem pritegnil. «Lothaire mu je bilo samo krstno ime. Saj se često dogaja, da se taki umetnjakarji nazivljejo le s predimkom. Čujte, Mr. Treskov, ali se ne spomnite celega imena?»

«Hm — kako mu je že bilo ime? Čajte no... bilo je pristno francosko ime... Ah! ga že imam. Ime mu je bilo Lothaire Thibaut in — tri sto kosmatih! saj to se ne govori nič drugače kakor Tibo, kakor ste ga poprej imenovali!»

«Bog me da! *Taka* je mož in *vete* je žena. Tibo taka in Tibo vete sta gospod in gospa Thibaut. Vračeva žena je rekla, če se je hotela popolnem imenovati: Tibo vete elen. Kar dozdeva se mi, kaj pomeni ta elen.»

«Je li morebiti predimek Ellen — Helena?»

«Mogoče. Žena je po vsej priliki krščena Indijanka iz plemena Mokvi.»

«Zakaj pa baš iz tega plemena?»

«Ker omenja svojega vavo, t. j. brata Derika. Taka, vete in vava so mokviske besede. Thibaut taka je bil znamenit rokohitrc in je izginil med Indijance, ker se pri belcih ni smel več prikazati. Njemu, ročnemu in okretnemu glumcu, pač ni bilo težko, postati vrač med Indijanci in doseči velik ugled.»

«Kaj pa polt, indijanska barva?»

«Malenkost za takega umetnika! Zdaj sem domala prepričan, da Tibo taka in Tibe vete nista zakonca. Če bi pa vendarle bila, bi pa trdil, da Apanačka ni njun sin, vsaj ne sin slepilnega glumača, ki tudi nikoli ni ravnal z njim po očetovsko.»

Komanč je pazljivo na ušesa jemal ves pomenek, saj je bila sleherna beseda tehtovita zanj. Izpreletavala so ga protivna čuvstva. Da mu vrač ni oče, da je to hudo-delec, ga je manj prizadelo nego to, da bi moral izgubiti še mater. Videl sem, da želi prosvedovati, a sem mu namignil, naj molči, ter sem se okrenil proti Matu Šaku:

«Poglavarja Osagov smo prerušili in ga prosimo, naj nadaljuje. Belec, po imenu Raller, se ni držal pogodbe?»

«Ni se, kajti bil je slepar kakor malone vsi bledini. Osaški vojniki pa so bili mož beseda. Napotili so se k lovskim duplom, kjer so shranili kože in krzno, in mu jih prinesli v šator ob reki, ki ji belci pravijo Arkanzas.»

«To se strinja! Je bilo dosti kož?»

«Mnogo, mnogo zavojev! Velik čoln je bil zvrhan. Naredili smo mu ga iz lesenih drogov in kož. Samo lisičin je bilo dokaj nad desetkrat deset svežnjev, vsak po deset dolarjev, druge kože vkup pa so bile še znatno več vredne.»

«Tolikšna množina? Te ni mogel bog ve kam spraviti, ampak jo je moral brž prodati. Kam pa je bil namenjen z blagom?»

«V Fort Mann.»

«A, to je ob Arkanzasu, kjer ga križa prometna Cimaronska cesta. Tod je zmeraj zadosti kožuharjev, ki lahko vsak čas plačajo onolike vsote. Ali tudi mnogobrojne posadke bivajo tam. Da se je osmelil izvesti ondi takšno sleparstvo, je bila nečuvvena drznost. Silo neprevidni ste bili, ker ste mu izročili zalogo. Pa menda ga niste pustili proč brez spremstva, ka-li?»

«Zaupali smo mu, ker je bil poslanec velikega, belega očeta. Sicer pa nas je sam pozval, naj ga spremimo v Fort Mann, kjer bi nas plačal v blagu.»

«Koliko Osagov je šlo z njim?»

«Šest mož, jaz sem bil poleg.»

«Za toliko oseb pač ni bilo prostora v čolnu?»

«Dva moža je vzel na ladjico za veslača. Drugi so morali jež ob reki. Za to je bilo treba izbrati najboljše konje.»

«Kako premeteno! Stavim, da se mu je zahotelo tudi vaših konj?»

«Old Shatterhand je tudi tokrat pogodil. Ker je bila reka obtovej zelo deroča, smo dospeli dan pozneje s konji v Fort. Vstopili smo pozno na večer malo prej, nego so se vrata zaklenila. Dva moža smo pustili zunaj. Raller nam je dal jesti in toliko ognjene vode, kolikor smo poželeli. Nato smo zaspali. Prebudili smo se šele drugi večer. Rallerja ni bilo več, tudi drugi belec in njegova skvava z otrokom so bili proč. Našli nismo niti svojih konj in obeh stražarjev. Poizvedeli smo, da je Raller že pred našim prihodom prodal kožuhovino. Ker je bila zopet noč, nismo mogli iskati njegove sledi. Bili smo jezni in smo zahtevali kože, ki so še ležale v čolnu ob bregu. Vojaki in drugi belokožci so se nam smejali. Ko smo se potem še bolj razljutili, so nas zaprli za tri dni, brez jedi in

pijače. Za sleparji ni bilo ne duha ne sluha. Po dolgem iskanju smo našli oba stražarja zabodena v grmovju ob reki.»

«Ali ste javili ta umor v Fortu?»

«Niso nas pustili noter. Grozili so, da nas zapro, če prestopimo prag. Lovina enega leta in celega plemena je šla po vodi. Utrpeli smo dva vojnika in konje. Gosposka nas je hotela vtakniti v luknjo, namesto da bi nam pomagala. Raller ni bil poslanec belega očeta in ker nismo imeli konj, nismo mogli za njim, da bi ga kaznovali. To je pravičnost belokožcev, ki sebe imenujejo kristjane, nas pa pogane!»

«Mato Šako», sem dejal, «je že čul, da po mojem nobeno pleme ni boljše od drugega. Pri vseh narodih so dobri in zlobni ljudje. Je li poglavar Osagov kedaj pozneje srečal katerega teh belokožcev?»

«Ne. Po možu z dvema škrbinama smo povsod in ne-prestano poizvedovali, pa zaman. Odtlej je minilo dvajset zim, in tako smo domnevali, da ga ni več med živimi. Ako ga smrt še ni pograbila, prosim velikega manituja, naj nam ga privede v roke.»

Apanačko je ta pripoved najbolj ganila. Toda radi mojega migljaja ni nič izpraševal. Še Bog, da Osagu samemu ni prišlo na pamet, da bi bil poizvedoval po zvezi med Tibo tako in komanškim vračem. Glede Rallerja se mi je vrivala neka slutnja, toda ker je bila dvomna, sem jo ohranil zase. Ko je namreč Mato Šako povedal, da se je poslanec ‚velikega, belega očeta‘ izdajal za oficirja, sem se nehote spomnil ‚generalá‘. Da bi bila to ena ter ista oseba, ni bilo trdnega razloga, čeprav mi je notranji glas šepetal, da je tako. Ponoči pa sem še dolgo tuhtal o stvari in sam zase dognal, da mora bi tudi Old Sure-

hand v nekem razmerju s kočljivo zadevo. Ali kdo je neki Vava Derik?

Drugi dan smo jahali po goli golcati pokrajini med severnim in južnim rokavom Salmon-Riverja. Popoldne smo se približali bolj južni panogi in uzrli oddaleč konjenika, ki je od severa križal našo smer. Razedli smo, da nas ne bi zapazil. A ker nas je že videl in se napotil proti nam, smo mu jezdili naproti. Bil je belec. Ob pogledu na četo dvobarvnih ljudi je osupnil. Kakih trideset konjskih dolžin od nas je dvignil puško in nas pozval, naj obstanemo, drugače bo streljal. Ta pretnja je bila nekaj za našega Hammerdulla; navzlic grožnji je pognal svojo kobilo naprej in se tujcu zasmeljal:

«Ne razdirajte praznih, blagorodje! Ali pa morda res mislite, da se bojimo vaše brizglje? Stran jo denite in bodite dobre volje kakor mi!»

Tujec se ni mogel upirati tolikšni prostodušnosti, povetil je svojo ‚brizgalnico‘ ter odgovoril:

«To uslugo vam že lahko storim, akoprav vas imam po pravici na sumu.»

«Tako? Zakaj pa neki?»

«Beli in rdeči ne spadajo vkup. Ako pa se kedaj zlagajo, mora po navadi kdo tretji poravnati stroške tega prizora.»

«I, mar ne vidite, da je eden Indijanec ujet?»

«Tem huje, ker še drugega niste nekoliko okomotali z jermeni. Ujetnik se zdi samo limanica, na katero naj se človek ujame!»

«Če se ujamete ali ne, nam je vseeno; izmuznili se pa ne boste. Vedeti hočemo, kdo ste in čemu se šetate po tej častitljivi preriji.»

«Hvala za naporno šetnjo, ki jo imam za seboj. Ampak najprej mi boste povedali, kdo ste!»

«Pa naj bo, no! Takoj sem vam na uslugo. Kar po vrsti, kakor so hiše v Trsti: jaz sem brazilski cesar, kar ste gotovo že uganili. Nezvezani Indijanec tu je eden svetih treh kraljev iz Jutrovske dežele, od katerih je bil prvi bel, drugi rus, tretji pa črn. Možak z dolgo in kratko pušo» — je pokazal name — «je Bileam, ki vam bo hitro razvezal jezik. Belec poleg njega» — je menil Treskova — «je začaran knez iz Maroka, ob boku pa mu vidite njegovega dvorskega pavliho...»

«Nikar se ne srači, čačljiva in pačljiva sraka!» se je zadril Pit Holbers. «Udelavaš, kakor da stojiš pred menažerijo in predstavljaš temu strancu zverine!»

«Zverine ali ne, to je ena ter ista reč. Mar meniš, Pit Holbers, stari lisjak, da naj mu povem vaša imena? Slabo poznaš mene in postave na zapadu. On je sam, nas pa cela četa. Torej mora on prvi odgovoriti, drugače ga pri tej priči pomendram.»

Seveda se je šalil. Vendar je neznanec ošvrknil s prezirnim pogledom ogoljeno Hammerdullovo kobilo in se zakrohotal:

«Raca na vodi! S to lectarsko kljuso naj bi me pomendral? Saj bi se takoj sesula. Samo poskusite! *Come on!*»

Debeli krpan je toliko čislal svojo kleko, da je bil koj ogenj v strehi, ako je kdo grajal njeno grdo vnanjost. Tako tudi zdaj. Ko bi pihnil, ga je minila vsa dobrosrčnost in ljuto je neznanecu zabrusil:

«Precej, precej! *Go on!*»

Mrha je zaslišala znani poziv, začutila pritisk z bedrom in nemudoma slušala. Zakadila se je, kakor ji ne bi bil nihče prisodil, proti tujčevemu konju, ki se je najprej spotaknil, po drugem zaletu pa se kar navzad povalil. To pa s tako naglico, da se jezdec ni utegnil umakniti,

temveč je izgubil stremena in sfrčal iz sedla. Dik je zmagovito vihtel pesti po zraku in vzkliknil:

«Živio! Kako je lectar odletel iz sedla! Če si le ni kaj zlomil! Mar se ni mršava gura imenitno postavila, Pit Holbers, stari lisjak?»

Dolgan je odgovoril z običajno ravnodušnostjo:

«Ako misliš, da je zaslužila vrečo ovsa, imaš prav, ljubi Dik!»

Tujec se je vzkolehal, pobral svojo puško in se čemerno skobacal nazaj v sedlo. Da se ne bi robata šala izprevrгла v resnost, sem pripomnil: «Vidite, celo najboljši kavboj utegne podcenjevati tujega konja... Mi smo pošteni zapadnjaki in ker nam je znano, da se gori po severu potikajo trampci, bi radi vedeli, kdo in kaj ste.»

Da je goveji pastir, sem spoznal po njegovi opravi. Radovoljno je zdaj odgovoril:

«Prav zastran trampov vam nisem zaupal in vam ne morem še zdaj.»

«Hm, mogoče! Nadejam pa se, da dobimo vaše zaupanje, ako vam Vinetujevo ime ni neznano.»

«Vinetu, kdo ne pozna tega imena?»

«Veste li, kako je navadno oborožen in oblečen?»

V tem je premotril Apača in se z dlanjo počil po čelu:

«Kje sem le imel svoje oči! Saj to je on sam, slavni načelnik Apačev! No, zdaj je vse dobro. Koder je Vinetu, tam ni nobene lopovščine. Jaz sem v službi na Harbourovi farmi. Ime mi je Bell.»

«Kje pa je ta farma?»

«Dve milji daleč južno odtod ob reki.»

«Šele nedavno je morala biti ustanovljena. Poprej je ni bilo tam.»

«Res je. Harbour je komaj dve leti tu.»

«Srčan mož mora biti, da si je upal v to divjino.»

«Prav pravite. Mi se nič ne bojimo. Z Indi smo doslej opravili. Trampe je pa resneje jemati. Ko smo čuli, da se potepa taka tolpa gori ob Nordfolku, sem jahal tja poizvedovat, kaj naklepajo. Zdaj vem, da nam ni biti v skrbeh, ker so nakanjeni na Nebrasko. Mislite danes še daleč, gospoda?»

«Še kako uro bomo jahali, potem pa poiščemo prikladno nočišče.»

«Ali ne bi rajši z menoj na našo farmo?»

«Pa ne poznamo gospodarja.»

«Gentleman je vseskozi in občudovalec Vinetuja, ki ga je že videl. Pogosto govori o njem in njegovem prijatelju Shatterhandu...»

Pogled mu je obvisel na mojem vrancu, potem pa veselo:

«Tu vidim žrebca, ki je Vinetujevemu podoben kakor jajce jajcu! Pa dve puški nosite, blagorodje. Za trdno ste vi Old Shatterhand?»

«Kajpada.»

«Potakem morate ugoditi moji prošnji ter iti z menoj k Harbouru. Joj, to bo veselje za vso hišo! Dobro boste jedli, pa tudi konjem bi se prilegel kak boljši prigrizek.»

Z očmi sem vprašal Vinetuja, v odgovor je povetil trepalnice. Razumel sem to nemo govorico in rekel:

«Saj vidite, da imamo ujetnika. Zelo važno je za nas, da nam ne uide. Da se ne bi na farmi kaj zgodilo za njegovo oprostitev?»

«Zagotavljam vas, blagorodje, da bo pri nas tako na varnem kakor v najgloblji temnici viteškega gradu! In za Harbourovino bo vaš prihod resničen praznik.»

Napravljali smo se na odhod. Mato Šako pa je okleval in dejal:

«Glavar Osagov bi želel Shatterhandu in Vinetuju nekaj povedati, preden odrinemo.»

«Naj govori», sem ga povabil.

«Vem, da me boste čez nekaj časa izpustili. Numbehgrondehu sem izročil poveljstvo nad sinovi Osagov, ker nisem maral, da bi vas zasledovali. On je bil proti boju z belokožci. Ker sem mu naročil, da bo že vedel, kaj mu je ukreniti, bo gotovo uganil mojo željo, naj ustavi sovražnosti. Old Shatterhand in Vinetu verjameta tem besedam?»

«Preizkusiti te morava. Sovražnik se ne izprevrže tako brž v prijatelja.»

«Potem čujta, kaj vama še povem!» Ako mi dasta sedaj prostost, vendar ne bi šel od vaju.»

«Uf!» je storil Vinetu.

«Glavar Apačev se lahko čudi; vendar je tako, kakor sem dejal. Sinoči se je reklo, da je Tibo taka sedaj vrač pri Najinih. Pri tem sem bil tiho, da bi o stvari razmišljal. Danes sem sklenil: z vami pojdem, tudi če sem svoboden, hočem si namreč pridobiti prijateljstvo Apanačka, komanškega poglavarja!»

«Čemu pa to?»

«Ako se sprijazniva, mi bo pomagal ujeti najinskega vrača.»

Tedaj je vzdignil Apanačka roko kakor na prisego in zaklical: «Nikdar in nikoli ne napravim tega!»

Iztegnil sem svojo roko proti njemu in rekel z enakim poudarkom: «Pa boš!»

«Nikdar in nikoli!» je zatrdil. «Sovražim ga, toda oče mi je!»

«To ni res.»

«Potem je pa njegova skvava moja mati!»

«Kdo ve? Ti si ugrabljen otrok. Tibo taka in Etters sta roparja, to je pri meni kakor pribito. Tibo vete je po moji misli sokriva pri grabežu. Rad pojezdím s teboj in z osaškim poglavarjem k Najinom, da razkrinkam vrača teh Indijancev.»

Kavboj se nám je postavil kot vodja na čelo in odšli smo. Že za pol ure smo videli krepkejše rastjè, spočetka posamezno grmičje in drevje, zatem cele skupine, med katerimi so se pasli konji, govedo in drobnica. Zapazili smo celo velike koruzne nasade in druga polja, potem pa tudi poslopje, ki naj bi nas vzelo pod krov.

Sprejem je bil prisrčen. Pozdravili so nas posestnik, njegova žena in petero otrok, od teh trije sinovi, zgolj krepke osebe, ki se jim očitvidno ni bilo bati peščice Indijanov. Zbrali so se tudi posli in radoznalo opazovali slavnega apaškega poglavarja.

Farma je nalikovala južni haciendi, le da je bila lesena, kamen je ob Salmon-Riveru redkost. Okoli hiše je bila široka, močna ograda, v kateri so poleg pokritih staj za živino stala preprosta gospodarska poslopja in suhote za družinčad in običajne goste. Zunaj ograde je bilo nekaj konjušnic, ovčar in osekov za goved, zraven pa še poseben borjač za lastnikove jahance. V ta tamar so pognali tudi naše konje in dva hlapca sta jih čuvala. Dom je sestajal iz treh prostorov. Sprednjo polovico je zavzemala stanica s tremi steklenimi okni. Pohišstvo je bilo domač izdelek in trpežno. Po stenah so visele lovske trofeje in orožje. Zadaj sta bili kuhinja in spalnica, ki so jo hoteli nam prepustiti. Tega pa nismo sprejeli, češ, da poležemo kesneje v glavni sobi pri odprtih oknih.

Ko smo se za silo razgledali, smo vrašali, je li poleg domačinov še kdo na kmetiji. Posestnik je odgovoril, da

je bil pred eno uro pri njem zdravnik, ki spremlja neko bolnico v Fort Wallace.

«Prišla sta iz mesta Kanzasa. Ženska ima neizlečno bolezen in hoče k svojcem nazaj. Okužena je menda z rakom. Obraz ji je tolikanj razjeden, da nosi gosto naličje. Prišla sta brez spremstva na dveh konjih s tovornim konjem.»

«Potem je zdravnik ali drzen ali nepreviden mož. Obžalujem damo, ker mora napraviti tolikšno pot v sedlu. Saj se dá še drugače potovati.»

«Tudi jaz sem to povedal zdravniku, pa je dejal čisto prav, da bi njegova varovanka odbijala sopotnike s svojo nagnusno boleznijo.»

«To je res. Kdaj pa mislite naprej?»

«Zajtra. Bila sta hudo izdelana, hitro sta nekaj zaužila in potlej odšla v hištrno počivat.»

Ker ni bilo klopi pred vežo, smo večerjali v sobi. Domači so sedeli z nami. Tudi načelnik Osagov, začasno oproščen vezi, je bil poleg. S ponosno zahvalo je sprejel ta znak zaupanja. Treskov seveda ni bil zadovoljen s tem ukrepom.

Ob veliki svetiljki se nam je razvezal jezik. Osebito Dik Hammerdull je vzbudil mnogo smeha s svojimi zgodbicami. Tudi Harbour je vedel marsikaj zanimivega. Razodel nam je svoje življenje in razumne nazore, da ga je celo Vinetu pohvalil in vprašal, kje se je navzel takih misli.

«Pri nekem rdečem propovedniku, oznanjevalcu pravega krščanstva. Kolikor sem slišal belih svečnikov, se ne more nobeden z njim primerjati. Naletel sem nanj prvič onkraj Mogollonskih gor ob Riu Puerku. Navaji so me bili ujeli in določili za mučeniški kol. Pa se je pojavil on in jim s tolikšno vnemo govoril, da so me pri tej priči izpustili. Bil je velik duh in tudi po telesu pristen Goljat, ki niti pred rjavim medvedom ni trepetal.»

«Uf! To ne more biti drugi kot I-kvetsipa!»

«Nak! Glavar Apačev se menda moti. Navaji so mu rekli Sikis-sas.»

«To je isto. Bil je Mokvi. Obe imeni pomenita v obeh jezikih ‚veliki prijatelj‘. Belci v Novi Mehiki in drugi španjolujoči ljudje so ga klicali Padre Diteriko.»

«Res je, to se ujema! Torej Vinetu ga je tudi poznal?»

«Ne. Ampak Inču-čuna, moj oče, je bil njegov prijatelj in mi je dostikrat pravil o njem. Njegovi besedi si ni mogel nihče ustavljati in vse njegove misli so bile usmerjene v to, da bi širil blagor in srečo krog sebe. Pokristjanil se je in krstil tudi svoji sestri. Blagi manitu je podelil tema sestrama veliko lepoto. Mnogi vojniki so tvegali svoje življenje, da bi si priborili njuno ljubezen, a zastonj. Starši je bilo ime Tahua*, mlajši pa Tokbela**. S svojim bratom sta nekoč izginili in živa duša ju ni več videla.»

«Ali res nihče, prav nihče?» je vprašal farmar.

«Nihče! S ‚Solncem‘ in ‚Nebom‘ so splavale nade rdečih vojnikov po vodi, a z I-kvetsipo je šel po zlu krščanski duhovnik, da malo takih. Mojemu očetu je bil veren prijatelj in svetovalec. Svoje življenje bi bil stavil na prevesico, da bi bil dognal, kakšna nezgoda je pograbila vse tri sorojence.»

Izredno pozoren na Vinetujeve besede je farmar vprašal:

«Ako bi bil prejšnji glavar Apačev pripravljen na tolike žrtve, bi li tudi sedanji bil voljan za kaj takega?»

«Da, tudi jaz bi deloval v imenu in duhu svojega očeta.»

«Potakem vas je srečno naključje privedlo k meni. Jaz vam namreč lahko dam nekaj napotkov.»

* Solnce.

** Nebo (oboje v mokviščini).

Vinetu, vzor miru in samozatajevanja, je kar šinil pokonci, kakor da ga je pognala vzmet, in ves iz sape je vprašal:

«O, I-kvetsipi, padru Diteriku, ki smo ga vsi šteli za izgubljenega? To mora biti zmota in prevara!»

«Nikakor ne. Zanesljive vesti imam, a, žal, nič kaj vesele. Ni ga več med živimi.»

«Uf! Je mrtev?»

«Umorjen. Drugače nič ne vem, kaj in kako se mu je godilo pred smrtjo. Vem pa, kdo je morilec.»

«Uf! uf!» se je zgrozil Vinetu. «Umorjen je, umorjen! Dokaži to!»

Apač si je zoberoč potisnil lase navzad. V očeh so se mu kresali bliski, zeval je, kakor da želi popiti farmarjevo dopoved.

«Njegov grob sem videl. Poslušajte!»

Vinetu je zdrknil nazaj na sedež in se globoko oddahnil. Harbour je srebnil požirek čaja in pričel: «Poglavar Apačev je bil gotovo že gori v sanluiskem parku in pozna kraje ob Penastem slapu? Da. Pozna pa tudi smrtno nevarno stezo, ki drži odondod v Devils-Head?»

«Ne pot ne Devils-Head mi nista znana, pa ju bom našel. Hov!»

«Tam gori sem ukrenil, da se odpovem divjemu zapadu in divjemu življenju. Bil sem oženjen in imel najstarejša fanta tu, ki sta bila takrat še frkolinčka. Nič hudega nam ni bilo. A kogar je pograbilo življenje na zapadu, se mu izlahka ne odreče. Tako sem vnovič ostavil dom — hvala Bogu zadnjikrat! — in se pridružil možem, ki so odhajali v Kolorado iskat zlata. Prišli smo srečno tja, toda meni se je začelo tožiti po ženi in deci. Videl sem, da ni vseeno, se li plaziš samski ali oženjen po nevarnih gorah.

Nad dva meseca smo prospektali med nepopisnim naporom in pomanjkanjem — vse za pisan ništrc. Tedaj je najboljši zasledovalec zdrknil s skale in si zlomil tilnik. Že v podnožju je bil eden vrgel puško v koruzo. Ostala sva še dva, vsa raztrgana in sestradana. Jaz sem oslabel, moj tovariš pa celo zbolel. Ker je precej dni deževalo, sva morala preko hudournika. Jaz sem hotel počakati, on pa po vsej sili črez. Deroča struja ga je odnesla. Po dolgem iskanju sem ga našel raztreskanega v globokem dnu. Pokopal sem ga. Potlej pa hajdi proti domu. Na smrt utrujen sem se po nekaj dneh privlekel v Devils-Head. Pečina ima namreč podobo hudičeve glave, odtod ta naziv. Zgrudil sem se na vlažni mah in bi se bil najrajši razjokal. Puška se mi je pokvarila in tako nisem imel že dva dni grižljaja v ustih. Oziraje se po steni, zapazim črke, vdolbene z nožem ali podobnim orodjem. Kar nekam oživel sem: vstanem in grem tja, da bi prečital napis. Poleg pismenk so bile tudi podobe. O nekaterih nisem vedel, kaj pomenijo; toda bili so človeški liki okoli vrezanega križa. Pod tem pa je stalo razločno: „Na tem mestu je *J. B.* umoril patra Diterika iz maščevanja nad njegovim bratom *E. B.*“. Spodaj se je videlo solnce, levo od njega *E.* in desno *B.*»

«Pozna li moj brat Harbour človeka, čegar ime se pričinja z *J. B.*?»

«Takah ljudi je bržčas na tisoče, jaz ne poznam nobenega.»

«Kje je bil grob? V trdem kamenu pač ne?»

«Tik ob skali. Gomila je bila prerasla z mahom in po vsem videzu negovana.»

«V pustinji tam gori? Uf!»

«To še ni tako čudo. Nepojmljivo pa je, kar se mi je kesneje pripetilo. Lahko si mislite, kako me je pretresel

pogled na patrov grob. Zakričal sem in omedlel. Ko sem se osvestil, je bil potekel malodane cel dan, kajti bilo je predpoldne naslednjega dne. Od medlosti sem se iztežka držal pokonci. Priplazil sem se do studenca in pil. Nato sem prikobacal v grmovje, kjer sem na srečo našel nekaj užitnih gob in jih použil; potlej pa zopet usnul. Pod večer sem se prebudil in opazil poleg sebe polovico pečene ovce. Kdo jo je neki tja položil? A jaz se nisem po tem vpraševal, marveč jedel, jedel in jedel, dokler se nisem nasisil in iznova zaspal. Šele drugo jutro sem se okrepčan zbudil. Ostanek bravine je bil še tu. Skril sem ga in se pričel ozirati po dobrotniku. A vse iskanje in klicanje je bilo bob ob steno. Vrnil sem se, vzel ovčetino in odrinil nizdol proti Penečemu slapu. Pot je silo polzka, toda srečno sem jo prevalil in drugi dan naletel lovca, ki je poskrbel zame. Kako sem potlej prišel iz parka domov, je stranska reč. Glavno sem povedal in Vinetu mi bo verjel, da je pater Diteriko umorjen.»

«Moj brat Shatterhand véruje v grob in napis?» se je obrnil Apač v očitnem dvomu name.

«Po mojem mnenju je stvar istinita.»

«Torej ima moj brat še drugih dokazov? Vinetu mu vidi, da tehta in tuhta. Ali razglablja o gomili v gorovju?»

«Da. Naš gostoljubni Mr. Harbour mi je povedal mnogo več, nego se mu zdi. Nazadnje sem vendarle našel Vava Derika. To je I-kvetsipa.»

«Uf!»

«Še bolj se boš zavzel ob tem, kar ti sedaj porečem. Tok-bela, mlajša patrova sestra, je Tibo vete, pridruha najinskega vrača.»

«Uf!»

«Razen tega ti lahko povem, da Tahua, starša patrova sestra, némara še živi.»

«Tvoje misli delajo čudeže: mrtve obujajo!»

«Slišal si, da je pod grobnim napisom vklesano solnce. Starši sestri je bilo ime Tahua, t. j. solnce. Ona je naredila grob in oskrbela spomenik, torej je še živela, ko je bil on umorjen.

«Uf! Ta misel je tako preprosta in pravilna, da se čudim, ker nisem sam prišel na njo. In Tahua je prinesla pol pečene ovce?»

«Da. Vsak darovalec, ki nima nikakršne dotike z grobom, torej z umorom, bi se bil smel brez pomisleka pokazati. Ta pa se ni, potemtakem mora biti v kakršnikoli zvezi s hudodelstvom.»

«Pa saj bi se dalo domnevati, da je bil to morilec, kajti ta se sme najmanj pokazati na torišču zločina», je pripomnil Treskov. «Saj je znano, da morilca vedno nekaj vleče na kraj njegovega dejanja.»

«To priznam. A daritelj, oziroma dariteljica mesa ovaja usmiljeno srce. Kako se sklada to s svojstvi, ki jih pripisujemo morilcu?»

«Torej méni Old Shatterhand zares, da je bila Tahua?» se je oglasil zopet Vinetu. «Iz kakšnega vzroka bi živela tako na samem, ko pač ne ve, da toliko prijateljev v daljni domačiji toguje po njej?»

«To je morda tajna, ki je še ne morem doumeti. Ali pa tudi ne. Baš ker morilca žene rado na mesto njegovega zločinstva, ga ona nemara tam čaka! Mogoče se ne vrne domov, ker ji brani njena družina.»

«Misli moj brat, da bi utegnila biti poročena?»

«Zakaj ne? Ako je omožena mlajša, je starejša tem laglje!»

«Samo neki pomislek imam», je pripomnil Treskov. «Harbour je bil patrov prijatelj in je poznal njegovo sestro, kakor tudi ona njega. Če je Tahua prinesla pe-

čenko na grob, se pred svojim prijateljem ne bi bila skrila, marveč bi ga bila vzela osebno v zaščito.»

«Bala se je, da je ne bi Harbour spoznal.»

«Ampak slabotna ženska vendar ne bi borno in bedno samotarila gori v Skalnatem gorovju!»

«Je mar sama tam? Ni li vprav v tem oziru velik razloček med utrjeno indijansko skvavo in belko?»

«Za slednji moj ugovor imate odgovor, ki ga moram dopustiti.»

«In vendar so to večinoma zgolj domneve. Naš smoter je bil do danes Foam-Cascade, Penavi slap. Ako pridemo tja, posetimo grob, in potem se bo izkazalo, katere moje misli so bile prave in katere napačne.»

«Saj res, obiščimo gomilo», mi je pritegnil Vinetu. «Gotovo izsledimo morilca. Potem pa gorje si ga njemu! Svojemu bratu Shatterhandu se nisem nikdar protivil, kadar je ravnal dobrotljivo. Tu pa ne poznam milosti!»

Te besede razodevajo zopet, kak izreden človek je bil Vinetu. Po več ko dvajsetih letih je upal odkriti zločinca. Drugi so se mu morebiti smehljali, toda jaz sem mu pri-trjeval. Kdo ve? Odpreš grob in najdeš opozorilo.

«Tudi jaz sem v tem primeru voljan postopati čim strože», sem mu pritegnil. «Sicer pa eden morilcev že po-tuje tjakaj.»

«Uf! Kdo je to?»

«Douglas, tako zvani general.»

«Uf, uf! Ta človek naj bi bil deležen umora?»

Spominjate se še, da je ‚general‘ na Helmersovi farmi izgubil prstan, ki je bil izročen meni. Nosil sem ga na prstu vse do danes. Sedaj sem ga snel in ga pomolil Apaču, češ:

«Moj brat pozna ta prstan še s Helmersovega posestva. Ogleda naj si pismenke na notranji strani.»

Premotril je zlati obroček in videl *E. B.*: 5. VIII. 1842. Potlej ga je dal farmarju, rekoč:

«Naš brat Harbour naj zve, da smo že sedaj morilcu na sledu. Zato naj primerja te črke z grobnim napisom!»

Nagovorjeni je storil tako in vzkliknil:

«Tri sto kosmatih! Saj to je isti *E. B.*, ki sem ga našel dvakrat tam na oni skali! In morilčevo ime je imelo tudi *B.*, in sicer ...»

Nadaljnjega nisem razumel, ker sem imel nekaj drugega na merku. Farmar je sedel namreč meni nasproti pred oknom. Ko sem gledal vanj, sem uzrl zunaj moža, ki je buljil v izbo. Obraz mu je bil svetel kakor belcu in se mi je zdel nekam znan. Samo domisliti si nisem mogel, kje sem ga že videl. Pravkar sem hotel sobesednike opozoriti na nepoklicanega prisluškovalca, kar iztegne Mato Šako svojo šako in zavpije:

«Tibo taka! Pred oknom stoji Tibo taka!»

Vse je planilo pokonci. Istinito, bil je najinski vrač! Lice mu danes ni bilo pirhasto, zato ga nisem takoj spoznal. Na um mi je prišel strel starega Wabbla na Fennerjevi farmi, zato sem zaklical:

«Brž ugasite luč! Lahko bi streljal!»

Še ni bilo izrečeno, ko je zašklepetala ubita šipa in se se prikazala dvocevka. Urno sem skočil v bližnji kot in že se je razlegnil drugi strel, ki je očitvidno veljal meni. Krogla je prodrla v kuhinjski zid, Puška se je naglo umaknila. Planil sem k svetilnici in jo upihnil. Potegnem samokres in odprem duri. Nobene zvezde še ni bilo, zato tema kakor v rogu in nikogar videti. Ko bi bil vrač pametnejši, bi bil počakal na mestu in pomeril name, brž ko bi se bil jaz pojavil na pragu. Tako pa jo je nemudoma pcedil. Ko sva se z Vinetujem v brzem teku toliko odmaknila od hiše, da naju ni motil hrušč in trušč

domanjih ljudi, sva legla na tla in z ušesom na zemlji prisluškovala. Iz dalje se je razločno čulo peketanje treh konj, ki so se oddaljevali proti zapadu.

— Trije konji? Vrač torej ni bil sam na farmi? Kako se mu je sploh obneslo, da je prodril tako daleč skozi ozemlje sovražnih indijanskih plemen od juga semkaj do Kanzasa? Kakšen namen in pomen je imel njegov težavni pojezd?

«Tibo taka se je prelevil v belokožca, v zdravnika, ki vodi rakasto lice v Fort Wallace», mi je vzel Vinetu godno misel iz pameti.

«Uganil si. Bolna lady je Tibo vete, ki jo izdaja za okuženo, da bi ji mogel oviti obraz s tenčico, ker bi se drugače čudno zdelo, zakaj belec jaše z rdečo žensko. Seveda ne gresta v Fort Wallace, marveč z ‚generalom‘ v Kolorado. Morilce bomo dobili ob umorjenčevi gomili. Pojdiva in vprašajva farmarja!»

Zadovoljen sem bil, da je med oboroženo družino stal tudi Mato Šako. V splošni zmedi bi bil lahko pobegnil. Torej je resno mislil z nami jezdit. Stopil sem k njemu, rekoč:

«Poslej je glavar Osagov prost. Lahko gre, kamor ga je volja.»

«Pri vas ostanem!» se je odrezal. «Apanačka naj bi me bil vodil k Tibo taki. Ker pa je ta sam prišel, mi ne uide. Udarite za njim?»

«Na vsak način! Si ga takoj spoznal?»

«Sem. Po tisoč solncih bi ga zopet spoznal. Kaj slepmiši tod po Kanzasu? Čemu se je pritihotapil ponoči na farmo?»

«Saj se je le odtihotapil. Prècej boš videl.»

In obrnivši se na farmarja:

«Je li zdravnik z bolno žensko še tu?»

«Bell pravi, da sta odšla.»

«Ta mož ni bil zdravnik, ampak najinski vrač s svojo ženo. Je li kdo z njo govoril?»

«Nihče. Ali jaz sem jo slišal, kako je zahtevala mirtov venec. Potem jo je možki brž odpeljal v hištrno.»

«Saj je hotel šele zajtra proč. Zakaj se je premislil?»
Tačas se je prerinil kavboj pred nas in dejal:

«Tujec je prišel na dvorišče, da bi pogledal po svojih konjih. Slišal je glasni smeh v sobi, ko je Mr. Hammerdull pravil veselo prigodo, in me vprašal, kakšni ljudje so notri. Povedal sem mu in navzlic temi opazil, da se je preplašil. Podaril mi je nekaj dolarjev in mi zaupno razodel, da je pred kratkim v mestu Kansasu dobil proti vam veliko denarno pravdo in da ste mu zategadelj prisegli krvavo maščevanje. Zato pojde rajši skrivoma proč. Ubožec se mi je smilil, tako se je tresel. Odprl sem mu leso in ga spustil na prosto. V prikladni razdalji je menda konje privezal in se nazaj priplazil.»

«Veliko pogreško ste naredili, Mr. Bell, a ne morete nič za to, saj niste vedeli, da je možak hudodelec. Ali pa ni morebiti kaj govoril tudi o temle mladem, rdečem vojniku, ki mu pravimo Apanačka?»

«Niti besedice!»

«Well! Zdaj pa bi rad videl prostor, kjer je bil s svojo ženo.»

Kavboj je prižgal leščerbo in me spremil v nizko poslopje z edinim prostoriščem. Sicer pač nisem mislil, da je pustil kaj važnega, le običajne preudarnosti nisem maral zanemariti. Ker v resnici nisem nič našel, sem se vrnil v družinsko sobo, kjer se je pomenek še dolgo vrtil okoli današnje dogodivščine. Posebno živahno se je razpravljalo o presenetljivem načinu, kako me je moj duh zaščitnik obvaroval gotove smrti najprej pri Fennerjevih,

sedaj pa pri Harbourovih. Zlasti Apanačka se je živo zanimal za prigodek, saj je vkljub moji ovržbi smatral vrača in njegovo pridruogo za svoja roditelja. Razen mene in Vinetuja so vsi pritiskali nanj z vprašanji, on pa je kar molčé zmajeval z glavo.

Preden smo legli spat, sem hotel po običnem redu razvrstiti stražo, ker bi se bil vrač utegnil vendarle ponovno vrniti. Harbour pa se je po robu postavil, češ, da bodo njegovi hlapci prevzeli ta posel. Tako sem se zleknil na ležišče, a vest mi ni dala miru. Pozno sem zatisnil oči ter imel hude sanje, iz katerih sem se kmalu prebudil. Vstal sem in potihem odstopical v zvezdnato noč. Ogledal sem se po konjih. Stražnika sta dejala, da je vse v redu.

«Hm! Moj in Vinetujev vranec običajno ležita ponoči. Zdaj stojita, to mi ni povšeči.»

«Pravkar sta vstala, pač ker ste vi prišli.»

«Zato nikakor ne. Pa poglejmo!»

Stopil sem proti njima. Glavo sta obračala proti luči, oči so jima nemirno lesketale. Ko sta me uzrla, sta oba zaprskala. Tako sta bila namreč odgojena, da sta na samem ob grozeči nevarnosti mirovala; če pa sta bila gospodarja poleg, sta naznanjala opasnost s puhanjem.

«Nekaj leži v zraku,» sem rekel stražarjema, «pazita se! Ljudje morajo biti v bližini. Da so prijatelji, se ne bi skrivali.»

«Hudirjal! Pa ne da bi bili trampi, zastran katerih je Bell jahal na Nord-River?»

«To se bo pokazalo. Ha, tamle nasproti hišnim vratom se je nekaj dvignilo iz trave. V sobo torej ne morem, a tovariše bom predramil. Vzemita vsak svojo puško in branita vhod. A nikarta prej streljati, nego vama rečem!»

Z dlanema sem si ob ustih napravil zvočnik in zagnal trikrat krik bojnega orla, da ga je bilo čuti vsaj na pol

angleške milje daleč. Nekaj sekund pozneje je v izbi zadonel trikrat isti klic. To je bil Vinetujev odgovor. Takoj nato je skočilo iz trave mnogo temnih postav in zrak je zadrhtel od njihovega tuljenja, v katerem sem spoznal šijenski znak za napad.

Česa iščejo ti Indijanci tod? Čemu so prišli od povirja Republikanske reke? Farmo kanijo naskočiti, torej so izgrebli svoje bojne sekire kot Osagi. Bati se nam jih ni bilo, saj smo bili ne samo v miru z njimi, temuč celo prijatelji. Spomnite se le, kaj je Mato Šâko pravil staremu Wabblu pod ‚suličnim drevesom‘ o Vinetuju. Ta se je bil svoj čas postavil Šijenom na čelo in z njimi osvojil ošaški ostrog. Potakem so mu bili hvalo dolžni.

Čudno je bilo to, da se po indijanski šegi niso predvsem lotili konj. Naval je bil videti naperjen za zdaj le na hišo, kar je ovajalo prav izreden vzrok. Vsi so stali pred vežo. Vsekakor so namerjali, priplaziti se tajno pred duri, jih ulomiti in vdreti v poslopje, toda moj orlovski krik je preprečil nakano.

Hudo me je imelo, kaj bo sedaj. V hišo niso mogli in so neprevidoma obstali pred njo. Saj bi bil lahko kdo streljal iz nje! Venomer rjoveč so stvorili polkrog pred pročeljem. Zatem je nastala tišina. Prepričan sem bil, da bo sedaj Vinetu poprijel za besedo. In res. Odprl je vrata, stopil brez bojazni na plano in zaklical z zvonkim glasom:

«Zadonelo je bojno vpitje Šijenov. Tu stoji Vinetu, glavvar Apačev, ki je kadil pipo prijateljstva in miru z njimi. Kako je ime poveljniku vojnikov, ki jih vidim pred seboj?»

Iz srede polkroga se je zaslišal glas:

«Tukaj je Mahki Moteh*, poveljnik Šijenov.»

* železni nož.

«Vinetu pozna vse odlične šijenske vojnike, a vmes ni nikogar, ki bi se imenoval Mahki Moteh. Odklej je ta načelnik svojcev?»

«To ti pove, kadar ga bo volja!»

«Ali se mu noče? Se mar sramuje svojega imena? Zakaj prihajajo Šijeni z bojnim krikom pred ta dom?»

«Mata Šaka, osiškega poglavarja, zahtevamo!»

«Uf! Odkod veste, da je tukaj?»

«Tudi tega nam ni treba praviti.»

«Uf, uf! Šijeni znajo samo tuliti, ne pa govoriti, kakor se zdi! Vinetu je vaje dobili odgovor, ako vpraša. Ako ne odgovorite, pojde v hišo nazaj in počaka, kaj se potem zgodi.»

«Hišo osvojimo z naskokom, ker hočemo Mata Šaka. Če ga izročite, odrinemo dalje!»

«Bolje bo za Šijene, da ne čakajo!»

«Prej ne gremo vstran, dokler ga ne dobimo. Vemo, da sta Vinetu in Old Shatterhand v tej hiši. Tudi je notri mlad vojak, ki se zove Apanačka. Njega zahtevamo takisto.»

«Ali ju mislite ubiti?»

«Mata Šaka pač, Apanački pa se ne bo nič zgodilo. Nekdo je tu, ki želi z njim govoriti. Potlej naj gre, kamor se mu poljubi.»

«Ne on ne Mato Šako ne prideta ven.»

«Vinetu je s slepoto udarjen. Mar ne vidi, da stoji tu nad osemkrat deset vojakov? Vse, kar je v hiši, bodo posekali. Glavarju Apačev damo eno uro pomisleka, da se pomeni s Shatterhandom. Ako po tem času ne dobimo Mata Šaka in Apanačka, vas vse pokoljemo. Hov!»

Prej ko mu je mogel Vinetu na to odgovoriti, se je zgodilo nekaj nepričakovanega. Ves način ponesrečenega navalu na farmo je razodeval, da imamo neizkušene ljudi pred seboj. Da tudi na Apača teh osemdeset Indijancev

ni napravilo nobenega dojma, je bilo razvidno iz tega, ker jih je imenoval samo ‚Šijene‘, ne pa ‚šijenske voj-nike‘. Zato sem se jim priplazil neopažen za hrbet, da sem imel ‚železni nož‘ pred seboj. To mi je šlo gladko od rok, ker so vsi rdečkarji gledali proti hiši. Toliko da je Mahki Moteh izustil svoj oblastni ‚hov!‘, sem vstal, se zagnal naprej do polkroga, predril vrsto in obstal tik vojvode, preden so se tega zavedeli. Vinetu še ni utegnili izpred veže zavrniti smešnega ultimata, ko sem že glasno zaklical:

«Ni treba čakati celo uro, Šijeni bodo takoj zvedeli.»

Moja nenadna pojava sredi njih je povzročila veliko razburjenje. Ne glede na to, sem nadaljeval:

«Tu stoji Old Shatterhand, čigar ime je znano vsem Šijenom. Ako si kateri upa dvigniti roko name, naj stopi semkaj!»

Kar sem namerjal, se je zgodilo: nastala je popolna tišina. Moj prihod, na videz vratolomen, jih je le prese-netil; moj poziv pa jih je zmedel. Ta dojem sem neutegoma zgrabil in prijel vojskovodjo za roko, rekoč:

«Mahki Moteh naj takoj čuje, kaj smo sklenili. Z mano naj gre!»

Tako sem ga potegnil proti veži. To ni bila več hrabrost, ampak drzkoba. Učinka pa ni izgrešila: v zmedi mu niti na pamet ni prišlo, da bi se protivil. Voljno liki dete je stopil z mano do Vinetuja, ki je še stal ob vhodu in prijel Šijena za drugo roko. Napol sva ga povlekla, napol potisnila noter in zaklenila duri za seboj.

«Brž prižgite, Mr. Harbour!» sem zaklical v mračni prostor. Vžigalica je zaplapolala in ob svetilki smo videli ‚železnemu nožu‘ v obraz: posebno duhovit ni bil videti v tem trenutku.

Vse se je vršilo tako urno, da so Šijeni zunaj stoprav sedaj sprevideli, kakšno pogreško so naredili. A za njih vitje in vpitje se nismo zmenili, dokler je bil vojskovodja pri nas. Porinil sem ga k stolu, rekši:

«Mahki Moteh naj sede k nam! Mi smo prijatelji Šijenom in se veselimo, da ga vidimo gosta pri sebi.»

Tudi to ga je tolikanj osupilo, da se je brez obotave usedel. Načelnik osemdesetih mož je bil v desetih minutah po prvem bojnem kriču v naši oblasti, posmešno za gosta nazvan! Z nesramno smelostjo sem preprečil prelivanje krvi in resno zadevo malodane v smešno izpremenil.

Kako sem se natihem radoval Vinetujevega priznanja! Izrazil ga sicer ni z besedo, pač pa sem mu ga čital iz pogleda, ki se je z iskreno toplino upiral vame. Ta pogled mi je ogrel srce. Dal sem mu roko, rekoč:

«V duši svojega pobratima berem in mu hočem edino to povedati, da je bil on moj učitelj in jaz njegov učenec!»

Molče mi je stisnil roko. Kakšen mož, osobito če sem ga prispodabljal s Šijenom, ki je v zadregi ždel pri nas in si skoro ni drznil oči odpreti! Mato Šako je sedel njemu nasproti, ga mrko motril in vprašal:

«Ali me načelnik Šijenov pozna? Jaz sem Mato Šako, glavar Osagov, čigar izročitev je zahteval. Kaj napravimo z njim?»

Na pritajeno grožnjo je vprašanec odvrnil:

«Old Shatterhand me je nazval gosta!»

«To je storil on, ne pa jaz! Meni si namenil smrt: imam torej pravico, zahtevati tvoje življenje.»

«Old Shatterhand me bo ščitil!»

Posredno je bil ta poziv name naperjen. Odgovoril sem strogo:

«Na tebi je, kako se boš poslej zadržal! Če mi po pravici poveš, kar te povprašam, ostaneš pod mojo zaščito, drugače pa ne. Srečali ste belega moža z rdečo skvavo in ta vam je povedal, da smo mi tukaj in Mato Šako med nami?»

«Tako je.»

«Za to uslugo je zahteval zase Apanačko. Kaj je kanil z najinskim glavarjem?»

«Po tem ga nisem vprašal, ker nam ni do tega tujega vojnika.»

«Kje je beli mož?»

«Zunaj pri mojih vojakih.»

«A njegove skvave ni med njimi?»

«Ostala je ondi, kjer smo pustili konje.»

V tem je Vinetu poprijel za besedo:

«Ponovno sem bil pri Šijenih, a Mahki Moteh mi je neznan. Kako to?»

«Mi pripadamo plemenu Sibi-Šijenov, pri katerem apaskega glavarja še ni bilo.»

«To sem želel vedeti. Moj brat Shatterhand naj nadaljuje!»

«Vidim, da ste prijeli za bojne tomahavke», sem dejal. «Zoper koga ste se dvignili?»

Malo je odlašal. Ker pa sem preteč zamahnil, je priznal: «Zoper Osage.»

«Aha, razumem! Čuli ste, da so Osagi odrinili nad belo-kožce, pa ste hoteli napasti zapuščeni ostrog. Bodite veseli, da ste tu zadeli na nas! Osagi so se vrnili domov in bi vam bili vsem vkup posneli kožo z glave. Kaj mislite sedaj početi?»

«Mata Šaka vzamemo s seboj. Apanačko si zastran mene obdržite.»

«Ne bodi no smešen! Ti si moj ujetnik. In meniš li, da se bojimo tvojih osemdeset ljudi? Sibi-Šijeni se ne znajo bojevati.»

«Uf!» je vzrožil. «Kdo ti je natvezel to laž?»

«Sami ste to danes pokazali. Vaš napad je bil tako nerodno započet, da bi vas človek imel za otročaje. In potem sem stal sredi vas, a nihče se me ni upal dotakniti. Zatem si šel nalik poslušnemu detetu z menoj v hišo. Ako se to razglasi, se bo krohot razlegal po vseh višavah in vseh savanah in ostala šijenska plemena vas bodo zatajila, ker se vas bodo morala sramovati. Izbiraj: želiš li boja, te na mestu ustrelimo, čim počí prvič odzunaj med tvojim moštvom. Vaše svinčenke nam ne morejo do živega, ker nas varujejo stene. A poglej naše orožje...»

«Pju!» je zamahnil Vinetu in stopil k 'železnemu možu'. «Čemu toliko besed? Takoj opravimo s Šijeni!»

Naglo je iztrgal Motehu lečilno vrečico s prsi. Šijen je s plahim vriščem poskočil, a jaz sem ga potisnil nazaj in ga tiščal na stolici, govoreč:

«Miruj! Ako se boš pokoril, dobiš lek nazaj, sicer pa ne!»

«Samo če bo poslušen», je pritegnil Vinetu. «Hočem, da se Šijeni mirno vrnejo domov. Ako to storé, ne bo nihče zvedel, da so ravnali kot otroci. Če pa Mahki Moteh ne pristane na to, vržem njegov lek pri tej priči v ogenj in potem bodo govorile naše puške. Hov!»

Kdor ve, kaj pomeni lek za vsakega rdečkožca, zlasti pa za poglavarja, se bo iztežka čudil, da se je Šijenec uklonil, čeprav po daljšem oklevanju in zatezanju.

«Tudi jaz moram postaviti en pogoj», se je oglasil Treskov.

«Kateri pa?» sem vprašal.

«Šijeni nam morajo izročiti Tibo tako in Tibo vete.»

«To bi bila huda pogreška. V ostalem pa sem prepričan, da ga ni več zunaj. Čim sem se polastil poglavarja, je takoj vedel, koliko je ura odbila. Nemudoma je sedel lisici na rep. To mi je prav, boste že zvedeli, zakaj.»

Šijeni so bili nazadnje še veseli, da so odnesli zdravo kožo. Sredi predpoldneva so odjezdili, mi pa eno uro kasnje, Mato Šako kot osvobodeni mož s svojim orožjem. Srdito je bil razjarjen, da se nam je vrač izmuznil. Dik Hammerdull, večni veseljak, pa ga je tolažil:

«Glavar Osagov naj se ne huduje. Vrač nam pride gotovo v past in pest. Komur je konopec namenjen, temu ne uidejo vislice.»

«Njega ne gre obešati, ampak desetero smrt naj pretrpi!» je renčal Osag.

SKRIVNOSTNIK

Zapustivši Harbourovino, smo neki dan doživeli ne-zgodo, da je Treskov konj na tla treščil in jaharja prevrnil. Žival je sunkoma skočila pokonci ter oddirjala, vlekoč za seboj Treskova ujetega z eno nogo v stremen. Rešili smo ga sicer urno, vendar prekasno: s kopitom je dobil brco v pleče, da se mu je razbolela vsa leva plat telesa.

Na srečo je v bližavi žuborela voda, kamor smo ga zanesli. Hočeš nočeš smo se morali tam utaboriti. Niti lopatica niti druga kost ni bila zlomljena, kakor je ugotovil Vinetu. Vendar prizadeto mesto je močno oteklo in potemnelo. Druge pomoči ni bilo ko mrzli obkladki in gnetenje, ki pa je Treskovu prizadevalo silne bolečine. On pač ni spadal v razred zapadnjakov, ki so se v pustoti navadili molče prenašati sklečine.

Ječal in javkal je ob slednjem dotiku. Mi pa se nismo zmenili za to in smo dosegli uspeh, da se je omrtvica razpršila in je mogel že naslednji dan premikati roko in nogo.

S tem nemilim naključkom smo izgubili tri cele dni, ki jih nismo bili kos prihiteti. Naša namera, da bi Surehanda zatekli še pred njegovim prihodom v park, je šla rakom žvižgat. Ta premislek me je vznemirjal. Ko bi mu bilo vsaj znano, da general méri baš ob istem času v ta isti park, pa bi se ga bil vedel čuvati. Tudi staremu Wabblu nisem zaupal. Sicer mi ni bilo jasno, kam se je

prav za prav kralj kavbojev napotil, vendar po zadnjih dogodkih sem si moral misliti, da nas iz osvetljivosti sledi. Ako smo mu zaplenili konja, je to utegnilo kvečjemu zavleči izvršitev tega naklepa. Toda njegova zamuda se je izravnala z našo trodnevno zakasnitvijo. Razen tega mi je Tibo taka rojil po glavi. Smoter njegovega pojezda mi seveda ni bil znan: da hoče v Fort Wallace, je bila vsekakor laž. Kakor Vinetu sem domneval tudi jaz, da ga je „general“ na kateri koli način pozval, naj pride v Kolorado in se na določenem mestu snide z njim. Posameznega človeka, posebno če mu je njegova žena v napotje, se ni kdo ve kaj bati. Vendar hudobnežu je sreča pogostokrat mila, vsaj na videz ali mimogrede. In tako je bilo upoštevati tudi njega.

Na svojem pojezdu smo bili poslej od sile previdni. Prekoračili smo mejo ter premerili že dobršen predel Kolorada, pa da nas ni živa duša nadlegovala in nismo odkrili nobenega sledu po navedenih osebah.

Sedaj smo bili blizu potoka Ruša in Vinetu je vedel tu za staro, zapuščeno kampo. Tam je bil po Apačevem orisu nepresahljiv izvirek in kamenit nasip, ki je nudil dobro zavetje. Takšen okop, ako tudi ne posebno visok, je za zapadnjaka vselej dobro došlo kritje ob morebitnem napadu.

Brž po poldnevu smo zasledili tir kakih dvajsetih konjikov, ki je prihajal od severovzhoda in po vsem videzu držal proti rečici Rušu. Po vtiskih se je videlo, da so bili konji podkovani. To in pa križkražasti red je razodevalo, da so bili belci. Udarili smo jo po teh stopinjah, dasi se niso docela strinjale z našim pravcem. Na srepem zapadu moraš pač vsekdar vedeti, koga imaš pred seboj. Da so namenjeni v planine, je bilo kar očividno, saj se je vprav tedaj govorilo o množinah zlata in osobito srebra, ki se

je našlo v hribih. Bržkone smo imeli pred seboj družbo takšnih pustolovcev, ki se spričo podobnih govoric urno strnejo in prav tako naglo zopet razkropé.

Sled je bil najmanj pet ur star, potemtakem ne bomo danes trčili nanje. Žurili smo se torej brez skrbi naprej, dokler nismo prispeli na prostor, kjer so ti ljudje počivali. Razmetane konzervne škatle so pričale, da so tukaj obedovali. Med njimi je ležala prazna steklenica. Preiskali smo mesto, a našli nismo nič posebnega. Dik Hamerdull je pobral steklenico in videč, da je še za požirek notri, jo nastavil na usta. Takoj ga je izpljunil in se kremžil:

«Fej te bodi! Mlačna voda! Jaz sem pa mislil, da bo kanček imenitne paljenke. To že niso bili gentlemani. Kaj deš ti, Pit Holbers, stari lisjak?»

«I, če si menil, da boš dobil žganja, se mi v dno duše smiliš, dragi Dik. Ali moreš misliti glupca, ki bi na divjem zapadu zagledal polno čutaro brandija?»

Najmodrejšemu človeku se primeri, da včasi zagreši neumnost, ko bi moral biti nad vse previden. Tako tudi mi! Da se nismo zbrknili za steklenko, je bila neodpustljiva vneémarnost. V divjem zapadu se vsaj v onih časih steklenice za vodo niso proč metale, temveč jemale s seboj, da so se o priliki zopet napolnile. Torej je bila ta ne ystran vržena, marveč pozabljena. Če je lastnik izgubo zapazil in se vrnil po njo, nas je moral zapaziti. Na to smo pozabili pomisliti.

Družba je na tem prostoru prebila nad tri ure. Nadaljnja sled ni bila še dve uri stara. Pri vsem tem smo hodili kake pol ure po njej čez travnato savano, dokler nismo na obzorju zagledali grmovja, za katerim je na desni stala gozdnata višava. Vinetu je pokazal tja:

«Ondi moramo mimo brda, če hočemo v kampo. Za menoj!»

Zavil je na desno.

«Pa ta sled?» sem vprašal. «Ali ne ostanemo na njem?»

«Danes ne. Jutri ga zopet najdemo.»

Njegov preudarek je bil točen. Zarana bi se bili vrnili nanj, da nismo pustili steklenice vnemar. Nič hudega sluteč smo šli za njim, ki tudi njemu ni bilo na kraju pameti, kako usodna nam bo kampa.

Vedno skozi grmičje jahajoči smo čez uro prišli mimo omenjenega griča, za katerim se je kulisasto kopičila višava za višavo. Pod večer smo dospeli v široko, malce vzpeto dolino, kjer se nam je na sredi svetlikal tih ribnik naproti. V njegovem odtoku so se vzigravale številne, srebrnosvetle ribice. Senčna drevesa, posamič ali kopoma, so stala naokrog in za ribnjakom so se dvigali kameniti skladi nalik razvalinam bivšega naselja.

«Evo kampe, ki jo mislim», je pojasnil Vinetu. «Tu smo varni slehernega napada, če postavimo stražo pred dolinskim otvorom.»

Imel je prav. Izlepa se ne bi bil našel prikladnejši prostor za taborišče. Zavoljo mehkih tal smo jahali malone neslišno drug za drugim mimo ribnjaka. Tedaj pa je Vinetu na mah ustavil, dvignil prst, češ, naj bomo tiho, in poslušal.

In glej! Onstran kamenja so doneli pritajeni glasovi. Apač je razjahal in mi namignil, naj storim enako. Pustivši konje pri tovariših, sva se natihoma priplazila do kamenja. Čim bliže sva prihajala, tem jasneje se je razločeval visok moški bariton ali prav globok ženski alt, ki je počasi pel indijansko žalostinko.

«Uf, uf!» je ušlo Vinetuju skoro na glas, ko je polukal skozi ozko vrzel v nasipu.

«Uf, uf!» sem jeknil hkrati še jaz, enako presenečen. Onkraj kamenitega nasipa, blizu predora, je sedel — Vinetu, poglavar Apačev!

Zares, v malo večji razdalji bi bil človek imel tega Indijanca gotovo za Vinetuja. Razoglav je bil. Dolge, temne lase je imel povezane v kukmo, segajočo preko hrbta do zemlje, ker je sedel. Suknjič in hlače so bile iz usnja; obut je bil v mokasine. Okoli beder je imel ovito pisano odejo, v kateri je tičal samo nož. Poleg njega je ležala dvocevka. Za vratom so mu viseli na motvozih razni potrebni predmeti, od katerih ni bil nobeden podoben leku.

Indijanec je bil seveda starji od Vinetuja, vendar mu je resni, strogi obraz še pričal o nekdanji krasoti. Poteze so imele nekaj ženskega na sebi. Rdečec je še vedno žgolel svojo popevko. A kako se ujema mehka pesmica z drznim, odločnim obličjem? In te oči! Gotovo so bile povsem črne, dasi drugače ni najti zares črnih oči.

Vinetu je dvignil dlan in šepetnil:

«Kolma Puši!»

Torej sem prav slutil: pred nama je bila tajinstvena, zagonetna osebnost. Visoko v parkih je životaril Indijanec, ki ga živ krst ni pobliže poznal, ki ni pripadal nobenemu plemenu in je ponosno zavračal vsako tovarištvo. Lovil je zdaj tu, zdaj tam, in koderkoli si ga zapazil, je bliskoma izginil, kakor je bil prišel. Nikdar se ni pokazal sovražnemu ali belemu človeku, a tudi se ni mogel nihče bahati, da bi bil vsaj en dan z njim občeval. Nekateri so ga videli jež, drugi le peš, a vselej se te je dojmil ko človek, ki zna sukati orožje in ki se ni šaliti z njim. Njegova oseba je veljala Indijanom in belcem za nedotakljivo. Sovražno ravnati z njim, bi se bilo reklo klicati nase jezo in osveto velikega manituja. Saj so ne-

kateri Indijani trdili, da ta rdeči mož ni več človek, ampak duh znamenitega glavarja, ki ga je manitu poslal iz večnih lovišč nazaj, da poizve, kako se godi rdeči deci. Živa duša ni mogla doznati njegovega imena, zategadelj so mu rekali Kolma Puši oziroma Tokvi Puj, t. j. t e m n o o k i, prvo v mokviščini, drugo v utaščini.

Tega skrivnostneža sva torej imela pred seboj. Vinetu ga dosihdob še ni videl, a je po vseh opisih brž uganil, da mora biti Kolma Puši. Da bi ga dolgo poslušala, ni bilo vzroka. Zato sva vstala in hotoma napravila šum. Bliskovito je pograbil dvocevko in jo naperil na naju:

«Uf! Dva možka! Kdo?»

Vinetu je že zinil, da bi odgovoril. A v tem je že tujec naslonil puško s kopitom ob tla, razprostrl roke kakor v dobrodošlico in zaklical:

«Inču-čuna! Inču-čuna, glavar Apa — — ah, saj ne! To more biti samo njegov sin, še večji, slavnejši sin!»

«Si poznal Inču-čuno, mojega očeta?» je vprašal Vinetu in stopil skozi vrzel. Tajinstveniku je bilo videti, da se pomišlja, naj li prizna ali taji. Ker pa to ni bilo več mogoče, je izustil:

«Poznal sem ga. Videl sem ga, enkrat ali dvakrat. Ti pa si namestni oče.»

«Da, jaz sem Vinetu; spoznal si me. In tebi pravijo Kolma Puši?»

«Me Vinetu pozna?»

«Videl te še nisem. Samo zadel sem. Ali nama dovoli Kolma Puši, o katerem se čujejo zgolj dobre reči, da prisedeva k njemu?»

Imenovani je sedaj še vame uprl svoj pogled.

«Tudi jaz sem slišal samo dobro o Vinetuju. Vem, da ima pri sebi pogostoma bledina, ki še ni zakrivil zlega dejanja in se zove Old Shatterhand. Je li to tisti belec?»

«On je», je prikimal Vinetu.

«Torej prisedita in bodita mi dobro došla!»

Dal nama je roko, ki se je zdela neobičajno majhna. Vinetu mu je dejal:

«S seboj imava tovariše, ki čakajo ob vodi. Smejo li še ti sem?»

«Veliki manitu je ustvaril zemljo za vse blage ljudi. Dovolj je tu prostora tudi za vajine spremjevalce.»

Šel sem po drugove. Nazaj gredé sem videl, da Kolma Puši z običajno radoznalostjo gleda prihajajem naproti. Ko pa mu je oko obviselo na Apanački, ki je prihajal zadnji, je sunkoma poskočil, se mu približal, pazno ga motreč, in zatem jecljaje vprašal:

«Kdo — si ti? Povej — mi!»

Vprašanec je mlačno odvrnil:

«Jaz sem Apanačka, glavar Pohonimskih Komančev.»

«In kaj — kaj hočeš tu v Koloradu?»

«Hotel sem na sever, v svete kamnolome, in pri tem naletel na Vinetuja in Shatterhanda. Pa sem predrugačil svojo smer in jo mahnil z njima.

«Uf, uf! Poglavar Komančev! Nemogoče, nemogoče!»

Še vedno je toli prodirno strmel v Apanačko, da je ta vprašal:

«Me poznaš? Ali si me kdaj videl?»

«Moral sem te, moral, pa menda le v sanjah svoje mladosti, ki je že davno minila.»

Napenjal se je, da bi ovladal svoje razburjenje, mu pomolil roko in rekel:

«Dobro došel tudi ti! Danes je dan, da malo takih!»

Vrnil se je k Vinetuju, pri katerem sem se bil medtem namestil, ter sedel na prejšnji prostor, venomer opazujoč Apanačko. To je Vinetuja v oči zbodlo nič manj nego

mene, vendar nisva nič pokazala, pa najsi je bil prizor še tako napet.

Konje so sedaj gnali k napojilu in jim pokladli zelenja. Dva moža sta nabrala sehljadi in zakurili smo, čim se je stemnilo. Obtorej je tudi Pit Holbers odšel na stražo k vhodu v dolino. Nadomestil naj bi ga bil Treskov, nakar bi se zvrstili še drugi.

Sedeli smo v širokem krogu okoli ognja. Imeli smo jestvin in postregli tudi Kolmi Pušiju, misleč, da je brez živeža.

«Moji bratje so prijazni z menoj,» je rekel, «vendar bi jim lahko dal mesa, da bi bili vsi siti.»

«Kje pa ga imaš?» sem vprašal.

«Pri svojem konju. Tam je varnejše.»

«Mar ta kampa ni zanesljiva?»

«Za posameznika ne. Ker pa vas je toliko, da morete postaviti stražo, vam ni treba biti v skrbeh.»

Jaz bi bil rad nadaljeval ta pomenek. A ker je bil on tako malobeseden, sem prenehal. Seveda je vprašal, kam smo namenjeni. Ko pa je zvedel, da smo se odpravili v sanluiski park, mu je to še bolj sapo zaprlo. To nas ni moglo žaliti. Na divjem zapadu je človek celo proti dobrim znancem previdnejši nego drugod. Edini Hammerdull ni mogel brzdati svoje védečnosti, zato je pričel po svoji navadi zaupno:

«Moj rdeči brat je čul, da smo prišli iz Kanzasa. Bi li smeli vedeti, odkod je prišel on?»

«Kolma Puši hodi sem ter tja, nalik vetru, ki so mu odprta vsa pota.»

«Kam se bo pa obrnil odtod?»

«Tja in tja, kamor njegov konj nameri svoj korak.»

Hammerdull je še tiščal vanj, dokler ga ni Kolma Puši pokaral zbog njegove zvedljivosti. S tem je bil razgovor

pri kraju. Ker smo mislili drugo jutro zarana odriniti, smo poglobili v trenutku, ko je Treskov stopil na mesto Pita Holbersa.

Doklej sem spal, ne vem. Glasno tuljenje me je zbudilo. Ko sem odprl oči, sem še videl, kako je nekdo zamahnil po meni s kopitom puške in potlej je bilo konec — na srečo ne za vekomaj. Ko sem se zavedel, nisem mogel razbrati, nosim li na ramah glavo ali puškno kopito. Velik kres je plapolal in Old Wabble je upiral vame svoje strupene oči.

«Aha!» je vzkliknil, «ste se naspali, Mr. Shatterhand? In o meni se vam je sanjalo, jelite? Prikazal sem se vam prejkone kot angel. Angel osvete ali rešitve?»

Neznansko me je trapilo, da moram odgovarjati tej propalici. Toda ponosen molk ne bi bil prikladen. Zatem sem se oziral naokrog. Vsi smo bili povezani, tudi Treskov, ki je bil na straži in menda ni zadosti pazil. Dvajset neznanih možakarjev je sedelo okoli nas. Bržkone tisti, ki smo jim danes videli sled. Domislil sem se steklenice in položaj mi je bil jasen.

Priletni kralj kavbojev se je šopiril pred menoj. Iz slednje vraske v obrazu mu je sevala porogljiva radost, ker me je ujel. V pojemajočem odsvitu je nalikoval moški Evmenidi ali Gorgoni, ki ji ne moreš utesi.

Dolgo me je pestil in se mi posmehoval, jaz pa sem mu nič manj zafrkljivo odgovarjal, dokler se ni oglasil nekdo:

«Nikar toliko ne čvekajte! Kar imate poravnati s Shatterhandom, nas nič ne briga. Poglavitno je, da ostanete mož beseda in nam pokažete zlata najdišča. Obrnite se na Vinetuja, on nam more iti na roko!»

«Le počasi, Mr. Redy! Časa imamo dovolj!»

Torej Redy je bilo ime prejšnjemu guberniku. Domneval sem, da spada k trampom, ki smo se jim prejšnje

dni nalašč umaknili. Videti mu je bilo, da je voditelj te čete. Naš položaj je bil slab. Trampi so bili hujši od najzanimivejše indijanske drhali. Meni je pa med vsemi najtrša predla. Old Wabble mi je poprej zagrozil, da me bo kar na mestu poslal v krtovo deželo! Prepričan sem bil, če se kaj ne preukrene, da bo izvršil svojo pretnjo.

Redy je pristopil k Apaču in ga nagovoril:

«Mr. Vinetu, stvar je namreč taka, da imamo neko trgovsko opravilo z vami. Nadejam se, da se ne boste branili!»

Vinetu je sprevidel prav kakor jaz, da ne kaže molčati. Na jasno smo morali priti o namerah teh ljudi, zategadelj se je spustil v razgovor:

«Kakšno opravilo misli bledin?»

«Kratko in odkrito vam obrazložim. Old Wabble kuha jezo na mistra Shatterhanda, pa si ne upa sam poiskati zadoščenja. Prišel je k nam, da bi mu mi pomagali. Pristali smo s pogojem, da odpade pošteno plačilo na nas. Obetal nam je zlata, mnogo zlata. Menda ste me razumeli?»

«Uf!»

«Ne vem, kaj hočete reči s tem ‚uf‘, vendar upam, da pomeni privolitev. Tod po Koloradu so se našli prav čedni rudniki. Kadar bi opravili v Kansasu, smo dejali, da pojedemo sem gori rudo sledit. A to je varljiva zadeva. Kdor nič ne najde, mora z dolgim nosom domov. Tedaj pa nam je dal Old Wabble sijajno misel: Vi, Mr. Vinetu, poznate zatrdno dosti mest, kjer se dobí zlato?»

«Marsikak rdeči mož ve za mesto, koder leži polno zlata.»

«Takšno mesto nam boste pokazali!»

«Rdeči možje po navadi ne izdajajo takih nahajališč.»

«A če jih prisilimo?»

«Pa rajši umrjejo.»

«No, no, umirati ni tako lahka reč!»

«Vinetu se nikoli ni bal smrti!»

«Po vsem, kar sem slišal o vas, verjamem. Ali tokrat ne gre samo za vas, ampak za vse vaše spremljevalce. Old Shatterhand je izgubljen, to se ne da predrugačiti, ker sem obljubil stričku Wabblu. Toda sebe in ostale pajdaše lahko rešite, če nam razodenete plenjavo najdišče.»

Vinetu je zamižal v znak, da hoče razmišljati. Zlate sklade je kajpada poznal, a najhujša grožnja ga ne bi bila primorala, da katerega razkrije. Trampe je bilo prešlepiti in kazati dobro voljo. Dvoje mu je hodilo po glavi: najprej oteti mene, potlej pa pridobiti časa, da bi napočil ugoden trenutek in bi vsi odnesli pete.

«No, kdaj dobim odgovor?» je vprašal Redy nestrpno.

«Bledini ne dobé zlata», je dejal Vinetu ter odprl oči.

«Torej te ni volja, da nam poveš za kak *placer*?»

«Vinetu ve ne samo za *placer*, ampak celo za veliko, obilo *bonanco*. Povedel bi vas na mesto, ko bi mu bilo mogoče.»

«Kako? Bonanco poznaš in nam je ne moreš pokazati? Neverjetno!»

«Vinetu ne hrepeni po zlatu. V Koloradu pozna eno samo zalogo; to je tista bonanca. Neznansko je plenjava. Vendar vas ne morem tja voditi, ker mi nje lega ni čisto znana!»

«Tri sto kosmatih! Neizmerno bogata bonanca, pa njena lega ti ni čisto znana! To je samo pri Indijancu mogoče. Ali nam ne moreš vsaj približno povedati, v kateri okolici leži?»

«To pač. Ob potoku Squirrelu je. Moj brat Shatterhand in jaz sva se ločila, da bi šla po dveh različnih sledovih. Po dveh dneh sva se srečno sešla na dogovorjenem kraju. Tu mi je Old Shatterhand sporočil, da se nama ni bati sledu, ki ga je pregledoval. Na svojem povratku se je malo

zakasnil, ker je moral spotoma zakriti neko bonanco. Le nekaj vzorcev je prinesel s seboj.»

«Vzorcev! Kolikšnih — kolikšnih?» je hitel Redy in vsi so pobožno vlekli na uho.

«Do velikosti debelega krompirja. Posamezni kosi so bili še večji.»

«Gromska strela! Saj tu leže milijoni, težki milijoni! Pa sta jih pustila tam?»

«Čemu bi jemala s seboj?»

«Čemu? Čemu bi jih jemala s seboj? Slišite, možje, ta dva moža sta našla velikansko bonanco, in sedaj vprašuje ta človek, čemu naj bi zlato s seboj jemal!»

Splošno mrmranje začujenja je odgovorilo. Lahko si misliš, s kakšno pozornostjo so ti ljudje požirali Apačeve besede. Niti na kraju pameti jim ni bilo, da bi dvomili o resničnosti njegovih podatkov. Jaz zase sem bil preverjen, da se tudi topot ne laže. Vsekakor je bila kje tolikšna bonanca, vendar ob Squirrelu — Veveričjem potoku — menda ne.

«Zakaj se beli mož toliko čudi?» je povzel Apač. «Povsod so najdišča, kamor moreta Vinetu in Old Shatterhand po zlato. Kadar sva v potrebi, jo mahneva pač k najbližjemu. Topot sva hotela na Squirrel, da bi si nataknila nekaj žepov.»

«Aha! Saj se nam je zdelo, da vas nekaj podobnega žene tja gori! Ampak — kako se to sklada? Mar nisi dejal, da ne znaš, kje leži bonanca?»

«Moj brat Shatterhand si je mesto zapomnil.»

Sedaj sem videl, kam pes taco molí. Če hočejo klateži do bonance, moram jaz ostati živ. Vinetu je bil seveda tako prebrisan, da teh besed ni prav nič poudaril: zato ni vzbudil nobenega suma. Svoj namen pa je dosegel, kajti Redy je naglo vzkliknil:

«I, saj to je vseeno! Nas bo pač Old Shatterhand tja peljal!»

«Mene pa nič ne vprašate, Mr. Redy?» se je oglasil Wabble. «Jaz mislim, da mora Old Shatterhand še danes umreti, in sicer v tej dolini!»

«Zdaj je stvar drugačna. On nas bo vodil k bonanci.»

«Na to ne pristanem!»

«Menda se vam je zmešalo, očka Wabble, ali kaj! Se hočete mar odreči bonanci? Tri sto hudirjev! Prav gotovo se vam blede!»

«Nikakor ne! Najel sem vas, da mi ulovite Shatterhanda. Zato pa sem vam svetoval, da privijte Vinetuja, naj vam pokaže zlato jamo. Bonanca bi bila vsa samo vaša. Shatterhanda pa ne dam iz rok za stvar, pri kateri nisem deležnik. Ako ga danes ne usmrtim, mi bo kašo upihal!»

Tedaj se je Redy glasno zakrohotal:

«Ali ste slišali, ljudje božji, naš ujetnik naj bi se izmuznil!»

Vsi plaščarji so bušili v neugnan smeh, a Wabble se je srdito drl:

«Kako ste glupi! Ako menite, da boste mogli držati tega dedca, vas hudo pomilujem! Ta vam zdrobi s svojo pestjo železne verige. Če pa sila nič ne zaleže, se poprime zvijače, v kateri je največji mojster.»

«Železnih verig nimamo in jih ne potrebujemo. Usnjeni jermeni so bolji, dokaj bolji! Pa zvijača! Rad bi videl jeluha, ki bi se izlisičil dvajsetim možem, kakršni smo mi! Štirideset oči ga straži. Bodi še tako prevejan, vsak poskus moramo zapaziti.»

«To je v resnici smešno, kaj si nekateri ljudje domišljajo! Mar še niste čuli, kolikokrat je bil ujet pri Indijancih in se jim je vselej izvil?»

«Mi nismo nikakršni Indijanci!»

«Ampak belcem se je isto pripetilo! Povem vam, ta malopridnost opravi, kar se drugim ljudem ne bi obneslo! Njega je treba ustreliti, brž ko si ga zgrabil. Drugače se ti pocedi kakor voda iz roke.»

«Iz komarja delate slona. Še enkrat vam rečem: rad bi poznal tistega, ki bi se mi izmaknil, če ga želim držati. Zato ostane pri tem: on nas bo spremil k bonanci!»

«Jaz pa tega ne dovolim!»

Bojevito sta si stala nasproti: Old Wabble, porogljivec, klevetnik in bogokletnik, pa nasilni voditelj trampov, ki se je brez pomisleka zadal, da mene ujame ter izroči morilcu. Spričo napetega položaja sem kar pozabil, da se pričkata za mojo kožo. Do tepeža pa ni prišlo. Redy je položil Wabblu dlan na ramo in dejal preteč:

«Mar zares mislite, da vas bom vprašal dovoljenja?»

«Upam, da! Ali pa hočete svojo besedo snesti?»

«Mož beseda ostanem. Obljubili smo vam uloviti Shatterhanda in ga vam izročiti. Ujeli smo ga, predamo vam ga tudi, samo ne še danes!»

«Vrag vas poberi z vašim obetom! Saj dane besede ne boste mogli držati!»

«Pa bomo. In če bi nas hoteli ovirati, ozrite se okoli! Nas je dvajset!»

«Seveda, na to se zanašate!» je kričal kavboj razkačeno. «Najboljše bo, če mu kar kroglo požnem v glavo. Potem bo vsega prepira konec!»

«Tega si nikan drzniti! Ako Shatterhandu samo las skrivite, vam je v naslednjem trenutku moja svinčenka zagotovljena.»

«Vi se upate groziti?»

«Kaj se to pravi? Z vami smo šli in želimo ostati prijatelji. Ampak sedaj gre za bonanco, ki je vredna mili-

jonov. Tu pa mi je vaše življenje deveta briga, če nas denete ob tolikšno množino zlata! Torej, da veste: Old Shatterhand jaše z nami in ako se ga le količkaj dotaknete, boste takoj splezali po nebeški lestvi, na katero ste ga hoteli postaviti!»

«S smrtjo grozite? Je li to pajdaštvo, o katerem govorite?»

«Ste mar vi kaj bolji, ako nas hočete pripraviti ob bonanco?»

«Prav! Torej se vdam, a ne brez pogoja. Če se bonanca najde, hočem imeti svoj delež. *It's clear!*»

«*Well!* Velja! Potakem vidite, da pošteno mislimo z vami!»

«Saj se tudi spodobi. Ako dobite tolikšne kepe zlata, se morate samo meni zahvaliti. Sicer pa se bom glede Shatterhanda le nase zanašal.»

In okrenivši se proti meni, je nadaljeval zasramovalno:
«Imam namreč imenitno sredstvo, da vas odvrnem od pobega.»

Pri tem je pokazal na mojo kratušo in na medvedarico:

«Brez teh pušek mi gotovo ne utečete! Sedaj sta za vedno moji! A nikar si ne utvarjajte, da vam je smrt tako daleč... Ko ste me brez konja in risanice poslali iz Kih-pe-ta-kiha, si pač niste mislili, da vas bom tako brž prijel. Šel sem k Osagom, ki so mi dali drugega konja in pihalnik. Ampak ti potepuhi niso nič podjetni. Numbeh grondeh, ki se mu je izročilo poveljništvo, ni kazal nobenega veselja, da bi udaril za vami. Po otročje je prekinil vse sovražnosti zoper bledokožce in odkorakal s svojimi vojščaki domov. Zato sem odjahal k trampom — drugo pa veste.»

Po teh besedah je mene in Vinetuja na vse kriplje brcnil v trebuh. Že je dvignil nogo, da bi sunil še Ham-

merdulla, pa si je premislil: za debelca se ni menil. Hammerdull pa je izustil po svojem šegavem načinu, ki se ga ni mogel odvaditi niti v najhujšem položaju:

«To je bila sreča za vas, prečastiti mister Wabble.»

«Kogá?» se je obregnil starina.

«Da ste nogo nazaj potegnili.»

«Zakaj pa?»

«Ker sem na trebuhu posebno občutljiv.»

«No, pa poskusimo!»

Prisolil mu je krepak cebljaj. Debeluh pa je bil pri vsej svoji zajetnosti prav spreten in okreten možicelj. Akoprav je imel kakor mi vsi noge povezane, roke pa na hrbtu spete, je upognil kolena in jih pritegnil k životu; pri tem se je z rokama pod hrbtiščem uprl ob zemljo, se liki pero pognal kvišku in butnil Wabbla z glavo v trebuh. Dregljaj je bil tako čvrst, da je Hammerdull štrbunknil nazaj, stari kavboj pa omahnil vznak v ogenj. Sicer je jadrno poskočil, ali v kratkem trenutku se mu je osmodilo pol dolge, bele grive in se mu opalila obleka na gornjem truplu. Splošen krohot je zadonel. Razsrjen je obrnil Wabble svojo jezico ne zoper Hammerdulla, temveč zoper trampe, ki so se mu režali. Medtem ko jim je grmel trd ukor, se je tolščak obrnil na Holbersa:

«Mar ni bilo to imenitno? Ali se nič ne veseliš, stari Pit?»

«Hm, ako meniš, da si mu jo dobro nabredel, imaš prav!» se je odzval njegov preklasti prijatelj po svoji znani, suhoparni šegi.

Ko je končal svoje kozje molitvice, je pristopil Wabble, da bi se znesel nad trebušnikom, a Redy ga je zadržal:

«Pustite ljudi v miru, pa se vam ne bo spet kaj takega pripetilo! Old Shatterhand je vaš, drugi so pa naši, in ne marám, da bi jih po nepotrebem gnjavili.»

«Kar nenadno ste se prelevili v takšnega človekoljuba!» je zarenčal starec.

«Recite, kar hočete! Sicer pa imamo nujnejšega posla, kot da bi se z njimi prerivali. Saj še ne vemo, kje imajo konje. Poiščite jih!»

Hitro so jih našli. Trampi so že povečerjali, ko smo mi ležali v omedlevici, in so hoteli do jutra spati. Redy je določil dva moža za straženje, nato smo poplegli. Old Wabble je imel zoprno misel, da se je vrnil med mene in Vinetuja ter po vrhu še privezal mojo roko s posebnim jermenom k svoji.

In vendar sem mislil na beg. Okoliščine niso nikdar tako hude, da ne bi človek upal na rešitev. Trenutna smrt, ki mi jo je nameril stari Wabble, je bila že mimo! Do rečice Squirrela je še dolga pot. Zakaj ne bi dotlej naneslo, da bi se kako oteli? Sicer pa sem gojil še bližnjejšo nado; ime ji je bilo: Kolma Puši. Ko sem se namreč osvestil, sem najprej opazil, da ni bilo tajinstvenega Indijanca več med nami. Spočetka se mi je vzbujal sum: pa ne da bi bil v zvezi s trampami? A takoj sem ga moral zavriniti. Sloves Kolme Pušija ne opravičuje sličnega odnošaja s propalicami. Zato se je vrnilo nastopno vprašanje: Je li začutil trampe in jo hitro popihal? Tudi tega mu nisem mogel prisoditi. Njegov umik je moral imeti drugačen vzrok.

Hammerdull ga je bil vprašal, ali pojde z nami, pa je odgovoril, da si bo šele premislil. Konja je imel nekje zunaj in čim smo pospali, se je skriv udalil. Po vsem videzu se zato ni poslovil, da bi se ognil nadležnemu povpraševanju. Saj je v kratkem času, kar smo ga prebili skupaj, ponovno pokazal, kako so mu podobna pozvedovanja nevšečna.

Ako pa je šel samo pogledat po svojem konju, je moralo biti tik pred napadom, in ob svojem povratku si je spričo peklenškega trušča takoj mislil, kaj se je naključilo. V tem primeru se je po vsej priliki priplazil v bližino, spoznal naš položaj in čul naš pomenek. Ako je bila stvar taka, se je bilo nadejati, da se zavzame za nas, osobito ker se je tolikanj zanimal za Apanačko.

Če je bil ta preudarek pravilen, je tičal Kolma Pušikje blizu, in kakor hitro bi trampi pospali, sem smel pričakovati njegovega znamenja. Lahko si torej mislite, kako pozorno sem napenjal ušesa. In res, upanje me ni varalo. Oba stražnika sta sedela vsak na eni strani ognja, ki sta ga nalagala. Bližnji mi je kazal hrbet, oni pa je pozneje legel, ker je bil menda truden. Sedeči čuvaj je drugemu prikriival naša tri ležišča, ki so bila v eni premici. To je bila ugodna prilika, o kateri sem upal, da jo bo Indijanec izrabil. Sedaj je pihal veter skozi dol, da je drevje in grmovje šuštel. V šelestenju se ni mogel razločiti šum, ki bi ga delal morebiti človek, ako bi se oprezno plazil proti nam.

Tu pa tam sem dvignil glavo in se čez pol ure preveril, da razen čuvajev, Vinetuja in mene nihče več ne bedí. Baš sem pomislil: zdajle bi bil najboljši čas, ako sploh more in misli priti, pa zapazim za seboj lahno, počasno kretnjo. Neka glava se je prerinila do moje; bil je pričakovanec.

«Old Shatterhand naj se ne gane!» mi je pošepetal. «Je li moj beli brat mislil name?»

«Da», sem dahnul prav tako po tihem.

«Kalma Puši je želel prav za prav k Vinetuju, pa tam ni nobenega kritja. Zato sem se splazil k Shatterhandu, kjer sva straži za pleči. Moj beli brat naj mi pove, kaj si želi.»

«Ali nas hočeš osvoboditi?»

«Hočem, brž ko Old Shatterhand to določi.»

«Tukaj še ne. Tudi tovariše moramo izbaviti. Ampak bo li moj rdeči brat maral za nami?»

«Rad. Vse dotlej, da boste rešeni.»

«Si morda slišal, kaj se je govorilo?»

«Kolma Puši je ležal za kamenjem in vse slišal. Belci hočejo bonanco ob potoku Squirrelu.»

«Pozna li moj brat Squirrel?»

«Tukaj in še daleč okoli poznam vse kraje.»

«Je morda na potu k temu potoku prikladen kraj, da bi nas jutri večer oprostil? Biti bi moralo znatno več drevja in grmičja nego tukaj, kjer pridemo težko do stražarjev in kjer en sam njihov pogled zadošča, da nas vse premotri.»

«Kolma Puši pozna takšno mesto, ki ga lahko dosežete baš o primernem času in ne bo čudno, če tam obstanete. A pojdejo li beli možje z vami tja?»

«Bodo. Podoba je, da jim je ta pokrajina neznana, in če mislijo proti Squirrelu, se morajo prepustiti našemu vodstvu.»

«Potemtakem naj Old Shatterhand krene odtod točno proti zapado-jugo-zapadu in kadar dospe do potoka Ruša, naj ga prebrede in potlej nadaljuje vzdolž njega vse dotlej, kjer se severna in južna panoga te vode stekata. Odondod se gre ob zadnjem ovinku južne panoge, zatem pa natanko v zapadno-severno-zapadni smeri preko rahlo napete prerije, koder je često najti grmičje. Že oddaleč ugledate skalovito višino, pod katero izvira precej studencev. Po skali kakor tudi okoli vrelcev stoji obilo drevja. Najsevernejši teh izvirkov je kraj, kjer se utaborite.»

«Dobro. Našel bom ta izvir.»

«In Kolma Puši pride tudi tja. Kaj mi ima Old Shatterhand še povedati?»

«Sedaj nič, ker ne vem, kako se bodo drevi posameznosti zasukale. Zahvalim rdečega brata Kolmi Pušija. Bržko bom prost, sem pripravljen ob potrebi tvegati svoje življenje zanj.»

«Veliki manitu čudežno vodi korake svojih otrok. Zato je mogoče, da bom kdaj potreboval vaše pomoči. Vaš prijatelj sem, vi pa mi bodite bratje!»

Umaknil se je brez šuma, kakor se je bil priplazil. Izza Wabbla se je Apač pridušeno odhrkal. To je veljalo meni. Hotel mi je naznaniti, da je opazoval Pušijev poset. Spričo njegovega ostrca seveda ni moglo biti drugače.

Sedaj sva smela mirno zaspati. A poprej so se mi podile vsakovrstne misli o Kolmi Pušiju po glavi. Govoril je skoraj gladko angleški. Rabil je izraze kot zapado-jugozapad, česar nisem naletel še pri nobenem Indijancu. Od kod ima to znanje, ko živi ven in ven sam zase? Je li svoje dni občeval z belci? Ako je, so ga vsekakor slabe skušnje pognale od njih v sedanjo osamelost.

Ko sem se drugo jutro predramil, so si trampi delili plen. Old Wabble si je prilastil moje stvari, Redy pa si je pridržal Vinetujevo srebrno puško, ne misleč na to, da bi ga vsakdo imel za razbojnika in morilca, ali vsaj za tatu, kdor bi ga kedaj videl z njo. Tudi Apačevega žrebca Ilčija je določil sebi in svetoval Wabblu:

«Shatterhandovega vranca si prisvojite pa vi, Mr. Kutter. Iz tega lahko razvidite, da ne mislim tako slabo z vami.»

Starina pa je odkimal, češ:

«Hvala lepa, ga ne maram.»

«Zakaj pa ne?» se je zavzel Redy. «Bolje poznate konje ko jaz in morate vedeti, da se s tema vrancema ne da primerjati nobena žival.»

Vkljub prigovarjanju se je rajši odločil za Šakovega sedlenika. Zategadelj je Redy prisodil vse druge naše konje trampom, ki so imeli manj vredna kljuseta. Samo Hammerdullove kobile ni hotel nihče. Kar nestrpen sem bil na prizor, do katerega bi moralo priti: najina vrla pastuha pač nista trpela tujega človeka na sebi.

Hrano so nam kajpak odvzeli, vendar so nam privoščili boren zajtrk. Ko so živad napojili, so nas povezali na svoje kleke, z rokami odspred, da smo mogli držati vajeti. Sedaj je bilo na njih, da zajašejo. Osaški konji niso delali posebnih težkoč. Apanačkov serec je bil že hujši: z nepoznanim jaharjem je uprhnil in dolgo ju ni bilo nazaj. Vinetujevega Ilčija je zasedel Redy, izlahka kakor najpohlevnejšo cirkuško kljuso. Že se je hotel tramp udobno popraviti v sedlu, ko je zletel v velikem loku skozi zrak. Obenem je zaoril nedaleč glasen krik: moj Hatatitla je prav tako ročno zadegal svojega možanca na tla. Oba ponesrečenca sta preklinjaje vstala ter osupla videla, da stojita vranca mirno ko pribita. Zagnala sta se iznova nazaj, a v istem trenutku sta že zopet butnila na zemljo. Poskusila sta še v tretjič, a z enako smolo. Old Wabble se je tajno hehetal, nato pa prasn timer v bučen krohot.

«Sedaj veste, Mr. Redy, čemu nisem hotel črnega zlo-deja? Ta dva murca sta tako priučena, da se najboljši jezdar na svetu ne vzdrži eno minuto na njiju.»

«Zakaj mi pripovedujete to šele zdaj?»

«Ker sem si hotel privoščiti veselje, da se tudi vi enkrat prekucnete. A če nočete imeti spotoma raznih sitnosti, kar vrnite za zdaj konja prejšnjima lastnikoma. Kesneje bi se moglo poskusiti, ali se da mrha ustrahovati.»

Ta nasvet je obveljal. Dobili smo z Apanačko svoje konje ter odrinili. Redy se mi je približal in dejal:

«Menda vam ne bo hodilo na um, da bi si z upornostjo poslabšali položaj! Kam uberemo danes?»

Ob sebi umevno se mu je zdelo, da bom za vodnika, zakaj po Apačevi izjavi sem si jaz zapomnil lego bonance. To mi je bilo pogodu. Da bi se prepričal, kako je z razvedbo naših trampov, sem vprašal:

«Saj poznate, vi ali kateri vaših, pokrajino proti Squirrelu?»

Bil je tolikanj trapast, da je pripomnil: «Ne poznamo.»

«Torej naj vam Vinetu pot kaže.»

«I, saj ne pozna natanko mesta, kjer leži zlato.»

«Pa res mislite, da vam bom zlato pokazal? Kaj imam od tega, če vam storim to uslugo? Nič, prav nič! Za glavo mi gre, pa najdite bonanco ali ne. Napadli ste nas in oplenili in po življenju mi strežete — zato pa naj vas napravim za milijonarje?»

«Hm!» je zabrundal in umolknil.

«Položaja s te plati menda sploh še niste premotrili?»

«Bogme, nisem. Ali ozirati se vam je na svoje tovariše. Ako bonance ne dobimo, morajo vsi umreti!»

«Kaj za to, ko moram jaz umreti? Kdo se neki ozira name? Imam mar kaj od tega, če sem mrtev in drugi živi?»

«Salo komarjevo! Tako kruti pač ne boste z njimi!»

«Jaz? Pa krut? To ste čuden tiček! Človek govori o krutosti, pa je sam tisti, ki hoče moriti, ako ne dobi zlata!»

«Well, pa govoriva iskreno! Ali vas je zares obšla misel, da bi nam utajili najdišče? To bi vsekakor prineslo vašim drugovom smrt in po vrhu bilo vam na kvar.»

«Meni? Kako neki?»

«Ker ni še povsem gotovo, da vas izročim staremu Wabblu.»

«Aa!» sem zategnil presenečeno.

«Da», je prikimal. «Slučajno jaše spred in ne sliši, kaj se meniva. Če nam pokažete bonanco in če je res tolikšna, kot je povedal Vinetu, utegnem izpustiti ne samo vaše pajdaše, ampak tudi vas.»

«V resnici? Mi hočete to obljubiti?»

«Za trdno obljubiti, žal, ne morem.»

«Tàk mi vse vaše besede nič ne pomagajo. Jaz moram vedeti, pri čem sem!»

«Kaj bi vam ne pomagale! Vse je na bogastvu bonance. Če bomo mi v tem oziru zadovoljni, boste tudi vi z menoj.»

«A kaj poreče očka Wabble na to?»

«To vam nič mar. Njega kar meni prepustite! Če bi nam delal nadlego, ga kratko malo pošljem v krtovo deželo.»

«Pa saj to ne gre, obljubili ste mu delež pri bonanci.»

«Nezmisel! Mar niste zapazili, da sem mu natvezel? Tako bedast nisem, da bi ostal mož beseda!»

Pa vendar je bil neumen! Ako je staremu Wabblu snedel besedo, kako bi se mogel jaz zanesti na njegove obete! Ako bi prišel do bonance, me prav za trdno ne bi izpustil. Še več: ker ne bi smele ostati priče o njegovih nasiljih, si ne bi bili tudi moji spremljevalci svesti življenja. Za zdaj si je hotel pridobiti samo moje sodelovanje. Najbolj me je pri tem jezilo to, da si je nesramnež upal kramljati z menoj tako po domače.

«No, ste si premislili?» je poizvedoval potlej. «Kaj mislite početi?»

«Videti, ali ostanete pri besedi.»

«Torej mi pokažete najdišče?»

«Da.»

«Well! Pa saj ne morete narediti nič pametnejšega. Sicer pa če bi bili vi mrtvi, bi vam bilo vseeno, ali imamo zlato mi ali če leži v zemlji.»

Čudovito zadovoljiv zaključek tega pomenka! Zares, ako bi me pokrivala hladna ruša, se ne bi mogel več brigati za to! Na srečo sem imel pri tem zadoščenje, da pri Squirrelu sploh nobene zlate jame ni. Tako bi bil nazadnje on opeharjen.

Kmalu nato sem slišal, kako je Hammerdull nagovoril nekega trampa:

«Pa menda ne mislite zares, ka-li, da nas trdno držite?»

«Le šalite se: povezani ste in za nameček oplenjeni!»

«Oplenjeni! Ah, to je žalostno!» se je smejal debelin. On in Pit sta si bila namreč pred odhodom na zapad všila denar. Zato je bil zdaj praznične volje.

«Jaz bi ne bil tolikanj objesten, ako bi vedel, da me bodo v nekaj dneh upihnil!» se je gnevil tramp.

«He, he, če nas upihnete, se kar po domače vnovič prižgemo!»

«Ta človek je prismuknjen, prismojen!»

«Ha, ha! Če je kdo prismuknjen med nami, ste to vi! Resno in slovesno oznanim: odfrčimo vam, prej ko si mislite. Stali boste kakor lipovi bogovi in zijali za nami. Mogoče pa napravimo še boljše: polovimo vas. Potem se vam bodo gobci zaloputnili. Svoja kopita poberemo! Jeli, Pit Holbers, stari lisjak?»

«Hm!» je mrmral dolgoveznež. «Ako meniš, da to storimo, imaš prav, dragi Dik. Lisici sedemo na rep!»

«Nam da bi zbežali?» se je posmehoval tramp. «Povem vam, držimo vas tako čvrsto in čilo, kakor je tudi meni slučajno Holbers ime!»

«Lepo ime, jelite? Ste morda tudi Pit?»

«Moj predimek je Hozej. Ali vas to zanima?»

«Hozej? Uf! Seveda nas zanima!»

«Uf! ste zakričali! Vas mar moje krstno ime boli?»

Za odgovor pa je Dik dejal:

«Slišite, ali je v vaši družini še kako svetopisemsko ime?»

«Še eno: Joel.»

«Uf! Že spet prerokovo. Vaš oče je moral biti podkovan v bibliji.»

«Bil je pameten mož, ki se ni zmenil za pope. Jaz pa sem se vrgel po njem.»

«Potemtakem je bila vaša mati pobožna?»

«Žal, res je. S svojim žebranjem je očetu zagrenila življenje, da si ga je moral sladiti z vodko. Moder možak ne strpi ob tercijalki. Pusti jo na cedilu in gre tja, kjer Bog roko ven moli.»

«Ah! Sladil si je vse dotlej, da se mu je presladilo?»

«Naveličal se je. Ko je nekoč našel vrv, ki ni bila za drugo rabo, jo je obesil na klin, naredil zanko in vtaknil glavo vanjo...»

Roke, na žalost povezane, so mi kar podrhtavale ob podlo brezobzirnem pripovedovanju. Hammerdull se je seveda čuval, da bi dal duška svojemu nraavnemu ogorčenju spričo tolikšnega cinizma, kajti zasledoval je neki namen:

«Well! Da se vrnem k vaši materi, bi rad vedel, je li poleg bogaboječnosti imela še drugih vrlin, recimo v vzgojnem pogledu. Blagoverni ljudje so po navadi strogi.»

«Aha!» se je smejal tramp, ne sluteč, kam meri njegov sobesednik. «Žal, da je resnica, kar pravite. Da so mi ostale na plečih vse rjave in modrikaste maroge od njenih bunk, se zdajle ne bi mogel držati na konju od bolečin.»

«Je bila njena prodirljiva odgoja taka tudi pri vašem bratu Joelu?»

«Tudi pri njem je včasih prodrla skozi kožo.»

«Kje pa je zdaj? Saj menda še živi?»

«On še ne misli na to, da bi bil mrtev. Z vami jaše spred, tisti poleg Redyja.»

«Raca na vodi! Torej sta oba preroka tu, Hozej in Joel? Kaj praviš na to, Pit Holbers, stari lisjak?»

«Nič», se je odsekal dolgin še kraje nego po navadi.

«Kaj pa imate prav za prav z menoj in mojim bratom?» je vprašal tramp, ki se mu je ta razgovor nazadnje vendarle zazdel sumljiv.

«V kratkem utegnete zvedeti. Ampak prej mi povejte, kaj je bil vaš oče?»

«Vse in nič, kakor moški, ki se mora venomer hudovati na svojo babnico. Preden si je nataknil konopneno kravato, je ustanovil ženitno posredovalnico.»

«Čudno! Bržkone zato, da bi še drugim nakopal del svoje nejevolje. Ampak pustiti ženo in otroke na cedilu! Fej ga bodi!»

«Ne razdirajte praznih čenč! Po njegovi smrti se nam je bolje godilo.»

«Kako pa! Služila je prav za prav mati. Delala je ko črna živina.»

«Odkod pa vi vse to veste?»

«Je stanovala v malem Smithvillu, Tenessee, ko si je njen mož, vaš ljubi oče, nataknil zadrgo okoli vratu?»

«Istina! Ampak čujte, kdo vam je...»

«Potlej pa se je z družinico preselila na zapad», je nemoteno nadaljeval Dik.

«Tudi to je točno! Za vraga, zdaj mi pa vendar povejte...»

«Le počakajte! Toliko se je vbadala, da je mogla vzeti k sebi ter odgajati nekega siromašnega nečaka, ki mu je

naposled šiba zamrzela in jo je neko lepo nedeljo popihal. Jelite?»

«Bogme da. Ampak odkod vam je le vse to znano?»

«Imeli ste tudi sestro. Kod hodi zdaj?»

«Preselila se je v boljši svet.»

«Potemtakem sta bila vidva s častitim prerokom Joelom edina dediča po materi?»

«Kaj bi tisto? Nekaj sto dolarjev je ostalo, drugega nič. Kaj sva mogla drugega početi, kakor po grlu jih pognati!»

«*Well!* Tak ste res udri v svojega očeta. Rečem vam: nič ne dobite!»

«Hudirja, česa ne dobim? Kdo naj razume vaše skrivnosti!»

«Najinega imetka ne dobite! Nakopičila sva na tisoče dolarjev, da bi jih podarila vam in vašemu vrlemu Joelu. Zdaj pa sva se premislila in ukrenila, da vama ne davana niti počenega beliča.»

Nisem se ozrl, a lahko sem si predočil osupli trampov obraz. Šele čez nekoliko časa sem slišal:

«Vaše — imetje — naj bi bila — midva dobila? Burke uganjate z menoj!»

«Niti na kraju pameti mi ni!»

«Z vama si res nisem na jasnem!» Tako resnobno se držita, pa vendar mora biti to samo trapasta šala!»

«No, pa vam razložim. Vi se pišete za Holbersa, moj prijatelj je pa Pit Holbers. Jelite?»

«Pit, Pit, Pit — — saj tako je bilo ime mlademu bratrcu, ki ga je mati posinovila — — Bes te lopi! Pa ne da bi bil tale neizmerni švigelj oni mali Pit?»

«On je! Nazadnje vam je vendar pala mrena z oči. No, s svojo brihtjo se pač ne morete postavljati!»

«Kaj? Ali res?» je vzkliknil tramp in si zbadljivo zataknil pod uho. «Vi ste tisti neumni Pit, ki je zmerom tako pokorno prenašal materine batine?»

Pit je nemara samo prikimal. Rekel ni pa ne bev ne mev.

«To je prebedasto!» je nadaljeval bratranec. «In zdaj vas vidim med našimi ujetniki!»

«Ki jih mislite pomoriti!» je nadaljeval Hammerdull.

«Hm! O tem se zdaj ne bomo menili. Povejte mi rajši, Pit, kam ste jo takrat ucvrli in kaj ste potlej onegavili! Prav radoveden sem!»

Pit se je nekolikokrat odhrkal in dejal, prav nič tako suhoparno, kakor je bil vaju:

«Torej tako sta se zanemarila! Vrgla sta od sebe čast in poštenje in se ne sramujeta, da sta zabredla med trampe! Na žalost moram potrditi, da sem res sin vajinega strica. A v svojo opravičbo morem pristaviti, da nisem odgovoren za to sorodstvo.»

«Oho!» se je obregnil tramp. «Ali se me hočete sramovati? Takrat pa vas ni bilo sram, ko smo vas redili?»

«Vi ste me redili? Kvečjemu vaša mati. A vsak grižljaj sem si pošteno prislužil. Medtem ko sta vidva počenjala budalosti, sem moral jaz garati, da mi je koža pokala. Za posladek pa sem namesto vaju dobival tepkovca. Vendar sem vama hotel pripraviti veliko veselje. Z Dikom sva vaju iskala, da bi vama podarila svoje prihranke, saj midva sva zapadnjaka, ki jima ni treba denarja. Zdaj pa sta se zadala med trampovske zgube. Sam Bog me váruj, da bi prišla lepa vsotica vama v róke. Z njo lahko osrečim vrednejše in potrebnejše ljudi. Prvič smo se spet sešli po tolikih letih, a ne vem kaj bi dal, da se ne bi nikoli več!»

Pit, drugače tako molčeč, je tokrat govoril gladko, da sem kar strmel. Njegovo možatost je Hammerdull ne-
utegoma pohvalil:

«Dobro si se odrezal, Pit! Iz duše si mi govoril. Boljše ljudi lahko osrečiva s svojimi prištedki.»

Tujcu bi bil tramp drugače zabrusil, pred sorodnikom pa je pogoltnil jezo in se porogljivo zasmelal:

«Prav nič ne zavidava blagih, boljih ljudi, ki naj dobé vaše denarce. Tistih borih dolarjev, ki sta si jih od ust pritrkala, ne potrebujeva. Saj bomo imeli milijone, kakor hitro najdemo bonanco!»

«Če jo le najdete!» se je kikal Hammerdull. «Jaz že kar vidim, kako Old Shatterhand s prstom kaže na tla, češ: Tule so kepe, druga na drugi, vsaka debelejša od prejšnje. Bodite tako dobri pa jih poberite! Saj večjega veselja ne morete napraviti ubogemu ujetniku! Potem nas po vrsti ustrelite, da ne bomo česa izdali, pograbite milijone, se vrnite na vzhod, naložite denar v banko, živite prekrasno od obresti kakor bogataš v evangeliju.»

«Ne kvasite praznih marnjev!» je nahrulil Hozej so-
besednika. «Sama zavist in togota govori iz vas!»

«Ej, tisto bonanco vam iz srca privoščimo! Kako boste debelo gledali, ko pridemo na mesto! Vendar tehten po-
mislek imam pri vsej zadevi: da boste namreč od same blaženosti pozabili seči po njej.»

«O, če ni drugega, si ne tarite glave zastran tega. Zdaj pa moram do brata, da mu povem, kako sem našel Pita, bratranca Pita, ki je svoj čas pete odnesel.»

«Imenitna žlahta!» sem slišal Hammerdulla za seboj.

«Jaz se ne jezim, ker mi je zanjo kolikor za lanski sneg.»

«I, kaj bi tisto! Meni je za denar. Komu naj ga sedaj pokloniva? Ne maram sedeti na mošnjici in gubiti spanja iz strahu pred tatovi.»

«Ne delajta si nepotrebnih skrbi!»

Hitro sta se mi približala in debeluh se je pozanimal:

«Nemara veste za koga, ki bi ga obdarila?»

«Na stotine bi jih mogel predlagati. A kje imata denar?»

«General ga je odnesel, saj ste vendar slišali, Mr. Shatterhand.»

«Torej naj vaju to zdaj ne peče! Kdo ve, ali ga ujamemo!»

«O, saj ste vi in Vinetu z nama! To pomeni toliko, kakor bi ga že imeli. Menda ste čuli naš pomenek?»

«Sem. Jako ste bili neprevidni. Delali ste, kakor bi za trdno vedeli, da bomo v kratkem svobodni. Iz tega se utegne izcimiti sum, ki nam morebiti vse pokvari.»

«Hm! Gola resnica. Ali pa naj bi človek tem mrcinam za ljubo nos do sedla povešal, ka-li? Vi ste tudi samozavestno govorili z Redyjem in Wabblom!»

«A ne tako očito ko vi s Hozejom Holbersom, ki po sreči ni dovolj prevejan, da bi se mu vzbudil sum. Vaš podsmeh glede debelih zlatih grud je bil od sile nevaren za nas. Trampi morajo do zadnjega trenutka verjeti, da poznam bonanco.»

«Kdaj pa napoči ta srečni čas?»

«Mogoče že nocoj. Kolma Puši je prišel in mi obljubil pomoč. Zaspati ne smete, ampak delati se morate, kakor da spite. Povejte to po malem ostalim tovarišem. Jaz nočem govoriti z njimi, da ne vzbudim suma.»

Brata Holbersa sta pridržala konja, dokler nista bila ob Pitu in Diku. Tedaj se je oglasil Hozej.

«Tale je naš nekdanji tepenko potepenko, ki se zdaj tako usti in hrusti.»

Joel je prezirno ošinil Pita in odgovoril:

«Še do komolca nama bo hvaležen, ko bo smel govoriti z nama. Torej denarja nama je hotel poslati? Poglej ga no, neboreta! To je bedasta prebrisanost! Vado nama je mislil nastaviti. Pa nisva tako prifrknjena, da bi šla na otroške limanice. Pojdi!»

Hammerdull se je šalil za njima:

«Torej bedasto prebrisana sva, Pit Holbers, stari lisjak! To sta dve svojstvi, ki si jih lahko razdeliva. Jaz vzamem prebrisanost, ostanek bo pa zate.»

«Velja! Tako mora biti med prijatelji. Potem sva eden drugemu posodila svojo glavnico!»

«Strela božja! Imenitno si se odrezal!»

ZAMENJANE VLOGE

Doslej sem le z glasno besedo napovedoval smer, a sedaj so me poklicali krdelu na čelo. V naglem jezdu smo dospeli v bližino sovodni obeh Rušev. Pokrajina je vodnata, zato je prerija često pretrgana z večjimi ali manjšimi skupki steblikovine in drevja. Bilo je torej nujno, da sem jahal spred. Da pa ne dobim prilike za pobeg, sta me Redy in Wabble vzela tesno v svojo sredo. Imeli smo vnovič tako drevesno gručo pred seboj, kar iztegne Old Wabble roko:

«Bes ga lopi! Kdo pa prihaja? Možje, pazite na ujetnike, zakaj zdi se mi, da se bliža Old Surehand, Vinetujev in Shatterhandov prijatelj!»

Izza šumice se je skokoma podil jezdec proti nam. Iz dalje mu ni bilo razločiti obraza. A dolgi lasje so mu vihrali nalik tančici od zad. To ga je delalo sličnega s Surehandom. Toda jaz sem takoj sprevidel, da nima njegovega močnega stasa. Bil je Kolma Puši. Hotel nam je pokazati, da je na mestu. Spočetka se je ponašal, kot da nas ne vidi. Zatem je ostrmel, ustavil konja in nas motril. Tedaj je napravil, kakor bi nam hotel s poti, pa se je zopet vrnil in nas čakal. Ko smo mu mogli spoznati lice, si je Old Wabble oddahnil:

«To ni Old Surehand, ampak Indijanec. Trdo ga moramo prijeti, da mu ne bi prišlo na um, vohuniti za nami.»

Obstali smo. S ponosno kretnjo je pozdravil in vprašal:

«So moji bratje morda videli rdečega vojnika, ki nosi sedlo in išče svojega konja, ki mu je nocoj ušel?»

Redy in Wabble sta se gromko zakrohotala in prvi se je oglasil:

«Rdečega vojnika, ki nosi sedlo! Lep vojniki!»

«Zakaj se smeje moj beli brat?» se je zavzel trampom neznan Indijanec.

«Če se je konj izgubil, ga je pač poiskati!»

«Gola resnica! Vendar tvoj tovariš ne more biti imeniten vojniki, ako se mu je konj izmuznil. Imata li kaj večjo družbo?»

«Sama sva. Medtem ko sva spala, se je žival odtrgala in zarana je ni bilo več videti. Odpravila sva se na iskanje, zdaj pa ne najdem niti konja niti njega.»

«Izvrstna zgodba! Vidva morata biti res prava junaka. Vsa čast vama. H kateremu plemenu pa spadata?»

«K nobenemu.»

«Torej izobčenca! Klateška svojati! No, pa bodimo človeški: videli smo ga, kaki dve miljii odtod. Samo po našem tiru jahaj nazaj. Vprašal je po tebi.»

«Katere besede pa je rabil vojniki?»

«Krasne, častitljive besede, na katere si lahko ponosen. Dejal je, ali smo srečali smrdljivega rdečega psa, ki ga mrčes goni po preriji.»

«Moj beli brat je vojnika krivo razumel.»

«Ali res? Kaj pa naj bi bil drugega povedal?»

«Če niso bledini videli psa, ki goni smrdljivo golazen po preriji. Takšne so bile prejkone besede, in pes bo našel golazen.»

Rahlo je stisnil z bedri in konj je prožno odbrzel po našem tiru, kakor mu je bilo rečeno. Vse je gledalo za njim, on sam pa se ni nobenkrat ozrl. Redy je momljajl:

«Prekleti rdečuh! Kaj je le neki mislil? Ste ga razumeli, ko je zasukal svoje besede, Mr. Kutter?»

«Nisem. Indijanska šega! Nekaj je hotel reči in si ni pri tem nič mislil.»

«Well! Torej naj jaše dve milji in še naprej po mili volji. Rdeči ‚vojnik‘ s sedlom ohomotan! Uboga sodrga, ki prihaja bolj in bolj na nič!»

Po tem primerljaju smo krenili dalje. Ti trampi niso bil zapadnjaki. Celo Wabble je smatral Indijanove besede za brezpomembne! Na njegovem mestu bi bil jaz gotovo jezdil za neznancem in ga opazoval. Kdor podobnih odgovorov ne jemlje kot svarilo ali namiglaj, ni kos opasnostim divjega zahoda.

Malo kesneje se nam je nakretilo novo srečanje, ki se ga ni, vsaj za ta dan, nihče zanadejal. Jezdeč ob ozkem pasu stebličja, ki se je vleklo nalik vijugastamu traku preko savane, smo na drugem koncu zapazili dva jahača, ki sta prihajala s tovornim konjem od desne proti nam. Ker sta nas že uzrla, je bilo vsako skrivanje nemogoče. V neki razdalji je beli jezdec prijel za puško, kakor se vselej godí, kadar naletiš tujca.

Kakih tri sto korakov daleč sta se ustavila v očitni nameri, da bi nas pustila mimo. Wabble pa je menil:

«Ta dva ne marata nič vedeti za nas. Jašimo torej k njima!»

«Uf, uf!» je zazvenel glas Mata Šaka.

«Uf!» je kliknil Apanačka zgolj enkrat, a z vidnim presenečenjem.

Bistreje sem napel oči in osupnil nič manj ko ta dva. Priklatnik s puško v roki je bil namreč Tibo taka, nekajkrat omenjeni vrač najinskih Komančev, drugi pa je morala biti le njegova rdeča zakonica, tajinstvena Tibo

vete. Konja tovornika sta imela že na Harbourovini s seboj.

Opazivši, da smo se namerili proti njemu, se je vrač vznemiril, a le za trenutek. Nato je izpodbodel konja in radostno zamahnil z roko:

«Old Wabble, Old Wabble! Dobro došli! Če sti vi poleg, se mi ni bati, Mr. Kutter!»

«Kdo je ta krst?» je velel stari govedar. «Ne poznam ga.»

«Jaz tudi ne», je odvrnil Redy.

Wabbla je bilo po izredno mršavi in dolgi postavi, še bolj pa po visečih belih laseh, čeprav napol spaljenih, že oddaleč spoznati. Ko smo prišli bliže, je vrač tudi nas spoznal. Videč, da smo v sponah, je dobesedno kriknil od zadovoljstva:

«Old Shatterhand, Vinetu, Mato Šako in — in...» namišljenega svojega sina vendar ni maral imenovati... «in njih podrepniki, vsi povezani! Kako se vam je pač to posrečilo?»

«Kdo pa ste prav za prav vi, blagorodje?» ga je nagovoril Wabble. «Sicer se mi zdite nekam znani, pa se ne morem domisliti.»

«Mislite na Llano estakado, ko smo bili ujetniki Apačev.»

«Koga mislite s tem?»

«Nas, Komanče.»

«Kaj? Kako? Med Komanče se štejete?»

«Onkrat sem se pač, a zdaj ne več.»

«In pravkar ste rekli, da se vam tokrat ni bati?»

«I seveda! Vi pač ne morete biti prijatelj mojim sovražnikom, kajti takrat ste ukradli Shatterhandovi puški in bili generalov tovariš. In na Harbourovi farmi sem zvedel od Bella, kavboja, da ste bili z Vinetujem in Shat-

terhandom zopet hudo v laseh. Zato sem tako vesel, ker sem vas iznenada srečal.»

«Well! Vse v redu, ampak...»

«Le spomnite se!» mu je segel bivši Komanč v besedo. «Ondaj sem bil seveda kot Indijanec rdeče pobarvan in tako...»

«Bes te šentaj! Rdeče pobarvan? Se že spominjam. Vi ste bili pač onkratni zdravilar pri Komančih?»

«Pogodili ste.»

«Je li na svetu mogoče? Zdravilar, ki je bil prvotno belokožec! Čudno, nenavadno! O tem mi morate pripovedovati. Tu bomo malo počivali, saj to je prigodek, da je kaj!»

«Hvala, Mr. Kutter, ustavljati se ne utegnem. Reči pa vam moram, da je to najsrečnejši dan mojega življenja. Da so vam prišli v pest ljudje, ki bi jih jaz pri tej priči pokončal! Držite jih, krepko jih držite!»

Med dosedanjim pomenkom sem opazoval jahačico. Bila je brez naličja. Nosila je moško obleko. To je bila ista visoka, plečata postava kot tedaj v Kaam-kulanu. Temnorjavi, razorani in strašno shujšani obraz, skoro kavkaških potez, in taiste brezupne, tope in vendar srepo plamteče oči, ob katerih sem precej pomislil na blaznico. Po moško je sedela v sedlu, trdno in varno. Molče je bolščala v praznino. Ozrl sem se na Apanačko. Nepremično liki soha je sedel na konju. Zanj ni bilo tu nikogar razen nje, ki jo je dosihdob imel za mater. A pri vsem tem se ni niti zganil, da bi se ji približal.

Vraču je bilo vidoma nerodno, ker se je njegova pridruža bližala našemu polkrogu. Toda njena brezbržnost ga je pomirila. Okrenil se je proti Wabblu:

«Škoda, ker se mi mudi naprej. A kadar se snideva, boste zvedeli, zakaj se toliko radujem, da ste polovili te tiče. Kaj ukrenete z njimi?»

«Se bo že kaj našlo. Premalo vas poznam, da bi vam mogel odgovarjati.»

«*Well!* Tudi tako sem že zadovoljen, saj vem, da ne boste kdo ve kaj okolišili in slepomišili z njimi. To vam pa rečem: bolj se ne morete pregrešiti, kakor če jim pustite življenje. Ali si jih smem nekoliko ogledati, Mr. Kutter?»

«Le dajte, kolikor vas je volja!»

Vrač je pristopil k Osagu in se mu zarežal v obličje:

«To je Mato šako, ki naju že toliko let zaman zasleduje! Ubogi črviček! Ti da bi mene? Prepičle možgane imaš! Imenitno smo ti jo nagodli tistikrat, jeli? Kupiti toliko kož in tako cenó, to se gotovo še nikomur ni čbneslo!»

Glavar ni črhnil, a mišice so mu nabreknile, obraz mu je še bolj potemnel in z očmi je mrko streljal v nasprotnika.

«Bi me rad zadavil?» se je rogal ta. «Kar davi in sebe zadavil!»

Okrenivši se proti Treskovu:

«To je pač prosluli policist, o katerem mi je kavboj povedal, da sedi v sobi? Abotnež! Za čim pa vohljaš prav za prav? Smešen in brezuspešen posel! Še nekaj tednov, pa bo vse zastaralo. Zato se vračamo. Ali ne vidiš tega?»

«Prevred se mislite pojaviti, Monsieur Thibaut», je odgovoril Treskov.

«*Mille tonnerres!* Moje ime poznate? Od kedaj pa je policija vsevedna? Čestitam, blagorodjel!»

Pojezdil je k Apanački in mu na kratko zabrusil ‚tsari‘ — pes — v brk in obstal potlej pri Vinetuju.

«To je poglavar Apačev, vobče najslavnejši vseh poglavarjev!» se je posmehoval. «Človek ne bi verjel, kaj more postati iz take pasje pare! Poznava se, jeli? Nadejam se, da tokrat potuješ proti večnim loviščem. Ako ne, se me ogiblji! Kajti sicer ti poženem svinčenko skozi glavo, da ti bo solnce od dveh plati posijalo v možgane!»

Vinetu ni pogledal kvišku in poteze so mu ostale nepremične. Vrač pa je do kórena izrabil priliko in zasukal konja sedaj proti meni. Kot belcu mi ni bilo sila, kazati stoično Vinetujevo neobčutnost. Razen tega sem moral poskusiti, da pripravim nekdanjega čarovnika do nepredvidnih izjav:

«Zdaj se bo sloviti Tibo taka menda spravi nadme? Tukaj sedim, povezan kakor sem. Priliko imate, da si jezico ohladite. Kar pričnite!»

«*Diable!*» je besno siknil vame. «Ta stvar niti ne čaka, da ga ogovorim! Takšna drznost nima primere! Da, z vami se moram pomeniti, mrcina, in to napravim korenito.»

«Poprej pa vam dam dober svèt: ne bodite preveč neprezní, če govorite z menoj! Saj menda veste, da imam svoje muhe!»

«Ej, te vam naglo preženemo. Tako po domače se pač neradi pogovarjate?»

«O, prav z veseljem se kratkočasim, a ne s topoglavci, ki znajo samo otrobe vezati.»

«Meni kaj takega, glista zanikrna? Mar menite, če vas je moja krogla enkrat zgrešila, da vas drugič ne pogodi?»

Pomeril je vame in napel petelina. Ko bi mignil, je bil Redy pri njem in mu porinil cev na stran, svareč:

«Puško proč, blagorodje, drugače nastopim jaz! Kdor pohabi Shatterhanda, dobí kroglo od mene!»

«Od vas? Ah! Kdo pa ste vi?»

«Pišem se za Redyja in sem poveljnik te čete.»

«Vi? Jaz mislim, da je Old Wabble?»

«Jaz sem; to je dovolj!»

«Potem oprostite, gospod! Nisem vedel. Pa naj li mirno prenašam, ako me na ta način žali?»

«Mislim, da! Mr. Kutter vam je brez moje dopustitve dovolil, da se obregate ob te ljudi, in jaz sem doslej to trpel. Sami ste krivi, če vaša vljudnost ne ostaja brez vračila.»

«Ali govoriti smem še s tem možem?»

«Nič nimam proti temu.»

«Jaz tudi ne», sem dodal. «Stari pavliha me silno zabava!»

Dvignil je pest, a jo je zopet spustil in oholo dejal:

«Ne boste mi več nagajali! Škoda, ker ste že ujetnik: izplačal bi vas za tisti poset v Kaam-kulanu, kakor se vam niti ne sanja!»

«Pa bi vi zmogli kaj takega? Zdi se mi, da vaše sposobnosti tule gori pod klobukom za to ne zadoščajo!»

«Strrrela!» je zaškrtal. «Če bi vas le smel...»

«Kajpada! Povsod vam manjka. Niti Vava Derika niste mogli sami fentati in so vam morali drugi pomagati!»

Debelo je pogledal in buljil vame. Hotel me je požreti z očmi, in ko sem se jaz še nadalje smehljaj, je bruhnil:

«Kaj vam je neki natvezel prekleti fantin, mladi Bender?»

Aj, Bender! To ime se začenja z *B*. Takoj sem pomislil na črke *J. B.* in *E. B.* gori na gomili patra Diterika. Samo kdo je bil ta Bender? Takisto seveda nisem smel vprašati. Svojo pozvedbo sem moral drugače zasukati, zato sem urno izustil:

«Kedaj pa?»

«Takrat v Llanu estakadu, ko je bil pri vas in se je z rodnim bra...»

Preplašen je premolknil. Bliskoma mi je šinila v možgane misel in nadaljeval sem:

«... z rodnim bratom bojeval? Otročarija! Kar mi je tistikrat povedal, sem vedel že davno. Že dosti prej sem pozvedal po patru Diteriku!»

«Di-te-ri-ku?» je prestrašeno zategnil.

«Ako neradi izrekate to ime, mu reciva I-kvetsipa, kakor so ga klicali doma med Mokviji.»

Spočetka mu je kar sapo zaprlo. Ali v obrazu ga je spremetavalo. Goltal je in savtal, se davil in gnjavil, kakor da mu je prevelik grižljaj obtičal v požiralniku. Nato je rezko zavreščal in rjovel:

«Pes, že zopet ste me ukanili, kakor ste me onikrat! Vam moram in moram zavezati gobec! Tole bo za vas!»

Dvignil je dvocevko, petelin je šklemfnil in...

Redy je priskočil, a prišel bi bil prekasno, da si nisem sam pomogel. Sklonil sem se, da bi s spetimi rokami čisto na kratko prijel vojke, stisnil bedri konju v lakotnice in kliknil:

«Ča, Hatatitla, ča — kvišku, blisk, kvišku!»

Vranec je poznal ta vzklik. Nalik mačku je skrčil svoj život in z mogočnim skokom praščil tik mimo Thibauta, da sta se konja obrsnila. Moja noga je na vse kriplje zadela ob njegovo, pri tem sem izpustil vajeti ter ga s povezanimi pestmi treščil v bok, da je v velikem loku odletel na tla baš v trenutku, ko se je puška sprožila.

Izvemši Vinetuja in blaznico pač ni bilo med navzočnimi nikogar, ki ne bi bil jeknil od groze, presenečenja in priznanja. Moj sijajni žrebec je pa zgolj enkrat poskočil, nato pa obstal kakor iz bronca ulit. Okrenil sem se proti vraču. Pobiral se je s tal in segel po pihalniku, ki mu je bil padel iz rok. Oči so mu žarele od besnosti. Redy mu je izpulil strelno orožje in se jezil:

«Vašo risanico bom držal jaz, dokler ne odjezdite, sicer še povzročite nezgodo! Rekel sem vam, da ne dovolim nobene sovražnosti, vsaj dejanske ne, zoper Olda Shatterhanda!»

«Kar meni ga prepustite!» sem se oglasil. «Jaz mu že dam kropa, če se zopet spravi nadme. Sicer sem ga svaril, naj se čuva. Ta človek je istinito bebast!»

Tedaj je zahropel, drhteč od togote: «Ali ga ubijete, Mr. Redy? Ali ga boste ubili?»

«Njegovo življenje je obljubljeno Oldu Wabblu», je prikimal vodja trampov.

«Hvala Bogu! Drugače bi ga počil jaz, kakor hitro bi mi vrnili puško, čeprav bi me potlej vi ustrelili. Vi si kar misliti ne morete, kakšen hudič vseh hudičev je ta pridanič! Vinetu je angel proti njemu! Torej ustrelite ga, ustrelite po vsaki ceni!»

«Glede tega se smete s svestjo nadejati, da se bo vaši želji ustreglo», je zatrjeval Old Wabble. «On ali jaz! Za oba ni prostora na zemlji. Rotim se vam in prisegam, da se bo moral umakniti.»

«Pa v kratkem opravite, drugače vam ubegnem!»

Brezbrižna za ves dogodek je bila skvava pognala svojega konja h grmu in si odlomila nekaj vejic, ki si jih je ovila okoli temena. Na to se je približala prvemu trampu in mu pravila:

«Viš, to je moj mirtov venec! Moj Vava Derik mi ga je posadil na glavo!»

Tedaj je bivši Komanč pozabil name ter odhitel k njej, da ne bi izbrbljala kakih skrivnosti. Preteč ji s pestjo, je zaklical:

«Tiho bodi, prismoda, in ne blebetaj neumnosti!» In obrnjen proti trampu je pojasnil: «Babura je namreč ob pamet in besediči reči, ki bi človeku lahko glavo zmešale.»

Pri njih je opravil svoj namen, a potem je moral obrniti svojo pažnjo na Apanačko. Kakor hitro je namreč ta zaslišal skvavine besede, se je zdramil iz svoje otopelosti in odjahal k njej, govoreč:

«Ali me pia* danes pozna? So njene oči odprte za sina?»

Z otožnim nasmeškom je strmela vanj in majala z glavo. Vendar je Tibo taka takoj nahrulil Apanačko:

«Kaj boš z njo govoril? Jezik za zobmi!»

«Ona mi je mati», je mirno odvrnil Apanačka.

«Zdaj nič več! Ona je Najinka, ti pa si moral ostaviti svoj rod. Vidva nista druga drugemu nič več mar!»

«Jaz sem poglavar Komančev in belec, ki je njo in mene varal, mi ne bo ukazoval. Govoril bom z njo!»

«Jaz pa sem njen mož in ti prepovem!»

«Pa zabrani, če moreš!»

Tibo si ni upal lotiti se Apanačke, dasi je bil ta zvezan. Obrnil se je na Wabbla:

«Pomagajte mi, Mr. Kutter! Vi ste mož, ki mu zaupam. Tale je moj prejšnji rejenc, radi njega se je moji ženi zmešalo. Kadarkoli ga vidi, se ji stanje poslabša. V miru naj jo pusti. Pomagajte mi torej, gospod!»

Wabblu se je vsekakor za malo zdelo, ker se je Redy predstavil kot poveljnik. Sedaj je mogel pokazati, da tudi njegova nekaj zaleže. Zarohnel je nad Apanačko:

«Glej, da se pobereš, rdečkar! Čul si, da ti ona ni nič mar. Torej proč, izkidaj se!»

Takega glasu Apanačka ni bil vajen. Zaničljivo je premeril starega govedarja in dejal:

«Kdo govori z menoj, vrhovnim poglavarjem Komančev iz pokonimskega rodu? Je li žaba, ki kvaka, ali vrana, ki kraka? Nikogar ne vidim, ki bi mi mogel braniti, da ne bi govoril s skvavo, ki mi je bila mati!»

* V komanščini: «moja mati», če jo sin ogovori.

«Oho! Žaba! Vrana! Spodobneje se izražaj, dečko, drugače zveš, kako se spoštuje kralj kavbojev!»

S svojim konjem se je pririnil med Apanačko in žensko. Komanč se mu je odmaknil nekaj korakov nazaj in obrnil konja na drugo stran. Tako sta se sukala nekaj časa v okroglici, in sicer na tak način, da je bila žena, katero je stari ščitil, venomer v središču. Pri tem sta se nepremično motrila.

«Pustite to, Kutter!» je zaklical Redy. «Oče in sin naj sama opravita. Stvar se vas ne tiče!»

«Na pomoč sem bil pozvan!» je odgovoril starec. «Rdečkarja, ki je po vrhu še zvezan, bom pač ustrahoval!»

«Zvezan? Pju! Pomislite na Shatterhanda in tujca! Rdeči je drugačen hrust nego vi.»

«Naj kar poskusi!»

«Vaša glava, vaš svet. Jaz se ne zmenim več!»

Vse oči so bile uprte v oba nasprotnika. Tibo taka je stal v bližini in bil pač nad vse radoveden, kako se stvar izide.

«Me bo naposled Old Wabble pustil k skvavi?» je vprašal Apanačka.

«Ne bom!» je izjavil starec.

«Potem bom rabil silo in prav nič prizanašal indijanskemu morilcu!»

«Jaz tudi tebi ne!»

«Uf! No, pa imej skvavo zase!»

Zasukal je konja, kakor da hoče proč. A to je bila zvižaja. Z njo je odvrnil od sebe Wabblovo pozornost. Stari se je dal prevariti in se okrenil proti Redyju, samoljubno veleč:

«No, ali sem imel prav? Fred Kutter, pa da bi se dal ugnati rdečkarju! Kaj takega pa še ne; *it's clear!*»

«Pazite se, pazite se!» je zaklicalo nekaj trampov hkratu.

Starec se je samo ozrl, ni pa zasukal konja. Rezko je zavpil od groze, videč, kako se Apanačka bliža v silnih skokih. Ta je napravil, dosti drznejše nego jaz poprej pri vraču: zagnal je pronikljivi krik za napad in šinil preko starčevega konja, kakor da ni jezdeca na njem. Pri tem je tvegala svoje življenje, ker je bil zvezan na rokah in spet z nogami na konja in ker je moral treščiti ob Wabbla. Vendar je srečno zletel črez. Ko se je njegov konj dotaknil tal, se je malodane prekopicnil — a naglo se je vrgel navzad in ga spredaj potegnil navzgor. Dirjal je še nekoliko naprej in se potem ustavil. Globoko, globoko sem se oddahnil, ker mi je bilo jako tesno pri srcu zanj.

Pa Old Wabble? Njega je odbilo s trahovito močjo iz sedla. Konj se mu je pri tem povalil po tleh in zatem nepoškodovan vstal. On sam pa je obležal brez zavesti. Nastala je silna zmeda, v kateri bi bili lahko pobegnili, seveda brez svojega imetja; zato smo počakali.

Redy je klečal pri starcu in se trudil okoli njega. Kmalu se je osvestil. Ko pa se je hotel opreti na roke, se mu ni obneslo. Morali so ga dvigniti pokonci, in ko je takisto šklepetal in mahedral, se je izkazalo, da je mogel zgolj eno roko premikati; druga mu je bila zlomljena.

«Ali vas nisem svaril?» je zarobantil Redy nad njim. «Sedaj pa imate! Kaj vam koristi vaš naslov 'kavbojski kralj', ako imate proti svojemu priletnemu telesu takega nasprotnika, kakršen je ta Apanačka!»

«Dajte mu svinca v glavo, temu prekletemu zlodeju, ki me je prelisil!» je zapsikal starina srdito. «Slišite, takoj ga ustrelite! No, ali bo kaj?»

Nihče ga ni slušal. Zato je možanec rentočil in rohnal na vse grlo, dokler ni Redy zarjul:

«Zdaj pa mir, drugače vas pustimo v kaši in odjašemo! Brigajte se rajši za svojo roko! Poglejmo, kako bi se dalo pomagati!»

Old Wabble je sprevidel, da je to najbolje, in si dal sleči ogoljeni jopič, kar pa ni šlo brez velikih bolečin. Redy in ostali trampi so mu otipavali roko, pri čemer je starec sedaj tulil, sedaj stokal. A na zdravilstvo so se spoznali kakor zajec na boben. Zato se je Redy obrnil na nas:

«Čujte, gospôda, se kdo med vami kaj razume na rane?»

«Naš domači in dvorni lečnik je Vinetu», se je oglasil Hammerdull, «Ako povlečete njegov nočni zvonček, se bo precej pokazal.»

Debeluh se je zmotil. Ko so namreč Apača pozvali, naj preišče ponesrečenca, je izjavil:

«Vinetu se ni učil, zdraviti morilca. Zakaj ste nas sedaj, ko nas potrebujete, nenadoma imenovali gospode? Če je poprej stari kavboj pridobil veljavo svoji volji, naj še zdaj stori, kar se mu ljubi. Vinetu je končal!»

«Pa vendar je tudi on človek!»

Čuden prigovor! In od voditelja teh ljudi! Vinetu ni črhnil. Kadar je izjavil, da je končal, je bilo vse bob ob steno. Dik Hammerdull je poprijel za besedo:

«Mahoma ste spoznali, da je človek med vami? Kaj pa mi, smo mi morda divja zverjad, ki se kar tako postrelja?»

«Hm! To je čisto drugačna zadeva!»

«Izpustite nas in vrnite nam naše stvari, pa vam dedca tako zakrmpamo, da boste imeli veselje nad njim. Sicer pa ga ni stvora pod milim nebom, ki bi ga bilo tako lahko obezati kakor Kutterja. Saj ga je sama kost in koža. Slecite mu meh in ga ovijte okoli zlomljene kosti, pa bo še ostalo dovolj kože za druge kostolome, ki mu jih je privoščiti. Je li resnica, Pit Holbers, stari lisjak?»

«Bogme, da», je prikimal dolgopetec. «In če bi jih bilo na stotine, mu ne bi nobenega zavidal, ljubi Dik.»

Kutter je skomljal in ječal. Redy je stopil k njemu in se koj vrnil proti meni:

«Old Wabble pravi, da ste vi nekak ranocelnik. Usmilite se ga!»

«Pa res pričakujete od mene, da se ga bom usmilil? Čeprav me je zaznamoval za smrt?»

«No, morebiti se še premisli in vas izpusti.»

«Lepo! Slišim, da ga ni pod božjim solncem tako plemenitega človeka. Morda, namreč m o r d a me izpusti! Veste li, kaj ste izrekli s temi besedami? Neumnost, da nikoli take, nesramnost brez primere! Mar niste poprej opazili, da bi vam bili mi mogli vsi pobegniti, ko bi se nam bilo le zahotelo? Mar istinito mislite, da smo kakor janjčki, ki jih človek tira, kamor se mu zljubi, in pokolje, kadar mu je všeč? In če sedaj porečem, da bom staremu edino tedaj pomagal, ako nas osvobodite?»

«V to se ne moremo spuščati!»

«In če postavim le to zahtevo, da me ne usmrti, temveč da se bo ravnalo z menoj kakor z mojimi tovariši?»

«Mogoče bi se dalo z njim o tem govoriti!»

«Mogoče! Se morem s tem zadovoljiti, ka-li?»

«No, pa grem in ga poprašam.»

Dolgo se je pogajal z Wabblom, nato se je vrnil:

«Trdoglav je. Vztraja pri tem, da morate umreti. Rajši hoče prenašati bolečine. Preveliko mržnjo kuha do vas.»

To je bilo mojim drugovom le preveč. Obsipali so zakrknjenca z vsemi možnimi izrazi, samo s prijaznimi ne.

«Jaz ne morem nič za to», je menil Redy. «Sedaj ga seveda ne boste vzeli v svojo skrb, Mr. Shatterhand?»

«Zakaj ne? Poprejle ste dejali, da je on tudi človek. To je bilo napačno. Prav je, če rečem jaz o sebi: Tudi

jaz sem človek in bom ravnal po človeško. Pojdiva torej k trpinu!»

Moji tovariši so me hoteli zadržati. Treskov se je naravnost sporekel z menoj. Nazadnje pa so me vendar odvezali in stopil sem k Wabblu. Ta je zamižal, da me ne bi moral gledati. Roka je bila dvakrat prelomljena, za njegovo starost torej opasno.

«Odtod moramo,» sem odločil, «ker nam je treba vode. Sicer pa je reka blizu. Jahal bo že še, saj so samo lakti poškodovane.»

Kutter je grdo preklinjal in Apanački prisegal okrutno osveto.

«Vi pa res niste pravdanski!» sem mu segel v besedo. «Ali nimate toliko soli v glavi, da bi sprevideli, da morate vse sami sebi pripisati?»

«Ne, nimam je!» se je rogal.

«Da niste izzivali Komanča, vas ne bi bil pomezgal. In vaša roka bi bila cela, da se niste pregrešili nad mojo lastnino.»

«Kaj pa imata puški opraviti s kostolomom?»

«Padli ste na njiju kakor na dvojni lomilni drog. Odtod dvakratni prelom.»

«To pravite zato, da bi me jezili. Sedaj boste spet povezani, potem pa hajdi k reki. Vrag naj odnese tega pri-tepenca z njegovo babuzo. Da nista prišla semkaj, se vse to ne bi bilo pripetilo. Pa še recite, da je božja previdnost, ki tako zanikrno pazi na svoje ljudi!»

Torej niti sedaj si ta strašni človek ni mogel kaj, da ne bi Boga tajil, oziroma grdil! Radovoljno sem se dal zvezati, čeprav je bil ugodna prilika za beg. Ko sem stal poleg Wabbla, sem bil docela prost, puški sta ležali še na tleh in vranec me je čakal. Pol minute, pa bi bil uprhnil. A kaj potem? Tovarišev ne bi bilo lahko rešiti, zakaj

trampi bi bili podeseterili svojo čuječnost. Sedaj pa so bili brez slutnje in zanesel sem se na Kolmo Pušija.

Apanačka je nagovarjal skvavo brez uspeha. Blizu je ždel Thibaut s pridržanim srdom. Ovirati pa si ni upal Komanča. Še ko sem nato jaz prijahal k njima, ni rekel ne črne ne bele, samo bolj se je približal.

«Njen duh je proč in se noče vrniti!» mi je potožil. «Sin ne more z materjo govoriti, ne razume ga!»

«Daj, da še jaz poskusim!» sem ga pozval in jahal k njej.

«Tega ne dovolim!» se je zadril Thibaut.

«Apanačka, pazi nanj!» sem velel odločno. «Ako se količkaj zgane, ga pogazi, da si potare noge in roke!»

«Moj brat Shatterhand naj se zanese name. Govori naj s skvavo, in ako beli vrač le z roko migne, ga nemudoma poteptajo konjska kopita!»

«Si bila danes v Kaam-kulanu?» sem vprašal ženo.

Odkimala je in me gledala z nezavednimi očmi.

«Imaš vo-ušingva*?»

Zopet je odmajala z glavo.

Kje je tvoj čajo**?»

Ponovno je stresla z glavo.

«Si videla svojo kokho***?»

Iznova sem se preveril, da ni sprejemljiva za vprašanja glede komančevskega žitka. Naredil sem drugačen poskus:

«Si poznala Vavo I-kvetsipo?»

«I-kve-tsipa — —» je dahnila.

«Da, I-kve-tsi-pa» sem poudaril slednji zlog.

Tedaj se ji je izvilo kakor v snu: «I-kvetsipa je moj vava.»

* Soprog.

** Deček.

*** Starša sestra.

Torej sem prav slutil: Bila je patrova sestra,

«Poznaš Tahuo? Ta-hu-o!»

«Tahua je bila i-kokha*.»

«Kdo je Tokbela? Tok-be-lal!»

«Tokbela muuh**.»

Postala je pozorna. Besede iz detinstva so jo dirnile. Duh se ji je vračal v dobo pred njeno blaznostjo in zaman iskal svetlobe v tej temini. V tem je bilo nje blodno-miselje. Ako ji je udaril zvok iz onih časov na uho, ji je duh vzplaval iz globin pozabe. To je bilo umljivo. Njen pogled ni bil več poren in prazen. Ker pa smo hoteli brž odriniti, sem izustil takoj vprašanje, ki je bilo danes najtehtnejše zame:

«Poznaš li mistra Benderja?»

«Bender — Bender — Bender» je ponavljala za mano s prikupnim nasmehom.

«Mogoče Tokbelo Benderjevo?»

«Tokbela — Benderjeva — nisem jaz!»

Sedaj me je gledala s polno zavestjo.

«Ali pa Tahuo Benderjevo?»

Radostno je tlesknila z rokama in odgovorila z milim usmevom:

«Tahua je gospa Benderjeva, da, gospa Benderjeva!»

«Ima gospa Benderjeva otroka?»

«Dva fantka! Tokbela jih nosi v naročju.»

«Kako kličeš ta dečka?»

«Leon in Fred.»

«Kolikšna sta?»

«Fred tolikšen in Leon tolikšen!»

* Moja starša sestra.

** Sem jaz.

Pokazala je z rokama, kako visoka sta bila mladenčka. Uspeh moje pozvedbe je bil nad vse pričakovanje ugoden. Thibaut je razkačeno streljal vame s svojimi očmi, besen ko krvoločna zver, ki bo zdaj zdaj planila na svoj plen. Ali Apanačka ga je imel na muhi.

Na žalost pa je ta sam napravil prerano konec ovédanju. Skrb za žensko ga je gnala, da mi je segel v besedo, in hitro zatem je obraz ubožice dobil zopet obupni, nezavedni izraz.

Ostro pazeč na Tibo tako, se mi je Apanačka približal in rekel:

«Beli vrač se bo menda poslovil od trampov. Ali ne bi šla moja mati z nami?»

«Ne. Saj ni tvoja mati.»

«Denimo, da res ni. Ampak ljubila me je kot svoje dete.»

«Dobro! Ampak komančevski vojniki ne jemljó svojih mater ali žená na dolga, naporna potovanja. Čemu želi Apanačka imeti skvavo pri sebi?»

«Da ne ostane pri belem možu, ki se je izdajal za rdečega in toliko let sleparil najinske vojnike. Če odide z belim vračem, ne bom nikoli več videl nje, ki sem jo imel za mater!»

«Apanačka naj vse premisli! Beli vrač je ne da; tramp je ne vzemó s seboj, mi pa smo ujeti. Ako pa jo Tibo taka odvede, vse to odpade, in v kratkem se snideš z njo.»

«Ali ježa je utrudljiva zanjo in Tibo taka ne bo prijazen z njol!»

«Saj tudi v Kaam-kulanu ni bil, torej je tega vajena. Sicer pa je kazno, da jo je vzal na dolgo pot iz posebnega namena, ki zahteva njene pričujočnosti. Potakem bo gledal na to, da se ji kaj ne primeri.»

Nazadnje se je Apanačka vdal. Medtem so Wabbla naložili na konja in Tibo taka se je tudi skobacal v sedlo. Jezdil je k starcu po slovo.

«Sprejmite mojo zahvalo, Mr. Kutter, da ste se toli krepko potegnili zame!» je dejal. «Snideva se in potem vam bom...»

«Bodite tako dobri, pa molčitel!» se je obregnil stari. «Sam zlodej vas je poslal meni na pot, ako je sploh kje zlodej. Zaradi vas se mi je roka zdrobila ko steklo. Že zavoljo vas bi želel, da bi bil kje kak pekèl in da bi vas hudiči na milijone let cvrli in cmažili.»

«Žal mi je vaše roke, Mr. Kutter. Nadejam se, da se skoraj zaceli. Saj imate najboljše obliže pri rokah, namreč to smotlako, ki ste jo polovili. Vsak dan en tak obkladek, pa boste kmalu ozdraveli.»

«To se pravi, da naj vsak dan enega ustrelim? Nasvet je dober in morda se ga bom držal. V največje zadovoljstvo pa bi mi bilo, če bi mi vi blagovolili služiti za prvi tak prilepek. *It's clear*. Glejte, da se spravite in se mi več ne prikažete pred oči!»

Tedaj se je vrač porogljivo zakrohotal:

«Tudi meni ni do tega, da bi se še kedaj sešel s takim plesnivim ciganom, kakršni ste vi. Jahajte v pekèl!»

«Prekleta zgaga! Pošljite no svinčenko za njim!» se je drl stari.

Nihče se ni zmenil zanj. Thibaut je nemoteno odjezdil v svoji prosti smeri, za njim pa skvava.

Moji puški sta prevzela dva druga trampa, jaz pa sem moral krdelu na čelo. Hitro smo dospeli do reke in razjahali. Medtem ko so nekateri trampi iskali udobnega pregazišča, sem jaz obezoval starega Wabbla. Delo je bilo zamudno in s posebno nežnostjo ga nisem opravljal. Kralj

kavbojev je često zatulil od bolečin in me obkladal s psovkami, ki jih ne morem ponavljati.

Ko sem bil vnovič na konju, je bil brod najden. Udarili smo jo preko in nadaljevali pot ob drugem bregu vode, dokler nismo trčili na stočišče obeh rokavov. Zavili smo okoli loka južne panoge in potem merili zapado-severno-zapadno čez prerijo, ki jo je omenil Kolma Puši.

To je bila rahlo napeta, tu pa tam z usedi pretrgana ploskev, po kateri so stali gajem podobni grmičasti otoki. Tod so se pasle jate divjih puranov. Trampci so jih pomalem ustrelili šestero. Ali kako! To je bilo naravnost svinjsko streljanje!

Pozno popoldne smo uzrli pred seboj višavo. Ob njenem vznožju je prejkone povirje. Sedaj sem se držal bolj desno in šele potem zopet levo, ko je stala gora točno na jugu pred nami. Na ta način smo morali najprej zapaziti najsevernejši izvor. Radoveden sem bil, ali se bo uresničil bistrč Kolme Pušija in če bo položaj studenca ustrezal našemu namenu.

Čim bližje smo prihajali, tem jasneje smo videli, da je gora obrastla. Temnilo se je, ko smo pridirkali do vodice, hoteč še pred mrakom dospeti do njenega vira. Ob zadnjem svitu somraka smo prišli na to mesto. To mi je bilo povšeči, ker trampci sedaj v črni noči niso mogli iskati drugega prostora, če jim ta ni bil po volji.

Smo li ob izvirku, ki ga je imel Kolma Puši na umu, nisem vedel natanko, vendar zdelo se mi je tako. Prihajal je izpod mahovitega kamenja, in sicer na ozkem pašniku, ki je bil z drevjem in grmičjem raztrojen. Ti predelki so nudili za nas in za konje baš dovolj prostora, več pa ne, kar je otežkočalo straženje. Nam je bilo to pogodu. Old Wabble pa, ki mu ta nedostatek ni ostal prikrit, se je skobacal s konja in vihal nos:

«To taborišče mi nič kaj ne diši. Da ni tako tema, bi si poiskali kaj boljega.»

«Zakaj pa vam ne ugaja?» je vprašal Redy.

«Zastran ujetnikov. Kdo naj jih straži? Tu je treba treh čuvajev hkrati!»

«Bežite no! Čemu so pa spone? Dajte, da jih snamemo s konj! Kakor hitro bodo ležali, se nam ni bati zanje.»

«Pa saj moramo napraviti tri oddelke. Prostor to zahteva!»

«Ujetniki pridejo vsi na sredo, druga dva oddelka sta za nas.»

«Kaj pa konji?»

«Te spravimo ven na prosto, kjer jih pričvrstimo. Potem zadostuje en stražnik zanje in eden za ujetnike.»

«Seve, če zakurimo dva ognja!»

«Ni potreba. Takoj boste videli, da imam prav.»

Sneli so nas raz konje, nas povezali in spravili v srednji predelek. Nato je velel Redy tam, kjer so se predelki stikali, zakuriti kres, ki je osvetljeval vse tri dele. Zadovoljen se je okrenil na Wabbla:

«No, sem prav povedal ali ne? Ena sama straža zadošča, kakor vidite.»

Starec je momljal nekaj neumljivega v brado in ni ugovarjal. Pa jaz? I jaz sem bil zadovoljen, kajti tabor ne bi bil mogel biti zlepa prikladnejši za naše namere, zlasti spričo ureditve, ki si jo je zamislil Redy.

Mene so položili v sredino jasice, pa sem se takoj prevalil na rob. Enako Vinetu. Trampi na srečo tega niso zapazili. Ležala sva z glavo na obronku grmičja, in sicer sva si izbrala mesto, kjer grmi niso stali gosto vkup in bi se mogel Kolma Puši priplaziti do naju. Prostor je bil jako majhen, tako da smo se mogli ne samo dotikati, marveč se tudi potihoma razumeti.

Skoraj je zavel po zraku vonj po pečenem puranu. Trampi so jedli, kolikor jim je srce pozelelo. Mi nismo dobili nič.

«Možakarji so tako zgneteni, da ni mogoče hoditi med njimi in jih krmiti», je modroval Old Wabble. «Pa naj počakajo do zajtraj, ko se bo zdanilo. Dotlej ne pocepajo za žejo in lakoto; *it's clear!*»

Jaz si nisem belil glave, prepričan, da bomo še to noč jedli in pili. Dik Hammerdull pa se je usajal:

«Lepa nesnaga! Niti požirka vode in nič za pod zob! Rad bi poznal tistega, ki ga ne bi minilo poželenje po ujetnikovanju! Mar ni tako, Pit Holbers, stari lisjak?»

«Ako nič ne dobim, nimam nobenega mnenja», je odgovoril dolgin. «Sicer pa bo menda te nevšečne historije skoraj konec!»

Potolažil sem ju, češ, da bomo najbrže še to noč obirali kavrača, in svetoval, naj nikar ne zaspita in naj se ogneta vsemu, kar bi utegnilo vzbuditi sum pri trampih. Ko je prvi čuvaj, sedeč ob ognju, do belih kosti oglodal purčetovino, so se njegovi tovariši napravljali spat. Stari kralj kavbojev je primahodral z Redyjem k nam. Ogledati sta si hotela naše sponse. Slednjič mi je rekel Kutter:

«Vse je v redu, in mislim, da boste tudi brez večerje dobro spali. Pa kaj lepega naj se vam sanja o meni!»

«Hvala! Tudi jaz vam želim blaženo, razkošno spanje!»

«Oj, vi malopridnež! Vi bi se jako veselili, če bi Fred Kutter moral trpeti hude bolečine! Ali vaš up pojde po vodi. Moje staro telo je močnejše, nego si mislite. Medvedjo naravo imam in bi rad videl mrzlico, ki bi se upala nadme.»

Lokavo se je zasmeljal in velel drugi straži, ki je pravkar zamenjala prvo:

«Tale dedec, ki je zdajle govoril, se mi vidi nekam srborit. Imejte ga posebno na piki, in če bi se samo enkrat sumljivo okrenil, me takoj zbudite!»

Udalil se je z Redyjem, in stražar se je usedel tako, da me je imel v očeh, kar mi seveda ni moglo biti ugodno.

Nabrali so bili velik kup sehljadi ter jo nakopičili tik ognja. Kadar je hotel stražar metati dračje v plamen, se je moral obrniti. To so bili edini kratki presledki, ko nas ni opazoval. Te je bilo izrabiti, ako je mogel Kolma Puši ostati mož beseda in priti k izvoru. Moja skrb se je v kratkem razpršila. Ko je namreč čuvaj v drugič nakladal drva, sem zaslišal za seboj rahel šum in neka usta so se prislonila k mojemu ušesu:

«Kolma Puši je tu. Kaj mi je storiti?»

«Počakati, da se zavalim na drugo stran. Potem mi prerežeš vezi na rokah in mi daš svoj nož.»

Stražnik se je zopet okrenil proti nam in isto lahko sušljanje mi je razodelo, da se je Kolma Puši brž umaknil.

«Naša ura še ni odbila. Čakati smo morali, da pospé vsi trampi. Čez nekaj časa mi je mnogotero smrčanje in hrčanje pričalo, da razen Wabbla nihče več ne bedí. Tenak pas grmovja nas je ločil od spavačev, ki jih torej nisem mogel videti. Med omenjeno hrkanje in grgranje se je mešalo včasih kratko stokanje ali ječanje, ki je vsekakor prihajalo od kavboja. Roka ga je ščemela. Naj li počakam, dokler tudi on ne zadremlje, vsaj za malo časa? Nemara do jutra ne zatisne oči! Ne, te noči ni kazalo zamuditi. Po sreči mi je izdajalo njegovo skomljanje, da leži onkraj grmov na mestu, odkoder ni mogel videti čuvaja pri nas.

Prevalil sem se torej na drugo stran in držal roke tako, da so ležale kar se da pripravno za našega rešitelja. Pri tej priči sem začutil, kako je rezilo spolznilo skozi jer-

mene, in takoj zatem se mi je potisnil ročaj v dlan. Urno sedem, povlečem noge k sebi in še tam prestrižem jermene. Toliko da sem se jadrno zopet nazaj zleknil, je čuvar določil šušmad in se vnovič okrenil proti nam. Potrpeti je bilo, toda jaz sem se že čutil svobodnega.

«Sedaj oprôsti mene!» mi je zašepetal Vinetu, ki me je seveda opazoval.

Obrnil se je tako, da je molil roke k meni. Ko je čuvar iznova segel po gorivu, je bil v dveh sekundah tudi Apač na rokah in nogah prost. Ostala sva še tako, kot bi bila povezana. In Apaču sem šepetnil:

«Najprej na stražnika! Kdo ga prevzame?»

«Jaz», je odgovoril.

Moža je bilo brez hrupa napraviti neškodljivega. Med njim in nama so ležali najini drugovi; treba je bilo čeznje skočiti. Ko bi pri tem nastal najmanjši hrušč in bi se on zasukal ter zavpil, bi bila naša rešitev nemogoča. Vinetu je bil edini kos tej težkoči. Kar mrščal sem ob odločilnem trenutku.

Stražar je to pot dalje odlašal dolaganje. Nazadnje, nazadnje pa se je vendar obrnil proti grmadi kuriva! Po bliskovo šine Vinetu kvišku in nalik pravemu panterju preko naših tovarišev. Koleno mu položi na hrbet in ga popade oberoč okoli vratu. Mož je od groze otopel. Niti ne migne, da bi se branil. Najmanjšega jeka, najrahljšega vzdihla ni čuti. Zdaj skočim jaz, ker Vinetu nima nobene roke svobodne, k trampu in ga lopim dvakrat s pestjo po glavi. Vinetu razpusti polahko in poskusoma svoje dlani. Možakar zdrkne z gornjim telesom na tla in zleknjen obleži. Brž ga poveževa in mu zatakneva usta. Prvo dejanje se je posrečilo!

Tovariši so bili budni in vse videli. Z roko jim namignem, naj bodo tiho, in z Vinetujem jim jameva razvoz-

lavati spone, ki jih nisem maral porezati, ker bi nam še prav hodile. Čemur sem se med tem kratkim opravilom najbolj čudil, je bilo to, da ni bilo Kolme Pušija na spregled. Ali je tajinstvenik že zopet odšel?

Ko so osvobodenci molče skupaj stali, sva z Apačem polagoma oblezla ogenj, da bi si ogledala trampe. Vsi so spali. Tudi Old Wabble je ležal iztegnjen v travi. Bil je zvezan, imel je zatik v ustih, in poleg njega je sedel — Kolma Puši!

Svoje črne oči je upiral na mesto, kjer je slutil, da bova midva prisluškovala. Bržko naju je uzrl, je z nasmehom pokimal. Kakšen mir, kakšna hladnokrvnost in zavedal!

Najpoprej se je oborožiti. Ker so trampi ležali tudi natesnoma, so zaradi udobnosti postavili puške vkup. V eni minuti smo se jih polastili. Šel sem po svojo risanico in jo pripravil za strel. Le Vinetujeva srebrna dvocevka je ležala pri Redyju, ki se ni mogel ločiti od nje. Apač je zlezal po kačje tja in si jo vzel. Tudi to je bila njegova mojstrovina!

Oboroženi smo obstopili spavače, da ni mogel nobeden uteči. Hammerdull je vrgel drv na ogenj, da je visoko vzplapolal.

«Sedaj pa k straži pri konjih», sem pošepetal Vinetuju in namignil skozi grmove.

Kolma Puši je videl moj gib, stopil potihoma k nama in javil:

«Bledin, ki ga misli Old Shatterhand, leži zvezan pri konjih. Kolma Puši ga je s puško potolkel. Moji bratje naj malce počakajo, da se vrnem!»

Puhnil je proč. V nekaj sekundah je bil nazaj s polno jermeni, ki jih je vrgel na tla, rekoč:

«Kolma Puši je spotoma ubil kozla in kožo razrezal na jermene, ker je mislil, da jih bo tu potreba.»

Izreden mož! Vinetu mu je molče podal roko, jaz pa tudi. Tedaj smo smeli brezskrbne spalce prebuditi. Dik Hammerdull je prosil, da bi smel to storiti. Prikimali šmo mu. Širom je razklenil čeljusti in neznansko zatulil. Zaspanci so vsi poskočili. Videli so nas z namerjenimi puškami in so od strahu kar okameneli. Zgolj Old Wabble je še ležal, ker je bil zvezan in imel začepljena usta. Izkoristil sem to prvo prepast:

«*Hands up*, ali pa streljamo! *All hands up!*»

«Roke kvišku!» Kdor čuje te besede in v hipu ne dvigne obeh rok v zrak, dobí kroglo. Primeri se, da dva, trije predrzneži napadejo vlak. Gorje potniku, ki na klic ‚hands up!‘ neutegoma ne vzdigne rok! Na mestu je ustreljen. Medtem ko eden razbojnikov ustrahuje s samokresom vse vožence, jim drugi obere oziroma oberó žepe.

Jedva sem v drugič izustil povelje, so štrlele vse roke navzgor.

«Lepo, gospôda!» sem nadaljeval. «Zdaj pa še to: stojte natanko tako kot sedaj! Kdor spusti le eno roko, preden smo z vsemi opravili, se zgrudi mrtev v travo! Vi veste, koliko strellov ima tale moja kratuša. Več kot ena krogla pride na vsakega od vas! Dik Hammerdull in Pit Holbers vas bosta povezala. Začnita!»

Položaj je bil resen, a vendar nas je na tihem zabavalo, da so ti ljudje stali kakor pri telovadbi ali družabni igri ter čakali brez odpora, dokler niso bili povezani na rokah in nogah in v travo položeni. Kako nam je prišlo na hvalo Pušijevo remenje!

Šele ko je bil poslednji na tleh, smo povесili puške. Naš rešnik je šel z Matom Šakom še po stražnika pri konjih. Ko je bil ta med nami, smo stoprav odmašili usta Wabblu in pazniku ob ognju.

Čutili so se tolikanj poparjene, da ni nobeden niti čivknil. Zgolj Old Wabble je zdaj pa zdaj zaklel. Da bi dobili prostora, smo jih položili čim tesneje drugega k drugemu. Tako smo se mogli sami zmestiti od ognju. Še dva purana sta bila tu in smo ju pripravili zase. Med pečenjem Dik ni mogel utrpeti, da bi miroval. S preudar- kom je bil položil oba Holbersa vkup in ju sedaj poiskal.

«Dober večer!» je pozdravil po svojem dostojanstveno šegavem načinu. «Čast mi je, da vaju vprašam, ali še vesta, kaj sem rekel med potjo?»

Odgovora ni bilo.

«Rekel sem, da vam odprhnemo in da boste potlej ze- vali za nami. Ali pa da vas celo polovimo, nato se vam bodo gobci zaloputnili. Je li tako, Pit Holbers, stari lisjak?»

Holbers je sedé skubel purana ter odgovoril suhoparno:

«Res si dejal tako, ljubi Dik.»

«Torej res! Ujeli smo jih in sedaj ležé z zatvorjenimi gobci in si jih ne upajo spet odpreti. Ubogim param se je beseda podrla!»

«Zaradi vas se nam še dolgo ne podre,» se je obregnil Hozej, «ampak v miru nas pustite!»

«V miru? Kaj še! Saj ste dozdej spali. Ampak nekam naglo ste se prebudili, jelite? Kaj ste le neki lovili s svo- jimi rokami tako visoko v zraku? Bilo je, kakor da ho- čete zvezde klatiti.»

«Ste bili mar vi kaj na boljsem, ko smo ves včeraj uhi- tali? Vi še rok niste mogli dvigniti!»

«Le počasi, velečastni Hozej! Saj vidite, kako zbran in miren je vaš dragi Joel! Ako prav sodim, razmišlja o de- diščini mojega starega Pita Holbersa.»

«Zase naj obdrži, kar ima!» se je obregnil Joel. «Od tepenka ne potrebujeva prav nič, kajti še bogata bova —»

Ker se mu je beseda zataknila, je Hammerdull povzel z veselim smehom:

«...Kadar najdeta bonanco? Jeli, to ste hoteli reči, blagorodni Joel, prerok?»

«Da, to se bo zgodilo!» je zavpil ta razkačeno. «Nič na svetu naju ne bo moglo zadržati! Ste razumeli?»

«Mi vas zadržimo, ker vas bomo menda malo postrelili.»
«Potem boste morilci!»

«Nič ne de. Saj ste mi tudi vi rekli, da nas upihnete. Seveda sem bil jaz mnenja, da se zopet prižgemo.»

Pit ga je pozval, naj ne trati besed z ničvredneži in pride rajši pomagat. Zato je Dik prisedel in začel skubsti purana. Kolma Puši je medtem izginil. Šel je po svojega konja in prinesel mesa, ki ga je danes nastreljal, da bi ga nam podaril. Nato je stopil pred Redyja in rekel:

«Bledin je danes besedičil o smrdečem psu in golazni. Kolma Puši je odgovoril, da bo pes gonil golazen, dokler je ne ujame!»

Redy je nekaj neumljivega zarenčal, Indijanec pa nadaljeval:

«Bledin je imenoval rdeče može uporno svojat, ki čedalje bolj propada. Kdo je zdrknil globlje: belec, ki liki garjev pes kot tramp zasmraja deželo, ali pa Indijanec, ki venomer izkoriščan in preganjan tava po pustinji ter objokuje prepadanje svojega nedolžnega plemena? Ti si podlež, a jaz sem gentleman. To sem ti hotel povedati, čeprav rdeč vojnik drugače ne govori z mrcinami. Hov!»

Nato je prisedel k nam, ki smo mu dali popolnoma prav. Vsaj Vinetuju in meni je iz srca govoril. Drugi so mu pritrjevali v tem primerljaju, na splošno pa težko da. Med razmere, ki jih oddaleč pravilneje presojaš nego zbliza, spada tudi odnošaj med rdečim in belim pleme-

nom. Pristni Yankee ne priznava svoje krivde pri nasilnem izumiranju svojega rdečega brata.

Medtem ko smo jedli, so ujetniki mirno ležali. Le tu pa tam je kateri zašepetal nerazumljivo opazko. Nam je bilo malo mar, kaj si ščebljajo. Old Wabble se je ponovno premetaval. Njegovo stokanje se je čezdalje bolj jačilo. Jermeni so ga žulili. Slednjič nam je ljuto zabrusil:

«Ali ne slišite, kako trpim! Ali ste ljudje ali pa konjerci, ki nimajo nobenega čuvstva?»

Zganil sem se, da bi vstal in pogledal po njem. A Treskov me je potegnil nazaj in zmajal z glavo:

«Ne razumem vas, Mr. Shatterhand! Pa menda mu ne mislite spremeniti pekel v raj? Priznam vsako pametno človekoljubje, usmiljenje s to nesnago pa bi bilo greh!»

«Hudoben je, ali vendar človek!» sem ugovarjal.

«On? Bežite no! Pomislite na to, da ste vi človek. Da, vi ste človek, in sicer glede njega premehak. Ne zamerite mi tega! Sedaj pa pojdite in ga v imenu vsega človeštva razvežite, če nimam prav!»

«Moja roka, moja roka!» je bedno skomljal starec.

Tedaj mu je zaklical Hammerdull:

«Sedaj pa lahko ječiš, stari čuk! Kako je s tvojo medvedjo naravo, ki si se poprej bahal z njo. Sedaj še skovikaš za milost!»

«Ne za milost! Samo vezi mi zrahljajte!»

Kolma Puši je povečerkoval z nami, a da niti črhnil ni. Bil je domala še molčljivejši ko Vinetu. Edino enkrat, ko je nanesel pomenek na belega vrača in njegovo skvavo, se je oglasil:

«Kolma Puši je, ko ga je razžalil bledin Redy, jezdil po sledu svojih bratov, da bi se preveril, ali se drže prave poti. Tedaj je prišel na mesto, kjer so počivali. Videl je tir treh konj, ki se je z desne strnil z njihovim tirom in se

potlej cepil na levo. Je bil to beli mož, o katerem ste zdaj govorili?»

«Da», sem pritrdil.

«Ta belec je bil rdeč Komanč. Česa išče kot Komanč tu na severu?»

«Tega ne vemo.»

«Zakaj si je odpravil barvo z obraza? Zakaj ne prihaja kot rdeč, ampak kot bel mož?»

«Pač radi varnosti. Kot Komanč bi bil tod neprijatelj vseh bledokožcev in še bolj vseh Indijanov.»

«Te besede so videti pravilne, vendar ima Kolma Puši še drugačne misli.»

«Ali jih smemo zvedeti?»

«Rdeč vojniki sme izreči le take misli, o katerih ve, da so resnične. Sedaj premišljam!»

Svojo puško je potegnil k sebi in legel kakor za spanje. To sem vzel za znak, da ne mara dalje govoriti. Pozneje sem seveda sprevidel, koliko bolje bi bilo, da sem nadaljeval z njim ta pomenek. Pri tem bi bil vsekakor izustil ime Thibaut, ki bi ga bilo presunilo.

Po jedi smo ujetnikom izpraznili žepe. Ko smo prišli do svoje lastnine, je vsakteri dobil nazaj, kar je bilo naše. Old Wabble je kar besnel, ko mi je moral vrniti moje stvari. A še hujše so bile njegove bolečine. Ponovno me je prosil olajšave. Čeprav je Treskov grmel in treskal, sem navsezadnje rekel:

«Če mi odgovorite na moja vprašanja, se dam omečiti.»

«Vprašajte, le vprašajte; govoril bom!»

«Ali ste me hoteli zares ubiti?»

«Da.»

«Kakšen človek ste vi! Ne zavedam se nobene krivice, ki bi vam jo bil prizadel, in vendar mi strežete po življenju! Še danes ste hoteli rajši trpeti najhujše bolečine,

nego da bi me izpustili. Kako ste se ponašali z mojima puškama! Menili ste, da jih imate za večne čase, jaz pa sem vam napovedal, da jih kmalu nazaj dobim!»

«Želel bi, da bi ležali z njima na dnu pekla! Nekaj ur, ko sta bili moji, sem plačal z zdravo roko!»

«In z mnogimi bolečinami, ki vas še čakajo. Svoje stvari ste si bili tako v svesti, da ste me pozvali, naj se vam po smrti pokažem ... Priznavate, da ste slabo ravnali in da se hočete vrniti na pravo pot?»

«Da in da in da! Samo jermene mi zrahljajte, pa pustite to prekleto učenikovanje! Jaz nisem otrok!»

Povedal sem mu še nekaj bridkih. Ko so moji drugovi pogleli spat, sem prevzel stražo in ves čas hladil starcu roko z vodo. Za menoj je Kolma Puši prostovoljno nastopil stražo po meni. Ko sem ga šel buditi, sem slišal, kako je starec godrnjal za menoj:

«Abotni pridigar! Bedasti ovčar!»

Takšna zahvala od njega me ni žalila. Saj nisem upal na noben uspeh pri njem. Vendar mi je bilo neskončno žal starca, ki sem ga moral šteti za izgubljenega.

Ko smo se zbudili, je bil že eno uro dan. Kratek ogled mi je razodel, da je vse v redu; samo Kolma Pušija sem pogrešal. Mato Šako je stražil za njim. Na moje vprašanje mi je povedal:

«Kolma Puši mi je rekel, da ne more dalje ostati, češ, veliki duh ga kliče proč. Shatterhandu, Vinetuju in Apanački naj sporočim njegov pozdrav in jim povem, da se še snidejo.»

«Ali si ga videl, kam je odjahal?»

«Nisem. Odtod nisem smel, ker sem bil na straži. A nekoliko sem ga sledil, ko se je zdanilo. Krenil je v gozd, kjer je bil njegov konj privezan. Ako treba vedeti, v ka-

tero smer je izginil, se bo dalo dognati. Naj grem poizvedovat?»

«Ne. Ko bi bil naš sovražnik, bi morali za njim. Ali on nam je prijatelj. Kam se je nameril, nam pač ni hotel razodeti. Prijateljeva volja se mora spoštovati.»

Prej ko sem zajtrkoval meso, ki nam ga je prepustil Kolma Puši, sem stopil nekoliko h konjem, okolenčanim zunaj na travnati zanožini med dvema izrastkoma šume. Odondod se je videlo daleč proti severu, odkoder smo bili prišli. Oziraje se v to smer, sem opazil tri pike, ki so se premikale proti našemu taborišču. Naglo so se vččale, dokler nisem razložil dveh jezdecev in pratežnega konja. Je li to Thibaut s skvavo, ki sta se včeraj vendar odpravila na jugozapad?

Nemudoma sem se vrnil v tabor in obvestil Vinetuja.

«Temu možu ni treba drugih razlogov kakor njegov črt», je menil: «Tibo taka želi vedeti, je li Old Shatterhand že mrtev. Poskrijemo se.»

Zlezli smo za grmove in čakali. Ni trajalo dolgo pa smo čuli konjske korake. Thibaut je ostavil ženo s tovornim konjem odzad in prijahal sam k izvirku, da bi se razvedel. Videl je starega Wabbla s trampami vred povezane ter osuplo kliknil:

«Hudika! Ali prav vidim. Zvezani ste? Kje pa so potepuhi, ki so bili včeraj vaši ujetniki?»

Old Wabble ni znal, da smo pripravljene na prihod tega moža in da smo se samo na videz oddalili. Hlastno in s pridržanim glasom mu je zaklical:

«Vi ste tu? Ah, vi? Urno s konja in porežite nam vrvi!»

«Tako? Saj včeraj ste me menda imeli za svojega neprijatelja!»

«Nezmisel! To sem kar tako rekell! Napravite brž!»

«Kje pa so vaši ujetniki?»

«Ponoči so se oprostili in nas prehvapili. Nikar toliko ne mencajte, ampak razvežite nas hitro!»

«Kje neki tiče? Ako sedaj pridejo in me zasačijo!»

«Če ročno opravite, smo svobodni in jih potolčemo!»

«*Well!* Ta Old Shatterhand mi je posebno na poti. Njega je treba takoj fentati, kakor hitro se prikaže, niti trenutek kesneje, sicer gotovo izgine. Torej urno! Prosti boste!»

Med temi besedami je razjahal in stopil k Wabblu. Že je potegnil svoj nož. Tedajci je Dik Hammerdull porinil cev svoje puške iz grma in zavpil:

«Mr. Tibo taka, počakajte malo! Tu v šikari so neki ljudje!»

«Vražja reč! Prepozno!» je togotno zaklel Old Wabble.

Thibaut se je umaknil nekaj stopajev, .rekoč: «Kdo tiči tu v grmovju? Denite svojo puško proč!»

«Kdo tukaj tiči, je brez pomena. Čisto vseeno je tudi, ali umaknem puško ali ne. Sprožila pa se bo, če pri tej priči ne izpustite svojega noža. Štejtem samo do tri. Torej, ena — dve —»

Thibaut je zalučal nož od sebe, se daleč umaknil, dokler ni imel svojega konja med seboj in nevarnim grmom, in zaklical:

«Tak denite no puško vstran! Z vami nečem imeti nobenega opravka. Nemudoma odjezdim!»

«Nikar, ljubi prijatelj; ostanite še hipec tu! Neki ljudje vam žele voščiti dobro jutro.»

«Kdo pa? In kje so?»

«Prècej za vami.»

Thibaut se je brž okrenil in nas videl, ki smo bili med Hammerdullovim nagovorom potihoma stopili izza grmov. Tik ob njem sem se oglasil:

«Torej nemudoma me je treba fentati! Tako napol me očitvidno že poznate, a popolnoma še ne. Kako bi pač bilo,

Monsieur Thibaut, ako bi midva zamenjala vlogo in bi vas jaz fental?»

«Tri sto vragov! Tega ne boste! Nič vam nisem naredil!»

«Po življenju mi strežete; to je zadosti. Saj poznate prerijske zakone!»

«Samo šalil sem se, Mr. Shatterhand!»

«Torej se pošalim še jaz z vami. Tu leži še nekaj jermenov. Zvezani boste, enako kakor tramp!»

«Nemogoče!»

«To ni le mogoče, temveč se bo takoj zares zgodilo. Pit Holbers in Dik Hammerdull, zvežita ga! Če se bo branil, dobi mojo kroglo. Torej hitro!»

Možak se ni upiral, vsaj dejanski ne. Z besedami pa se je izredno krotovičil:

«To je nasilnost, ki je ne morete zagovarjati, gospoda! Tega v resnici nisem zaslužil!»

«Niti s tem, da ste včeraj svetovali stricu Wabblu, naj vsak dan enega nas ustrel?»

«Saj to je bila tudi samo šala!»

«Vi ste videti nenavaden šaljivec, občevanje z vami mora biti od sile zabavno. Zato vas pridržimo pri sebi, in sprevideli boste, da se to najlaže doseže s pomočjo teh jermenov. Šala za šalo, to je dočista pravilno!»

«Ampak jaz nisem sam!»

«To vemo. Zunaj čaka vaša skvava.»

«Mar mislite tudi njo zvezati?»

«Ne. Z nežnim spolom ne uganjamo takih burk. Sprejeli jo bomo kot dobro došlega gosta. Edino na vašem vedenju je, kaj sklenemo glede vas. Ako boste voljni, se vam nemara ni preveč bati. — Položita ga na samem, ne k trampom!»

«Pa naj bo! Sila kola lomi. Vdati se moram!»

Z Vinetujem sva odšla po skvavo. Zunaj pri naših konjih je bila še v sedlu in držala tovornika za povodec. Najin prihod se je ni prav nič dojmil. Privedla sva jo k izvoru, kjer je brez poziva razjahala in sedla poleg Thibauta. Da je povezan, menda niti zapazila ni.

Tovornega konja sva pustila zunaj; sedaj sem odvedel tudi njega in njegovega jahanca semkaj. Videti ni smel, da preiskujemo njegovo prtljago. Morebiti bi se vendarle kaj našlo, kar bi nam utegnilo koristiti. Ko sem se vrnil k izvoru, se je Redy s Treskovom pogajal. Ta se je zopet razgreval za svoje pravniško naziranje, dočim so drugi mirno uživali.

«Pomislite, Mr. Shatterhand, Redy zahteva, naj ga izpustimo. Kaj pravite vi na to?»

«V tem trenutku nič. Pozneje bom z Vinetujem potegnil.»

«Na ta način se vrtimo v kolobarju. Kaj misli Vinetu?»

«Kar je po pravici.»

«Strinjam se. Zakonito pravo pa trdi, da...»

«Bežite no! Tu nismo juristi, temveč v prvi vrsti gladni ljudje. Jejmo!»

«Ah, s tem se mi hočete zgolj izmakniti!»

«Nikakor ne. S tem vam hočem samo pokazati, kaj je pravniško.»

«No, kaj pa?»

«Snoči so jedli trampci, mi pa nič. Danes jemo mi, oni pa nič. Ni li to uporabljanje prava, da ni treba boljšega?»

«Da bi vas — zlomek, bi skoro tudi jaz rekel! Stavim svojo glavo, da ste sposobni, lopove izpustiti!»

«Jaz nič ne stavim, vem pa, da se bo zgodilo, kar je prav.»

Blagovali smo in dajali skvavi najboljše, kar smo imeli. Jemala je Apanački iz rok, a ga ni spoznala. Ko sva z

Vinetujem končala, sva šla ven, da bi preiskala Thibautovo prtljago. Tovorni konj je nosil jestvine, nekaj ženskih oblačil, malo perila in slično. Kaj posebnega ni bilo vmes. Pri ženinem sedleniku ni bilo tudi nič osobitega. Obrnila sva se k moževemu.

Na sedelnem glaviču je visela njegova puška. V desni torbi je tičala nabita dvojna pištola in kositrna škatla z raznimi barvami, vsekakor za ličenje obraza, drugega nič. V levi sva našla naboje, brivsko pripravo z milom in pločnato škatlico, dosti tanjšo od prejšnje. Vsebovala je dolgo, ozko, četerooglato, prav dobro strojeno, belo usnje z rdečimi črtami in črkami.

«Ah, „govoreče usnje“, kakor pravijo rdeči ljudje!» sem rekel Vinetuju. «To nam prinese morda kako razodetje.» «Moj brat naj mi pokaže!» je dejal.

Motril ga je dolgo in pozorno, zmajal z glavo, zopet opazoval in zopet zmajal in naposled izustil:

«To je pismo, ki ga samo napol razumem. Po šegi rdečih mož je pisano s konico noža in s cinobrom poslikano. Te krivulje predočujejo roke; usnje je zemljevid. Evo Republikanske reke, tu pa dvojni Salmon. Nato pride Arkanzas z veliko Peskovito vodo in z Rušem, potlej Adoba s Konjščico, južno Apishapa in Huerfano. Takisto drži en potok za drugim, ena reka za drugo vse gori do sanluiskega parka. Te vode poznam vse, vendar so vmes znaki, katerih ne umem, točke, raznoliki križi, obročki, trokoti, četrrokoti in drugačne podobe. Na zemljevidu stoje ondod, koder v istini ni nobenega mesta, sela, poslopja. Kaj pomenijo ti številni znaki, ne morem dognati.»

Vrnil mi je kožo, ki je bila res pazljivo in natanko vrezana ter obarvana. Najmanjše in najtanjše poteze si jasno razložil. A tudi jaz nisem znal tolmačiti znamenj, dokler nisem usnja obrnil. Tu so bila druga pod drugimi našeta,

poleg vsakega pa osebno ime. Čudna reč! Mislil sem in mislil, dolgo zaman, dokler me ni zbodlo, da so vmes svetniška imena. Pogodil sem! Izvlekel sem svojo žepno knjigo, kjer je bil koledarček, primerjal imena z razdaljami znakov na karti in mogel sedaj Apaču pojasniti:

«To pismo je poslano vraču in naj mu pove, kje in na kateri dan bo našel odpošiljača. Obična navedba dni v mesecu bi vse izdala. Kristjani pa zaznamujejo, kakor sem ti že svoj čas pojasnil, vse dni v letu z imeni pobožnih ali svetih mož, oziroma žen, ki so že davno umrli. To oznako si je pisec izbral. Razrešitev je zato težka, ker imena ne stoje na zemljevidu, marveč odzad. Tu čitam: Egidij, Roza, Regina, Prot, Evlogij, Jožef in Tekla: to pomeni 1., 4., 7., 11., 15., 18. in 23. september. Na te dni bo pošiljatelj pisma na mestih, označenih na karti z imeni.»

«Točno razumem svojega pobratima, samo ne vem, na kateri dan v letu padejo ta moška in ženska imena.»

«Nič ne de, da le jaz vem. To usnje utegne biti velike vrednosti za nas. Obdržati ga pa ne smemo.»

«Zakaj ne?»

«Tibo taka naj ne sluti, da poznamo njegov potni načrt.»

«Torej si mora moj brat to prepisati.»

«Tako je bo zgodilo.»

Vinetu je držal list in jaz sem ga prenesel natanko v svoj zapisnik. Za podlogo mi je služilo sedlo. Nato sva položila usnje nazaj v pločnato shrambico in jo vtaknila v sedelno torbo. Potlej sva se vrnila v taborišče.

Baš sva hotela zaviti okrog poslednjega grma, ko nama je prišla skvava naproti. Vstala je bila ter odšla, Thibaut je ni mogel zadržati, ker je bil zvezan. Za njegove klice se ni zmenila. Ko je stopala mimo naju, z glavo pokonci, a s povešenimi očmi, počasi ter umerjeno, ne da bi naju zapazila, je bila kakor mesečnica. Okrenil sem se in stopil

za njo. Obstala je, odlomila šibico in si jo ovila okoli glave. Postavil sem ji nekoliko vprašanj, a zaman: kakor da me ni čula. Moral sem z znano besedo na dan:

«Je li to tvoj mirtov venec?»

Tedaj je pogledala proti meni in slabotno dejala: «To je moj mirtov venec.»

«Kdo ti je podaril ta mirtov venec?»

«Moj Vava Derik.»

«Je imela Tahua Bender tudi mirtov venec?»

«Tudi!» je pokimala z nasmeškom.

«Isti dan kakor ti?»

«Ne. Pozneje, dosti pozneje.»

«Si jo videla z njenim mirtovim vencem?»

«Sem. Jako lepa je bila Tahua, jako lepa!»

Snujoč svoje zamisli, sem nadalje vprašal: «Si videla frak?»

«Frak ... sem ga!» je dejala po kratkem premisleku.

«Svatovski frak?»

Tedaj je tlesknila z dlanmi in se zaradovala: «Svatovski frak! Lep! S cvetico!»

«Kdo ga je nosil?»

«Tibo taka.»

«Ti si mu stala ob strani?»

«Pri Tibo taki», je prikimala. «Moja roka v njegovi roki. Potem ...»

Zdrgetala je od nenadne groze in ni več govorila. Vsa nadaljnja vprašanja so ostala brez odgovora. Potlej sem se spomnil, kako mi je Mato Šako pravil, da je Tibo taka imel eno roko zavezano, ko je prišel v Osage. Po tem miselnem sporedu sem pozvedal:

«Frak se je pordečil?»

«Pordečil», je pritrdila in se stresla.

«Z vinom?»

«Ne z vinom, s krvjo!»

«S tvojo krvjo?»

«S Tibotakovo.»

«Ga je kdo zabodel?»

«Ne.»

«Torej ustrelil?»

«Da.»

«Kdo ga je?»

«Vava Derik. Oh, oh, oh! Kri, dosti krvi, jako dosti krvi!»

Silovito se je razburila ter odbegnila od mene. Krenil sem za njo, pa se je plaho vreščoč odmikala. Zato sem opustil vpraševanje. Sedaj sem bil preverjen, da se je na njen poročni dan naključil dogodek, ki jo je dejal ob pamet. Njen ženin je bil Thibaut, hudodelnik. Ga je kdo na ta dan razkrinkal in je li rodni brat streljal nanj? Je li Thibaut zategadelj njenega brata kesneje umoril? Po fraku sem sklepal, da se je svatba, četudi je nevesta pripadala rdečemu rodu, vršila v jako dostojni družbi. Ona je bila kristjanka, sestra slovečega rusega propovednika. To je bila pač dovoljna razlaga. Tudi nje sestra Tahua je bila videti dobro omožena. Morda je blaznica spoznala svojega ženina pri tej sestri. Škoda, ker danes nisem mogel nič drugega dognati! Pustil sem jo pri njenem konju, s katerim se je pričela po detinsko igrati, ter odšel proti taboru, kamor je bil prispel Vinetu že pred menoj. Vse oči so bile vame uprte: torej so me pričakovali.

«No, vendar!» mi je zaklical Redy. «Kod ste neki hodili? O naši osvoboditvi naj bi se razpravljalo, vi pa se šetate okrog!»

Tedaj mi je Treskov takoj pojasnil položaj: «Najprej se pomenimo glede vaše kazni!»

«Kazni? Oho? Kaj smo vam storili?»

«Napadli, ujeli, zvezali, oplenili in sem privlekli! Mar ni to nič? Za to vam pritiče kaznilnica.»

«A!? Mar nas mislite gnati v Sing-Sing? Samo poskusite!»

«Tu se ne bodo delali nikaki poskusi, ampak izrekle se bodo sodbe in se nemudoma izvršile. Porota bo precej zbrana.»

«Te ne priznavamo!»

«Temu se mi smejemo. Pridite, Mr. Shatterhand! Stvari ne smemo zavlačevati, in nadejamo se, da nam tokrat s svojim človekoljubjem ne boste metali polen pred noge. Lopovi tega niso vredni!»

Precej časa sem tehtal in tuhtal, kaj bi naložil zlikovcem. Vinetu je bržkone uganil moje misli in pomisleke, kajti z malone trdim nasmeškom je sprožil:

«Jim hoče moj brat morda izpregledati?»

«Nikakor ne. S tem bi jih samo podkrepili v hudobi. Ali kaj naj jim naprtimo?»

«Batine! Hov!»

Kadar je rekel *hov*, je bilo dogovorjeno. Treskov je nemudoma pritrdil:

«Kakopa, batine! Leskove masti jim je treba. Jelite, Mr. Hammerdull?»

«I, seveda, namlatimo jih!» je odgovoril debeljak. «Hozej in Joel, brata s pobožnim imenom, morata priti prva na vrsto. Namesto cvenka naj prejmeta bunke.»

«Dolgi Pit se je pridružil temu mnenju, edini Mato Šako je prosil, da bi smel molčati, ker je bil naš sovražnik in nam je takisto stregel po življenju. Pa sem ga potolažil, češ, da je sedaj naš pristaš in da je bil kakor mi napaden; poprej da je deloval kot načelnik svojega plemena, da pa ni dokončal svoje namere. Trampi pa so brezčastne

propalice, ki se je druga stvar ne prime kakor udarec. Na te besede je glasoval tudi Osag za tepenico.

Ko sta Dik in Pit narezala primernih mladik, sta začela mazati trampe, da so bili kmalu na zunaj znatno razcapani, v notranjosti pa so kuhali besno jezo. Edino Wabblu se je na moje posredovanje prizaneslo s tepežkanjem. V zahvalo pa je kakor za stavo psoval in zmerjal s trampami vred. Thibaut je prisostvoval prizoru kot neudeležen svedok: tega moža smo si prihranili za kesneje.

Pred odhodom me je Apanačka prosil, naj bi vzeli skvavo s seboj. Le s težavo sem ga odvrnil od te namere; češ, da bi nas ovirala na potu. Ker poznamo možev potovalni načrt, jo bomo za trdno zopet srečali. Ta razlog je obveljal tudi pri Matu Šaku, da smo za zdaj pustili vrača brez kazni. Zadovoljni smo ostavili studenec, a manj zadovoljni so obležali tam klateži v sponah. Rešijo naj se, kakor vedo in znajo. Rentačili so in rohnili za nami, da je bilo joj. Old Wabble mi je navzlic polomljeni roki pretil s smrtjo. Apanačka se je skušal posloviti od skvave, pa zastonj. Umikala se je pred njim kakor pred sovražnim bitjem.

GOROSTASNI BOJ

Ker smo včeraj jezdili od kampe proti studencu, smo se dokaj oddalili od svoje smeri. Da izravnamo čimbolj ta ovinek, smo jo morali mahniti proti mestu, kjer je ležala namišljena bonanca, proti potoku Squirrelu. Da pridejo trampi za nami, ni bilo dvoma. Gnala jih je maščevalnost in žeja po zlatu. A zapoznili se bodo, preden se jim posreči, da se razvežejo. Na noro skvavo se ni bilo zanašati. Razen tega jih bo oviralo razmesarjeno podhrbtišče. Toda pot? Vrač jo pozna, in ker je namenjen v San Luis, pojde gotovo z njimi.

Stopali smo po lahno napeti ravni. Dopoldne je ležalo gorovje nalik nepretrganemu, zastrtemu zidu daleč pred nami. Popoldne pa so se tančice polagoma razblinile, razločili smo sprednje meline in drče Skalnatega pogorja, zajedene med goste šume. Mračilo se je že, ko smo dospeli do Squirrela, in sicer na kraju, ki nam je bil znan od popred, tako da se nam ni bilo dolgo ozirati po prikladnem taborišču.

Z Vinetujem sva že svoj čas dvakrat tu prenočila. Okolico bi bilo treba radi varnosti seveda preiskati, pa je bilo že pretema za to. Hote ali nehote smo se vdali v ta opustni greh, ker je bila pokrajina malo znana in ni bilo nobenega vzroka domnevati, da bi se baš nocoj tu mudila nam sovražna oseba.

Potok je delal kratek ozek ovinek in oklepal s skalami obdano jaso, na kateri smo zakurili po indijanski šegi

bolj tleč nego plameneč ogenj. Nasprotni breg je bil pokrit z gostim grmovjem, ki se je pomalem izgubljalo v prerijo. Jesti smo imeli na prebitek, ker smo tudi trampom pobrali vse zaloge. Lov naj bi jih bil zadrževal.

Med večjejo se je Hammerdull zasmeljal in rekel:

«Gospodje, imenitna misel mi je smuknila v možgane!»

«To je pa res prava redkost», se mu je porogal Pit. «Kaj neki kaniš?»

«Trampom nagajati.»

«To je odveč, saj so že sedaj vsi zeleni od jeze.»

«Pa naj bodo še bolj. Jelite, gospoda, ti klateži si bodo gotovo mislili, da smo mi jezdili naravnost proti bonanci? Kazalo bi, razgrebsti kako mesto in ga zopet zasuti, ampak dovolj vidno. Z veliko vnemo bodo začeli riti in brbati...»

«Well! Našli bodo pisan ništrc!» je pokimal Treskov.

«Tako ne mislim. Bili bi samo razočarani, ampak jaz jih hočem raztogatiti, pošteno razjaditi. Najdejo moj listek, popisan listek.»

«Pisanje naj bi jih razkačilo. Imeniten zamislek!»

«Beži, beži!» je modroval Pit Holbers, «kje pa naj vzameš listič? V preriji ne raste papir.»

«Mister Shatterhand ima zapisnik. Iztrgal mi bo list, da bom mogel izvesti svoj sijajni zamislek. Jelite, Mr. Shatterhand?»

Prigovarjal sem mu, češ, da se mi njegova domislica ne zdi brezpogojno hvale vredna, ker bi trampi po tem ali onem naključku vendarle utegnili kreniti drugod. Tudi drugih razlogov ni poslušal. Naposled sem se uklonil njegovemu moledovanju ter iztrgal list iz opomnika.

A kdo naj sestavi besedilo? Vsi smo odrekli svoje sodelovanje. Hammerdull je slednjič pridobil Holbersovo pomoč. Uganila sta, da bodi ta slovstveni prvenec v stihih.

Videl sem že drvarje, livarje, težake, kurjače na ladjah, kotlarje in slične rokodelce, kako so se znojili pri svojem napornem opravilu. Ali njihov trud je bil igračka v primeri z našima pesmarjema. Silno sta dihala, pihala, kihala, sopihala. Potekla je debela ura, preden sta zvarila nekako takle pesmotvor:

Poglejte avš neumnih teh!
Zaman razrivajo po tleh,
prejahali so dol in klance,
nikjer pa zlate ni bonance.
Ta je zgolj naše misli cvet:
sedaj se smeji jim ves svet!

Dik Hammerdull. Pit Holbers.

Na čisto jima je prepisal Treskov to šepasto mojstrovinno. Potlej sta izkopala dovolj globoko jamo, zamotala papir v listje, da bi ga zaščitila pred vlago, in ga zasula. Prst in kamenje sta dobro steptala, da bi dala trampom čim več dela, in nista pomislila, koliko hujši je bil njiju napor.

To brbanje, brskanje, stopicanje in metanje ni šlo brez hrupa. Da ni bila krajina tolikanj od rok, sploh ne bi bili trpeli te otročje šale. Hammerdullu smo privoščili nedolžno veselje. Ali nekdo je moral stvar plačati in to sem bil na žalost — jaz!

Rupa je bila zadelana. Sedeli smo okrog ognja in se po starem običaju le tiho menili. Tedaj sem opazil, da je Vinetu prijel svojo srebrno puško pri zapiralu in jo počasi, nezaznavno potegnil k sebi. Hkrati je povlekel desno kračo k životu, tako da se je koleno dvignilo. Brez dvoma je hotel streljati, in sicer je šlo za kolenski strel, ki je od vseh najtežji. Apačevo obličje je bilo obrnjeno k vodi.

Po vsem videzu je uzrl na drugem bregu v goščavi človeka, ki ga je hotel pomeriti.

Na kolenu se strelja v čisto posebnih primerljajih. Zasedil si neprijatelja, ki te motri iz skrivališča. Da se otmeš, ga moraš ubiti. Vzameš li puško kvišku, da bi meril, bo to zapazil ter izginil. Temu se je ogniti in se zateči h kolenskemu strelu: koleno namreč daje pri tem smerišče. Golen pritegneš tolikanj nase, dokler stegno ne leži točno tako, da bi se podaljšek preko kolena dotaknil mesta, ki ga želiš pogoditi. Zatem sežeš po puški, kar ne sme bítí v oči, saj jo ima slednji skušeni zapadnjak vsekdar poleg sebe. Kakor da ni nič, napneš z desnim palcem petelina, deneš kazalec na sprožnik, dvigneš z desnico cev in jo položiš trdo na stegno, natanko v popisani smernici. Prisluškovalec ne sme slutiti niti zdaj, ko je žrelo naperjeno nanj, da si ga vzел na muho. Z zvižajo ga je treba prevariti. Zato poveseš veke, da ne zapazi, kam strmiš. Merjenje je pri tem seveda težavno, ker gledaš edino skozi trepalnice in ker ne smeš zamižati z drugim očesom, da suma ne vzbudiš. Z desnim laktom giblješ, okretaš glavo sem ter tja, se živo pogovarjaš s tovariši. Skratka, počenjaš vse mogoče, da preslepiš prežuha. Kadar je cevka v pravi legi, pa sprožiš.

Tako se strelja s kolena. Prijatelji se bodo vsekakor preplašili, ker jim nisi smel povedati, kaj namerjaš. S svojim obnašanjem, s pogledi, z obrazi, z nenadnim molkom bi posvarili sovražnika. Streljanja na kolenu sem se navadil od Vinetuja in razen naju sem poznal malokoga, ki bi ga bil mojster pohvalil. On sam pa ni nikdar in nikoli, pa bodisi v najtemnejši noči, zgrešil smotra na ta način.

Svoje orožje še danes cenim, a še više čislam Vinetujevo srebrno risanico. Ko je bil ustreljen, smo ga pokopali na

konju z vsem orožjem vred. Nekaj let kašnje sem s tedanjimi svojimi tovariši preganjal krdelo ogelalaških Indijancev in zalotil Siukse, ki so hoteli odpreti ter opletniti njegov grob. V trdi borbi smo jih pregnali. Na umu so imeli njegovo srebrno puško. Ker nisem mogel ostati za stražo njegovi gomili v dolu reke Metsure, sem izgrebel srebrno puško in dal to povsod obnaroditi. Siuksi so zvedeli, da je prišla pokopana dvocevka zopet na dan, in poslej je ostal njegov grob nedotaknjen. Sedaj visi to krasno orožje poleg moje pisalne mize med Hawkensovim starinskim «pihalnikom» in mojo medvedarko. Medtem ko to pripovedujem, jo imam pred očmi in se z globoko tegobo spominjam njega, ki ga niti enkrat ni pustila na cedilu in ki mi je bil prijatelj v najplemenitejšem pomenu te besede!

Vinetujevo lice je bilo torej okrenjeno proti vodi in puškna cev proti grmovju na onem bregu. Tam je tičal nekdo, ki naj bi dobil kroglo. Neutegoma sem se zleknil po tleh, prijel za kratušo in dvignil svoje desno koleno kvišku. Hitro sem se spustil s Hammerdullom v razgovor in se delal, kakor da pazim edino nanj. Pri tem sem napol povetil veje in se zazrl skozi ozemce tja proti goščavi. Čim sem to storil, je pokukala iz olševja puškna cev, ki je merila name, in prej ko sem utegnil naravnati kratušo na tisto točko, je počil strel, obenem pa tudi iz Vinetujeve srebrnice. Na onem kraju se je zaoril krik. Vinetu je zadel, mene pa je treščilo v stegno, da sem stegnil nogo.

Trenutek pozneje je zaprasketalo v nasprotni šikari, nato pa je nastala globoka tišina. Potok je bil tu gotovo tri metre in pol širok, vendar je Vinetu preskočil na svoj mojstrski način in planil v grmičevje.

Tovariši so izbegani praščili pokonci. Tudi jaz sem šinil na noge in urno razbrskal drva, da je ogenj ugasnil. To

sem storil zato, da se ne bi več streljajo v nas. Potlej smo vlekli na ušesa.

Dosti, dosti časa je minilo, pač pol ure. Noga me je skelela in ko sem otipal ščemeče mesto, sem začutil kri. Bil sem ranjen. Tačas se je razlegnil od onkraj Vinetujev glas:

«Podpihajte zopet ogenj!»

Tleče ogorke sem potisnil na kup, razpihal žerjavico in priložil sehljadi. Sedaj smo ga zapazili na drugem bregu. V roki je držal konec zadrge, z drugim koncem je bilo privezано človeško telo. Brez posebnega zaleta je švignil k nam, z zanko v roki, ter nato potegnil negibno truplo skozi vodo za seboj. Jaz sem mu pomagal. Medtem nam je pravil:

«Tam preko sem opazil obraz in streljal proti njemu. Poleg je bil še drugi mož, ki ga nisem videl. Tudi ta je ustrelil. Skočil sem črez, da bi zvedel, ali je še več ljudi ondi. Enega sem slišal, kako beži, in sem prhnil za njim. Onstran grmovja je bilo pet jezdecev, pa sedem konj. Begun je hitel k njim in rekel, da je podrl Shatterhanda, da pa je Vinetu ubil njegovega tovariša. Bili so bledini, brez rdečih mož med seboj, zakaj oni, ki se je zdaj zavihтел na konja, je govoril čisto angleščino. Čakali so še nekoliko, potem pa se je begunec oglasil: „Mrtev je, sicer bi prišel ali na pomoč klical. Proč moramo, ker nas bodo iskali; ampak moja želja se je obistinila, kajti Old Shatterhand je mrtev! Vinetu se je prestrašil radi smrti svojega prijatelja, se splazil nazaj in našel mrliča. Natvezel ga je na laso in velel zopet podkuriti. Kako je bil vesel, ko je videl, da njegov brat Shatterhand še živi!»

«Kdo so pač bili belci?» je vprašal Treskov. «Trampine, saj še ne morejo biti tu.»

Sklonil sem se k mrtvecu. Nezmotljiva Apačeva svinčenka mu je prodrla v čelo. Spoznal sem ga takoj: bil je eden Spencerjevih vlačugarjev. Do zdaj so veljali vsi pogledi mrliču in Vinetuju; sedaj pa je ta uzrl temne mokre lise po travi, jih sledil z očmi do mene in nato preplašeno vzkliknil:

«Uf! Moj brat je ranjen! Kri močno teče. Je nevarno?»

«Menda ne», sem odgovoril.

«Je li kost prizadeta?»

«Ne, ker lahko stojim.»

«A to je nenavadna rana. V položaju, kakršnega je imel moj brat tu na zemlji, sploh ni mogel biti zadet na tem mestu!»

«Tudi jaz sem že tako rekel. Bil je napačen strel. Krogla je udarila tukaj na skalo in mi odtod odskočila v bedro.»

«To ni dobro. Odbojni streli povzročajo bolečine. Takoj pregledamo rano!»

«Rajši ne prècej. Naprej moramo!»

«Zaradi onih bledinov?»

«Da. Naš ogenj zopet gorí. Če pridejo nazaj, nas izlahka vse upihnejo.»

«Ne bo jih, kajti glas onega, ki je govoril, je zvenel zelo tesnobno. Vendar iz opreznosti je treba vstran, poprej pa moram rano preiskati. Že dolgo je odprta; moj brat je izgubil bržkone dosti krvi.»

Izvid je bil ugoden in neugoden: ugoden, ker bedrnica ni bila pohabljena, neugoden pa, ker je kazalo, da se bo rana gnojila. Krogla je bila proniknila do kosti in Vinetu jo je spravil z nožem ven. Na eni strani je bila sploščena in mi zato, zlasti pa ker je opešala, meso razcefrala. To je obetalo mrzlico, hude bolečine in počasno celjenje. Šembrana reč! In prav sedaj, ko je bila sleherna zamuda tako kočljiva!

Po sreči sem nosil nekaj čistih robcev v sedelni torbi. Ko me je Vinetu za prvo silo obvezaval, je govoril:

«Dobro je, da se je moj brat naučil, prenašati bolečine po šegi rdečih vojniki. Ako v kratkem ne najdemo zadosti čitutličija*, se bo pokazala zoprna obotavica. Če pa ga najdemo dovolj in poprej še disbitar-nčoja**, boš ozledo menda lahko prebolel, ker imaš čvrsto naravo in zdravo kri. Nadejam se, da boš mogel jahati?»

«Seveda bom. Nič me ne mika, igrati mehkužnega neboreta.»

«Torej pojdemo zbog varnosti odtod in poiščemo drugi kraj. Ampak čuvaj se, da ne nastane nova krvavitev!»

Odrinili smo in jezdili skoro eno uro nizdol ob rečici, kjer smo razsedli in zanetili ogenj. Tovariši so nabrali smolnatih vej, ki so služile kot plamenice pri iskanju zdravilnih zeli. Vsi trije indijanski poglavarji so jih za-trnili ter odšli rastlinariti za svojega obstreljenega prijatelja in pobratima.

Dik Hammerdull je prisedel k meni. Svoje starikave, blage oči je nežno upiral vame, me iznenada pobožal po licu in godrnjal:

«Hudičeva iznajdba, ta strelila! Posebno takrat, kadar svinčenke pogodijo. Vas močno boli, Mr. Shatterhand?»

«Prav nič», sem se odrezal.

«Ako zasačim malopridneža, ki je tolikanj butasto meril, da je morala svinčenka odleteti, naj le zbere svojih dvanajst kostil»

«Dve sto štirideset in pet, dragi Dik!» sem ga popravil.

«Zakaj pa toliko?»

«Ker ima vsak človek toliko kosti.»

* V apaščini: ranena trava.

** Razkužilno zelišče.

«Tem bolje, jih bo pa še dlje zbiral! Ampak dve sto štirideset in pet kosti? Svojih še nisem štel, vendar se mi doslej niti sanjalo ni, da tiči pod mojo kožo onóliko kosti!»

«Med kostmi je razlika. Šteti je treba slušne in razne druge koščice.»

«Naj si bo! Ampak človeče, ki je streljalo, naj si jih le natanko preštrevili, če ga uhvatim! Rad bi vedel, kdo je bill!»

«Prejkone sam Tobija Spencer.»

«Izboren strelec!»

«Popred je vsekakor bolje streljal. Ker pa sem ga na svojo srečo pri Thickovi mami ranil z revolverjem, se mu zdaj roka trese. Meril pa ni slabo. Seveda je bil Vinetujev strel vse drugačen! Kolenski strel v temi, pa naravnost v čelo! Sicer pa bodo trampci jutri debelo gledali, ako najdejo mrtvaka na našem taborišču!»

«*Well!* Tako si bodo šele prav mislili, da leži ondukaj bonanca, saj bodo pač domnevali, da smo možakarja zato poslali rakom žvižgat, ker je našel *placer*.»

«Mogoče! Ampak vaša bonanca je kriva, da sem pohabljen.»

«A, zares? — Kako neki?»

«Hrup, ki sta ga vidva počenjala s svojo luknjo, je privabil ljudi.»

«Hm! Ne bom ugovarjal. Torej mi delate očitke?»

«Ne. Kar je, je. Spremeniti se ne da nič. Ampak čujte, glavarji gredo!»

Prišli so. Vinetu mi je radostno sporočil:

«Moj brat Shatterhand naj se veseli, kajti našli smo mnogo čitutličija in precej disbitar-'nčoja. Ranitev bo potakem laglje prenesel, četudi ne brez bolesti.»

Akoprav nisem mislil na ‚lahko prebolenje‘, mi je bilo vendar ljubo, da sem čul od njega takove besede. Pri takšni obvezi, kakršno sem nosil sedaj, se posledice niso dale dozreti. Morebiti bi bil obležal, ako ne bi bilo prišlo še kaj resnejšega. Poznal sem izredno lečilnost njegovih bilin ter bil sedaj uverjen, da prebolim poškodbo brez kvare.

Obvezo so mi spet odmotali in rano izprali. Potlej je Vinetu naredil iz mehkega lista primeren čep, ki ga je napojil z jedkim sokom disbitar-’nčojevim. Ta rastlina spada kakor naš helidonij ali krvavi mlečnik v družino papaveracej ali makovcev. Razlikuje pa se od njega po tem, da ne daje rdečerumenega soka, marveč bel, redek mleček. Ko se mi je zamašek zavrtal v strelino, sem občutil, kot da je prišlo razbeljeno železo noter. Vajen sem, zatajevati bol, vendar sem moral tokrat napeti vse žile in sile, da pokažem nespremenjen, celo smehljajoč se obraz. Vinetu me je gledal in pokimal:

«Vem, da Old Shatterhand sedaj visi na mučilnici. Ker prenaša to bolečino z nasmeškom, bi se tudi na pravem kolu na smeh držal. Hov!»

Silo pereči postopek so mi še dvakrat obnovili, pri tem pa je bil občutek vsak pot manj bridek. Potem mi je Apač nakapljaj bistrega čitutličijevega mleka, dejal zelišče na rano ter jo krepko zavezal. Ta bil spada v družino plantaginej, to je trpotcev, vendar pa ni naš pripotec ali žilnjak. Apači nazivljejo obe bilki tudi s skupnim imenom: šis-inteh-tsi, po naše ‚indijansko ščavje‘, in trdijo, da je to dar vélikega duha svojim rdečim sinovom. Raste pa baje samo ondod, koder oni prebivajo. Z njimi se je preselilo iz vzhoda na daljni zapad in bo z njimi nekoč izumrlo, ka-li. Celo Vinetu, mož brez predsodkov, mi je nekdanj zatrjeval povsem resnobno:

«Ako izumre poslednji Indijanec, ovne tudi zadnji list šis-inteh-tsija in nikoli več ne ozelení. V onostranstvu pa bo z rdečim narodom nanovo vzcvetelo!»

Belci, ki jih je videl Vinetu, pa so se utegnili vendarle vrniti in nas opazovati. Zato smo mislili na svojo varnost in izžrebali straže. Mene so razrešili te dolžnosti. Navzlic vredu sem trdno spal do rane zore. Potem pa me je predramil občutek trganja in suhote. Vinetu se je spravil zopet na ranocelniški posel, pri čemer je rabil samo drugo mezgo. Potem smo jedli ter odrinili.

Najprej se je reklo zvedeti, kam se je odpravilo šest belcev. Prebredli smo potok in jezdili zastran mene počasi naprej, Vinetu pa je oddirkal, da bi poiskal sled. Za malo se je vrnil in nas vodil. Šla je v naši smeri preko prerije, kar smo si prècej mislili. Vedeli smo, da hoče Tobija Spencer gori v sanluiski park. Udarili smo za njim.

Prerija ni bila velika. Sedaj so vobče prenehale ravnine, ki so često tako dolgočasne in vendar obujajo vzvišeni dojem oceana. Prihajali smo na prve vzpetine predgorja in se morali odreči pojezdu v premi črti. Dobro, da so nam bili znani poti in prelazi. Najprej je bilo doseči staro, tako zvano celinsko stezo, ki drži v neštetih zavojicah preko gorá, a se zdi dandanes domala pozabljena.

Ker smo zapustili travnata tla, ni bilo sledu lahko razbirati. Pogosto je izginil za daljši čas. A vselej smo zopet naleteli nanj brez posebnega iskanja. Tako smo uganili, da naši sprednjiki kanijo tudi na kontinentalno stezo.

Omeniti mi je, da sem se ob slednji vodi skobacal s konja in si hladil rano. To nas ni kdo ve kaj mudilo. Trdno sem si namreč prevezal visoki škorenj nad kolenom, da je bila spodaj krača neprodušno zaprta. Zatem sem si v gorenji del golenice s prgiščem načrepal polno vode, ki je zadoščala skoro zmerom vse dotlej, da sem jo

obnovil. Včasih še razjahal nisem, ampak mi je kak tovariš „nalil saro“.

Neverjetno, kako se te dojmijo Skalnate gore, Rocky Mountains, kadar si se toliko časa dan za dnevno zaman podil proti obzorju obširne, nedozirne ravnine. Na savani se horizont odmika v brezbrežnost. Oko kar moleduje za trdno oporišče, pa ga ne najde. Upeha se in se vendar hrepeneč ozira nakvišku — zaman, zaman! Človek, liki bilka na brezmejnem travnatem morju, postane Ahasver, ki koraka proti pokoju, a ga ne zadobi. Slednjič pa se po dolgotrajnem koprnenju pomolé v daljavi sive koprene, za katerimi dviga Kanaan oči, svoje vrhunce, v sinjino.

Zadolben v neopredeljivo veličast gorskih velikanov sem jezdil danes za svojimi drugovi, da me ne bi motili v zanositem čuvstvovanju, in razkošne barve in luči so mi sevale z nebatičnih vršacev v dušo. Zakaj Skalnato gorovje je pestrejše in kaže bolj vzvišene odseve nego katerokoli drugo hribovje na zemlji. To ni ogromno ponosna vznesenost Alp, niti epska veličava Pirenej in ne porazna, nedostopna veličastnost Himalaje, temuč je veličastvo, ki sicer z resnim dostojanstvom, a z milim usmevom zre v nižave. Če so stari Grki dali svojim bogovom Olimp za bivališče, je Indijanec še z večjo pravico veroval in véruje, da na teh planinah stanuje njegov veliki, dobri Manitu.

Danes seveda še nikakor nismo jahali po slemenih, ampak stoprav po razsežnih prstih gorskih nogač — ako smem tako reči, pa vendar kolika velikolepnost okoli nas! Po slednjem obratu se vzdigne nov zastor, se ponuja druga, krasna podoba...

Popoldne smo tik pred gozdom dospeli na celinsko pot. Poznali smo značilno mesto in v svesti, da se ne motimo, krenili nanjo. Skoraj smo bili v visoki šumi, sijajne hoje

in jelke spred in zad, na desni in levi. Dobršno četrť ure nas je že obdajala senca, ko nam je prišel naproti jahač, oblečen od vrha do tal v lahno prtenino in s širokim sombrerom na glavi. Sombrero — klobuk s širokimi krajevci — je v Koloradu sploh zelo priljubljen.

Možu je bilo komaj nad dvajset let. Opazivši nas, je ustavil svojega konja. Njegov bistri pogled nas je vsekakor hotel preceniti. V bližini je pozdravil:

«*Good day, gents!* Vprašal bi, kam greste?»

«Navkreber», sem odgovoril.

«Kako daleč?»

«Še ne vemo natanko. Pač dokler se ne zmrači in ne najdemo pripravnega nočišča.»

«Beli ste in rdeči. Smem vedeti vaša imena?»

«Čemu pa?»

«Ker iščem pomoči in jo morem najti le pri poštenjakih.»

«Potem ste na pravi poti. Jaz sem Old Shatterhand in...»

«Old Shatterhand?» se je hitro zavzel. «Mislim, da ste mrtvi!»

«Mrtev? Kdo pravi to?»

«Tisti, ki vas je snoči ustrelil?»

«Ah! Kje je ta pridanič?»

«Tako j zveste. Ako ste vi ta, na katerega so ti ljudje streljali, se lahko zanesem na vas. Moj oče je podkovač. Pred nedavnim smo se preselili semkaj, ker se da na tem starem tiru zaslužiti lep denar. Gori na hribih se je na novo našlo precej zlata in srebra, zato prihajajo mimo dan na dan ljudje, ki potrebujejo kovača. Doslej nam je šlo dobro; zadovoljni smo, samo da se večkrat pri nas ustavijo prepotniki, ki so vse prej ko poštenjaki. Tako

grdo kakor danes teh šest ciganov pa ni še nihče rogovilil. Prišli so pred štirimi urami, si dali podkovati konje, plačati pa nečejo. Sestra se je morala skriti, lahko si mislite, zakaj. Očeta so zaprli, jaz pa sem jim moral znositi vse, kar premore hiša za lakot in žejo. Meso, moko, kruh kar tako razmetajo po podu, steklenice pa frče po zraku, še preden so prazne. Nazadnje se mi je posrečilo odkuriti in sedaj sem hotel v globel svojega brata, ki je šel ribe lovit.

«Veste li morda, kako je rokovnjačem ime?»

«Enemu pravijo Spencer, nekega drugega kličejo za generala.»

«*Well!* Obrnili ste se na prave ljudi in vam ni potreba doli v dever. Pomagali vam bomo. Hajdimo!»

Obrnil se je ter odjezdil z nami. Črez nekaj časa se je gozd na desni prenehal. Na levi se je vlekel še dalje, dokler ni napravil zavinka ter se končal. Pod zadnjim drevjem smo obstali, ker je na dobrega pol streljaja pred nami stala hiša, ki se ji je takoj videlo, da je kovačnica. Nje se je dotikala klonica, v kateri je bilo nekaj konj.

Vinetu me je vprašujé pogledal. Žive duše ni bilo pred vežo. Prepeljuhi so morali biti potemtakem še v čumnati. Zato sem rekel:

«Najbolje bo, če jih presenetimo. Torej skakóma tja, raz konje, v izbo, njih puške vstran, potem *hands up!* Naprej! Mr. Treskov ostane pred vrati pri konjih!»

Dospevši pred hišo, so bili drugi kakor bi pihnil iz sedla. Jaz sem prišel bolj počasi za njimi. Ko sem skozi kovačijo stopil proti izbi, so klateži že stali z dvignjenimi rokami. Videl sem zgolj roke, kajti prostora je bilo malo. Vinetu je pravkar ukazoval:

«Kdor roko spusti dol, bo ustreljen! Mato šako naj jim pobere puške!»

Ko je bilo to storjeno, je zapovedal nadalje:

«Hammerdull jim pobere ostalo orožje iz pasov!»

Tudi to se je izvršilo. Zatem je Apač velel:

«Sédite ob zidu drug tik drugega! Sedaj smete povесiti roke. Ali kdor vstane, dobí kroglo!»

Apanačko in Holbersa, ki sta mi bila na potu, sem potisnil vstran in stopil naprej. Tu je zadonel prestrašen krik:

«Jezero vragov! Old Shatterhand!»

Bil je Spencer. Pri Thickovi materi me ni poznal, večeraj pa, ko je bil ustrelil name, je povedal svojim pajdašem moje ime. Sedaj ga je vnóvič izrekel. Odkod je vedel zanje? A to je bila sedaj postranska reč. Dejal sem mu strogo:

«Da, mrtvi vstajajo. Slabo ste merili.»

«Meril? ... Jaz?» se je prenevedal.

«Le nikar tajiti, nič vam ne pomaga! Se li spominjate, s katerimi besedami ste se v Jeffersonu poslovili od mene?»

«Jaz ... več ... ne ... vem», je zajeceljal.

«Vas bom pa jaz domislil. Rekli ste: ‚Na svidenje! Potem pa boš ti dvignil roke kvišku, pes!‘ Danes sva se sešla. A kdo jih je molil v zrak, vi ali jaz?»

Molče je buljil podse. Držal se je kakor samosov, ki so ga naklestili.

«Danes obračunamo seveda čisto drugače ko takrat, ko ste imeli poravnati le zapitnino in razbito čašo. Ranili ste me; za to bo tekla kri.»

«Jaz nisem streljal na vas», se je branil.

Tedaj sem izvlekel samokres in ga naperil nanj, rekoč: «Priznajte! Ako se še enkrat zlažete, bom sprožil. Ste bili vi?»

«Ne — da — ne — da, da, da!» je vpil tem plašneje, čim bliže sem mu molil cevko h glavi.

«Vašo zavratnost je vaš tovariš plačal snoči z življenjem. S čim me boste odškodovali za rano, ki ste je vi krivi?»

«Med nama je poravnano!» je odgovoril kljubestno. «Roko ste mi razstrelili!»

«Sami ste krivi! Streljati ste hoteli name, pa sem vas prehitel. To je bila bramba v sili. — Kje je general?»

Douglosa namreč ni bilo v stanici; zato sem vprašal po njem.

«Ne vem. Malo pred vami je odšel.»

«Človeče, vi veste, kam je šel! Ker prikriivate, odpravim ob kratkem in vam dam svinca!»

Zopet je videl pištolo vase namerjeno. Taki sirovi nasilneži po navadi nimajo prave srčnosti. Lahko bi si bil mislil, da ne bom sprožil, tudi če bi tajil. Toda strahopetnost mu je izsilila priznanje:

«Hotel je za kovačevim sinom, ker je menil, da je šel po ljudi.»

«Torej se je odpravil takoj za fantom! V katero smer je odjezdil?»

«Na to nismo pazili.»

«Dobro! Stvar se bo v kratkem pojasnila, upam.»

Stopil sem ven in dal Treskovu navodila, če bi se ‚general‘ slučajno vrnil. Poleg njega je stal kovačev sin, ki se ni upal v hišo. Od leve je prihajalo dekle.

«Je li to vaša sestra? Nekaj jo moram vprašati.»

Ko se je približala, ji je brat rekel, da se ji ni več bati. Jaz pa:

«Kje ste bili, gospodična?»

«Tamle v gošči.»

«Ves čas?»

«Ne. Videla sem brata, ki je odhajal, in hotela za njim. Ta čas je prišel iz hiše mož, ki mu pravijo general, in si

vzel konja iz tamarja. Zapazil me je in jahal proti meni. Zbežala sem nazaj, pa me je došel, ko sem pritekla v gozd.»

«In potem?» sem pozvedal, ker je umolknila.

«Potem so prišli jezdeci proti našemu domu.»

«To smo bili mi, Nas je videl?»

«Videl. Hudo se je prestrašil in nemarno zaklel.»

«Ali nas je spoznal?»

«Zdi se tako. Govoril je o nekem Vinetuju in Oldu Shatterhandu.»

«To mi je zoprno. Je še kaj rekel?»

«Naročilo mi je dal za Olda Shatterhanda.»

«To sem jaz. Kaj naj bi mi povedali?»

«To je — to je — — bržkone bi vas žalilo, gospod.»

«Nikakor ne. Prosim vas, ponovite mi natanko vse besede!»

«Imenoval vas je največjega lopova pod milim Bogom. Nič nima zoper to, če njegove spremljevalce povesite ali drugače pokončate. Ampak z vami bo obračunal.»

«Je to vse?»

«Drugega ni dejal. Ampak ker vas je imenoval lopova, sem se vas bala, in da nisem videla, kako stoji moj brat mirno tu pred durmi, ne bi bila še zdaj prišla.»

Šel sem zopet noter, kovačev pa za menoj.

«No, zdaj veste, kje je general?» mi je zaklical Spencer.

«Vem. Odkuril je.»

«Ah! Zares?» je vprašal z veselim glasom.

«Da. Jaz ne delam kakor vi. Resnico govorim takoj v prvič.»

«Haha! Tako ga torej ne dobite!»

«Danes ne, pozneje pa tem gotoveje. Vas pa čvrsto držim.»

«Bežite no! Še radi nas boste izpustili!»

«Zakaj pa?»

«Iz strahu pred njim.»

«Pred strahopezdljivcem, ki jo je pocedil, kakor hitro nas je videl?»

«Da, Maščeval bi nas!»

«Kaj še! Po kovačevi hčeri mi je sporočil, da mu ni čisto nič do tega, če vas obesim ali drugače ugonobim.»

«Tega ne verjamem.»

«Kakor vas je volja. Zdaj pa k drugi zadevi! Kje je gospodar te hiše?»

«Spodaj v kleti», je odgovoril sin in pokazal lesene loputnice v tlaku. Iz bojazni pred samokresom je Spencer naposled izročil ključ od samozaklopnih vrat. Po sobi so ležale črepine od steklenic, kozarcev, loncev in drugih posod. Kovač, dolga, krepka in koščata postava, je prišel ves pobit in opraskan iz svoje temnice. Ozrl se je po razmetani sobi in vprašal:

«Kdo me je izpustil iz kleti?»

«Mi», sem odgovoril.

«Kako pa se pišete?»

«Old Shatterhand.»

«Pa saj to je menda ime znanega zapadnjaka. Ampak rdeči ljudje so tu! Ali jim je zaupati?»

«To so glasoviti glavarji svojega naroda in vajeni, pomagati vsem zatiranim.»

«Dobro, tako ste prišli o pravem času in na pravi kraj, gospoda! Mar ni to strašno, da morajo rdeči poštenjaka braniti pred belimi nebodijih treba? Vi ne veste, kakšni ničvredneži so to!»

«Jih že poznamo. Tudi mi imamo z njimi obračun.»

«Jelite? Ali je velik?»

«Precej. Tale lopov z zagrizenim pasjim obrazom je včeraj name streljal, da bi me ubil.»

«Hvala Bogu, da vas ni pogodil!»

«I, saj me je. Na stegnu imam nevarno rano.»

«No, potem pa tudi Bog zahvaljen: mu boste vsaj prisodili, kar pritiče zavratnemu morilcu. Tako bo enega malopridneža manj na svetu.»

«O njegovi usodi bo odločala porota, ki se takoj sestane.»

«Prav je. Smem biti tudi jaz poleg?»

«Celo morate. Saj so se klateži tudi na vas pregrešili.»

Ker se po stari šegi savansko sodišče sestaja pod milim nebom, sem ukazal lopove povezati, da nam ne bi utekli. Kovačev sin je pritresel zveženj motvozov in konopcev. Tedaj se je oglasil Spencer:

«Nikar ne delajte, kakor da ste naši sodniki! Povezati se ne damo!»

Kovač mu je pomolil koščeno pest pod nos:

«Jezik za zobe, mrcina! Če se boš repenčil, bom s teboj še posebej zaoral. Si razumel?»

Neznansko so psovali, otepali pa se niso, ker smo jim zagrozili z batinami. Ko so ležali povezani ko snopi, jih je kovačev fant stražil. Porota je pa stopila na plano. Tu so se zopet pokazala ostra nasprotja v nazorih. Razen Vinetuja so vsi zahtevali smrt vsaj za Spencerja. Na to pa nisem mogel pristati.

«Vidim, da bomo še jutri tukaj sedeli,» se je oglasil kovač, «a zedinili se ne bomo. Ti ljudje so v prvi vrsti moji, ker so pri meni vlomili kakor divjaki in vse potolkli, mene samega pa ranili. Še sedaj krvavim po obrazu. Vi, Mr. Shatterhand, se mi zdite predober človek, vendar upam, da se ne boste protivili dvema predlogoma, ki ju mislim izreči. Prvič: odškodnino zahtevam za vso kvaro, ki sem jo utrpel.»

«To se razume, da vam morajo vse povrniti.»

«Prav! Zdaj pa pride na vrsto Spencer, ki je vsemu kriv. Ker mu v svoji slabosti že nečete seči po življenju, predlagam, naj se bori z menoj za biti ali nebiti.»

«V to pač ne privolimo, saj vidite, kakšen bikàn je to.»

«Tudi jaz nisem otrok! Ali morda menite zato, ker so me pahnili v klet? Prelopupnili so me in šest jih je bilo!

«No, pa naj bo! Vidim, da imate čvrste kosti. Boj pa bo vendar neenak: Spencer je pridanič, za katerega ne bi bilo škoda, vi pa ste poštenjak, ki ima družino. Svojega življenja ne smete devati na prevesico.»

«Saj ga ne. Neenakost, o kateri govorite, se bo izravnala z orožjem.»

«Kaj pa si mislite izbrati?»

«Kovaško kladivo.»

«Kakšna misel! Torej pojde za kiklopski dvoboj! Priznam, da me je ta borba kot zapadnjaka zelo privlačila, četudi sem jo kot človek zavračal. Toda ta spor v meni se ni utegnil uveljaviti. Kajti moji drugovi so kaj radi privolili. Sam Apač je dejal:

«No, pa naj se močujeta. Vinetu se ne bo protivil.»

Na ta način nisem mogel zoprvti in sem pritrdil.

Potepine smo spravili pod milo nebo. Ko so čuli, kaj se je sklenilo, niso hoteli verjeti. Zlasti Spencer je na glas ugovarjal, češ, da se ne bo bojeval. Kovač pa mu je zaščil:

«To me nič ne briga. Kakor hitro bo dano znamenje, zamahnem po tebi, in če se ne boš otepal, obležiš na mestu mrtev. S takšnim potepencem, kakršen se ti, se ne bom dosti šalil.»

«Ampak to je pravi umor!»

«Ali je bilo kaj drugega, ko si snoči streljal na mistra Shatterhanda?»

«To vam nič mar!»

«O, pa še močno, ker jaz se kosam namesto tega gospoda s teboj. Ko bi se hotel on ponižati, da bi se meril s teboj, bi bila tvoja zadnja ura gotova. Mene pa mogoče vendar uženeš.»

Potepuh je premeril kovača in vprašal: «Kaj pa bo z mano, če vas pobijem?»

«Nič! Zmagalec lahko gre, kamor hoče. Ampak svoje stvari boste pustili naši hiši.»

«Za vruga! To je tatvina! To je prevara! Pravi rop!»

«Mar mi je! Škoda, ki ste jo naredili, se mora poplačati. Saj denarja tako nimate, kakor ste se bahali poprej, ko ste se gostili z mojo zalogo.»

«Ampak to je več, kakor vam gre!»

«Ej, tega ne jemljem tako natanko! Tudi vi se niste otudi zmenili za prav in neprav.»

Od togote je Spencer močno pordel v obraz in škripal je z zobmi. Kovač je stopil po kladivi, jaz pa za njim in sem ga svaril:

«Pazite se, ker brdavs je krepak. Pa še to: morda zažene kladivo v vas. Kaj deste, ko bi si kladivo navezala k zapestju?»

«To me ne bi nič oviralo. Pa naj bo po vašem.»

Ko sva prišla na dvorišče, je bil Spencer odvezan. Vignetu je stal z dvema samokresoma pred njim in zagrozil:

«Ako bledin poskusi zbežati, takoj ustrelim!»

Obema borcema sem natvezel kladivo na ta način za kost zapestnico, da sta mogla z njim mlatiti, a ne vreči. Nato sem potegnil še svoj samokres in ponovil Apačevo pretnjo.

Položaj je bil silno napet. Vstopili smo se v krog, v katerem sta se protivnika merila z očmi. Kovač je bil miren in hladen, Spencer pa jako razburjen.

«Prej se ne prične, dokler ne velim!» je odredil Vinetu.
«Borilca smeta rabiti tudi svobodno roko.»

«To je dobro, to je prav dobro!» se je radoval Spencer.
«Zdaj ga pa bom!»

«Bodite brez skrbi, nič hudega ne bo.»

Kovačev sin je stal s svojo sestro tudi v našem krogu.
Na obrazu se jima ni poznala najmanjša bojazen za očeta. To me je potolažilo.

«Sedaj se lahko prične!» je dejal Vinetu.

Tobija Spencer je takoj zamahnil in hotel z levico prijeti kovača za golt. Upošteval pa ni, da se s tem oslabi sila udarca. Kovač ga je prestregel, da sta orožji kar odskočili. Pri tem je njegovo kladivo zdrknilo ter oplazilo Spencerja po levici.

«Svinja!» je zatulil zadeti od bolečine, «če te nisem prvič, te bom pa zdaj!»

Silovito je zavihtel, skočil naprej in udaril. Kovač se je odmaknil, da je nasprotnik premahnil: teža je povlekla rokovanjaca proti tlom, da je skrivil hrbet.

«Zdaj pa le brž, oče!» je zaklical fant.

Tega bodrila ni bilo treba, zakaj kovač je z vzdignjenim orodjem naredil četrtinski obrat proti svojemu nasprotniku in ga treščil ob tla. Kladivo je takoj zopet dvignil in motril ležečega štekljačarja, ki je krčevito trzal z rokami in nogami ter hropeče stokal. Tedaj je povesil roko in se porogljivo nasmehnil:

«Na tleh leži, mrcina! Lahko bi mu raztolkel lobanjo, pa ne bom, ker ima dovolj!»

Da, Spencer je imel zadosti. Omamljen ni bil, niti mrtev, ampak vse moči so ga zapustile. Stoprav čez nekaj časa se je mogel premakniti in se je počasi vzkolehal, opiraje se na eno samo roko. Druga ni bila za nič.

«Prekle . . .!» je grgral, a ni mogel dogovoriti. Oči so mu bile s krvjo podplute in z obraza mu je žarel živinski bes, kakršnega nima niti režeč kojot.

«Lopatico sem mu razklal», je menil zmagalec. «Ako ga to ne spravi pod zemljo, ne bo vsaj nikoli več siloval miroljubnih ljudi. Odvežite mi kladivo!»

To se je zgodilo. Medtem se je vlačugar opotekal sem ter tja. Očividno so ga zapustile vse moči. Zato pa se mu je povrnila govornica: rotil se je in preklinjal tako nesramno, da mu je Hammerdull nastavil samokres na sence:

«Molčite, drugače vam poženem kroglo v čepino!»

Ta se mu je zarežal v obraz, izpljunil pred njim, se okrenil ter se odmajal proti svojim pajdašem, kjer je klecnil. Povezali so ga, pa se ni branil. Rane obvezati pa mu ni maral nihče naših.

Tedaj so se bližali od gozda štirje jahači. Kovač je dejal:

«Moj drugi sin prihaja, oni trije starejši možje so pa moji dobri znanci, najbližji sosedje. Prav vesel sem jih, ker me bodo zjutraj, kadar odjašejo odtod, oprostili teh nadležnih gostov samozvancev.»

Sin je držal poprek pred seboj polno mrežo rib. On in njegovi spremljevalci so bili presenečeni, ko so videli zvezane ljudi po tleh. Kovač jim je ob kratkem pojasnil položaj in izrekel željo, ki jo je imel do njih. Po sreči se niso mislili ustaviti v kovačnici, marveč odriniti in jahati vso noč, da bi prišli do bližnjega sodišča na neko razpravo. Ponudili so se, da vzamejo potepuhe s seboj in jih odslove v različnih presledkih. Tako se ne bodo prehitro zopet strnili in kovaču kaj nagodli. Njegova sinova naj bi šla z njimi ter odvedla konje ujetnikov nazaj.

Prišlo je do bučnih in mučnih nastopov, ko so naši rokovanjačem praznili žepe in nje same privezovali na konje. Da smo se jih mogli tako brž odkrižati, je bilo dobro že zategadelj, ker se je bilo zanadejati, da utegnejo trampi priti po naši sledi do kovačnice. Trampov naj ne bi našli in se jim morda pridružili.

Lahko si mislite, da nas ujetniki niso blagoslavljali, odhajajoč iz kraja, kjer se jim je spočetka tako imenitno godilo, pozneje pa se vse sfižilo. Še bolje bi bilo seveda, če se ne bi bilo njih pravemu voditelju, „generalu“, posrečilo odnesti šila in kopita.

Ta mož je bil za nas tolikanj pomemben, da se je Vinetu odpravil po njegovi sledi. Vrnil se je šele v mraku. Prišel je do prepričanja, da se Douglas ne misli potikati okoli kovačnice, kajti njegova sledina je držala vedno naravnost. Preveč se nas je bal, da bi mu bilo šinilo v glavo, oprezovati za nami in zvedeti, kaj bomo ukrenili z njegovimi tovariši.

Vinetu je prinesel s seboj zdravilnega zelišča, kar mi je bilo jako povšeči. Dokler so bili štekljačarji pri nas, sem bolj nanje pazil nego nase. Potlej sem zopet začutil perečo sklino ter ono praznoto v glavi in vsem životu, ki se — vsaj pri meni — po navadi oglaša pred mrzlico.

Rano so mi prevezali, vendar pa se je ponoči pojavila treslika. Spal sem po četrť ure, nato pa se prebudil. A ko sem zarana govoril o potovanju, je Vinetu, ki je bedel ob mojem ležišču, zmajal z glavo in menil:

«Moj brat ne sme precenjevati svojih sil. Tukaj ostanemo.»

«Ko pa ne utegnemo.»

«Kadar gre za Shatterhandovo zdravje, je vse drugo stranska stvar! Bolje bo, da počakamo en dan in da zelišča učinkujejo, kakor da kesneje obleži v gorah.»

Prav je imel. In tako smo ostali pri kovačevih, ki so nas srčno radi pridržali. Sinova ste se vrnila s konji in pripovedovala, kako so se plaščarji protivili, ko so jih v trdni temi ostavljali drugega za drugim. Najdalje so odgnali Tobijo Spencerja. Na njih mestu bi bil jaz pač pustil kakega tovariša za postrežbo. Oni pa niso bili toliko obzirni, zlasti ker se spotoma ni vedel baš vzorno.

Ko so tovariši obedovali v sobi, sem jaz ležal na trati, ker mi jed ni dišala in sem se pod milim nebom bolje počutil nego med tesnimi stenami. Naši konji so stali v omejenem prizidku, kjer so imeli zelene krme na prebitek. Oddaleč jih ni bilo opaziti, zato se je neka četa konjиков brez strahu bližala kovačnici. Spoznal sem trampe. Spredej sta bila Redy in Wabble, zadaj pa nekdanji vrač in skvava.

Da me ne bi videli, sem zlezal po četverici v sobo in javil prihod teh milih prijateljev. Kovaču smo že prej govorili o njih, zato je rekel sedaj:

«Ostanite tu, gospodje! Sam pojdem ven. To se bodo kremžili, če zvedo, kdo gostuje pri nas!»

Trampi so medtem dospeli do hiše. Klicali so domačina in rasedli. Pri tem se niso nič kaj ljubko kretali. Dik Hammerdull se je hihital:

«Sladke spomine na naše šibe še čutijo. Vsekakor bi jim bilo ljubše, da bi tu našli lekarno kot pa kovačijo!»

Wabblu se je, ne glede na osmojeno glavo, videlo trpljenje raz obraz. Razen skvave se on edini še ni skobacal s konja in je medlo kinkal na sedlu. Še hujša mrzlica ga

je tresla nego mene v pretekli noči. Ko je pristopil kovač k njim, ga je Redy vprašal:

«Slišite, mož, ali je prišla včeraj četa sedmih jezdecev tod mimo vas?»

«Je», se je glasil odgovor.

«So bili tudi rdečini vmes?»

«Tudi!»

«Pa dva črna žrebca med konji?»

«Tako je.»

«Gotovo ste jih opazovali. Se jim je močno mudilo?»

«Nič bolj kakor vam.»

«Dobro! Imate morda kako zdravilo za mrzlico v hiši?»

«Ne pri nas se ne ukvarjamo z mrzlico.»

«A za pod zob se gotovo kaj dobi?»

«Žal, nič. Tolpa potikačev me je popolnoma oplenila.»

«Tega nam nikar trobiti. Pa sami pogledamo.»

«To nikakor ne gre. Hiša je moja.»

«Ne bodite smešni! Dvajset mož ne bo pred enim samim zlezlo v dve gube. Pripraviti morate, kar nam je treba!»

«To ste pa na kratko nasajeni! Kako pa je s plačilom? Imate plenka?»

«Plenka?» se je zasmel Redy. «Če želite, vas naplenkamo, denarja pa nimamo!»

«Temu ste vajeni, to se vam še jasno vidi!»

«Človeče, kako pridete do tega, da govorite o tem?»

«Saj ste sami pričeli!»

«A tako! Sem mislil — — —! Zdaj pa se izkidajte s praga!»

«Ta prostor je moj in se nikomur ne umaknem!»

«Ne devetkajte neslanosti! Mi potrebujemo mesa in moke in drugih stvari, in vi nam ne boste prepovedali, da si jih poiščemo!»

«Prav, kakor želite! Ampak čudili se boste mesu, ki ga najdetel!»

«Ne čakajte, ampak s poti!»

Redy ga je potisnil noter, za njim pa so rinili potepuhi. Pred sobo pa je rekel kovač:

«Tu vidite moje meso. Človečina je, živa človečina!»

Naše puške so bile vse naperjene proti durim. Redy nas je uzrl in jeknil:

«Nazaj, nazaj! Bežite no nazaj, šentane pare! Tu v čumnati je Old Shatterhand in Vinetu in vsi drugi!»

Drhal se je jadrno zasukala. To so se gnetli, prerivali in tesnili. Naš smeh je zvenel za njimi. Zunaj so poskakali na konje in brž ko brž uprhnili. Zadnji je bil zopet vrač, ki je držal konja svoje skvave za povodec. Tolsti Hammerdull si ni mogel kaj, da jim ne bi posvetil s strelom skozi okno in jim zabrusil nekaj zmerjavk.

Vinetu je bil hitro zunaj in pri konjih. Minúto pozneje je že sledil trampovsko drhal. Uganil sem, zakaj se je toliko žuril: trampi naj bi ga videli in vedeli, da je za njimi. S tem jim je hotel pregnati skomine, da bi se morda vrnili ter nas opazovali. Po dveh urah je bil nazaj in nas zagotovil, da so res odpeketal in da se nam ni vsaj za najbližji čas nadejati nobenih sovražnosti od njih.

Ker smo se čutili varne, sta šla Mato Šáko in Apanačka po «mesenino». Imela sta srečo na lovu. Vinetu je ostal doma, da bi negoval mojo rano.

Že od zore je žarel vigenj: kovač in oba sinova so delali za naše konje. Sedaj nismo bili več na prerijski mečavi in smo kanili gori med skalovje, kjer je vsaj za konje belo-kožcev potrebno dobro kovanje. Najina žrebca sta dobila vselej, kadar je naneslo, železne okujine, pritrjene z

vijaki. Prikladno orodje sva nosila s seboj v sedelnih torbah. Te priprave si je bil izumil Apač. Kadar je bilo zmotiti ogleduhe, sva uporabljala celo podkovice s slepilnimi ozobci, kar nama je dostikrat na hvalo hodilo.

Zvečer me je zopet tresla mrzlica, vendar ne tako hudo ko prej in za malo časa. Noč sem prespal in se okrepčan prebudil. Videč, da bom mogel polahko naprej, je Vinetu vzal iz torbe nekaj zlatih zrn, da bi plačal kovača. Ta jih je sprejel samo nekaj za svoje delo, za gostoljubje ni maral nič. Ali Apač mu je ostanek pustil na mizi in pri srčno smo se poslovili.

V MEDVEDJEM DOLU

Pot nam je šla poslej venomer navkreber. Zvečer smo prispeli na ono stran spred prostrtega pešcevja in tako smo bili pred pravim Skalnatim gorovjem. Kam so udarili trampi, se nismo kdo ve kaj več menili. Šlo nam je zato, da bomo čim prej v sanluischem parku. Vedeli ali prav za prav slutili smo, da se ondi snidemo s Thibautom in skvavo. Za druge osebe, razen Wabbla, nam ni bilo mar.

Sedaj nam je bilo kreniti s celinskega tira na stran. Gorsko prizorišče se je razvijalo pred nami v vsej svoji učinkoviti krasoti. Obdajali so nas taksodijevi gozdovi, za čudo visoko drevje, čeprav se ne more primerjati z velikanskimi sekvojami Sierre Nevade, med katerimi nahajamo orjake, ki merijo nad trideset metrov v obsegu. V okraju Visaliji stoji sekvoja z 12 metri v premeru.

Jahali smo na poševni ravnini, široki nekoliko angleških milj in docela porasli s šumo, ki se dviga nalik strehi v višavo. Zeleni pragozd pa ni kazal izprepletenih krošenj, marveč so gorostasni storžnjaki moleli kvišku posamič, daleč vsaksebi, tako da so solnčni prameni prodirali vse do tal. Tod ni bilo torej tako tema kakor po severnih prašumah. Počasi smo jezdili po neznani mi strmini. Vinetu pa je že hodil tod in nam oznanil:

«Onkraj te višine leži Kuj-erant-juav, Medvedji dol, kjer vsak čas naletiš na grizlija. Noben rdeči mož se brez nuje tukaj ne utabori čez noč. Kajti sivi medved Skal-

natega gorovja ne trpi ognja in napade človeka, ne da bi ga bil ta poprej nadlegoval.»

«Bomo tam prenočili?» je vprašal Hammerdull. «Prav rad bi podrl kakega grizlija.»

«Ne. Sedem nas je in bi zaradi grizlijev morali imeti štiri čuvaje. To ni dobro taborišče.»

Zanimalo me je, kako je Vinetu govoril o sivih medvedih tega Kuj-erant-juava. Saj ta kosmatinec ne nastopa tropoma. Iz Apačevih besed pa se je dalo posneti, da so se že tod pojavili v čredah.

«Niso li tacarji te doline takšni samotarji kakor drugod?»

«Noben grizlij ni družljiv», je odgovoril Vinetu. «Celo njegova žena se umakne od njega, kakor hitro ima mlade, ker je to nemislosrčen oče in rad pohrusta svojo deco. Kadar pa bo moj brat videl to dolino, se ne bo več čudil, da se ondod pogosteje naleti na sivega medveda nego drugod. Kolikorkrat se bivoli selijo iz Skalnega parka, morajo skozi Kuj-erant-juav. To pa vabi medvede. Pokrajina je od rok in obenem razvpita, tako da malokak lovec zabrede sem. Polno je jagod, ki jih ima grizlij rad, in po stranskih klancih in tokavah divjega podolja lahko biva, ne da bi ga vrstniki nadlegovali. Vendar se dogajajo med njimi strahotni boji, sosebnost v dobi parjenja. Kajti našli so se ostanki poražencev, ki se jim je poznalo, da jih ni podrl lovec.»

Naši konji so potrebovali debelo uro, da so prilezli na vrh strmice. Zgoraj se je razprostirala podolgovata planota, presekana z udrtinami in razselinami, ter se na oni strani strmo spuščala nizdol.

Spodaj je ležal ‚Medji dol‘, kamor pa zavoľjo gozda še nismo imeli razgleda. Vinetu nas je vodil skozi eno številnih razpok, ki jo je izjedla šumeča voda. Zniževala

se je tako naglo, da smo razjahali in vodili konje. Omeniti moram, da me pot od kovačnice dotod ni posebno zdelala in da se mrzlica ni ponovila, četudi me je rana še hudo skelela.

Od dolenjega konca globeli smo mogli že pregledati del Medvedjega dola. Na našem mestu je bil vsaj eno angleško miljo širok. Po njegovem podanku je žuborel potok, ki so ga od leve in desne pojile planinske bistrice. Polno balvanov je ležalo naokrog in so z gostim grmovjem vred nudili zverjadi ugodna skrivališča. Na obeh bokih so zevale žlebine slične tej, po kateri smo bili prišli doli. Posamezna vrhovata drevesa so štrlela preko drugih proti nebu in po obeh navzdoljih je strmel v višave gozd s trnovito podraščino. Boljšega zavetja sivi medvedje niso mogli dobiti, in da jim tudi za prehrano ni trda predla, smo razvideli iz mnogoterih bivoljih stopinj.

Čas velikega potovanja bivolov še ni bil napočil, toda zobri, ki so se poleti mudili na visokih, hladnih košenicah, so bili vsekakor že prišli doli in krenili skozi obdolje. Bivoli, sosebnost starejši, močni hrusti, so edina žival, ki se more spoprijeti z grizlijem. Sivi medved doseže do deset, bizon pa nad dvajset stotov teže. Kakšne orjaške borbe je morala pač videti tiha, samotna Medvedja dolina!

Prečkali smo, ne mené se za bivolske sledove, proti bočni grapi, ki je po Vinetujevem zatrdilu držala na drugi strani razmeroma udobno proti višavi. Tudi ta tokava je imela svojo bujico, sicer ozko, ki je v številnih, tankih skakavcih lila navzdol in nam puščala potrebni prostor za navzgornjo pot. Bili smo nekako na sredi vzlaza, ko je spred jahajoči Apač ustavil in skočil s konja. Mnogotero razklana, često z mahom ali travo pokrita tla je preiskal z izredno pažnjo in rekel nato:

«Ako bi utegnili, bi si mogli sedaj poiskati kožuh sivega kosmatinca. Z desne je prihacal tod poprek skozi jarek in ima bržkone svoj brlog tu na levi v pečinah.»

Hitro smo vsi poskakali raz konje, da bi si sled ogledali. Vinetu nas je zavrnil:

«Moji bratje naj obstoje, da ne pokvarijo sledu! Samo Old Shatterhand naj pristopi!»

Šel sem. Bistrih Apačevih oči je bilo treba, da ga je znal. Sledila sva ga preko skočnika, kjer je postal razločnejši. Moral je biti star, silno močan, »očka Kosmatin«. Vtiski silovitih šap so se tod jasno videli. Ko pa sva še konček dalje plezala, so se pokazali od vseh strani prehodi, znak, da sva bila res pred brlogom.

Močno me je imelo, da bi posetil tega kosmača, in sem se vprašujoč ozrl v Vinetuja. Ta je odkimal in se splazil nazaj. Prišedši v grapo, sem videl, kako se Matu Šaku in Apanački svetijo oči; rekla pa nista ne črne ne bele. Hammerdull pa je vprašal:

«Ste ga izvohali? Torej pojdemo ponj!»

«Ne. Na miru ga pustimo.»

«Pa zakaj? Medvedovo leglo najti, pa ga ne izprazniti je isto kot odkriti bonanco in pustiti zlato v nemar! Tega res ne razumem!»

«Naprej moramo.»

«Ampak šele potem, ko bomo tacarju kožuhovino prismodili!»

«To ni tako lahka stvar in ne gre tako brž, kakor si mislite, ljubi Hammerdull. Pomisliti morate, da nam je pri tem življenje na prevesici.»

Po kratkem prerekanju smo radi ali neradi odrinili naprej. Dospevši na onostransko višino, smo čez malo časa dosegli rob takšne jase, ki se v Skalnatem pogorju imenujejo »parki«. Ta park se je vlekel dobršni dve angleški

milji po vrhuncu in bil poprek pol milje širok. Posamezna drevesa ali skupine ter po gajsko razdeljena grmašča so mu dajale videz umetnega obora. Od roba na drugi plati se je gozd polagoma zopet grezil v široko dolino.

Park je ležal malone točno od juga proti severu. Mi smo stali v južnovzhodnem kotu, odkoder smo nadaljevali po južnem obronku, da bi še pred večerom došli v naslednjo dolino ter ondi obstali. Tedaj sem uzrl na severozapadu jato vran, ki so zdaj pa zdaj vzletele nad šumo v zrak, a se vsakokrat zopet posadile, in sicer ne vselej na enem mestu, marveč v zaporedni črti. To mi je moralo biti v oči. Tudi Vinetu je upiral pogled tja ter opazoval jato. Tudi drugi so postali pozorni in Mato Šako je rekel:

«Uf! Tam prihajajo ljudje iz doline sem. Vrane zdaj pa zdaj vzletajo, ker jih ti ljudje motijo.»

«Glavar Osagov pač pravilno sluti», sem se oglasil. «Tudi jaz domnevam, da prihajajo tam ljudje, in sicer ne malo njih, ker se ptice dveh ali treh oseb ne bi tako plašile.»

«Ali ne bi kazalo zvedeti, kdo so?»

«Prav za prav se nam mudi. Ako se tu zaustavimo, ne pridemo pred nočjo v dolino. Vinetu naj odloči, kaj storimo.»

«Indijanci morajo biti», je izjavil Apač.

«To je za nas kočljivo! Kaj hočejo na tej strani gorovja? Ako so res Indijanci, morajo biti zgolj od utiškega plemena, čigar prelazi leže bolj proti severu.»

«Moj brat Shatterhand ima prav. Česa neki iščejo tod? To je treba dognati, če se bo dalo. Ker pa ne vemo, kam jo bodo zavili, kadar dospo v ta laz, moramo nazaj v gozd in jih počakati.»

Tokrat pa izjemoma nisem pritegnil Vinetuju. Zategadelj sem dejal z vljudnim poudarkom:

«Moj brat naj mi ne zameri, ker jaz rajši ne bi tukaj čakal.»

«Zakaj pa ne?»

«Če ostanemo le-tu in jih hočemo pozneje videti, moramo za njimi, bržko so dosegli severni obronek parka. Do tja pa je dve milji hoda. Ker bodo naprej jezdili, jih bo treba slediti. To bo pa težavno, ker se bo medtem zmračilo.»

«Moj brat ima prav.»

«Jaz bi jih mimogrede opazoval!»

«Za to je premalo časa. Midva bi že prispela tja, ker imava najboljša konja, tovariši pa ne.»

«Pa jahajva sama, tovariši naj pridejo počasneje za nama. Ker se po odprtem parku ne sme slediti za nami, naj se drže gozdnega okrajca pod drevjem in se tamle na drugem koncu, zopet venomer ob robu, zasučejo proti severu. Ondile pod skupino visokega drevja, ki moli preko vrhov, naj naju počakajo.»

«Vinetu se strinja s svojim bratom. Ondukaj naj počakajo, a nikar naj ne zakurijo, da se ne izdajo!»

Ločila sva se od njih in se podila pod drevjem gozdnega roba najprej proti zapadu, od jugozapadnega ogla dalje pa proti severu. To je bilo edino na ta način mogoče, ker drevje ni stalo na gosto. Vendar je bilo presneto paziti, ker je bilo dokaj strlečih korenin in prikritih udrtin.

Zaradi okljuka je bila sedaj skoro tri milje dolga, medtem ko je znašala od mesta, kjer smo videli vrane, do parka kvečjemu dobre pol milje. Ali prihajajoči so morali v breg, torej počasi, midva pa sva jo ubirala v jadrnem, ako tudi previdnem skakoncu. Tako sva se nadejala priti še pred njimi na severozapadni ogel parka.

Preden sva prispela tja, sva privezala konja na priročnem kraju in hodila zatem peš, dokler nisva prišla na

gornji rob globanje, ki je po vsej priliki držala v dolino. To je bil vsekakor pot, na katerem se bodo prikazali pričakovanci. Mimo jih pač še ni bilo, saj ko sva se kakor daleč mogoče prerinila skozi grmičje in se ozirala nizdol po globenici, ni bilo videti ne človeškega ne konjskega sledu.

V veselju, ker sva prišla še za časa, sva pozorno prisluškovala proti kotanji. Ni trpelo dolgo, pa sva začula konjski korak. Ali sva se zmotila? Je mar en sam jezdec namestu celega krdela? Vse tako kaže! Bržkone gre kot oglednik naprej.

Sedaj se je pojavil. Najpopred sva uzrla njegovo glavo nad šibovjem, nato pa še konja. Bil je Utah, in sicer poglavar. V šopu las sta mu tičali dve orlovski peresi. Njegov konj — — — Križ božji! Njegov konj — — —! Ali prav vidim? Saj to je na dlako isti, ki sem ga takrat odvedel iz Kaam-kulana in ga kesneje podaril pobratimu Surehandu! Vinetu me sune in zašepeta:

«Uf! Tvoj komančec! Konj našega brata Surehanda!»

«Bogme, da je ta; čisto za gotovo!» sem odvrnil potihem.

«Če so ga ujeli ter ubili!»

«Potem gorje jim! Ali poznaš tega Indijanca?»

«Poznam. To je Tusaga Sarič — ‚črni pes‘ — glavar Utahov kapotskega plemena.»

«Kakšen junak?»

«Brez hrabrosti, pač pa potuhnjen in zavraten.»

Načelnik je bil že naprej. Sedaj se je bližalo njegovo moštvo po indijanskem načinu, drug za drugim. Naštela sva petdeset in dva moža. V sredini je jahal na stari kljusi — Old Surehand, na rokah spet in z nogami na konja privezan.

Kako je prišel Utahom v pest? Trpljenje se mu je poznalo, potrtoost pa ne. Po vsem videzu je bil že nekaj dni pri teh rdečkarjih, ki so ga bržčas mrcvarili in ga stradali. Sedaj mu ni bilo pomoči, vendar to je bilo pribito, da bomo vse žile in vse sile napeli zanj. Ko so koraki utihnili, sva oprezno lezla za njimi. Zvedeti je bilo, kje se utabore.

Dospevši v park, so jezdili ob severnem obronku, pa ne daleč. Potlej so razsedli. Hitro sva uganila, da kanijo tu ostati. Zatorej sva se vrnila h konjema ter odjahala proti visoki drevesni skupini, določeni za sestanek. Tovariši so naju že čakali. Lahko si misliš, kako jih je presunila najina novica. Sedaj je bilo vse na tem, v kakšni nameri so Utahi prišli sem in kaj naklepajo s Surehandom.

Najprej je bilo počakati mrakú, da bi mogli Utahe zalesti. Somrak je že bil, a za naš namen je bilo potreba trdne teme. Medtem mi je Vinetu pregledal rano, ki je bila v zadovoljivem stanju. Ko je zatem padla prva, globoka večerna temina, sva se odpravila proti utaškemu ostrogu. Mahnila sva jo zopet ob okrajku parka in na oglu zavila na desno. Skoraj sva uzrla nekaj ognjev, ki sva jih že prej zaduhala. Da niso goreli pod milim nebom, ampak pod drevjem, nama je bilo samo pogodu, ker nama je to drevje nudilo kritje. Le konji so bili zunaj zakolenčani. Stražila sta jih dva rdečina, ki sta sem ter tja stopicajoč dolgčas prodajala.

Prodrla sva na levi v šumo, da bi se priplazila od zad do Indijancev. Izvrstno se nama je obneslo, kajti tod je rastla visoka, čvrsta praprot, med katero sva se pririnila skoro tik do njih. Seveda je bilo treba za to dosti časa in okretnosti. Najmanjši dotik ob stebelu bi bil povzročil sumljivo majanje v vršičih teh mahalnikov. Stvar sva poenostavila na ta način, da je Apač lezel spredaj, jaz pa

za njim. Blizu kurišča sva se šele ločila. Takisto sva si prištedila za nazaj grede precej dela.

S tem delom mislim brisanje sledov. Indijanci ne bi smeli drugo jutro opaziti, da je bil nekdo v praprotju. Kako zamuden je tak opravek, ni treba poudarjati. Nazaj gredoč moraš poravnati slednjo stebliko, da, celo vsako pahalce ter očistiti tudi tla slehernega odtiska rok in nog.

Tusaga Sarič je sedel, s hrbtom naslonjen ob deblo in kazaje nama svojo levo stran, ob ognju, ki se mu je malo-dane dotikal nog. Onkraj tega ognja je sedel Old Surehand glavarju nasproti, privezan k drevesu. Dolga, rjava griva lás mu je zmedena visela do tal. To ga je delalo podobnega z Vinetujem, a še bolj s — Kolmo Pušijem, tajinstvenim Indijancem.

Po razmetanih izjedih se je videlo, da so Utahi povečerjali. Old Surehand nemara ni nič dobil. Nemogoče mu je bilo slutiti našo navzočnost. Saj ni vedel, da sem bil v Jefferson-Cityju, tamkaj slišal o njegovi nameri in jezdil naprej. Pač bi mu bil rad dal neki znak, ki ga je že od prej poznal, a iz opreznosti tega nisem smel, ker bi bil morda preveč osupnil in naju s tem izdal.

Dobre pol ure sva ždela, toda nič pomembnega nisva čula. O svrhi tega poezda ni bilo niti besedice. Glavar je ves čas trdovratno molčal. Držal se je negibno kakor lipov bog. Zgolj v očeh se mu je iskriilo življenje; z izrazom utešene mržnje se je oziral v ujetnika. Ta je sedel tudi skoraj nepremično, venomer s povešenimi trepalnicami. Vse je kazalo, kot da se čuti v tako ničvredni okolici, da se ne izplača niti z očesom treniti. Samo ena beseda bi bila mogla označiti njegovo vedenje: ponos!

Tedajci se je razlegnilo iz dalje vitje planinskega volka, nato še drugo, potlej tretje in četrto. To je napotilo glavarja, da je izpregovoril:

«Ali čuje bledin volkove? Pulijo se za kosti, katere jim je sivi medved pustil od svojega obeda.»

Old Surehand ni črhnil. Utaški poglavar je nadaljeval:

«Tako se bodo jutri večer ravšali tudi za tvoje kosti!»

Ker se ujetnik tudi takrat ni odzval, ga je Tusaga Sarič nahnulil:

«Zakaj ne govoriš? Ali ne veš, da je treba odgovarjati, če slaven glavar izreče vprašanje?»

«Slaven? Kaj šel!» je prezirno zamahnil Old Surehand.

«Mar dvomiš o tem?»

«Dvomim. Jaz te nisem poznal, dokler te nisem videl. Niti enkrat nisem slišal tvojega imena. Kako moreš biti slaven?»

«Je li samo tisti slaven, čigar ime je prišlo vprav tebi na uho?»

«Kdor je toliko hodil po zapadu kot jaz, pozná tudi ime vsakega odličnega moža!»

«Uf! Žaliti me hočeš, samo da bi te hitro ubil! A to se ne zgodi. Pred sivega medveda pojdeš!»

«Da se boš potem krasil z njegovo kožo, z njegovimi ušesi, njegovimi kremplji in okli, kakor bi ga bil ti sam podrl!»

«Jezik za zobmi! Nad petdeset vojakov je tu, ki bodo vedeli, da ga nisem jaz ubil. Kako naj tako rečem, kakor praviš?!»

«Strahopetec je zmožen vsake laži. Zakaj me pošiljate v Medvedji dol? Čemu nočete sami tjakaj?»

«Pes! Mar nisi sedel pri posvetu in čul sleherno besedo, ko smo skleпали o tebi? Umoril si nam dva vojnika, očeta in sina, imenovana ‚Medvedov zob‘ in ‚Medvedova šapa‘. Oba sta imela ime po tem, ker sta ustrelila mogočnega sivega medveda v Skalovitem pogorju. Bila sta slovita junaka...»

«Strahopezdljivca sta bila!» mu je segel Old Surehand v besedo. «Bojazljivca, ki sta me zahrbtno naskočila!» Pokončal sem ju, ker sem se branil v odprtem, poštemem boju. Da vas ni prišlo petdeset nadme in da sem bil pripravljen na to borbo, bi me bili vi drugače spoznali!»

«Vsak rdeči mož pozna bledine. Krvoločni so in roparski kakor zverine. In kakor s takimi je treba postopati z njimi. Ti si bledin, vendar domnevam, da imaš rdečo kri po žilah. Taki so pa najhujši.»

Te besede so me osupile. Old Surehand da bi bil mestič! Vnanjost in značaj nista razodevala mešanca. Pa vendar se mi je že često dozdevalo, da ima nekaj indijanskega na sebi. Samo dognati nisem mogel, kje prav za prav to tiči. Ko ga je Old Surehand nato pogledal z globokim, a pri-tajenim žarom, se mi je vsaj toliko posvetilo: to so indijanske oči! Utah pa je povzel:

«Smrt obeh vojnika se mora osvetiti. S seboj te ne moremo vlačiti v taborišče našega ljudstva, ker je pre-daleč. Zato smo ukrenili drugače. Oba ‚medveda‘ si ugo-nobil in zategadelj naj te medvedje raztrgajo. Je li v tem strahopetnost?»

«Ta je v načinu, v katerem hočete to izvesti.»

«To ni strahopetnost, ampak milina napram tebi!»

«Kaj še! Vi si ne upate v Medvedji dol!»

«Pazi na svoj jezik, pes! Mar ni zaupanje, ker ti pu-stimo dva dni prej zjutraj proč in verujemo tvoji besedi, da se zvečer povrneš?»

«Kako se sklada to zaupanje s tvojim mnenjem o belo-kožcih? Zakaj mi zaupaš?»

«Ker vemo, da je Old Surehand mož beseda. V tem oziru je kot Old Firehand in Old Shatterhand.»

«Poznaš li ta dva bela lovca?»

«Videl nisem nobenega; vem pa, da ne bi nikoli snedla svoje besede. Isto vem o tebi. Vi ste maloštevilni bledini, ki se jim sme verjeti, čeprav ste kakor vsi belokožci vendarle sovragi rdečim možem. Mar meniš, da boš s svojim govorom spremenil našo sodbo o tebi?»

«To mi še na misel ne hodi, Predobro vas poznam!»

«S tem hočeš reči, da tudi mi držimo besedo. Ostane pri tem, kar se je sklenilo. Zajtraj te zarana izpustimo, da sestopiš v Medvedji dol. Svoj nož in svojo puško dobiš. Na večer se vrneš in smeš drugo jutro zopet doli, zvečer pa vnovič nazaj. Ako si v tem dveh dneh ustrelil štiri medvede in prinesel njih kože, ti podarimo življenje.»

«A prostosti ne?»

«Ne. Prostost dobiš, ako pojdeš z nami in si vzameš katero naših hčer za skvavo. Po tebi smo izgubili dva hrabra vojnika, zato pa postaneš vojniki našega rodu, če te medvedje ne razmesarijo.»

«V to se ne spuščam, ponovno sem ti že povedal.»

«To se bo že napravilo. Te bomo že znali prisiliti!»

«Pha! Old Surehand se ne dá siliti!»

«Tokrat pač! Samo tedaj te ne bi mogli, če bi ti prelomil svojo obljubo in se ne vrnil. A mi vemo, da se to ne primeri. Le takrat te ne bo nazaj, ako so te razparali medvedovi zobje.»

«Well! Ne bodo me razparali in povrnem se na vsak način. Tu baš ob gozdnem robu drži preko podolgovate višave steza v Medvedji dol. Ondi jo mahnem nizdol in se odondod tudi povrnem. Ako pa se ne, me boste iskali?»

«Ne. Ako ne prideš, si mrtev in pojeden.»

«Utegnil pa bi biti samo ranjen.»

«Kdor je tolikanj pohabljen, da ne more hoditi, ga brezpogojno zveri požro. Torej ne bomo iskali!»

«Rajši po pravici povej: sivih medvedov se bojite!»

«Molči! Mar nas ni nad petdest junakov? Niti eden n
nami se ne bi pomišljaj, sam napasti grizlija. Tu po
kamo, ali prineseš štiri kože, dve za ‚Medvedovo šapo‘
dve za ‚Medvedov zob‘. Prideš li prazen nazaj, te ustre
limo; če te ne bo, si mrtev, in naša vojščaka sta mašče-
vana. Hov!»

Z roko je namignil, da ne mara nič več slišati, in se na-
slonil zopet na drevo. Ždela sva še dobro četrť ure, in ker
nobeden njiju ni več zinil, sva se splazila na prej ome-
njeni način s svoje preže.

Brisanje sledov je bilo le s tem omogočeno, ker so Utahi
kurili. Trébuški ležé sva se ozirala proti ognjem in takisto
dobivala potrebno luč, a vendar je trpelo dobršno uro,
prej ko sva si mogla reči, da se drugo jutro ne bo nič
poznalo o najini navzočnosti.

Pravkar sva bila zunaj praprotišča in hotela še nekoliko
lesti po vseh štirih, da bi se potem kje vzbela pokonci, ko
je poglavar vstal ter ukazal pogasiti vse ognje razen enega.
Okoli njega in okoli ujetnika naj bi rdečkarji polegli
v dvojnem krogu. Vrhu tega naj bi dva stražnika venomer
hodila okrog taborišča, ker bi se vendarle kak grizlij
utegnil priklatiti semkaj.

Ta previdnost je bila vsekakor na mestu, zlasti ker je
bil velik del Utahov oborožen le s sulicami, loki in pušči-
cami. Nam pa je bila od sile neljuba. Ako bi sklenili Sure-
handa še nocoj osvoboditi, bi dvojni krog neznansko otež-
kočal početje. Brez prelivanja krvi ne bi šlo, ker sta
čuvaja iz strahu pred medvedom jako pozorna in ker
bodo ostali gotovo prav rahlo spali.

Izvršujoč ukaze svojega poglavarja, so Utahi tolikanj
hrupeli, da sva se mogla neopotikoma oddaliti. Vinetu je
potlej stopal vštric mene, a ni črhnil niti besedice. Pre-
mišljaj je. Kakor sem ga poznal, ne bi bil stopil med tova-

riše brez dozorelega naklepa. Nisem se uštel. Bila sva še precej daleč od njih, ko se je ustavil ter odločno dejal:

«Moj brat Shatterhand je preverjen, da se ne dá nocoj nič pričeti?»

«Žal, da je tako.»

«Stražo bi že še premogli. Ampak sta še dva paznika pri konjih, in Utahi spé kakor na vodi.»

«Šlo bi pa vendarle, ko bi se hoteli spuščati v boj in pri tem tvegati svojo glavo. Ali jaz nisem za to.»

«Tudi Vinetu ne. Počakajmo torej do jutri.»

«Potemtakem se vrnemo v Medvedji dol?»

«Da, ker se moramo s Surehandom pogovoriti.»

«Kakšna radost in presenečenje, ko nas ugleda!»

«Srce mu bo kipelo od milja! Z nami pa ne bo jahal.»

«Ne. Brez ugovora ostane pri besedi.»

«Uf! Za enega grizlija vemo, kje brloži. Baje jih je v Medvedjem dolu vselej nekoliko najti. Ko bi bilo to res!»

«To je izredna misel, vredna mojega rdečega pobratima!»

«Potem bi Old Surehand mogel prinesiti kože!»

«Njegov položaj pa tudi s tem ne bi bil kdo ve kaj boljši. Svobode mu vendar ne dadó.»

«Moj brat ima prav. Tako ali tako ga je treba osvoboditi. A če je kože uplenil, pojde lahko z nami. Saj ni obljubil iti z Utahi in si tam vzeti skvavo.»

«Dobro, pa poiščimo jutri medvedovih sledov! Ampak to me je spomnilo naših lastnih. Utahi bodo jutri ves dan kolovratili po gaju in našli naše nocojšnje ležišče.»

«Uf! Tu ne smemo ostati. A kam naj gremo?»

«Parka in okolice se nam je ogibati. Ostane nam dvoje: ali jezdimo naprej, doli v globel, iz katere so prišli Utahi. To je neprilичno zbog temè in ker bi morali zajtra zgodaj nazaj. Ali pa se odpravimo zopet v Medvedji dol, kjer bi

bili jutri kar na mestu. To je seveda spričo sedanje temine zoprno, vendar klanec nam je od davi že znan, in če bi konje vodili ter prav polahko stopali, bi se dalo nemara storiti. Pomisliti pa je vsekakor, da ima grizlij svoj brlog tako blizu naše poti.»

«Ako pojdeva midva naprej, so drugi varni. Najina konja bi oznanila medvedovo bližino. Za mrak pa se dobi pomoček. Vinetu je videl v gornjem delu klanca čisto suh tajotsi, ki bi nam dal smolnate plamenice.»

«Izborno! Torej zopet nazaj v Medvedji dol?»

«Da. Kar se dostaje medveda, ga ob šumotanju slapičev ne bi čuli, zato pa bomo tem bolj oči napenjali.»

«Pa sled, ki ga napravimo skozi park? Saj roba se zdaj ne moremo držati.»

«Vinetu ga zabriše s svojo ponjavo. Hov!»

Ta ‚hov‘ je povedal, da je posvet pri kraju. Prišla sva do drugov in jim razodela, koga sva videla in kaj sklenila. Vsi so se hoteli zavzeti zanj, osobito Apančka, Hammerdull in Holbers. Najino poročilo je bilo kratko. Želeli so več podrobnosti, Vinetu jih je zavrnil, češ, da se nam žuri.

Mato Šako in Apančka sta pomagala Vinetuju zatirati sledove, ker je meni pripogibanje povzročalo bolečine. Nato smo zajahali in odrinili preko parka proti ustju klanca, po katerem smo prišli danes. Jezdili smo v indijanskem redu, najzadnji Vinetu, ki je privezal svojo odejo na laso in jo plazil za svojim konjem, da bi privzdignil poteptano travo. Pred klancem smo razsedli, ker je bilo treba konje voditi.

Vinetu je hodil sedaj spred, jaz pa takoj za njim. Zastran medveda smo imeli puške za strel pripravljene v rokah. Na vrhnjem koncu žlebine je bilo malo svetlejše ko popred zaradi zvezd, v goboko zarezanem klancu pa je vladala temà kakor v mehu, da sem komaj razložil Vine-

tujevega konja, čeprav bi ga bil lahko za rep prijel. Tu se je vnovič izkazal Vinetujev mestokazni čut in njegova tenkoslednost.

Četudi so nam bile oči vajene mraku, je bila pot vendar naporna. Na hvalo nam je hodilo, ker smo jo danes že prešli. Čopljanje potoka nam je mestoma celo služilo za vodnika. Po dolgem času se je Vinetu spred ustavil, rekoč:

«Tu na levi stoji usahlo drevo. Moji bratje naj otipljejo veje in smolaste porežejo za lučnice. Jaz bom pa stražil zaradi grizlija.»

Ker sem stal najbližje drevesu, sem prvi zatipal smolovito rogovilo ter jo odčesnil. Ko sem jo prižgal, je šlo nadaljnje brž od rok. Kmalu je imel vsak po nekoliko bakel. Vajeti preko rame, svetilo v levico, puško v desnico, pa hajdi naprej.

Nizdol smo potrebovali kajpada znatno več nego navzgor. Bil je izredno fantastičen prizor. Dospeli smo na mesto, kjer je Vinetu zasledil medveda. Posvetil si je pod noge: novih stopinj ni bilo videti. Bržkone je sivi kosmač še drnjohal v svojem brlogu, ali pa je bil kje tako daleč, da nas ni ne slišal ne videl. S tem pa težave še niso bile premagane: najti je bilo še prikladno taborišče.

Smolnice so bile dogorele in bili smo zopet brez luči. A dolina je bila išroka in zvezdni soj nam je za silo zadoščal. Smeli smo se nadejati, da smo edini ljudje tu v Kuj-erant-juavu, in potemtakem zanemariti varnostne naredbе, ki bi bile nujne v bližini sovražnika. Iskali smo si torej ležišča ne pod drevjem ob pobočju, marveč pod milim nebom v sredi in slednjič našli primeren prostor.

Tu je ležalo nekoliko debelih balvanov tako skupaj, da so od treh strani oklepali mesto, dovolj prostorno za nas in naše konje. Stražiti je bilo torej samo na vhodišču.

Vrzeli med skalnatimi zabredenci so bile zamašene z robidjem, med katerim je bilo vse polno suhe trave. Ker se po takih kotih rade držé kače, smo zapalili travo. Plamen se je hitro razširil po kopinju ter omogočil, da smo natančno preiskali svoje nocojšnje bivališče. Bilo je res precej kač. Ko so bežale pred ognjem, smo jih potolkli. Sedaj smo mirno polegli. Dva sta morala stražiti. Mene so hoteli zbog rane izvzeti, pa nisem pristal, temveč sem s Hammerdullom nastopil za prvi dve uri.

Sedla sva skupaj ob veliki vrzeli med skalami in prislonila puški. Tovariši so urno pospali, jaz pa sem debelaču pripovedoval, kaj sva slišala pri Utahih. Potem sem šel do bližnjega šibovja in narezal mladik za konje. Tako je potekel čas in predramila sva Apanačko in Holbersa, ki sta nastopila za nama. Nadaljnje straženje naj bi prevzela Mato Šako in Treskov, zadnji pa edini Vinetu. Ta je izlahka sam skrbel za našo varnost.

Rad bi bil zaspal, a se mi ni dalo. Mrzlice nisem imel, a žila mi je tolkla hitreje nego po navadi, pa še sam ne vem, zakaj. Hrustanje konj in tupatam kak udar s kopitom je bil edini šum, ki je motil nočno tišino. Nad nami so se blesketale zvezde jasneje ko popred. Skale in vmes nastanjene živali in ljudi si mogel razločno videti.

Tedaj sem opazil, da je Vinetujev vranec sunkoma dvignil glavo od klaje. Prècej za njim je moj storil isto. Oba konja sta plašno sopihala in se postavila tako, da sta mi kazala zadnje noge. Vohala sta nevarnost, in sicer se je ta bližala od tam, kjer sem ležal jaz. Človek to ni mogel biti, drugače bi bila konja prhala tiho, svarilno, ne pa tako tesnobno. Posluhnil sem.

Zleknjen sem bil tik rege med balvani, ki je bila spočetka zadelana s trnjem, po požigu pa je zevala prazna. Po sreči je bila komaj tako široka, da si mogel poriniti

roko skozi. Na tej razpoklini se je sedaj začulo praskanje in drzanje, to pa tako močno, da ni moglo prihajati od človeka. Obenem sem slišal ono puhajoče vohnjanje, ki sem ga tako dobro poznal, da sem na mah šinil kvišku, pograbil svojo medvedarico in šepetnil:

«Apanačka, medved! Ampak tiho, čisto tiho, pa bliže stopital!»

Tankosluhi Vinetu je v spanju zaznal moj poskok. Že je stal tik mene s srebrno puško v roki.

«Medved ob skali za nami!» sem ga poučil.

Drugi so spali dalje. Buditi jih ni kazalo, ker bi bili morda ropotali. Vsaj od Treskova se je bilo zanadejati, da bo treskal.

Apanačka je bil prihittel s Holbersom; sprožnik sta imela napet. Vinetu jima je dal navodilo:

«Streljati smeta samo v sili. Za grizlija je Shatterhandova puška najboljša. On ima torej prva dva strela. Potlej pridem šele jaz. Vidva pa le tedaj, če vama porečem!»

Holbers je bil za spoznanje razburjen, vprašal je: «Ali bo morda priplezal prek pečine?»

«Ne», sem dejal. «Gotovo bo — — a, je že tu! Tiho bodite! Jaz ga bom!»

Na otvorjeni del našega taborišča je izza ogla počasi prištorkljala temna, težka grmada. Bil je medved; glavo je vohljaje tiščal k tlom. Konji so glasno puhali od groze. Oba črnka sta se zasukala, obrnivši zadnja kopita v obrambo proti njemu. Streljati še ni kazalo. Krogla ga je morala pogoditi med rebri v srce; za to je bilo potrebno, da se postavi pokonci. Torej sem poskočil proti njemu, da bi ga opozoril nase, potem pa se brž odmaknil, kajti grizlij je navzlic dozdevni okornosti zelo hitra žival.

Svoj smoter sem dosegel: toliko da me je zagledal, je že stal pokonci, kakih šest korakov od mene. Tedaj je tudi

že počil moj prvi strel. Podoba je bila, kakor da je kosmatinec dobil sunek od spredaj in da se bo navzad prekucnil. Toda ni se prekopicnil, temveč je sem ter tja omahujoč napravil dva koraka naprej. Nato sem sprožil vanj še drugo kroglo, ki ga je obalila na tla. Leže je prižemal šape nase, kot da hoče nekoga objeti in zmečkati, prevalil se je na drugo stran, potem zopet nazaj, razklenil tace ter potlej obležal. Pri tem ni dal nobenega glasu od sebe, niti hropnil ni. Sivi medved nima pravega glasu, zategadelj je boj z njim po večini tih, nem, a toliko pretresljivejši.

«Po njem je!» se je izjavil Vinetu. «Obe krogli sta mu šli v srce. Vendar nikar se mu še bližati! Grizlij ima žilavo življenje, včasi se za trenutek še zavé.»

Spavači so seveda ob mojem prvem strelu poskočili. Mato Šako je bil tiho, po ponosni indijanski šegi. Treskov, dasi nikak bojazljivec, se je čisto nazaj umaknil. Hammerdull se je med konji pririnil do nas in kliknil:

«Medved! Ti tresk ti, pravi medved! In to hacalo sem zaspal! Saj sem bil komaj eno minuto proč, ko je priracal. Tako truden sem bil! Sam nase sem jezen; srd me bo zadušil! Oberoč bi se klapouhal!»

«Le daj se, ljubi Dik, takoj se daj!» ga je bodril Holbers.

«Molči, ti kljusina stara! Kdor hoče sam sebe brljuzgati, mora biti dosti spretnejši nego ti, na priliko! Ti šmentrga, da se mora vprav meni kaj takega nakretiti! Ves iz sebe sem, čisto ves iz sebe!»

Najsi je tvojo togoto izražal še tako smešno, mislil je resno. Mali zavaljuh se gotovo ne bi bil ustrašil; zatrdno bi se bil spravil nad medveda! S tem seveda še ni rečeno, da bi ga bil srečno prevrnil. Nepremišljena hrabrost utegne postati usodna. Ker se Hammerdull ni mogel kosati z živim sivkom, je navzlic Vinetujevem svarilu stopil k

mrtvemu, da bi pokazal svojo srčnost. Z velikim naporom ga je prevalil na drugo plat, ga drmal za šapo in govoril:

«Mrtev je, gospôda, do dobra mrtev, drugače se ne bi dal mikastiti. Predlagam, da mu snamemo rokavice in mu sezujemo škornje z vso kožo vred. Saj na spanje zdaj ni več misliti!»

Prav je imel. Poleg baš ustreljenega grizlija ne bi mogel noben lovec spat. Zakuriti je bilo treba, zato smo šli skoro vsi po sehljad. Ko je zaplapolal ogenj, smo videli, da je medvedka, težka do sedem stotov, divna žival.

«To je menda tista, ki smo jo sledili», je menil Treskov.

«Ne», je odvrnil Vinetu. «Sled je bil od težje živali, bržkone od samca. Tega si poiščemo, kadar pride Old Surehand.»

Sedaj smo potegnili nože, da bi samici slekli rokavice in črevlje s suknjičem vred. Vsi so se pripravljali na posel, samo midva z Vinetujem ne.

«Uf!» je poskočil črez nekaj časa Vinetu in pokazal ven na prosto. «Dete stoji tam!»

Plamen je svetil daleč preko kamenitih samovnjakov in njegov sijaj nam je pokazal medvediča, ki je stal pri grmovju, kjer sem poprej nalomil zelenja za konje. Onolik je bil ko srednje veliko tele, samo debelejši.

«Hurra, dete te gospel!» je vzkliknil Hammerdull in zdirjal proti mladiču.

«Dik, Dik!» sem klical za njim. «Ne prijemljite ga! Žival je opasnejša, nego si mislite!»

«Nezmisel! Ga že imam, ga že imam!» se je drl nazaj.

Res ga je imel, a tudi medvedče njega. Spočetka ga ni hotel izpustiti, pozneje pa ni mogel. Kako sta se spoprijela, nisem videl. Valila sta se po travi, in Dik je pri tem tulil:

«Joj meni, pomagajte, pomagajte! Mrcina me ne izpusti!»

Apanačka je stekel z nožem v roki proti zavaljencema. Z levo je posegel med človeka in zver, z desno pa zamahnil. Sunek je moral biti smrtonosen, kajti medvedec je obležal, Dik pa se pobral s tal in razjarjeno vpil:

«Bes te lopi, preteta bestija! Taka zagovedna živalda! Hotel sem jo živo ujeti, pa me začne tako mrcvariti! Vse kriplje sem moral napeti, da sem tiščal njene zobe od sebe! Zato pa jo bomo sedaj spekli in pojedli, čeprav še žije in dije!»

„Dete“ je privlekel na plaz. Apanačkov nož je dobro zadel, naravnost v srce. Hammerdull je bil precej zdelan: obleka močno razcefrana, obraz razpraskan. Krvavel je po rokah in tudi po nogah so polzele rdeče srage. Ta pogled je spravil njegovega prijatelja iz tira. Toda Holbersova ljubezen si je dal duška v togotnih očitkih:

«Kaj le počenjaš! Kakšen si zdaj! Ta nebodigatreba zbezljá, da bi ulovil živega grizlija! Tolikšne neumnosti še živ krst ni videl! Kaj naj storim s teboj? Ti je koža zato zrasla, ka-li, da bi ti jo medvedje razdrapali? Kaj tako stojiš in zijaš vame? Tak zini, govôri, človek božji!»

Hammerdull je res stal z odprtimi usti in začujeno buljil v svojega prisrčnega prijatelja. Toliko besed! In pa tako hitro so letele dolginu črez zobe! To vendar ne more biti mirni, tihi, suhoparni Pit Holbers! Hammerdull je zmajal z glavo:

«Pit, stari Pit, ali si res še ti? Saj te kar ne poznam več! Do korena si se izpremenil in prelevil! Ali me imaš res tako rad?»

«Seveda te imam, teslo! Glej ga no! Ali si mi moral to prizadeti, da si se dal takisto oškrabati. Le poglej v zrcalu, kakšen si! Ah, pa saj ga ni nobenega! S teboj ima človek

same skrbi in težave. Pa veselje? Kaj bi tisto! Veselja s teboj pa celo nič več ne doživim!»

«Nikar tako rogoviliti! Če doživiš žalost ali veselje z menoj, to je vse eno, samo da sploh kaj doživiš! Kdo vranča bi si mislil, da ima takšno ščene (toliko moči!) Pit ga je je prijel za rokav in ga potegnil s seboj proti vodotočini, ki se je vlekla nedaleč od nas. Ko sta se vrnila, je bil ljubi Dik oplaknjen. Praske od krempljev pa se niso dale izprati, tudi razporki v obleki se s tem niso zacelili.

«Ali vam ni to človeče pravi pravcati capež?» se je hudoval Pit. «Prosim vas, Mr. Shatterhand, storite mi uslugo in posodite mi svoje šivilo, ki ga imate v sedelni blazinici. Temu capandru moram nekoliko pokrpati njegovo navlako!»

«Prav rad. Kar vzemite si ga, Pit Holbers!»

Ko je hotel vdeti, je trajalo četrť ure, prej ko je našel ušesce. Potem pa, kako je zabadal iglo! Vbodi so bili tako vsaksebi kakor drevesa ob cesti. Ko je vtaknil drugi konec, je pozabil na vozal. Šival je in šival, pa nikamor ni mogel, dokler ga nisem opozoril, da vsakokrat nit izpuli. Pozneje sem ga poučil, da je treba to mesto križkati, ono drugo zarobiti, ometati in tretje sešiti na lanec ali obniček. Tedaj je zagnal klobko jezno proč, mi porinil debeljakovo nogo bliže in me zbodel z iglo, ki mi jo je hotel le v roko dati, češ:

«Nate ves krpež, blagorodje! Napravite sami, ako znate bolje! Križkati! Robiti! Kdo je že kaj takega slišal? Ali so na svetu še kakšni vbodi, Mr. Shatterhand?»

«Verižni vbodi, enostavni in dvojni vbodi, pa vbodi z nožem in sabljo.»

«Tiste z nožem že prenesem, a z drugimi mi prizanesite! Pa zakrpucajte tega capina! Jaz sem se naveličal šivanke!»

In posledica? Čepel sem skoro do zore in popravljaj hlače, jopič in telovnik tolstemu medvedkarju! Medtem smo se mastili s pečeno medvedino. Šape, najboljši del pri mrharju, smo zavili in spravili za pozneje, zakaj stoprav takrat so istinski slastne, ko jamejo črvi „šivati“ po njih.

Ko se je danilo, sva z Vinetujem zasedla vsak svojega žrebca ter odvedla še Šakovega rjavca na povodcu s seboj. Imela sva gotovo dve angleški milji za seboj, ko sva na levi uzrla preseko, po kateri naj bi prišel Old Surehand v podolje. V primerni razdalji sva se ustavila in skrila konje za gostim kršem, da bi prežala nanj.

Bilo je namreč možno, da se je gori pri Utahih naključilo kaj nepričakovanega ali da je načelnik predrugačil svoj načrt. Zatorej sva bila silo radovedna, ali se bo pričakovanec prikazal. Minila je ura in črez. Tedaj sva vendar ugledala nekoga onstran pod drevjem. Na prosto ni stopil, tako ga ni bilo mogoče prav spoznati. Pri vsem tem sem se ojunačil in zaklical:

«Mr. Surehand! Mr. Surehand!»

Možak je obstal, pa le za trenutek. Ako je on, bo gotovo vsak čas tu. Kot ujetniku se mu je moralo dobro zdeti, da najde tukaj še drugih ljudi, zlasti takih, ki ga poznajo. Ko sem še tretjič zavpil njegovo ime, je stekel proti nama. A na poli pota se je ustavil in zaklical:

«Kdo je v grmovju? Kdo me je pozval?»

«Priatelj», sem odgovoril.

«Stopite na plano! V divjem zapadu mora biti človek oprezen.»

«Evo me!»

«Old Shatterhand! Old Shatterhand!»

Od veselja je spustil puško na tla in hitel z razprostrtima rokama k meni. Krepko me je stisnil na svoje srce.

«Kolika radost! Kolika sreča! Moj prijatelj, moj rešitelj poprej in nemara tudi sedaj!»

Pri vsaki besedi me je potisnil od sebe in me vnovič prižehl nase. Oči so se mu iskriale, lica žarela. Bil je presrečno razburjen in nadaljeval:

«Kdo bi si bil mislil, da ste vi tu, v Skalnatem pogorju, pa prav v Medvedjem dolu! Kako sem vesel, kako sem blažen radi tega! Ste imeli poseben vzrok za to pot?»

«Ah! Ste bili pri bančniku? Pa vam je povedal, da sem tu, in ste jo ubrali za mano?»

«Da. Prihajam iz Jefferson-Cityja.»

«Kakopa! Jefferson-City, Lebrunova vinarna v Topeki, Fennerjeva pristava in tako dalje. Vidite, da sem natanko poučen.»

«Bodi ga Bog zahvaljen! Sedaj sem rešen! A vi ne slutite, kaj mislim. Vedite, da sem ujetnik!»

«Glavarja Tusage Sariča!»

«Kako? Vi veste...?» se je zavzel.

«Danes in jutri izpuščen na častno besedo!» sem nadaljeval z nasmehom.

«Saj res vel!» je vzkliknil.

«Da dobi štiri medvédine!»

«Ampak, gospod... povejte no, kako ste to zvedeli!»

«Ko ste snoči sedeli v parku pri glavarju ob ognju, sva tičala tri korake vstran v praproti in prisluškovala!»

«Za Boga! Ko bi bil jaz to vedel! Ampak rekli ste ‚sva tičala‘. Je še kdo tu?»

«Da. Pridite in pogledjte!»

Od veselja je zavriskal, ko je uzrl Vinetuja. Ta ga je iskreno bogosprijel:

«Vinetu se raduje v svoji duši, da zopet vidi svojega brata Surehanda. Menili smo, da se snidemo šele gori v sanluiskem parku. A sedaj se veselimo tem bolj, ker bomo

mogli pokazati glavarju kapotskih Utahov, da petdeset njegovih bojevnikov ne more pridržati Olda Surehanda.»

«Ampak dal sem besedo, da pridem nazaj!» ga je previdno opomnil Old Surehand. «Sicer me ne bi bili izpustili.»

«Oldu Surehandu ne bo treba biti figamož, ampak se vrne. Potem pa prideta Old Shatterhand in Vinetu k Utahom in jim porečeta eno!»

«Do jutri večer moram prinesiti štiri grizlijeve kože, drugače sem zapadel život.»

«Tudi to vemo. Old Surehand prinese kože. V ta namen naj mi dovoli, da se za sedaj udalim!»

Prhnil je na konja ter odpeketal.

«Kam pa jaše?»

«Grizlije pojde sledit.»

«Well. Ali naj ga tu počakava?»

«Ne. Tudi midva odjaševa. Najde naju pozneje.»

«Prav rad grem za vami, a moj čas je drag.»

«Zaradi medvedovin? Ni take sile. Prosim, sedite na tega žrebca.»

«Tri konje imate. Gotovo je še kdo z vami?»

«Da. Znancev najdete.»

Medtem ko je Vinetu krenil navzgor, sva jo ubrala midva zopet navzdol. Blizu taborišča je zapazil Hammerdulla in dejal:

«Saj to je menda stari Dik Hammerdull? Potemtakem mora biti tudi njegov drugi jaz, Pit Holbers, pri vas?»

«Seveda. Oba spreznika sta nerazdružljiva.»

«Aha, to je tisto presenečenje, ki ste ga napovedali. Hvala vam!»

Hammerdull je pritekel naproti in klical:

«Pozdravljeni, Mr. Surehand, dobro došli v teh starinskih brdih! Upam, da niste pozabili svojega Dika, odkar se nisva videla!»

«O ne, dragi Hammerdull. Vedno sem z veseljem mislil na vas.»

«Z veseljem ali brez veselja, to je vseeno, samo če živi še tudi Pit Holbers v vašem srcu!»

«I seveda živi!»

Tik pred taboriščem sva razjahala. Hammerdull je peljal Surehanda med pečinami noter in zmagovito naznanil:

«Pit Holbers, evo ga, stari lisjak! Daj mu roko. Objeti ga pa nikar, ker tebe se človek izlepa ne odkriža. Tvoje roke presežejo desetkrat vsakega človeka!»

Old Surehand je spočetka pazil samo na Holbersa. Ko pa je uzrl še Apanačko, se je kar zdrznil od osuplosti:

«Apanačka! Moj rdeči brat Apanačka! Tega — tega — tega se ne bi bil nadejal! Moj rdeči pobratim naj mi dovoli, da ga objamem!»

Komanču so oči kar žarele od zadovoljstva. Molče je razširil roke. Na svoji skupni ježi sta se bila vzljubila in prižela sta si drug drugega na srce. Po pozdravu s Treskovom sem predstavil glavarja Osagov. Ta mu je z običajnim dostojanstvom pomolil roko in prijazno dejal:

«Moj brat Old Surehand naj bi prinesel Utahom štiri kože. Tu sta že dve. Old Shatterhand je ubil vélikega in Apanačka malega.»

«Te ne veljajo. Sam jih moram ustreliti.»

«Je li glavar Utahov izrečno to zahteval?»

«Izrečno ne. A vedeti ni mogel, da bom naletel na pomagáče.»

Nazadnje sem ga pregovoril, da se mu je držati samo Saričevega besedila: prinesiti štiri kože. Vse drugo mu nič mar. Nato sem ga povabil na važen opravek: obed.

«Prav imate», se je nasmehnil. «Rdečkarji so me imeli na uzdi in mi niso tri dni dali nobenega grižljaja.»

Medtem ko je z velikim tekom zajtrkoval, sem tovarišem šepetaje zabičil, naj vpričo njega ne izrekó besed Tibo taka, Tibo vete, Vava Derik in mirtov venec. Apanačka mi je pri tem sanjavo, prodirno gledal v obraz, a črhnil ni nobene. Je mar zaslutil to, kar sem menil, da vem samo jaz?

Konje smo sedaj pognali na pašo, pa tako, da smo jih imeli pred očmi in bi jih bili mogli ščititi s svojimi puškami. Nato smo si jeli praviti zadnje doživljaje. Old Surehand je bil napravil vso dolgo pot čisto sam, dokler se ni pred štirimi dnevi utaboril ob vrelcu, v čigar bližini ni bilo najti človeškega sledu. Zaspal je. Mahoma pa sta ga predramila dva Indijanca, eden star, drugi mlad, ki sta s potegnjenim nožem klečala poleg njega. Vrgel se je na stran, praščil pokonci in povlekel samokres. Vendar sta tiščala vanj z nožem, zato ju je moral pobiti. V naslednjem trenutku ga je obkolilo petdeset drugih Indijancev, tako da se vkljub svoji moči ni mogel braniti. Samokres so mu iztrgali, njega pa povalili ter zvezali. Drugo pa je že znano.

Med tem pomenkom je potekel čas. Hitro po poldnevu je prijezdil Apač in mi rekel:

«Torej Old Surehand vzame ti dve koži? Pa še po dve drugi pojdemo. Moja brata Old Shatterhand in Apanačka naj gresta z menoj, da najdemo lož onega medveda, ki smo ga včeraj sledili.»

Dik Hammerdull se je ponujal z nami, toda Vinetu ga je zavrnil, češ, da bo tak trebušnik v ozki globeli zgolj za napotje. Razen tega je predrzen, kar utegne biti čisto na kvar. Ali malež je tolikanj moledoval, da se je Vinetu omečil:

«Pa naj gre moj debeli bratec z nami. A če napravi kako pogreško ali če se mi ne bo pokoril, ga ne vzamem nikoli več s seboj.»

Holbers in Treskov se nista čutila zapostavljena. Toda Mato Šako se je načemeril:

«Ali meni Vinetu, da je glavar Osagov čez noč postal neporabljen vojak?»

«Ali Mato Šako ne ve, zakaj ga pustim tu? Kdo bo ščitil konje, če se v naši odsotnosti prikaže medved ali morda pridejo človeški sovražniki?»

Na Holbersa ali celo Treskova se ni bilo dovolj zanašati. Osag se je čutil počaščenega in je ponosno odvrnil:

«Konjem se ne bo nič zgodilo. Moji bratje naj bodo brez skrbi!»

Vzeli smo puške ter odrinili. Nekako v desetih minutah smo bili na klancu. Gori gredé smo se skušali ogniti slednjemu ropotu. Čim više, tem oprezneje smo stopali. Včerajšnje mesto smo na vse strani točno preiskali. Nič. Medved ni bil več pricapljal todkaj. Sedaj pa preko potoka in hajdi v skalno strmino. Naleteli smo prehode, ki smo jih že včeraj opazili. Ti prehodi so se spajali v izhojen natrv, ki je držal okoli ostre skrótine. Vinetu je koj zavil okoli njenega ogla. Glavo je pomolil le toliko naprej, da je mogel z enim očesom pogledati tjakaj. Negibno je obstal in nam z roko namignil, naj bomo čisto tiho. Preverjen sem bil, da je videl medveda. Ko se je zopet obrnil k nam, mu je obraz ves žarel.

Hammerdulla je prijel za rame in ga narahlo, prav polahko porinil na vogal, da je mogel videti. Malej je v nastopnem trenutku že glavo nazaj potegnil in zlezal mimo nas nazaj, tako da je bil poslednji v vrsti. Bled je bil ko mrlič! Nato sem polukal še jaz okoli roba. Ni čudo, če je Hammerdull tako prebledel. Med navpično steno in

gostim trnjem je držal izgažen tir na mesto, kjer je kamenje tvorilo čvrsto ozadje in veliko prevesno streho. Ondi je ležal, varen pred vetrom in dežjem, na zgrebeni prsti, travi in dračju kralj sivih medvedov. To ime je pač zaslužil, kajti tolikšnega še svoj živi dan nisem videl. Ta stric kosmač je štel gotovo svojih štirideset zim; po kožuhi sodeč bi mu jih bil prisodil še več. Da sem bil najjačji bivol, bi mu bil pokazal pete! Smrčal je. Kolikšen je šele moral biti ta copolòp, kadar je kozèlc stal! Strah in trepet!

Odmaknil sem se, da sta se še ostala dva naslajala ob možati lepoti in krasnem stasu podplatarskega Adonisa. Potlej smo se pričeli posvetovati. Old Surehand in Apanačka sta vsak nekaj predlagala. Hammerdull je molčal ko riba. Vinetu me je pogledal z onim nepopisnim očesom, ki ga ne pozabim:

«Ima li moj brat Shatterhand še staro zaupanje vame?»

Vedel sem, kaj namerja, in sem prikimal.

«Ali mi hoče zaupati svoje življenje?»

«Hočem.»

«Torej naj gredo moji bratje z menoj!»

Odvedel nas je nazaj proti gostemu grmu. Tam je obstal in velel:

«Za tem kršem se skrijem. Old Shatterhand mi privabi medveda tod mimo. Moji bratje naj počenejo za onimle kamenom in imajo na merku, kar se potem zgodil Old Shatterhand in Vinetu sta eno. Oba imata eno telo, eno dušo in tudi zgolj eno življenje. Njegovo je moje, moje pa njegovo. Hov!»

«Kaj pa mislita storiti?» je zaskrbelo Surehanda.

«Nič, kar bi vas utegnilo plašiti.»

«Slutim, da se spuščata v veliko nevarnost!»

«Nobene ni, ker poznam svojega Vinetuja. Storite tedaj mirno, kar vam je velel, in odnesite še moji puškil»

«Kaj? Kako? Brez brambe ostanete?!»

«Ne. Brez obrambe ne bom. Pojdite, le pojdite!»

Stopili so za kamenje in se tam podhulili. Vinetu je vzel svoj nož v levico in zlezel za grm, tako da ga ni bilo videti. Pomirljivo mi je pošepetal:

«Veter je nama zaveznik. In ako bi me sivec izvohal, imaš ti prvi zabod!»

Meni ni bilo tesnó. Neznana opasnost utegne vznemiriti; čim pa jo poznaš in jo vidiš blizu sebe, se ta nepokoj razblini. Tudi jaz sem potegnil svoj nož z levico in smuknil okrog skalnatega krna. Medved je ležal še tako ko popred. Bržčas se je ponoči obilo nažrl in sedaj tem bolje spal. Vedel sem, da bo to pred njegovim koncem poslednje spanje, pobral sem kamenček in ga zalučal nanj. Zadel sem ga in dvignil je glavo. Drobne, strupene oči so me ujele. Ne da bi se zlecal ali zveral, je vstal s tolikšno naglico, da ga noben tiger ali panter ne bi bil prekosil. Švignil sem za pečino nazaj in upiraje pogled nanj, korakal po rakovo proti grmu, za katerim je ždel Apač. Evo medveda! Zdaj gre seveda za glavo. Ako se spotaknem in se prekucnem, sem za trdno izgubljen.

Mojstrija je obstajala v tem, da primamim kožuharja mimo Apača in ga potem ustavim, da bi nudil Vinetuju zanesljiv sunek. Z ono na videz okorno lahkoto, ki je svojska tudi slonu, je mencljal za menoj, ranko počasi in premišljajoč, a v resnici kaj urno ter odločno. Razen mene ni videl nikogar in se mi je bližal. To sem hotel. Ko sem došel do grma, je bil samo še osem korakov proč. Urneje prasnem navzad. Evo ga ob grmu. Še en korak, in ako ga ne ustavim, je po meni! Obrovskim šapam tega

nestvora se ne more ustavljati nobeno bitje pod božjim solncem. Po krepčini gotovo daleč presega leva.

Torej ali — ali! Dva koraka planem naprej in dvignem roko. Že je Vinetu stopil izza grma in preži z golim nožem za medvedom. Ta obstane pri mojem navideznem naskoku in se vzkloni, za glavo višji od mene. V tem trenutku sune Apač, ne hlastno, žurno, marveč s preudarno naglico, ki je bila nujna, če je hotel prav pogoditi, namreč med obe znani rebri v srce. Rezilo se pogrezne do roča. On pa ga ne pusti notri, ampak ga brž izdere, da ne bo brez orožja.

Pošast se zamaje, kakor da hoče telebniti, pa se nepričakovano, kakor bi mignil, okrene in iztegne šape proti Vinetuju, ki toličko toličko da utegne še odskočiti. Zdaj je njegovo življenje na prevegu, ne več moje. Pri tej priči že stojim za medvedom, zavihtim in zabodem, lopnem pa takoj navzad, pustivši nož zasajen. Zdaj ni nobenega okretanja in omahovanja. Stari podplatar stoji nepremakljivo na mestu. Niti z glavo ne gane. To trpi deset, dvajset, trideset, štirideset sekund. Nato pa se zgrudi, kot z nevidnim tolkačem zadet, kar ondi pa se več ne zmezi.

«Uf! To je bil dober ubòd!» si oddahne Apač in mi pomoli roko. «Ta se več ne dvigne.»

«Samo pomagal sem», odgovorim. «Srce tega hrusta mora tičati v deseterem mešiču. Precej moči je treba, da se ostrina potisne noter. Toliko da te ni!»

Tu je ležala grmada mesa, gotovo deset stotov težka! Od mrcine je zaudarjalo, da te je morala miniti vsaka sla po njegovih šapah. Mačje zverine po navadi grje smrdé od medveda. Ta je bil izjema.

Tedaj so prihiteli drugovi. Grizlijev trup smo raztegnili. Stoprav zdaj smo se divili njegovim neznanskim udom. Gorje, če se ne bi bila zanesla na svoje rezil!

«Tako si nisem mislil,» je opomnil Old Surehand. «Na takšno nesnago z nožem, to se pravi Boga skušati. Nisem slabič ali plašljivec, a tega se ne bi drznill!»

«Moj brat se moti,» je odvrnil Vinetu. «Dober nož in trdna roka sta pogosto boljša od svinčenke, ki ni točno pogodila. Vsak medved pa ni tako močan ko le-ta.»

Apanačka se ni oglasil. Zamišljeno je motril mrtvega mrhača in z občudovanjem izpulil moj nož. Tem glasneji je bil Hammerdull. Gledal je rani:

«Ena tik druge! Kako pa se prav za prav pozná mesto, kamor je treba zabosti, gospodje?»

«Za to ni določnega pravila, soditi je po očeh,» sem odgovoril. «Eden medved ni tako ustvarjen kakor drugi. Tudi kakovost kožuha utegne biti usodna.»

«Hm! Ako človek zadene rebro?»

«Tedaj izpodleti in mora neutegoma izgubiti za to svoj skalp.»

«Hvala! Imam pa že rajši svoj pihalnik! I, seve, če bi mogel z eno roko lagotno ošlatati mesto, da bi potem z drugo porinil! Na ta način bi že poskusil.»

«Grizlija napasti se ne pravi svinjo klati!»

«To sem videl! Zdaj pa povejte, kaj počnemo z očkom kosmatinom?»

«Snamemo mu kožuh in ga pustimo, kjer je.»

«Pa meso?»

«Hvala lepa! Žvečilo bi se kakor usnje. Ampak požuriti se je treba, Vinetu ima menda še dela za nas!»

«Moj brat je uganil.»

«Je še katera sled po grizliju?»

«Je; ampak jako daleč odtod, prav na gornjem koncu doline.»

«To je umljivo. Grizliji bi se zgrizli, če bi stanovali tako na tesno vkup kot bobri ali prerijski psi», je modroval Hammerdull. «Ali smem zopet z vami?»

«To ne gre», sem odgovoril. «Na Mata Šaka se moramo tudi ozirati. Bil bi razžaljen, ako bi ga zopet izključili. Pomislite, da je že sam podrl sedem sivih medvedov.»

Dik je stekel v taborišče po konja, da ne bomo sami plahóder vlačili težke medvedine. Vrnil se je s svojo kobilo, ki jo je pustil ob potu kraj potoka, in s Pitom.

Medtem smo slekli in sezuli tudi tega sivca. Zato sem velel Diku:

«Nate, spravite kožo do konjal!»

«Kako? K moji kobili?» se je muzal Hammerdull. «Zase sem jo pripeljal, ne za kožo.»

«Kdo pa naj to cijazi?»

«Kljuse, ki ste ga zahtevali, Mr. Shatterhand, namreč tale gura, Pit Holbers, stari lisjak.»

Sedaj šele se je vrlemu Pitu posvetilo, zakaj ga je debelih poklical s seboj. Ljuto ga je nahrulil:

«Mar te luna trka? Mislil sem, da mi bo čast videti prvi to zver, ti pa že zopet burke uganjaš z menoj!»

«Ne bodi no tak kakor breja mačka. Ampak naj bo: vidim, da te tvoja rodna koža zadosti teži, zato nesiva medvedovo samo do kobile. Primi!»

Medtem ko sta ona z bremenom tevsala in krevsala, smo drugi jadrno pobirali stopinje. V stanu smo Matu Šaku rekli, naj se odpravi z nami. To se mu je zdelo ob sebi umevno. Treskov, Hammerdull, Holbers in Apanačka naj bi ostali pri kožah. Jezdili smo proti onemu mestu, kjer sem se poprej srečal s Surehandom.

Dolina je bila nenavadno dolga. Čim više smo prihajali, tem bolj se je ožila. Tupatam smo se namerili na bivole, nekaj posamič, nekaj tropoma, vendar ne v prevelikih

krdelih, ker doba prave jesenske selitve še ni bila napočila. To blago je bilo tako malo plašno, da ni bežalo pred nami, temveč se je le na stran umikalo. Iz tega smo sklepali, da ga noben lovec ni nadlegoval poleti. Stari biki so celo izzivaje buljili v nas ali k tlom povešali rogato glavuro, dokler jih nismo minili. Vešda so nas obhajale lovske skomine, pa smo se krotili, saj smo imeli dovolj medvedjega mesa.

Zapadnjak pač nikdar ne ubije živali, če mu ni sila za prehranitev. Tudi ni res, da bi bili Indijanci po nepotrebnem na veliko mesarili bizone v dobi obeh selitev. Rdeči človek se je predobro zavedal, da bi moral iti brez teh čred po zlu, in ni nad mero kolinil. Ako je ameriški zober sedaj izumrl, je samo belec kriv. Tako so se na primer zbirale cele družbe 'klavcev' in najemale vlake, ki so se morali ustaviti, kadar so se naključile v preriji bivolske trume. Iz gole krvoželjnosti se je potem streljalo med živad, dokler se ni vse naveličalo. Vlak je oddrdral naprej, da bi se pomudil pri naslednji tropi. So li zadeti bivoli mrtvi ali samo ranjeni, o tem si nihče ni belil glave. Obstreljena živina se je potikala okrog, dokler se ni porušila, jastrebom in volkom v plen. Tako se je iz gole umoroželjnosti pokončalo na tisoče in tisoče bizonov, segnilo na milijone centov mesa, pa da niti za mrvico ni nikomur zaleglo. Jaz sam sem pogostoma naletel na taka morišča, kjer so stali veliki kupi belih kosti. Še kož in rogov niso ti grdobini jemali s seboj.

Ob pogledu na bivolska mrtvišča se je moralo slehernemu pristnemu zapadnjaku srce krčiti. Kaj pa so si šele Indijanci pri tem mislili, ni težko pogoditi. Bili so mnenja, da vlada ne le trpi to podlo klanje, marveč ga celo podpira, hoteč čim prej izstradati ruso pleme. In če se je

rdečin skušal braniti te nizkotne morije, so ga prav tako nemilo popokali kakor bivole.

Nad eno uro smo dirkali, pa še nismo dospeli na konec Kuj-erant-juava. Slednjič je Vinetu pridržal svojega konja in dejal:

«Samo še mrvico časa, pa dospemo na prostor, kjer je Vinetu našel pobitega bivola. Grizlij ga je prevrnil. Zmagalec je požrl le malo mesa, zdrobil kosti in izsesal mozeg. Tako ravná le sivi medved. Njegova sled je držala proti okrajku doline in konček navzgor.»

«Je li moj brat obretel tam njegov brlog?» je pozvedal Old Surehand.

«Ne. Nisem ga hotel preplašiti. Naj tudi moji bratje porekó, da so grizlija ustrelili. Menda sem prav naredil?»

«Popolnoma! Če pokažem kože, bi si rad rekel, da sem vsaj eno sam osvojil.»

«Torej prepustimo tega grizlija bratu Surehandu...»

«Pa jaz?» mu je presekala besedo glavar Osagov. «Naj se li o Matu Šaku pripoveduje, da so bili vpričo njega štirje medvedje pobiti, ne da bi bil mignil z roko?»

«Moj rdeči brat pride že še na vrsto», ga je potolažil Vinetu. «Kako, to se bo že videlo, kadar izvohamo grizlija. V bližini obstanemo in — — uf, uf!»

Med zadnjim delom tega pomenka smo jahali dalje. Tu pa je Vinetu zopet ustavil konja ter iztegnil roko predse. Tisoč korakov pred nami na levi strani doline se je pojavil grizlij izpod drevja in štorkljal premo čez planico. Gobec je tiščal k tlom in se ni oziral. Da se je samo kolikaj okrenil v našo stran, bi nas bil takoj zapazil. Zaduhati nas ni mogel, ker je sapa vejala nizdol.

«Sedaj, ob belem dnevu!» je zastrmel Old Surehand. «Pajki mu morajo presti po trebuhu!»

«Če sedaj ostavlja svoj brlog,» je pritegnil Vinetu, «je znamenje, da se je izlačnil, pa tudi, da tod že davno ni bilo nobenega lovca.»

«Kje pa leži bivol?» sem vprašal.

«Moj brat ga še ne more videti, ker je malo grmičje vmes.»

«Ker prihaja medved proti svoji šegi osevrej, nam prihrani časa. Razjašimo in prikolenčajmo tu svoje konje. Grmiči, ki jih je Vinetu v misel vzel, nam omogočijo približevanje, ne da bi nas opazil.»

«Moji bratje naj blagovolijo še trohico počakati, predlog imam», je rekel Osag.

«Kateri pa?» je pozvedal Old Surehand.

«Dik Hammerdull mi je pravil, kako sta Old Shatterhand in Vinetu zaklala svojega medveda. Tako bi želel jaz tu nastopiti skupno z Oldom Surehandom.»

«To je prenevarno! Jaz si nisem v svesti, da ga bom z nožem smrtno pogodil. Pa Mato Šako?»

«Tudi jaz nisem še nobenega podrl le z nožem. Pa saj bi ga lahko s puško. Jaz bi privabil žival, kakor jo je Old Shatterhand popred, a moj brat Surehand bi prežal skrit nanjo.»

Ker smo se vsi strinjali z načrtom, smo odšli v gosjem redu k omenjenemu grmovju. Skozi veje smo videli kakih sto koračajev pred seboj grizlija, ki nam je kazal zadnjo plat in s šapami grebel po bivolovi mrlini, da bi razkril še kako mozgavo piščal. Poleg možganov je mozeg za si-vega medveda največja poslastica. Okoli trideset korakov pred nami je ležala tolika pečina, da se je moški mogel skriti za njo. Kažoč nanjo je velel Osag:

«Moj brat Surehand naj se uleže za tem kamenom. Jaz grem k medvedu in ga primamim semkaj. To bo otroška igrača.»

Jaz in Vinetu nisva bila tega naziranja. Dalja med medvedom in pečjo je bila prevelika. A da ne užaliva ponosnega Osaga, sva molčala. Ta je odložil strelbo in lezel po četvorici proti skalini, Old Surehand pa za njim, a seveda s puško. Poslednji je za skalo obležal, oni pa se je plazil dalje. Medved še vedno ni zapazil, kaj se snuje. Navzlic veliki razdalji smo slišali, kako mu pokajo kosti med zobmi. Mato Šako, prej nepreviden nego srčan, je rinil dalje in dalje.

«Uf!» je izustil Apač. «Pripravimo puške. Glavar Osagov si ne zna razdeliti pota!»

Tudi jaz nisem mogel pojmiti: Mato Šako ni prav nič upošteval grizlijeve brzine. Samo toliko bi bil smel proč od Surehanda, da ga nazaj grede medved ne bi bil dohitel. Tačas je Vinetu položil dlani ob usta in zaklical:

«Stoj, Mato Šako! Stoj in vstani!»

Osag je slišal in se vzklonil. Čul pa je tudi medved in se zasukal proti smeri, odkoder je prišel glas. Uzrl je Indijanca in neutegoma zdirkal proti njemu. Kaj to pomeni, se razbere iz tega, da je grizlij hiter kakor konj v skokotu. Mato Šako se mu je približal na dvajset korakov, do Surehanda jih je potakem imel petdeset napraviti. Medved ga bo torej prerano dotekel! Poleg tega pa še to: Old Surehand ni smel, če je hotel mrhojedca res položiti, ne pa zgolj raniti, sprožiti vse dotlej, da se je ta vzel na zadnje noge in nudil prsi za tarčo. Hlastno sem mu torej zavpil:

«Nikar še streljati, Mr. Surehand! Bom jaz Osaga ščitil!»

Nastavil sem medvedarico in čakal. Mato Šako gotovo še svoj živi dan ni delal tolikšnih skokov kot tokrat. A zaman. Grizlij mu je bil za petami.

«Mato Šako, zavij na stran!» sem mu zakričal.

On in medved sta prihajala namreč v premi črti proti nam. Torej ni mogel nihče pomeriti na žival, ne da bi bil zadel človeka. On pa ni pazil na moj krič in se je podil naravnost dalje. Tačas skočim izza grma in mu zopet zavpijem svarilo. Medved je bil le tri korake za njim. Sedaj me je razumel in brž krenil na levo. Tako sem mogel pomeriti in zver je dobila mojo kroglo, še prej ko je mogla za njim. Smrten seveda ta strel ni bil; grizlija sem hotel le zaustaviti in to se je posrečilo. Vrteč glavo sem ter tja, je videl curljajočo kri in dvignil šapo proti rani, ki mu jo je svinčenka zasekala pod vratom. Ta trenutek je izrabil Old Surehand, se vzravnal za skalo in drzovito stopil proti zverini. Razdalja je znašala nekako deset metrov. Grizlij ga je uzrl in se vzpel. Old Surehand je stopal neomajno dalje in mu sprožil prvo, po nekaj stopajih še drugo kroglo v prsi. Potem je vrgel puško vstran in potegnill nož. Ta previdnost pa je bila po sreči odveč: tudi ta stric kosmatin je imel zadosti. Zvrnil se je, se nekolikokrat povaljal, krčevito trzal s šapami in izpustil svojo paro na pot proti vekovečnim loviščem, nam pa ostavil kosti in kožo.

Od Vinetujevega svarila doslej ni bila potekla minuta, tako naglo se je vse odigralo. Mato Šako je stal hropeč in zadihan med nami.

«To — to — mi je šlo za glavo!» je sopihal.

«Zakaj je bil moj brat tako neoprezen?» je pripomnil Vinetu.

«Jaz nepreviden? Saj si bil le ti!»

«Uf! Meni praviš to?»

«Da me nisi prevred poklical; ne bi bil medved name pozoren!»

Vinetu mu je z nasmeškom strmel v obraz, potem pa se brez besedice ponosno obrnil od njega.

«Zasukal se je! Ali nimam prav?» je vprašal Osag mene.
«Kako boš imel prav, ko si pa lezel k živali, da bi jo nase opozoril!»

«Ampak ne tako hitro!»

«Kaj? Še prej, dokaj prej bi jo bil moral! Potem te medved ne bi bil prerano došel in ti ne bi bil pokvaril Surehandu veselja.»

«Jaz da sem mu pokvaril veselje? S čim neki?»

«S strelom, ki sem ga moral oddati, da te rešim. Preden je Old Surehand streljal, je zverina že dobila kroglo od mene. To ga mora jeziti.»

«Uf, uf! Na to pa nisem mislil.»

«Torej misli na to, da se Vinetuju zahvališ! Da te ni poklical in da si prišel medvedu še bliže, te sedaj po vsej priliki ne bi bilo več med živimi.»

Stopil sem h grizliju, ki sta mu Old Surehand in Vinetu že slačila kožuh. Ta stričko kosmatin je bil v najlepših moških letih. Njegove šape smo vzeli s seboj in smo si izrezali tudi eno zadnjih krač. Kazalo je namreč, oskrbeti se čimbolj z mesenino, ki bi se gori v hladnem hribovju dobro hranila.

Sedaj smo imeli tudi četrto krzno in smo se mogli vrniti v tabor. Štirje medvedje v enem dnevu, jako redka lovina, zlasti ker ni bil pri tem nihče niti opraskan. Drugod ko v tej odročni samiji bi bil tak uspeh izključen. Sredi večerke smo prispeli v šator. Do mraka je bilo ukreniti vse potrebno. Old Surehand je sicer imel dvodneven rok, a mi nismo marali brez nuje gubiti časa. Njegova rešitev se je morala še nocoj izvesti.

Old Surehand nikakor ni mogel sam vleči kož gori v park. Odnašali so mu jih naši konji. Ali po stezi, koder je bil prišel doli, nismo smeli gori, ker bi nas bili Utahi spazili. Ubrali smo jo tedaj po klancu, kjer smo bili po-

drli svojega starega kosmatinca. Takisto smo prišli najprej, kot včeraj, v severnozapadni konec parka. Vinetu je lezel odspred, da bi nas opozoril, če bi bil morda kak Utah zabredel v to smer.

Prišedši na vrh, nismo mogli odkriti nobenih utoških sledov, ker je bilo že tema ko v rogu. Vodeč konje za brzdo smo dospeli brez posebnih zadreg do visoke skupine dreves, kjer so naju včeraj čakali tovariši. Tu smo morali ostaviti konje, s katerimi bi se bili lahko izdali, če bi jih bili vzeli preblizu proti Utahom. Kože smo nesli proti kurežu rdečkarjev in jih odložili v taki razdalji, da ni bilo prevelike nevarnosti.

Sedaj se je pa reklo, neopaženo se pritihotapiti do njih. Ukrenili smo tako, da nam bo Old Surehand olajšal poslednje korake s svojim prihodom. Za roke se držeč smo prodirali v goščavo. Ognji ob naši levici so nam dajali svečavo. Čepeli smo že pod drevjem za rdečkarji, ko so se zaorili glasni klici začujenja: Old Surehand je prišel. Tedaj smo se po vseh štirih pomaknili v prej omenjeno praprotje, a brez včerajšnje velike previdnosti, ker se živ krst ni sem oziral.

Hrup in osup, ki ga je obudil Surehandov povratek, se še ni polegel, ko smo že čim udobneje ždeli v praprotini. Opomniti moram, da je glavar Tusaga Sarič sedel natanko na istem mestu ko včeraj, a danes sam. Bil je edini, ki ni vstal. Vse drugo se je gnetlo in pletlo krog Surehanda, obsipaje ga z vprašanji. On pa se je molče oziral okoli sebe. Stoprav ko je mogel domnevati, da smo se mi nastanili po mili volji, je glasno izpregovoril:

«Vojniki Utahov tiščé vame z vprašanji, a ne pomislijo, da bom edino načelniku odgovarjal!»

«Uf! Bledin prav pravi», je pritrdil Tusaga Sarič. «Old Surehand naj pride in sede k meni!»

Imenovani je storil tako, ne da bi ga bili poprej razorožili in zvezali. Utahi so pač menili, da jim ne more nikamor.

«Old Surehand naj pove, ali je bil v Medvedjem dolul»

«Bil sem doli.»

«Si videl sledove grizlija?»

«Celo medvede sem videl.»

«Pa se nisi boril z njimi?»

«Ne poznam grizlija, ki ne bi moral dati svoje glave, če se mi je nepazoma in neprevidoma pokazal!»

«Ampak ranjen nisi!»

«Še nobenemu medvedu nisem dovolil, da bi se me dotaknil. Čemu pa mi je puška?»

«Ali kože ne vidim nobene!»

«Si mar pozabil, kaj si mi naložil? Štiri kože si mi velel prinesiti!»

«Uf! Jako ošabno govoriš! Ali imaš štiri kože, ka-li?»

«Imam jih.»

«To ni res, to ni mogoče, tega ne verujem!»

«Kar Old Surehand reče, je vselej resnica!»

«Kako bi bil mogel nesti kože! Štirje kožuhi sivih medvedov so tako težki, da jih posameznik nikakor ne zmore!»

«Utaški sinovi so videti slabotnejši. Pošlji štiri vojnike štirideset korakov daleč odtod h gozdnemu robu. Naj prinesó, kar ondi najdejo!»

«Uf, uf! Dva dni sem ti dal časa. Če si drzneš uganjati šale, prekličem en dan; torej moraš že nocej umreti!»

«Ne beseduj toliko, ampak pošlji tja!»

«Uf! Bledinu se nocej blede!»

Na njegov mig so odhiteli štirje možje proč. Vse je čakalo z veliko napetostjo, nihče pa ni bleknil ne bev ne mev. Nato so se začuli glasni vzkliki od začujenja, gotovo znamenje, da rdečkarji niso zaman napravili poti. Utahi,

ki so poprej vsi posedli, so zdaj ponovno poskočili in željno buljili v kraj, odkoder naj bi se prikazali njih štirje rojaki. Prišli so, vsak z eno medvedino, ki so jih položili tik ognja.

Kože so mikastili sem ter tja in jih natanko preiskovali. Največjo pozornost je obujal meh priletnega sivorja, ki smo ga podrli v žlebin. Zaman so iskali ostreljenine, in ko so slednjič ugledali oba zaboda enega ob drugem in spoznali, da ni bil usmrčen s puško, temveč z nožem, se je polegel glasni hrušč in nastala je tihota kakor v grobu. Vse oči so se strmeč uprle v belega lovca.

Ubiti sivega medveda velja pri Indijancih za največje junaštvo. Komur se posreči kaj takega brez tuje pomoči, se mu izkazuje čast do smrti in še preko. V zboru starešin ima prvi glas za načelnikom, pa bodisi še tako mlad. Ker se kapotski Utahi niso odlikovali s posebno bojevitostjo, se je pri njih zmaga nad grizlijem čislala še bolj nego pri drugih, hrabrejših rodovih. A sedaj so ležala tu kar štiri runa namestu enega! Vmes pa je bilo krzno pristnega velikana, ki je bil z nožem zaboden! Niti eden kapotski Utah se ne bi bil osmelil iti z golim nožem nad mnogo, mnogo manjšega sivaka! Zatorej nenadna tišina, med katero je sto šest oči bolščalo v Olda Surehanda.

Ta se je delal, kot da tega ne vidi, povlekel je kos pečenke iz žepa in jo začel uživati. Tedaj je vprašal načelnik:

«Ali je to meso od katerega teh medvedov?»

«Da», je potrdil vprašanec.

«Za pečenje je treba ognja! Mi smo izpraznili Oldu Surehandu vse žepe. Imel ni ne vžigala ne druge priprave, s katero se ukreše ogenj. Kako je mogel zakuriti?»

Tusaga Sarič je postal nezaupen. Old Surehand je pojasnil:

«Rdeči možje ne poznajo umetnij belokožcev. Belcu ni treba niti vžigalnika niti žveplenk. Mar Tusaga Sarič še ni čul, da se more z jeklom in kamenom zanetiti?»

«To vem.»

«No, jeklo je rezilo mojega noža, kresilni kamen pa sem našel zdolaj pri pečinah. Troda ali žvaga je pa v vsakem votlem drevesu dovolj.»

«Uf! To je res. Že sem menil, da je Old Surehand nalletel na druge ljudi, bledine, ki so mu dali ognja. Kako si storil, da si zasledil ter ubil medvede?»

«Saj imam oči pa nož in puško!»

«In da si prinesel težke kože sem gori?»

«Kaj nimam pleč in rok?»

«Ali nobeden človek pod milim Bogom ne more nesti teh štirih kož!»

«Naenkrat ne. Kdo pa trdi, da sem jaz to naredil?»

«Uf! Torej si jih posamez nosil? Bomo videli, ali ustreliš še katerega medveda!»

«Še enega? Kdo zahteva to?»

«Jaz. Eden je jako majhen vmes. Ta ne velja!»

«Zato pa je stari grizlij tem večji.»

«Nič ne de, če je večji. Medved je medved!»

«Strinjam se. Medved je medved. Tudi mladič je bil medved in se mora šteti. Štiri kože sem ti prinesel!»

«O tem imam sam jaz odločati, ne pa ti! Torej tiho!»

«Ali res meniš, da je Old Surehand mevža, ki mu smeš ukazovati, naj molči? Govorim, kadar me je volja, in delam, kar hočem. Ti mi nimaš nič zapovedovati!»

«Tako? Mar nisi moj ujetnik?»

«Nisem!»

«Uf! Meniš zato, ker imaš še nož in puško? Oboje ti bomo vzeli in te zopet zvezali!»

«Tega ne bo! Storil sem, kar si zahteval, sedaj sem prost!»

«Še dolgo ne! Ta medvedek nima nobene vrednosti! Pa tudi če bi ga jaz odobril, si otel samo svoj život! Ali hočeš z nami in se oženiti pri nas?»

«Nočem.»

«Potem ostaneš ujet!»

«Čudim se, ker se upaš na ta način z menoj govoriti. Kdor je šel brez strahu v Kuj-erant-juav in pritresel s seboj štiri sive medvedovine, se ne boji nobenega rdečega moža! Tudi svobodo sem si prinesel iz dola.»

«Govôri določneje, če naj moje uho razume tvoje besede.»

«Pa naj bo! Dam vam na izbero, da imejte Olda Surehanda bodisi za prijatelja ali za sovražnika. Daj mi svobodo!»

«Ne dam! Ne usti se toliko s svojim nožem in svojo puško! Saj to ni začarana dvocevka Olda Shatterhanda, ki more venomer pokati, ne da bi jo bilo treba nabijati, in ki lahko ustrahuje petdeset ali sto mož.»

«Tak torej misliš, da ta puška prekaša vaše orožje?»

«Mislim, in vsak vojniki mora tako misliti.»

«Pa si že videl to puško?»

«Še ne.»

«Potakem okreni glavo na levo stran!»

S Surehandom smo se bili dogovorili samo to, da bo njegova zahteva na glavarja veljala nam za iztočnico, geslo. Zato smo se vzpeli. Svojo kratušo sem nameril v Tusago Sariča, Vinetu pa je stopil neustrašno, kakor da gre k najboljšim prijateljem, pred glavarja in mu pomolil s srebrom okovano strelilo pred obraz, rekoč:

«Menda veš, kakšna je ta puška. Kako se ji pravi?»

Sedaj se je zopet pokazalo, kako je umela dirniti krasna postava in samozavestni Apačev nastop. Vseh oči so se obrnile vanj. Nihče se ni osmelil, seči po orožju. Kakor so bili Utahi osupli, da, preplašeni, so vendar pozabili dati duška tem občutkom. Niti glavar ni poskočil na noge. Malodane zajecjljal je:

«To — to — uf — — to je Vinetujeva srebrenka!»

«Da, jaz sem Vinetu, glavar Apačev. Tule pa stoji moj beli brat Old Shatterhand s svojo čarobno puško in za njim vidiš še nekatere poglavarje rdečih plemen in hrabre junake belokožce, ki merijo vsi svoje puške na vas. Povej svojim vojnikom, naj nikar ne ganejo niti z roko niti z ного; kdor bi to storil, dobí nemudoma kroglo v glavo!»

Nam je bila prava naslada, opazovati učinek teh besedi. Noben Indijanec se ni premaknil, stali so ko sohe. Njih načelnik me je plašno motril in odgovoril Apaču s prosečim glasom:

«Vidim, da si Vinetu, in verjamem, da je onile bledin Old Shatterhand. Ne maram, da bi začarana puška merila vame. Reci mu, naj jo povesi!»

Vinetu se je odrezal: «Glavar kapotskih Utahov ranko ne vidi, kako je z njim. Kaj pomenijo ti jermeni, ki leže pred mojim bratom Surehandom?»

«Z njimi sem bil do davi povezan», se je odzval imenovani.

«Poberi jih in poveži z njimi Tusagi Sariču roke in noge!»

Glavar je hotel poskočiti; tedaj je šklemfnil moj petelin.

«Stoj! Mirno!» je svaril Apač. «Še en tak gibljaj, pa te zadene svinčenka! Čujte, vi vsi možje utškega plemena: naši ujetniki ste, odložite svoje orožje in dajte se nam povezati. Zajtraj dobite prostost in orožje nazaj in boste smeli, kamor se vam bo zahotelo. Komur to ni povšeči,

naj dvigne roko; a kdor jo dvigne, dobi takoj kroglo v glavo!»

Nobena roka se ni pokazala v zraku.

«Našega prijatelja in pobratima Surehanda ste vklenili in s seboj tirali. Dali ste mu izbiro med smrtjo in borbo z medvedi. Za to mora biti kazen. Naložimo vam milo, neznatno pokoro: eno noč boste ujetniki. Jutri zarana boste zopet vsi svobodni. Kdor pristane na to, ravná po pameti; kdor zavrne našo dobroto, ga bo to stalo glavo. Vinetu je dogovoril. Hov!»

Niti z besedo ni nihče ugovarjal, zato sem dodal:

«Tudi jaz, Old Shatterhand, dam vojnikom kapotskih Utahov svojo besedo: zajtraj bodo zopet svobodni, ako se dadó zdaj povezati. Glavar bo prvi na vrsti. Dik Hammerdull in Pit Holbers, vidva razumeta ta posel! Tudi jaz sem govoril. Hov!»

Čudno, kako je vplival tak miren, trden in samozavesten nastop na ljudi, kakršni so bili Utahi. Najin sloves in bojazen pred mojo puško čarobnico sta imela pri tem gotovo svoj delež, a poglobitno je učinkovala vnanjost, osobito Apačeva, in pa njegova kretnja in govorica: glavar se ni prav nič otepal, ko sta ga naša vezača odvezla. Njegovo moštvo pa se je držalo njegovega zgleda. Šele ko je bil zadnji zadrgnjen, sem povetil puško. Roke so me že bolele.

Prvo je bilo, da je Old Surehand dobil svoje reči nazaj. Nič ni bilo izginilo. To ga je udobrovoljilo in izjavil je:

«Po pravici rečeno, so Indijanci zaslužili spominek. Prav nič prijetno ni, potikati se nekaj dni kot ujetnik okrog. Da sem jim ustrelil dva moža, mi ne smejo šteti v zlo, ker sem branil svoje življenje. Potakem torej še ne bi bilo poravnano z njimi. Ker pa so oni vzrok, da sem vas našel tukaj, prečrtam svoj račun in soglašam, naj zajtraj odidejo svojo pot. Medvedin pa seveda ne dobé!»

«Še tega bi bilo treba!» je pritrdil Dik Hammerdull. «Kdor hoče medvedov kožuh, naj se zmeni z lastnikom, kateremu je zrasel po naravi. Ampak, gospodje, kdo bo plahodral medvedje mehove tako daleč v gorovje?»

«Moji bratje se bodo odrekli kožam in se zadovoljili samo s trofejami», je dejal Vinetu. «To je dovolj.»

Menil je zobe, kremplje in uhlje, ki jih vsak lovec nosi za vratom ali klobukom kot poredni znak. Omeniti moram, da smo živalim odkrušili zobe s tomahavkami in noži. Sedaj pa — kdo naj dobí ta zmagoslavna znamenja? Old Surehand je podrl četrtega medveda; ta je njegov. Potem je šlo za medvedko, ki so jo prisodili meni. Za starega kosmatinca se je vnel spor med menoj in Vinetujem; nazadnje sem dosegel, da ga je prevzel on. Vdal se je z besedami:

«Old Shatterhand in Vinetu nista dve osebi, marveč ena. Potakem je vseeno, kateri prejme trofeje.»

«Zdaj pa še bebica!» je sprožil Hammerdull. «Komu pripade počastilo?»

«Apanački», sem odgovoril.

«Kako? Zakaj pa njemu?»

«Ker je zabodel medvediča.»

«A tako! Zakaj pa ga je mogel zabosti, Mr. Surehand?»

«Ker je imel nož v rokah, kakopak!»

«Ta je pa bosa! Ker sem jaz bebico držal. Da se je nisem tako trdno oklenil, je ne bi bil mogel zaklati.»

«Narobe je bilo: ona vas je objemala!»

«Če je ona mene imela ali jaz njo, je vse eno. Stiskala sva se in zato nisem prej odnehal, dokler je ni Apanačka presunil. Ako ima slavni veljak Komančev vsaj mrvico pravičnosti v srcu, mora priznati, da pritiče edinole meni!»

«Moj brat Hammerdull nosi praske na životu, naj pa še meh obdrži!» je sklenil Apanačka z nasmehom.

«Ali res, vrli prijatelj in pobratim Apanačka?»

«Res. Ker je bebica mojega brata Hammerdulla toli trdno držala, se Apanačka odpove suknji, katero ji je nje mati oblekla.»

«Mi pa smo jo zopet slekli in zdaj je moja! Si čul in slišal, Pit Holbers, stari lisjak?»

«Sem. Ali jaz ne bi sprejel darú!» je pokimal dolgin.

«Oho! Mi je mar mehuta podarjena? Pošteno sem jo prislužil. Kupna pogodba je z jasnimi črkami napisana na moji polti!»

«In sicer tako globoko, da jih nisem mogel izprati.»

«Jeziti me hočeš, a nič ne de. Veš kaj? Spomine na bebico si bova napol razdelila.»

Tedaj je Holbers nabral svoj najslajši nasmešek.

«Ali res tako misliš, dragi Dik? Ampak kakor je dejal poprej Vinetu: Old Shatterhand in Vinetu sta zgolj ena oseba... Tako tudi z nama: Dik in Pit nista dve osebi, temuč ena sama. Telo si ti, duša pa jaz. Vsaka polovica naj dobí svoj delež od bebice!»

Možaka sta si segla v roke. Človek ni vedel, ali naj bi bil ganjen ali naj bi se smejal obema čudakoma. Debela duša v švigljastem telesu je bila srčkana podoba nerazdružljive, pa tolikrat razprte dvoedinosti.

Naš pomenek o prisoji nagrad je potekel tako, da ga Utahi niso umeli. Tako naj bi okrog pripovedovali, da je Old Surehand v enem dnevu porušil četvero sivih medvedov. Odkar smo jih omotvozili, ni nobeden njih niti zinil. To nam je godílo, ker smo prejšnjo noč le malo spali ter potrebovali pokoja. Da poenostavimo osvetlitev tabora, smo zapalili en sam kres, ob katerem smo si spekli medvedovine za večerjo. Med jedjo smo porazdelili straže. Prvo sem si izprosil jaz, ker me je ostrelek na bedru še huje bolel ko včeraj. Pozneje bi bil rad zdržema počival.

Glede straženja smo nekaj ukrenili, kar se pač ni še nikdar primerilo na divjem zapadu: ujetniki so morali sodelovati. V celoti je bilo do šestdeset konj, ki jih je trebalo ponoči vkup držati. To nalogo smo naprtili Utahom, od katerih smo vsako uro dva odvezali in potlej zopet zvezali. Ker niso imeli orožja, se ni bilo bati neprilik. Razen tega so vedeli, da bodo zajtraj nanovo svobodni.

Ko so tovariši polegli, je prisedel Old Surehand k meni, rekoč:

«Dovolite, da se udeležim vaše straže! Spočit sem kakor riba v vodi. Veselje ob najinem svidenju mi ne bi dalo zaspati... Bili ste torej pri Wallace-u v Jefferson-Cityju? Gotovo ste bili v gostih pri njem?»

«Ne, vabila nisem sprejel.»

«Čemu pa ne?»

«Ker bi bili vsekakor kaj več o vas govorili. Od njega pa nisem maral zvedeti drugega ko sedanji vaš smoter in pot.»

«Hvala vam, gospod!»

«Ni za kaj! Ali bi si mogli misliti, da bi pozvedoval o rečeh, ki naj bi se mi razodele šele po vaši smrti?»

«Nikakor ne! Toda Wallace bi bil utegnil biti napram vam zgovornejši. Kdor se z vami pogovarja, mu srce rado prekipi... Ko bi smel govoriti, bi vam najprej pojasnil zadevo. Toda neke razmere me silijo v molk.»

«Hm! Upam, da mi ne zamerite naslednje opazke: doživel sem zglede, kjer je bilo prisiljeno molčanje, molčanje na častno besedo — greh, zločin. Vaša molčljivost menda ne spada med take primere?»

«Ne, jaz sem čist in prost vsake krivde.»

«Je li vaša sedanja ježa v stiku s tajno?»

«Vsa moja potovanja se nanašajo nanjo.»

«Domnevam: vi nekaj iščete, vi nekoga iščete, v neko temo hočete posvetiti. Pomislite, koliko sem prehodil in prebrodil sveta! Ali ne bi bilo možno, da bi vas znal na kaj koristnega opozoriti, če bi dobil samo migljaj od vas?»

«To je neverjetno, Mr. Shatterhand. Kar mi leži na srcu, je od vas tako daleč, da se vas ne more nikdar dotakniti.»

«Nič se ne ve. Kaj pa če je narobe, če se me je že tikalo?»

«Ni tako. Verjemite, da ni!»

«In vendar bi vam tako rad pomagal, vrgel z vas breme, ki vas teži!»

Tedaj se je naglo odmaknil od mene in dejal malone osorno:

«Breme? Mr. Shatterhand, jaz ne nosim bremena! Prosim vas, ne silite vame. Ne posreči se vam, da me pripravite do govorjenja!»

«Ah, kakšne besede, ljubi prijatelj! Niti na koncu pameti mi ni, da bi kaj vabil iz vas, kar hočete in morate ohraniti zase! Govoril nisem iz radovednosti, marveč edino iz čistega sočutja, verjemite.»

«Verjamem vam, Ampak sedaj le čutim, da sem truden. Legel bom. Lahko noč!»

In poiskal si je prikladnega ležišča. Tako nenadoma da ga je obšla utrujenost? Slabe volje je bil. Kako je vendar mogel moje iskreno sočuvstvovanje tolmačiti kot nadležnost? ... Ko je šla moja straža h koncu, sem poskrbel za izmeno obeh utaških paznikov in zbudil Apanačko. Čeprav izdelan, sem vendarle še dolgo mozgovrtal o skrivnosti, ki je ni smel razkriti. Glavo sem si belil o kamenitem grobu v Sklanatem gorovju in slišal ženski glas, ki toži in jadikuje po svojem Vavi Deriku. Celó sanjalo se mi je o tej gomili, o kateri so se gnetle bojujoče postave ...

WABBLOVA SMRT

Sedaj so nas obkrožali pravi Rocky-Mountains in jez-dili smo po vzhodni strani Gore z zeleno vodo, Pah-sa-vahre-pajavh. Velikanski svetozor, po katerem smo go-mazeli mi pritlikavci, je bil omamljivo velikolepen. Tu je učinkovala neizmerna gmota gorskih sklopov in kore-nov skupaj z barvitostjo golih pečin. To so bile donebesne, nepregledno dolge stene s čudovitimi čelnicami, po katerih se po vsem videzu ni dalo preiti. Ako si se obrnil nazaj, je ležala na iztoku širna prerija nalik brezbrežnemu, svetlikastemu jezeru globoko pod nogami. Potoki so šu-meli okoli nas liki spenjeno, tekoče srebro. Gospa Cve-tana je v svoji skladno ubrani, zeleni žametni obleki in ovenčana z zlatom ponosno stopala k vzvišenim predelom in kopam vrhovja. Tod se kopičijo orjaške stopnice, ska-lina na skalini, noseča mogočne blagodišeče jelke in slu-žeča gorskim duhovom za stolbo, kadar prihajajo ponoči nizdol, ‚s kosmato volčino okrog ledja, z borovcem v pesti.‘ Tam zopet so se ob vznožju posamez stolujočega gorskega neborca izobličile cele redí obrovskih stebrov, ki za njihovo gozdno kuliso sanjarijo divne tajnosti pla-ninskega sveta. Zadaž za ostrimi, temnimi obronki do-zdevno najvišjih vršacev blesketajo srebrne in zlate točke in se žare demantne črte in smuge od sinjih kopren. So li to pozdravi iz pravljíčnega sveta, iz čarobne Koroman-dije, ali pa sije tam zopet solnce od daljnih gorskih vrhov,

ki se nam bližji gorostasi ne morejo kosati z njimi glede visokosti?

Jahali smo skozi ves ta kras in sijaj navzgor. Danes smo se namenili do Pah-savahre-pajavha, osamljenega svetlo-zelenega jezera, o katerem kroži toliko čudесnih pripovedek med Indijanci. Ondi smo hoteli prenočiti, da bi se drugo jutro spustili doli v park San Luis, kjer sem pričakoval odgonetke mnogih zastavic.

Ker smo imeli Surehanda pri sebi, se nam davi ni kdo ve kaj mudilo na pot. Rajši smo pustili Kapote naprej, ker je vsekdar koristnejše imeti sovražne ljudi pred seboj nego za seboj. Sovražni pa so nam bili, čeprav se niso mogli pritoževati zavoljo našega postopanja: nikomur se ni skrivil niti las, nikogar nismo z besedami žalili. Vendar je dejal poglavar, ko je bil davi razvezan:

«Old Surehand je snoči rekel, da med nami še ni poravnano. To se pravi: mi še nismo z njim bot. Ubil nam je dva vojnika.»

«Zato pa vam štiri kože prinesel», se je odzval Vinetu.

«Teh nismo dobili!»

«Lahko si jih vzamete!»

«Zdaj ko ste jim porezali uhlje in kremplje? Na'a! In da smo jih dobili, bi mu bilo podarjeno le življenje, ne pa svoboda. Mi ga moramo imeti!»

«In ako bi ga dobili, bi ga mar usmrtili?»

«Bi. Zakaj odkupnine, kož, nismo prejeli. Med nami je zopet kri. Zahtevali bomo njegovo.»

«Uf! Old Shatterhand in Vinetu sta bila vselej prijatelja vsem rdečim možem. Nič vam nismo prizadeli, čeprav ste bili naši ujetniki. In pred razstankom hočemo kaditi mirovno pipo z vami.»

«Ne maramo za vaš kalumet!»

«Torej boste tudi naši sovražniki, ne samo Surehandovi?»

«Bomo. Med nami in vami ostane trajno mržnja!»

«Tusaga Sarič, glavar kapotskih Utahov, naj ima svojo voljo. Vinetu, glavar Apačev, nikomur ne vsiljuje svojega prijateljstva, ker nima navade, da bi se bal kakega sovraga. Utahi naj odjašejo!»

Odrinili so. Škoda, preškoda za krasne medvedine, ker bodo strohnele. Vedeli nismo, kod se bomo vračali, zato ni bilo vredno truda, da bi jih pristrojili in zagrebli. Kdo ve, koliko kož in krzen je šlo na ta način v divjem zapadu po zlu!

Utahov nismo sledili za petami, kajti to bi bila napaka, temuč smo počakali do poldne. Tedaj smo sprevideli, da so se od sile podvzivali ter udarili vprav v isto smer, kamor smo kanili mi. To ni bilo dobro znamenje za nas.

«Ali misli Old Shatterhand, da se nam hočejo osvetiti?» je vprašal Apanačka.

«O tem ne dvomim», sem odvrnil.

«Potem ne smejo ostati pred nami, ampak morajo iti odzad!»

«Saj tako bodo v kratkem napravili. Stavim, da uporabijo bližnjo priliko in zabrišejo svoj tir.»

Prav sem imel. V nastopni noči je razsajala nevihta vse do jutra in ko smo potlej iskali sledi po Utahih, jih je bil dež izpral.

Old Surehand je bil prva dva dni izredno zaprt in zapet. Osobito mene se je ogibal, seveda ne iz neprijaznosti. Slutil sem, da se bori sam s seboj, naj li bo odkrit napram meni ali pa da vztraja v svoji molčečnosti. Ničesar nisem storil, da bi odločil ta notranji boj na eno ali drugo plat. Mož je bil in sam naj bi opravil s seboj. Naposled sem opazil, da je zmagala molčljivost. Vendar je smatral,

da me mora prositi za zamero, ker je bil pri poslednjem pomenku tako redkobeseden. Počasi se nama je razmajal jezik in razpravljala sva o slutnjah in o veri.

Prekinila je naju voda, ki smo morali preko nje. Globoka ni bila, pač pa tako bistra, da se je dno jasno razločilo. Takisto smo zapazili odtiske konjskih kopit, a ni se dalo dognati, koliko konj je bilo, vsekakor pa več ko štirje ali pet. Tudi se ni dal določiti čas, kedaj so vtiski nastali, zakaj voda je imela neznamen padec. Vdrtine so torej nastale pred urami ali dnevi ali celo pred tedni. Toda neki učinek so vendar imele: sledovom po potu smo posvečali več pažnje nego v zadnjem času.

Odkriti pa nismo mogli ničesar, kajti sotesko in naslednje tesnice smo imeli za seboj in jahali smo v visokoplodni gozd, kjer si se mogel toliko razprostrti, da bi bilo treba iskati po cele dni, če se je hotela sled najti.

Sedaj smo prispeli na kok Pah-savahre-pajavh. Pokrit je bil z visoko šumo, pod katero smo prodirali naprej kakor po stolni cerkvi. Le redko je kod posinil solnčni trak skozi zeleni krov. To je bil severni prales, ki je mogel uspevati v taki višavi.

Ure in ure smo jezdarili pod to streho venomer navkreber. Mračilo se je pod njo, kajti onkraj je šlo solnce v zaton, in konje smo morali izpodbosti, če smo hoteli še pred nočjo doseči zeleno jezero.

Nazadnje smo bili tam! Solnce se je že poslovilo od te plati pogorja, vendar bilo je še dovolj svetlo, da si mogel pregledati jezero, dokoder je segalo oko. Drugega brega ni bilo moči dozreti, bil je predaleč. O svetlo zelenem šarilu — v utiščini pomeni ‚pah‘ vodo, ‚savahre‘ pa svetlo zelen — nismo sedaj nič opazili, ker se je že temnilo. Kakor daleč je neslo oko, je bilo z gozdom obdano. Mi smo stali na vzhodnem koncu. Južni breg je delal lok brez

vsakega zaliva, na severni obali pa je štrlel široki polotok, tudi gozdnat. Do tega polostrova bi bili potrebovali še četrť ure. Ker pa nismo imeli nobenega vzroka, da bi se tam utaborili, smo ostali kar tu, kjer smo bili.

Hammerdull in Holbers sta begala okoli, da bi še pred trdno temo nabrala suhega netiva. Ko sta ga toliko nanesla, kolikor je bilo treba za čez noč, sta hotela zakuriti. Apač pa jima je zabranil:

«Zdaj še ne! Ogenj sveti daleč po jezeru, in danes smo videli konjski tir. Morebiti so ob vodi ljudje, ki ne smejo nič o nas vedeti. Počakajmo, da se dodobra znoči. Potlej se bo videlo, ali smemo tukaj ostati in zatrniti.»

Konje smo izpustili in plegli. Hitro je nastal mrak in takoj se je izkazalo, da je bila Vinetujeva opreznost umestna; kajti na obrežju polotoka, obrnjenem proti nam, je zaplamtel ogenj. Torej so bili ljudje tam! Obenem smo zazrli na isti strani jezera, ali daleč, daleč spodaj, drugi ogenj, ki pa ga je moglo razločiti le bistro oko. Ljudje na polotoku niso mogli videti drugega kurišča, niti niso mogli biti opaženi. Samo z naše točke je bilo oboje vidno.

Tako smo se morali nocoj zadovoljiti z mrzlim mesom. Sicer bi bili lahko mahnili nazaj v gozd in ondi zanetili, toda za konje ni bilo nobene muljave. Ker nam en živelj ni koristil, smo si privoščili drugega: poskakali smo v vodo. Po kopeli se je reklo dognati, kdo so ljudje ob obeh kurežih. Seveda je bil Vinetu za to izbran. Da je vzel mene za spremljevalca, sem dosegel le z zatrdilom, ja mi rana ne dela preglavice. Inače bi ga bil spremil Old Surehand.

Odloživši puške sva se odpravila na neudobno pot. Najprej sva morala toliko v šumo, dokoder je segala podraščina. Potlej sva z obema rokama tipaje rinila po brežnem zavoju proti severnemu delu jezera. Hodila sva s

polževo brzino, kajti debela ura je potekla, ko sva dospela na polotok. Kmalu sva zavohala dim in ni trajalo dolgo, pa sva videla ogenj.

Tedaj sva se vrgla na vse štiri in se plazila dalje. Polotok je imel zarezo, zalivček, na čigar notranji strani je gorel ogenj. Ukrenila sva tako, da sva se v loku približala tabornikom izza ledja. Tam je bilo v obilici sitja, ki nama je nudilo ne le kritje, marveč tudi mehko, seveda mokro ležišče. Takisto so bili iskanci blizu pred nama. A kdo so bili neki? Old Wabble s tramp!

Njih navzočnost na tem kraju sicer ni bila takšno čudo, vendar sva osupnila. Je bil med njimi kdo, ki je poznal pot do sem? Naša zamuda v kovačnici kakor tudi v Medvedjem dolu je dala tem ljudem nekaj dni predstva. Po vsem videzu so se prav dobro čutili, vsaj precej živahno je bilo pri njih. Sedeli so vsi, kolikor smo jih poznali, pri ognju in niti enega nisem pogrešal. Eden pa je stal, naslonjen na drevo — stričko Wabble.

Roko je nosil v prevezi, narejeni iz kože, in nudil pretresljiv pogled. Dolgi, mršavi život je bil še bolj shujšal in obličje mu je bilo tolikanj splahnilo, da je odspred sličilo mrtvaški glavi. Prej tako čista griva, zdaj seveda le napol ohranjena, je bila nagnusno umazana. Bila ga je sama kost in koža, raztrgana obleka pa je visela na njem kakor cunje na grabljišču. Hrane mu vsekakor ni nedostajalo; zlomljena roka je bila vzrok izprememb. Jako slab je bil videti in s težavo se je držal pokonci. Tudi glas ni bil več nekdanji. Zvenel je votlo, kakor da govori skozi pečno cev in meketavo, kot bi ga meketala mrzlica.

Baš tedaj, ko sva se nastanila v svojem skrivališču, je govoril. Ležala sva dosti blizu, da sva ga mogla slišati, morala sva pa zelo pazno na uho vleči, če sva ga hotela razumeti.

«Ali še pomniš, človeče, kaj si mi prisegel takrat na Helmersovem posestvu?»

Pogled njegovih vdratih, medlih oči je bil uprt na mesto, kjer sva videla nekaj dolgemu zveznju sličnega. Je bil to človek? In kdo neki? Na Helmersovini? Odgovora ni dobil in je nadaljeval:

«Tvojo grožnjo sem si doslovno zapomnil; Pazi se me, pes! Kakor hitro te dobim v pest, mi poplačaš te udarce z življenjem. Rotim se ti z vsemi prisegami, ki so mogoče! Tudi ti menda nisi pozabil teh besed!»

Ha, to je moralo veljati edino ‚generalu‘! Bil je torej ujet! Pot do sem je bržkone napravil sam, ker njegovi potepi niso mogli za njim, in padel v roke staremu ‚kralju kavbojev‘. To je bilo silno važno za nas. Vinetu mi je naznačil to s trojnim ‚uf, uf, uf‘

«Nisem jih pozabil!» se je zadržal sedaj ‚general‘. «Pretepali si me!»

«Da, petdeset krepkih, krasnih batin! Še danes ti jih privoščim, ker si me izdal pred Shatterhandom in Vinetujem in jima povedal, da sem jaz zmaknil puške. Torej maščevati se hočeš, dečko, in mi seči po življenju?»

«Da, da, to bom naredil!»

«Pa ne tako naglo, kakor misliš! Najprej pridem jaz na vrsto! Ker mi tako neprikrito priznavaš, česa naj se zanađejam od tebe, ti jaz postrežem z isto iskrenostjo, kajti ena ljubezen je vredna druge. *It's clear!* Jaz te bom tudi nekoliko umoril! Čuješ, umoril!»

«Samo predrzni se! Jaz nisem sam!»

«Beži no! Tega mi ne boš natvezel!»

«Pomočnike imam, mnogo pomočnikov, ki se bodo maščevali nad teboj.»

«Pa mi jih ne maraš povedati? Ej, dobro vem: v strah bi me rad prijel, pa me ne boš. Ampak Old Wabble, *the*

king of the cowboys, ni možak, ki bi se dal oplášiti. Saj vemo, kako je s tvojimi pomagači. Šest mož imaš pri sebi. Le vprašaj Shelleyja, ki je med nami. Njemu ste v Topeki vse povedali in ga hoteli vzeti s seboj, pa ste ga obigrali in na cedilu pustili. Tvoji ljudje tiče vsekakor gori ob Penastem slapu, ti pa tod na samem prospektaš, da bi jih ociganil. Ne boš kaše pihal: sam si in živa duša ti ne bo pomagala!»

«Motiš se, stari ničvrednež! Kar mi prizadeneš, boš desetero poplačal!»

«Ničvredneža me psuješ, ti, ki si največji nepridiprav pod milim nebom!» je vzrojil starec. «Dobro, še nocoj, preden jutri opravimo s teboj, te naučim nekaterih kozjih molitvic. Za ‚ničvredneža‘ ti malce obudim spomin na Helmersovo pristavo. Tepen boš. Petdeset udarcev ti odštujemo kot onkrat, samo malo krepkeje, kajti samo delal sem se na žalost, kakor da močno zamahujem. Ali se vsi strinjate, fantje, da naj jih dobi, in sicer brez odloga?»

«Da, petdeset batin, pa dobro zasoljenih!» je najprvo pritegnil Shelley. «Zakaj me je v Topeki tako oskubel!»

Vsi so navdušeno pritrdili, eden se je pa kar drl:

«Pri tem se bomo vadili za Vinetuja in Olda Shatterhanda in njune podrepnike, ki naj dobe desetkrat toliko šib, kakor so jih nam — a, tako! Tega temu nemarkaju ni potreba vedeti! —, ki so nam v bonanci namestu zlata pustili tisti preklemani listek.»

Nastopni prizor preskočim. General je pretil in klel. Trampi so se grohotali, Old Wabble pa brusil svoje brezbožne opazke v hrušč. Ko so padali prvi udarci, me je Vinetu sunil in odplazila sva se nazaj v gozd. Saj je bilo treba zalesti še drugi ogenj. Poprej pa me je vprašal Apač:

«Kaj predlaga moj brat glede na bledina, ki se nazivlje generala?»

«Tega moramo dobiti.»

«Potakem ga bodo morali trampiti nam prepustiti. Zjutraj naj bi bil usmrčen; še nocej pridemo ponj.»

Sedaj je šlo naprej, od debla do debla. Pot, ki sva ga imela pred seboj, dvakrat tolikšen ko prejšnji. Še nisva hodila četrte ure, ko sva čula pred seboj resk, kot da se je kdo zadel ob suho vejo ter jo odkrhnil. To daje poseben zvok, ki izziva odmev, bežeč po drevesu. Jadreno sva se prijela za roke in smuknila precej daleč na stran. Tam sva legla in držala uho na zemlji. Prihajali so ljudje, dosti ljudi, počasi s tihimi koraki, pa tako blizu mimo naju, da sva razločila šum.

«Uf!» je menil Vinetu, ko so bili proč. «Če so ti ljudje sedeli pri spodnjem ognju?»

«Po koraku sodeč, bi jih imel za Indijance.»

«Da, rdeči možje so. Pa odkod in kam? Ali od dolenjega ognja k gorenjemu? Od drugod? Kanijo mar celo na drugo stran jezera, kjer taborimo mi?»

«To je treba dognati, Vinetu!»

«Pa še kaj hitro, kajti najini drugovi so morda v nevarnosti. Vrni se čim urneje k njim, jaz pa pojdem k drugemu ognju.»

«Tako bodo Indijanci med teboj in nami. To se utegne slabo izteči!»

«Kaj bi tisto! V znani opasnosti Vinetu ne pogine! Moji bratje naj ne zaspe, dokler se ne vrnem.»

Hušknil je naprej, jaz pa sem se zasukal na peti.

Moja pot je bila sedaj težavnejša mimo prejšnje, ker sem imel Indijance pred seboj. Domneval sem, da so namenjeni na polotok, vendar pa sem zavil dokaj globoko v šumo, da nikakor ne trčim nanje. Krajevnih krasot, ki

sem jih spotoma gledal, ne bom popisoval. Še nikdar in nikoli se nisem obnašal tako ‚spotekljivo‘ kot osorej. Drevje ob jezeru bi znalo o tem marsikaj povedati. Spredaj ves smolnat, razpraskan po licu in odrt po rokah sem v določenem roku prispel v tabor, kjer so me poprašali po Vinetuju. Povedal sem jim vso zgodbo. Nato smo se pomaknili globlje v goščavo, in sicer tako, da so tovariši od jezera proti gozdu tvorili verigo straž. Kaj pametnejšega se v teh okoliščinah ni dalo ukreniti.

Sedeli smo na tleh, s puškami v rokah. Minilo je četrte ure. Iznenada je zadonelo s polotoka presunljivo tuljenje. Indijanci, ki so prišli mimo naju, so navalili na trampe. Pri tem se ni začul noben strel. Belci so bili torej brez odpora poraženi.

Sedaj je zavladal zopet pokoj.

En sam trenutek v nočnem žitju pragozdne samote, pa koliko sprememb je morda napravil ali jih bo še! To je krvavi zapad!

Potekla je nemara zopet ura, tedaj je ugasnil ogenj na polotoku. Drugi zdolaj pa je še tlel. Še nadaljnji dve uri, pa sem slišal glasne korake. To je moral biti samo Vinetu, ker drugi človek bi se bil priplazil. Da, bil je on, enako razdrapan in otolčen kot jaz. In oprezni mož nas je najprej potolažil:

«Moji bratje naj ostanejo do rana vkup. Nič se jim ni bati. Do zore ne bo nobenega sovraga!»

Verižno stražo sem torej nazaj potegnili in nato vprašal Apača:

«Moj rdeči brat je bil vsekakor pri spodnjem ognju in videl Indijance?»

«Da. Dva sta bila ostala tam, da bi čuvala konje. Old Shatterhand se bo čudil!»

«Pa ne da bi bili kapotski Utahi?»

«Baš oni, s svojim glavarjem Tusago Saričem!»

«To je kajpak osupljivo! Bržkone so naleteli na ‚generala‘, ki jih je znal pridobiti. Domnevam, da pozna to okolico že od prej. Takisto je bilo možno, da so nas prehiteli.»

«Moj brat je pogodil. Straži, ki sem ju skrivaj poslušal, sta o tem govorili. General je odšel na polotok in se ni več vrnil. Zatorej so se odpravili ponj.»

«Česa je ondi iskal?»

«Tega ni povedal. S seboj ni maral nikoga. Tajnost je morala biti. Zategadelj so postali nezaupni in mahnili v mraku za njim. Ker so tam videli, da je bil ujet, so planili na trampe in ga osvobodili.»

«Je bil moj brat še enkrat ondi?»

«Še. Ampak Utahi so bili ogenj pogasili.»

«Zakaj neki?»

«Tega nisem mogel dognati.»

«Hm! Kaj nam je početi? ‚Generala‘ moramo na vsak način dobiti!»

«Če ne gorí ogenj, to ni mogoče.»

«Torej počakajmo, da spet zanetijo, ali pa do jutra. Bomo pa spali, ampak dvojno stražo postavimo.»

«Vinetu se strinja. Na nevarnem kraju smo. Potegnemo malo globlje v gozd, kamor bosta zadnja čuvaja pred dnevom pognala tudi konje, da nas Utahi ob svitanju prevred ne ugledajo.»

Rečeno, storjeno. En stražnik je bil pri konjih, drugi pri nas. Jaz sem prišel zopet prvi na red, in sicer za poldrugo uro. Ko sem naslednje jutro vstal, je bilo že dve uri dan. Hudoval sem se zbog tega, Vinetu pa me je pomiril:

«Moj brat ni nič zamudil. Jaz sem imel zadnjo stražo in sem šel na ogled, čim se je danilo. Nam je nemogoče,

napasti Utahe na polotoku in jim vzeti ujetnike. Zvedeti moramo, kam so namenjeni, potlej pa jih prehiteti in iz zasede naskočiti.»

Tako smo torej lenobo pasli, samo Vinetu se je odpravil, da bi jih opazoval, kar je bilo ob belem dnevu tako pogibelno kot težavno. Čakali smo ure in ure. Polostrov je ležal predaleč, da bi se bilo moglo videti, kaj se tam plete. Vinetu je prišel nekajkrat, da bi nas potolažil vsaj glede sebe. Vedel pa ni drugega ko to, da Indijanci še niso odrinili. Zatem nas je obvestil, da je čul krepke udarce s sekiro. Utahi so po vsej priliki sekali s tomahavkami drevo, a zakaj? Slednjič, ko je bilo že čez poldne, nam je javil, da so jo rdečkarji odtegnili. Kakih sto korakov proč je za deblom prihuljen opazoval njih odhod. Konje so bili poprej dali prignati na to mesto. Radi gostega drevja ni mogel ugotoviti števila.

«Seveda so bili tudi ujetniki pri njih?»

«Bil sem tako daleč, da nisem ločil rdečih od belih.»

«Katero smer so ubrali?»

«Na severozapad. Po tej poti jo mahnemo tudi mi.»

«Hm! Na polotok moramo. Bo li treba poprej oprezati, če smo od ondod varni?»

«Varni smo. Vinetu je bil že tam.»

Greduč na polotok, smo poiskali sledove in videli, da so bili Utahi res odpekotali. Brez skrbi smo potakem odjahali na prostor, kjer so prej taborili Wabble s trampami in potlej Indijanci.

Mah in trava sta bila vse okrog poteptana kakor na utru. Nič ni obetalo, da bi tu kaj posebnega našli, vendar smo po stari šegi ves kraj natanko premostrili. Rdečini se niso omejili na pravo taborišče, njih gaz je držal na vse strani. Zato smo se razkropili ter iskali vsak zase. Po kratkem času smo slišali Surehanda:

«Pojdite sem, pojdite vsi sem! tu ležé! Hitro, hitro!»

Podvizali smo se, kar so nam dale noge. Kakšen pogled! Tukaj so ležali trampi, vsi skupaj. Koža jim je bila z glave posneta. Nadaljnji pogled nam je pokazal, da so bili zabodeni. Zona nas je spreletela. Sicer so bili to npravstvene propalice, ki se niso plašile nobenega zločina; a da smo jih videli tako razmesarjene, nas je kar pretreslo.

Če so hoteli dvajset ljudi toli naglo premagati, je moral vsak rdečec poprej natanko vedeti, na katerega belca naj se zakadí. Petdeset Indijanov na dvajset belcev. Mrliči so bili togi. Torej so bili že snoči poklani. A čemu so potakem Indijanci še tukaj ostali? Zakaj so celo poslali po svoje konje? Imeti so morali še kak načrt, ki se je zavlekel do poldne. Old Wabble mi je prišel na pamet. Njegovega trupla ni bilo. Bržkone ga je ‚general‘ odgnal s seboj, da bi se prav posebno znesel nad njim.

Če smo v prvih trenutjih onemeli vzpričo krvavega prizora, so se pozneje čuli toliko bolj ogorčeni vzkliki. Da smo imeli topot rdečuhe pred svojimi puškami, bi jim bili bržčas vsem upihnilni življenje. Ker sta Holbers in Hammerdull želela zagrebsti Hozeja in Joela, smo sklenili pokopati vse mrliče. Odšel sem, da bi poiskal pripravnih tal. Pri tem sem naletel na izhojen gaz in krenil po njem. Privedel me je do smreke, stoječe bolj na samem nego drugo drevje v sosesčini. In ko sem se ozrl vanje...

Pero se mi upira, da bi nadaljeval! Kar sem videl, je bilo tako grozno, da sem rezko kriknil. Tovariši so zato vsi pridirjali za menoj in se niso nič manj uprepastili ob prizoru, ki se je razgrnil pred njimi.

Smreko, debelo kakor osemleten otrok, so razklali v višini ramena. To je bilo tisto plenkanje s tomahavkami, ki ga je slišal Vinetu. Z zagozdami in klini so razpoko toliko razširili, da je imela v premeru več ko moški život. Potem

so Wabbla omotvozenega potisnili v režo. Nato so močnejše kline zopet izbili. Ležali so pod drevesom. In sedaj je nesrečni trpin tičal s strahotno stisnjenim trebuhom v precepu. Da so ga porinili samo do prsi v razo, bi se mu bile vdrle in izdihniti bi bil. Tako pa so ga v vražjem premisleku preščenili le okoli pasu. Še je bil živ. Njegova zdrava roka in noge so kopitljale, vendar vpiti ni mogel, ker so mu zamašili usta in čep še posebej privezali. Mižal je. Iz nosa mu je curela kri v dolgih, črnih kapljah. Dihal je ostro piskutaje. Tu ni kazalo izgubljati besed ogorčenja ali sočutja: brž ko brž je bilo treba pomagati.

«Debelo zagozdo noter!» sem ukazal. «In sicer zgoraj in spodaj! Hitro, hitro na delo! Potrebujemo še močnejših klinov. Nože in tomahavke ven!»

Pri teh besedah sem že vtaknil zagozdo v razcep in jo zabil z okovanim kopitom svoje medvedarice. Da si tedaj videl tovariše na poslu! Tomahavko sta imela samo Vinetu in Mato Šako; to pa je bilo zadosti. Usahljih dreves je stalo nekaj v bližavi. Iveri so kar letele. Kakor bi mignil, so bile napravljene nove, krepkejše zagozde. Moja medvedarica in Hammerdullov starinski pihalnik, z okovanim oglavjem, sta rabila kot bêt. Skratka, v dveh minutah smo razpoklino toliko razširili, da smo mogli Wabbla ven potegniti. Položili smo ga na zemljo in ga oprostili zatika, kar smo popred v razburjenju pozabili storiti.

Najprej je nepremično ležal in bljunil naval strjene krvi iz ust. Potem se mu je pocedil svetel, tenak curek. Prsi so se razširile, slišali smo globok, globok oddih. Nato so se odprle oči; bile so temnordeče. A zdaj je prišlo nekaj, kar mi ne preide svoj živi dan iz spomina, namreč krik, a kakšen krik! Čul sem že leva in tigra; poznam slonova trobesa in nepopisni, pretresljivi smrtni vik kónj. Toda nič se ne da prispodabljati strašanskemu, zateglemu,

neskončnemu vrišču, ki se je izvil staremu Wabblu iz ust in odjeknil od nasprotnega brega ter iz gozdne globine na tej strani. Kar streslo nas je!

Zatem je bilo spet nekaj časa tiho. S protivnimi čuvstvi v srcu smo stali okoli njega, usmiljenje pa je zmagalo. Sedaj je prišel stokati, glasneje in glasneje. Nato je hipoma zatulil, kot da rjove krdelo zverí. Dlani sem si tiščal na ušesa. Zopet tišje vekanje in jadikovanje, nato pa vnovič nenadno cviljenje, ki nas je kar nazaj pahnilo. Tako se je vrstilo venomer, skomljanje in tarnanje z rikanjem, da ni bilo ne kraja ne konca. Kazno je bilo, da nič ne vidi in nič ne sliši. Kaj nam je bilo početi? Holbers je ostal pri njem, da mu je vodo vkapal. Mi pa smo šli grobov kopat. O nesrečnežu nismo niti črhnili. Sveta groza nas je objela. Čutili smo se v območju neskončne pravičnosti, ki je po dolgotrpni, brezuspešni prizanesljivosti slednjič terjala svoj račun.

Na zapadnem obrežju polotoka smo našli cele kupe naplavljenega proda, ki je zadoščal za onolikšno pokopališče. Za kopanje nismo imeli orodja. Kamenje smo jeli nositi proti sredini polotoka, kjer je bil prirodni pogrez, domala meter globok. Tu naj bi bil grob.

Delo je zahtevalo dokaj časa. Vmes pa smo slišali ven in ven starčevo tuljenje, dokler ni morda po eni uri nekoliko potihnilo. Kesneje mi je prišel Holbers praviti, da je kralj kavbojev sedaj spregledal in spregovoril. Stopil sem k njemu.

Ležal je iztegnjen, polahko in neredno dihajoč. Oči so se mu bile precèj razrdečile.

«Old — Shat-ter-hand», je zašepetal. Potem je nekoliko vzkolehnil z gornjim životom in me nahrulil: «Pes, ti prekleti, proč, proč odtod!»

«Mr. Kutter, pred večnostjo stojitel» sem odgovoril. «Nihče vam ne more pomagati. V kratkem, mogoče že v eni uri, izdihnete. Spravite se z Bogom. V onostranstvu je nemara za prošnje prepoznol!»

«Dušebrižnik! Izkidaj se! Brez tebe in njega hočem umreti! Izpred oči se mi poberi!

Nisem ga slušal, ampak sem mu prigovarjal, naj sklene svoje račune. Nazadnje me ni več psoval. Pustil sem ga samega in odšel s Surehandom k usedlini, kamor naj bi položili trupla ter jih pokrili najprej z vejami, povrhu pa še s prodovino. Tedaj mi je šinila v glavo misel, navdih: Poslal sem po starega Wabbla. Prinesli so ga h gomili, kar mu je povzročalo hude bolečine. Veno in veno je rulil, nato pa vprašal, zakaj ni smel na miru ležati.

«Videti morate, kam smo spravili vaše skalpirane tovariše», sem odvrnil. «Eno mesto pustimo še za vas, zakaj še pred solničnim zatopom boste ležali med njimi pod tem kamenjem. Samo za kes in smrt imate še čas, za drugo ne!»

Pričakoval sem, da se bo zadrhl nad menoj, pa se ni. Molče je gledal, kako polagamo trampe drugega za drugim v globanjo ter jih zametavamo z vejevjem in mladikami. Zatem je tudi videl, kako smo po vrhu gomilili gramoz in pustili jamo še za njegovo truplo. Z očmi je prestregel sleherno našo kretnjo, oglasil se pa kar nič ni. Ali v pogledu se mu je odražala vedno večja bojazen. Sedaj smo naposled dovršili gomilo, vse do njega — zadnjega mrliča, ter odšli, kakor da se ne menimo zanj.

Zdajci je vzdrhtel žrak od krika, sličnega prvemu. Pohitel sem k njemu. Bolečine so ga nanovo popadle, ali onesvestil se ni. Zvijal se je ko črv. Otepal in bít je okoli sebe, kletev pa mu ni privrela iz ust. Potlej je zopet mirno ležal, sicer skenčeč in ječeč, a drugače negibno. Škripal je z zobmi, in debele znojne srage so se mu delale po čelu

in licu. Ponovno sem mu jih otrl, a so nastajale nove. Tako je minilo precej časa. Tedaj pa se je oglasil natihoma:

«Mr. Shatterhand!»

Sklonil sem se nadenj in čul njegove presekanе besede:

«Vi znate vse — vse —. Znate — tudi — ono — staro — staro — pesem — o — večnosti — —?»

«Katero pesem? Kako se pričinja?»

«E — ter — ni — ty — o — thunder — word —.»

«Na pamet jo znam.»

«Molite — mo — li — te — jo!»

Ozrl sem se pomenljivo v Surehanda, ki je bil prišel z menoj k njemu, prisedel sem k starcu in zaokrožil angleško popevanko. Ko sem jo dopel, so mu zobje zašklepetali. Pot ga je oblival kar splohom, ne več v kancih. Pri tem je tevljal kot vinjenec moje zadnje stihe. A tedajci na glas, v neizrazni tesnobi:

«Koliko časa je treba za milost? Povejte brž, brž!»

«Sanjo hipec, ako resno mislite.»

«To je premalo, premalo! Več grehov imam na vesti, nego je zvezd na nebu. Kaj naj se jih izpovem v tem času, kako, kako?»

«Bog jih ne šteje posamez, ako se res kesate!»

Glasno in presunljivo je zastokal, proseč pomoči in božjega usmiljenja. Potem je zamižal in njegovo rezko veikanje je bolj in bolj pojemale. Sedaj je zaprl usta in niti trznil ni z nobenim udom.

«Bože mili!» je vzdihnil Old Surehand. «Že marsikoga sem videl, kako je padel v boju, a pravega umiranje, kakršno je to, še svoj živi dan ne! Kdor tu ne véruje v Boga, bi mu bilo bolje, da se ni rodil!»

Wabblovo zapomaganje je privabilo vse tovariše, ki so se postavili okoli njega. Jaz sem segel starcu z roko pod

obleko in mu jo del na srce; prav slabotno, počasi je še bilo.

«Odkrijte se, gospodje!» sem prosil. «Pred svečanim, slovesnim trenutkom stojimo: izgubljen sin se vrača v očetovo hišo. Molite, da se ga usmili skupek vse ljubezni v tej težki, poslednji minuti, potem pa v večnosti!»

Vsi tovariši so se potopili v molitev. Nazadnje se je Wabble prebudil iz omotice in — molil še sam. Kolikor je zmogel glasu, se je obtožil svojih grehov in obudil kes. A kmalu so mu pošle sile: zamižal je z blaženim nasmeškom okoli usten — in ni ga bilo več med živimi. Ganjeni smo strmeli v mrliča, kakor da nam je preminul drag tovariš. Ob njegovi spreobrnitvi smo pozabili vseh njegovih zmot in zablod.

Zmenili smo se, da prenočimo na polotoku, da ne bo treba v kratkem iskati drugega taborišča — Old Surehand se pa s tem ni skladal. Pomignil mi je na stran in mi na samem povedal:

«Jaz ne morem tukaj ostati, Mr. Shatterhand. Odjezdil bom, in sicer tajno, da me ne bi kdo skušal zadrževati. Nikarte me izdati, dokler ne izginem!»

«Hm! Odliččen zapadnjak ste, in nečem vam govoriti o nevarnostih, ki vas utegnejo doleteti. Ampak ker mi ne marate razodeti, kod in kam kanite, vam moram vendar reči, da mejí vaše vedenje na nezaupljivost!»

Mahoma vznejevoljen se je odrezal:

«Da vam zaupam, veste vi prav tako dobro kakor jaz, blagorodje. Rekel sem vam že, da gre za skrivnost, o kateri ne smem z nikomer govoriti.»

«Dobro! Vsakdo ima pravico, da svoje zadeve ohrani zase. Vendar jaz sem šel radi vas v Jefferson-City in noter semkaj, meneč, da bova prijetno tovariševala. Če pa ste

mnenja, da ne potrebujete nikogaršne pomoči, pa Bog z vami. Jaz vas ne oviram!»

Hotel sem se proč obrniti. Tačas me je prijel za roko in prosil:

«Ne hudujte se name, gospod! Moje besede so zveneale kakor nehvaležnost, a vi veste, da nisem tak. Samo — nekaj — bi vam omenil: Molčeč sem bil, ker sem se bal, da se boste odvrnili od mene, če zveste, kdo sem.»

«Nezmislil! Bodite kdor hočete! Old Surehand je pošteniak!»

«Ampak — sin — — kaznjenca!»

«I, kaj zato!»

«Kako? Vi se niste zgrozili?»

«Čemu neki? Saj vem, da so bili v kaznilnicah in temnicah tudi že vrlaki!»

«Ampak moj oče je celo umrl v ječi!»

«Žalostno dovolj! A kaj se to tiče mojega prijateljstva do vas?»

«Moja mati je bila tudi kaznjenka!»

«Pa saj to je naravnost grozno!»

«In moj stric isto.»

«Ubožec, smilite se mi!»

«Oba sta pobegnila ter ušla!»

«To jima privoščim!»

«Ampak, gospod, vi niti ne vprašate, za kaj so bili obsojeni!»

«Kaj mi to koristi, če zvem?»

«Ponarejali so namreč denar!»

«To je huda reč! Krivotvorjenje novcev se strogo kaznuje.»

«No — — —? Vi še zmerom govorite z menoj, sinom zavrženih ljudi?»

«Slišite, kaj so meni mar novčanice in zapori Združenih držav. Denimo, da so vaši sorodniki res zagrešili ta zločin ter zaslužili kazen, a kaj morate vi za to?»

«Vi se torej ne odvrnete od mene?»

«Ne žalite me, Mr. Surehand! Jaz sem človek, kristjan, a ne divjak! Kdor si kazen nakoplje, naj jo trpi. Kadar pa je opravljena, je zopet kakor poprej, vsaj v mojih očeh. Sploh sem prepričanja, da najmanj petdeset odstotkov kaznjencev niso hudodelci, marveč bolniki ali pa žrtve nesrečnih razmer.»

«Da, vi mislite v vsakem oziru po človeško. In zagotoviti vas morem, da so bili moji roditelji in moj stric nedolžni.»

«Tem večja je nezgoda, ki jih je zadela. Kako ste si mogli misliti, da bi se jaz znesel nad vami, celo če bi bili vaši sorodniki kaj zakrivili? Ali boste še poslej tako nedostopni?»

«Moram biti!»

«No, pa mi vsaj povejte, kje in kedaj se zopet snidemo!»

«Po štirih dneh v Puj-mauvhu, ki leži domala na sredi sanluiskega parka. Vinetu ga prejkone pozná. Ima obliko srca, odtod ime tega loga. Za trdno bom ondi.»

«Če ne pride kaj vmes!»

«Kaj bi moglo vmes priti?»

«Čujte, Mr. Surehand, vi računate še z istimi številkami kot tedaj, ko ste zapuščali Jefferson-City. Medtem pa se je marsikaj preokrenilo. ‚General‘ je tu in —»

«Bežite!» mi je prestrigel besedo. «Njega se ne bojim! Kaj mi je sploh mar ta človek?»

«Morda več, nego si mislite! Pa tudi Utahov ne pozabite!»

«Mi ni prav nič do njih!»

«In komančevski vrač se potika tod!»

«Zanj se pa celo nič ne brigam! Sicer pa, kakor so mi pravili vaši drugovi, se je priklopil trampom. A ker ga ni med mrličiči, se je vsekakor odcepil od njih in ostal zadaj.»

«Jaz ne mislim tako. Če kdo jaše z ženo semkaj v divjo puščino, mora imeti tehtne razloge. Nazaj torej ni šel. Trampi niso smeli vedeti, česa išče tu gori. Zato je ubral svojo pot.»

«A počemu je spočetka jahal z njimi?»

«Iz osvete in mržnje do nas, in da bi prišel pod njih zaščito v gorovje. Bržko je došel tja, je odnesel šila in kopita. Čisto gotovo je kje tu.»

«Naj bo, meni je vse eno! Torej zdaj veste, pri čem ste: danes štiri dni vas počakam v Puj-mauvhu. Medtem se lahko spravite nad Utahe in jih kaznujete za ta množstveni umor! Upam, da me ne bo nihče vaših sledil!»

«Na to vam zastavim svojo besedo!»

«Torej sva opravila. Pa zdravil!»

«Še ne! Ali si nočete vzeti mesa pri nas?»

«Sami ga potrebuje. Pa tudi bi v oči zbadlo, če bi se zdaj preskrboval s hrano.»

«Napraviva na skrivnem!»

«Hvala! Spotoma najdem dovolj divjačine. Torej še enkrat: ostanite zdravil!»

«Bog vas obvaruj, Mr. Surehand. Pa na veselo svidenje!»

Ločila sva se in jaz sem uravnal tako, da je mogel neopazljivo k svojemu konju in proč. Kašnje pa je vzbudilo obče začudenje, ko so ga pogrešili in zvedeli, da se je udalil brez slovesa. Vsi so hoteli vedeti, zakaj je skrivši odrinil, pa jim nisem povedal. Edino Vinetu se je vzdržal vsakršne opazke. Stoprav pozneje, ko se je stemnilo in sva sedela vkup, je pripomnil:

«Olda Surehanda bomo morali zopet osvoboditi!»

«Tudi meni se tako vidi», sem prikimal.

«Ali pa videti njegovo truplo!»

«Tudi to je mogoče.»

«Ali moj brat ni poskušal, da bi ga pridržal?»

«Vse je bilo zaman.»

«Dejal bi mu bil, da veš več, nego si on misli.»

«Kaj ko je hotel ohraniti svojo tajno zase!»

«Potem je prav, da si molčal. Zaupanje naj se ne izsiljuje.»

«Kmalu bo sprevidel, da bi bila iskrenost bolj na mestu.»

«Kako se bo zavzel, kadar spozná, da je bistrac mojega brata v tako kratkem času dospel dlje nego on v mnogih letih! Sedaj jo uberemo vsekakor za Utahi? Ali zajtraj ne bo sledov za njim več videti.»

«Nič ne de. ‚General‘, ki jih vodi, je namenjen gori k slapu. Torej vemo, kam jašejo.»

«In oni vedó, da jih sledimo. Torej nam bodo stavili pastí in se skušali maščevati za to, ker jim je Old Surehand ušel.»

«Zato domnevam, da jim pride nanovo v roke.»

«Podvizali se bomo. Ponoči ne more hiteti, nam pa se bo pot odsedala, da je kaj. Tudi če se mu nič hudega ne primeri, ne bo dosti pred nami pri slapu. Mar bi bil ostal!»

Ko je bilo Wabblovo truplo hladno, smo ga deli v grob in pokrili s protjem in kamenjem. Izmolili smo očenaš in nato naredili lesen križ, ki smo ga pritrdili na gomili. Tako počiva priletni kralj govejih pastirjev, ki je prebil svoje žive dni po ravnéh na zapadu, sedaj na višavi pogorja, kamor je nesel osveto in smrt, ki pa je le njega doletela.

NA ‚VRAŽJI GLAVI‘

Drugo jutro smo vzeli pot pod noge, čim se je pričelo svitati. Sledovi Utahov so bili po mehkem gozdišču še vidni. Kakor hitro pa smo stopili na trša tla, jih je nestalo. To nas ni begalo. Kar svojega pravca smo se držali in urno pobirali stopinje, kolikor je dopuščal svet.

Od jezera z zeleno vodo smo se pomikali navzdol proti sanluiskemu parku. Okoli poldne smo prispeli vanj. Ležal je v svoji prostranosti in krasoti pred nami, mnogo, mnogo milj v šir in temu primerno v dolžino. Za lovca ni moglo biti lepšega pogleda nego ta park, obdan okrog in okrog z nebotičnimi velikani, v katerem so se menjavali gozdovi in travniki, skalovje in vodovje na tak način, kakor da so ga ljubitelji lova dali za neznanske milijone umetelno urediti.

Tod je njega dni živelo na tisoče bizonov; sedaj so bili pregnani. Svinčenke zlatosledcev so jih prepodile. Še pred nedavnim so ti pustolovci romali največ vprav v sanluiski park. Sedaj so ga zapustili in se obračali h gorski vrsti Cores Range, o kateri je šel glas, da krije neizčrpne zlatnike. To pa smo doznali šele kesneje. Sedaj smo bili še mnenja, da je bil tudi Tobija Spencer tukaj in da so bila tod, osobito ob Penastem slapu, znatna najdišča. Toda čisto zapuščen park vendarle ni bil. Najboljši prospektovci so bili odpotovali, sodrga pa ni imela sredstev za to. Ti ljudje so se tedaj potepali po parku, kakor cunjarji po mestih, in stikali po zapuščenih jamah in rudnikih. Pri

tem niso zamudili nobene prilike, da bi želi, koder niso sejali.

Old Surehand nas je torej pozval v Puj-mauvh, „srčasti gozd“. Vinetu je vedel zanj. A ni nam prišlo v glavo, da bi ga poiskali. Naš smoter je bil najprvo Foam-Kaskade, kamor je vsekakor jezdil i on.

Proti poldnevu smo merili na gozdič, kjer smo hoteli konjem privoščiti uro odpočitka. Skozenj je žuborela bistrica, s katero smo mislili zaliti svoj obed. A še nismo bili čisto pri logu, ko smo odkrili sled, držeč od strani na isti smoter. Star je bil kvečjemu eno uro in kazal na dvanajst do petnajst konj. Kajpada smo se ustavili. Vinetu je šel najprej sam peš tja, da bi videl, s kom bi se sestali. Vrnil se je naglo. Izvrstni zapadnjaki niso mogli biti v hosti, drugače bi se bil dlje zamudil. Na obrazu mu je sevala odlična porednost, ki se je redko videla pri njem in vselej obetala šegavih dogodkov.

«Nevarni pač niso ti ljudje?» je vprašal Treskov, opazivši Apačev usmev.

«Pa še zelo!» se je ta mahoma zresnil.

«Indijanci? Ne! Torej belci? Koliko njih?»

«Trinajst. Dobro oboroženi, razen rdečega moža.»

«A! Tudi rdeček je vmes?»

«Ujetec. Zato jih je Vinetu imenoval opasne.»

«A! Kje taborijo? Daleč odtod?»

«Ob drugem obrobku šumice.»

«Kaj so to neki? Lovci?»

«Ti belini niso lovci, ne zapadnjaki, ampak zlatokopi. Čemu pa Treskov ne vpraša najvažnejšega?»

«Najvažnejše? Kaj bi bilo to?»

«Indijanec.»

«Aha, ta! Saj res. Ali se je dalo videti, kateremu plemenu pripada?»

«Nobenemu.»

«Tako! Ga Vinetu morda pozná?»

«Seveda ga. Pa tudi moji bratje ga poznajo, dober prijatelj nam je.»

«Indijanec? Dober prijatelj? Tega ne uganem.»

«Treskov naj vpraša Hammerdulla. Vidi se mu, da je pogodil.»

In trebušnik mu je že pojasnjeval, da to ne more biti drugi kot Kolma Puši.

«Buzarona! Naš tajinstveni rešitelj! In tega so belci zajeli? Seveda ga otmemo!»

«Pa ne takoj», je pripomnil Vinetu. «Delali se bomo, kakor da ga ne poznamo; strah bo potlej tem večji.»

Kajpada sem se zanadejal, da dobimo tu v parku Kolmo Pušija, vendar ne že sedaj in ne kot ujetnika. Sklenil sem vzeti si to kot opozorilo in nič več sam zase hraniti, kar sem bil dosehkrat uganil in preračunal. Jahali smo okoli dobrove tja do potoka, kjer so taborili belci s svojim ujetnikom.

Ko so nas uzrli, so poskočili ter segli po puškah. Bile so same zgube, ki bi jim bil prisodil vse mogoče, samo ne nič dobrega.

«Bog daj, gospodje!» sem pozdravil, ko smo ustavili. «Kakor se zdi, se tu imenitno taboruje. Mi smo imeli tudi namen, da bi se tu za urico oddahnili.»

«Kdo pa ste?» je vprašal eden.

«Zapadnjaki smo.»

«Ampak tudi Indijanci! To je sumljivo. Mi imamo tu takšnega krsta, ki nas je okradel. Bržčas je Utah. So vaši rdečini od tega rodu?»

«Ne. Eden je Apač, eden Komanč in eden Osag.»

«Well, Torej ni nikakršne nevarnosti. Ta plemena bivajo zelo daleč odtod, in tako sem uverjen, da se ne boste brigali za rdečega sklata.»

Mi smo si hoteli privoščiti šalo. Ko pa sem si zdaj ujetnika natanko ogledal, sem opustil to namero. Res, bil je Kolma Puši, in največja brezobzirnost bi bila, če ga ne bi bili na mestu osvobodili, kajti bil je na tak način povezan, da mu je moralo povzročati velike bolečine. En pogled na Vinetuja je zadostoval, da je ta spoznal mojo nakano. Vsi smo razjahali in konje zakolenčali. Medtem so belci odložili svoje orožje in se zopet usedli. Stopil sem k njim, s kratušo v rokah, in dejal:

«Ali točno veste, gospodje, da vas je ta možak okradel?»

«Kajpa! Saj smo ga pri tem zalotili», je odvrnil prejšnji govorec.

«Well, tako se vam bomo predstavili. Meni je ime Old Shatterhand. Tu stoji Vinetu, glavar Apačev, in — —»

«Vinetu?!» je kliknil možakar. «Raca na vodi! Torej smo dobili veleslaven poset. Dobro nam došli! Posedite se, gospodje! Sedite in povejte, je li to tista kratka puška, ki jo držite v rokah, Mr. Shatterhand? In na plečih medvedarica?»

«Videti je, da ste slišali o mojih puškah. To mi je zelo povšeči, blagorodje. Samo nekaj mi ne godi!»

«Kaj pa?»

«Da ste zvezali tega Indijanca.»

«Počemu bi vam to ne ugajalo? Saj vam ni nič zanj!»

«Nasprotno. On nam je dober prijatelj. Nobenih neumnosti, blagorodje! Čisto prijateljski se hočem pomeniti z vami. Poberite ujetniku spone! Kdor dvigne svojo puško, bo pri tej priči ustreljen!»

Pri teh besedah so se vse naše cevi naperile na zlatosledce. Tega se niso zaniadejali! Dobro, da so nas poznali,

vsaj po imenu, kajti posledica tega je bila, da niso mislili na odpor. Voditelj me je samo vprašal:

«Ali mislite resno, Mr. Shatterhand?»

«Da. Ne šalim se.»

«No, potem smo se šalili mi in se bomo nehali.»

Stopil je h Kolmi Pušiju ter ga odvezal. Ta je vstal, se zlecal, pobral neko puško s tal, izdrl enemu belokožcu nož izza pasa in pristopil k meni, češ:

«Zahvalim svojega brata Shatterhanda! To je moja puška in moj nož. Drugega niso vzeli. Okradel jih pa seveda nisem!»

«Verjamem! Kaj meni moj pobratim Kolma Puši, da naj se zgodi z njimi? Storili mu bomo po želji.»

«Izpustite jih!»

«Ali res?»

«Da, šele eno uro sem v njihovih rokah. Ne maram, da bi se moji bratje z njimi ukvarjali!»

«Tej želji ne morem popolnoma ustreči. Nekaj besed jim moram reči, preden odrinemo odtod. Zvedeti hočem, iz katerega razloga so prijeli in zvezali Indijanca, ki jim ni nič žalega prizadel.»

Tedaj se je prvi besednik iz zadrege popraskal za ušesi in dejal:

«Menda nas nimate za strahopetne šleve, ker se ne branimo, gospod! To ni bojazen, ampak spoštovanje do takih mož, kakršni ste vi. Po pravici vam povem: Zlata iščemo tod in smo kaj borno opravili. Ta Indijanec se stalno mudí po parku in o njem gre glas, da ve za dobre placerje, ki jih pa nikomur ne izda. Prisiliti smo ga hoteli, da bi nam pokazal kako najdišče. Potlej smo ga mislili izpustiti. Taka je stvar in upam, da nam ne boste zamerili. Nikakor nismo mogli vedeti, da je vaš prijatelj!»

«Že dobro!» sem odgovoril, in obrnivši se na Kolma Pušija: «Je res tako?»

«Gola resnica. Prosim, da jim nič ne storite!»

«Well! Naj bo za zdaj. Ampak upam, da v bodoče ne dobimo več povoda za strožje ravnanje. Kdor hoče placher najti, naj ga išče. Prosim vas, da ne odrinete odtod prej ko v dveh urah, drugače se bodo naše puške vendarle sprožile!»

V tem se je Kolma Puši zavihtel na svojega konja in odjezdili smo, ne da bi se še ozrli na to sodrgo. Da bi se čim bolj oddalili od njih, smo dirkali v skok, dokler se je dalo, ter ustavili na drugem mestu, pripravnem za odmor. Pušijev konj me je zelo zanimal, zakaj spodaj ob Rušu smo ga le mimogrede videli. Bil je mustang izvrstne postave, hiter in vztrajen, kar se je dalo v tem kratkem času že spoznati.

Med obedom je vladal molk. Navzočnost tajinstvenega rdečina je povzročila to. Ko sem zaužil svoj kos mesa in zopet vtaknil nož za pas, je bil tudi on končal. Dvignil se je, stopil k svojemu konju in švignil v sedlo, rekoč:

«Moji bratje so mi izkazali veliko uslugo. Hvala jim! Veselilo me bo, če se zopet kedaj snidemo.»

«Mar hoče moj brat že proč?» sem vprašal.

«Kolma Puši je kakor veter: tja gre, kamor mu je iti!»

«Zakaj se nas Kolma Puši boji?»

«Kolma Puši se nikogar ne boji. Ampak njegova naloga mu velevala, naj bo sam.»

Prava naslada mi je bila, gledati Vinetuju v obraz. Slutil je, kaj namerjam, in se na tihem radoval učinka, ki ga je moralo imeti moje vedenje.

«Mojemu bratu se ni treba več dolgo otepati s to nalogo», sem odvrnil; «vsak čas bo razrešena.»

«Old Shatterhand govori besede, ki jih ne umejem. Od-
rinem in porečem svojim bratom: z bogom!»

Že je dvignil roko, da bi pognal konja. Tačas pristopim
bliže:

«Well, torej samo še to besedo: Ako mora naprej moj
b r a t Kolma Puši, prosim pa svojo s e s t r o Kolmo Puši,
naj še izvoli ostati tu pri nas!»

Besedi b r a t i n s e s t r a sem močno poudaril. Moji to-
variši so presenečeno zrlji vame. Kolma Puši po skoči naglo
s konja, priteče k meni in klikne osuplo:

«Kaj pravi Old Shatterhand? Kakove besede čujem od
njega?»

«Rekel sem, da Kolma Puši ni moj brat, ampak moja
sestra», sem odvrnil.

«Me imaš mar za žensko, ka-li?»

«Da.»

«Motiš se, motiš se.»

«Ne motim se. Old Shatterhand vselej ve, kaj trdi!»

Oberoč je zamahnila proti meni in vzkliknila: «Ne, ne!
Topot Old Shatterhand vendarle ne ve, kaj pravi! Kako
bi mogla ženska biti takšen vojniki, kakršen je Kolma
Puši!»

«Tahua, lepa sestra I-kvetsipova, je znala že v mladosti
dobro jezdariti in streljati!»

Tedaj se je odmaknila nekaj korakov in me debelo
gledala. Nadaljeval sem:

«Kolma Puši sedaj pač ostane pri nas?»

«Kaj — veš — o Tahui — kaj — kaj — moreš vedeti o
I-kvetsipi?!»

«Dosti, jako dosti vem o njiju. Je li moja posestrima
Kolma Puši dovolj močna v svojem srcu, da bi čula?»

«Govôri, o govôri!» je sklenila in stopila tik mene:

«To vem, da se je I-kvetsipä imenoval tudi Vava Derik.»

«Uf, uf!»

«Je morda moja posestrima že slišala imeni Tibo taka in Tibo vete? Ali pozná zgodbo o mirtovem vencu?»

«Uf, uf, uf! Pripoveduj, pripoveduj naprej!»

«Pozdrave imam zate od otročičev, ki sta se pred leti klicala: Leon Bender in Fred Bender.»

Roke so ji omahnile. Krik ji je hotel iz prsi, pa ni mogel ven. Polahko, polahko se je zgrudila na tla, položila roke v travo, skrila obraz vanje in zaplakala, tiho in vendar presunljivo.

Lahko si mislite, kako so se zavzemali moji tovariši ob najinem pomenku in s kakim osupom so strmeli v ob-jokanko, ki sem morebiti vendar precenjeval njeno moč in samoovlado. Takrat je Apanačka vstal, stopil k meni in vprašal:

«Moj brat Shatterhand je govoril o Tibo taki, Tibo veti in Vava Deriku. Ta imena so mi znana. Zakaj se Kolma Puši joče pri tem?»

«Joče od veselja, ne od žalosti.»

«Ali Kolma Puši ni mož, vojniki?»

«Ženska je.»

«Uf, uf!»

«Moj brat Apanačka naj sedaj zbere svoje sile. Tibo taka ni bil njegov oče in Tibo vete ne njegova mati. Moj brat je imel drugega očeta in drugo mater...»

Dalje nisem mogel, kajti Kolma Puši je sedaj poskočila, me zgrabila za roko in kliknila, kažoč na Apanačko:

«Je to Leon — — — je to morda Leon Bender?»

«Ne Leon, ampak Fred, mlajši brat», sem odvrnil.

Tu se je okrenila k njemu, se spustila na tla, mu oberoč objela kolena ter ihtela:

«Moj sin, moj sin! On je Fred, moj sin!»

Tu je zaklical, ne, zakričal Apanačka proti meni:

«Je to — res moja mati?»

«Da, ona je», sem potrdil.

Prijel jo je, jo vzdignil, je pogledal v lice in kliknil:
«Kolma Puši ni mož, ampak ženska! Kolma Puši je moja mati, moja mama! Zato torej, zato sem te takoj vzljubil, ko sem te zagledal!»

Padel je z njo na kolena, jo držal čvrsto v objemu in pritiskal svojo glavo na njeno lice. Vinetu je vstal ter odšel. Pomignil sem ostalim in so stopili za menoj. Nismo ju hoteli motiti. A ni trajalo dolgo, pa je prišel Apanačka k meni in hlastno prosil:

«Moj brat Shatterhand naj blagovoli priti k nama! Saj nič ne veva, prav nič, pa imava toliko vpraševati!»

Kolma Puši je težko čakaje zrla proti nama. Apanačka je prisedel k njej, ji ovil roko okoli pasu in me pozval:

«Moj brat naj prisede k nama in nama pove, kako je doznal, da je Kolma Puši moja mati! Zmerom sem mislil, da je to Tibo vete.»

«Tibo vete ti je teta, sestra tvoje matere. V detinstvu so ji rekali Tokbela.»

«To je res», je vzkliknila mati. «Mr. Shatterhand, preudarite, če se ujema, kar čujeva od vas! Utegnila bi zblazneti, kakor je moja sestra, ako bi se vi motili; ako bi menila, da sem našla sina, pa ne bi bil! Premislite, prosim vas, premislite!»

Tokrat se je izražala kakor bela gospodična. Zatorej je nisem več ogovarjal po indijansko in sem rekel:

«Prosim, povejte mi, ali ste vi mistress Bender!»

«Jaz sem Tahua Bender.»

«Torej se ne varam. Apanačka je vaš mlajši sin.»

«Tàk res, Mr. Shatterhand? Dokažite, dokažite, prosim!»

«Dokázov bi radi? Mar ne govori vaše srce zanj?»

«Govorí, seveda govori zanj! Takoj je govorilo, ko sem ga prvič uzrla, ko je prijahal skozi vhod v kampo. Srce me je zagotavljalo, da je moj sin, a vendar drhtim od straha, da mogoče le ni. Moja pamet zahteva dokazil!»

«I, kaj pa razumete pod dokazi, gospa Benderjeva? Naj vam mar prinesem krstni list? Tega ne morem!»

«Tudi ne mislim tako. Ampak biti morajo vendar še drugačni dokazi!»

«Kajpada; samo v tem trenutku mi niso pri roki. Bi vi spoznali svojo sestro?»

«Gotovo, prav gotovo!»

«In svojega svaka?»

«Jaz nimam nobenega svaka.»

«Ali Tokbela ni bila poročena?»

«Ne. Poroka je bila prekinjena.»

«To je storil vaš brat, pater Diterik?»

«Da.»

«Kako je bilo ženinu ime?»

«Thibaut.»

«Vaš brat je streljal nanj?»

«Da. Ranil ga je na roki.»

«Potakem zмота ni mogoča. Kaj je bil ta Thibaut?»

«Rokohitrc.»

«Je Tokbela to vedela?»

«Ni.»

«Dokazov zahtevate od mene. Dati bi vam jih mogel samo tedaj, ko bi poznal takratne razmere in dogodke. Odkrito vam moram namreč priznati, da se vsa moja doslejšnja vednost opira na domneve. Vendar vas to ne sme oplášiti. Apanačka je vaš sin Fred, in jaz mislim, da se v najkrajšem času snidete tudi z njegovim bratom Leonom.»

«Leon? Za božji čas! Ali je še živ?»

«Še. Celo tu v sanluischem parku biva. Dolga leta je pozvedal za vami, toda doslej je bilo vse zaman.»

«Potemtakem ste zvedeli vse to od njega, gospod?»

«Žal, da ne. Nič, prav nič ne vem o njem, razen da mu je oče umrl v kaznilnici ter da sta mu bila tudi stric in mati v tem žalostnem kraju.»

«To mu je znano? To vam je povedal? Odkod pa ve? Saj takrat mu je bilo komaj nekaj let! Od koga je to seznan?»

«Tega mi ni povedal. Ampak, čujte, je li s tem mišljen vaš brat I-kvetsipa?»

«Da.»

«Strašno! On, propovednik, pa da bi bil potvarjal denar?!»

«Na žalost! Dobili so se dokazi, ki jih ni mogel ovreči.»

«Ali kako je bilo možno, da so bile tri osebe po nedolžnem obsojene? Pri enem samem obdolžencu bi šlo laglje.»

«Moj svak je vso stvar tako pretkano pretuhtal in uravnal, da nam je bil zagovor nemogoč.»

«To je bil brat vašega moža?»

«Ne rodni brat. Izhajal je od prvega moža moje tašče.»

«Hm! Torej ne popoli brat. Kako mu je bilo ime?»

«Prav za prav Daniel Etters, a pozneje so ga po njegovem očimu nazivali tudi Bender, in sicer John Bender, ker je bil pokojni prvorojenec John.»

«Katerega teh imen ste bili bolj vajeni?»

«Dan ali Daniel Etters se sploh ni rabilo.»

«A! Zato stoji *J. B.*, ne pa *D. E.* na križu!»

«Kateri križ mislite?»

«Na grobu vašega brata.»

«Kaj? Potakem ste že bili gori pri njegovem grobu?»

«Nisem.»

«Kako morete kaj vedeti o križu?»

«Neki znanec, po imenu Harbour, mi je o tem pravil.»
«Harbour? Saj res, njega smo poznali! Torej je bil zgoraj?»

«Mene to vprašujete, Mrs. Bender? Saj ste ga videli!»
«Jaz? Kdo trdi to?»

«Kdo pa mu je s polovico pečene ovce rešil življenje, če ne vi!»

«Dozdevek, gospod!» se je nasmehnila. «O tem grobu vam je tedaj pripovedoval?»

«Da. In tej njegovi pripovedi gre hvala, da sem dejstvo tako pomalem uganil.»

«Je Vinetu pomagal ugibati?»

«Po svoje, natihem in brez besed. Njegov oče je bil pač zvest prijatelj vašemu bratu, ki je potlej mahoma izginil.»

«Z menoj in Tokbelo, da.»

«Ali smem zvedeti, zakaj ste se nenadoma izgubili?»

«Moj brat — njegovo indijansko ime je bilo I-kvetsipa; kot kristjan se je nazival Diteriko, oziroma po angleško Derik — je bil slovit pridigar, a ne izšolan. Naknadno je želel to dopolniti in je zategadelj odšel na vzhod. Poprej sem videla Benderja in on mene. Ljubila sva se. A prej ko sem mu mogla postati soproga, sem si morala prilastiti znanje in oliko belokožcev. Moj brat je bil ponosen. Povedati ni hotel, da se mu je treba še učiti. Mnogo rdečih vojniki me je snubilo. Ti bi bili prišli za menoj in bi bili Benderja usmrtili. To sta bila dva vzroka, da smo šli skriv od doma. Moj brat je posečal kolegij, jaz pa sem s Tokbelo prišla v neki zavod. Bender se je pogosto mudil pri nas, in neki dan je privedel svojega brata s seboj. Ta me je videl in si posehkrate prizadeval, da bi me izneveril Benderju. Obneslo se mu ni, zato me je zasovražil. Bender je bil bogat, Etters ubog in je služil pri bogatem v trgovini. Tu je poznal vse sobe in pohištvo. Ko sva bila

poročena, je stanovala Tokbela pri nas. Etters je uvedel k nam mladega moža, ki se je klical Thibaut. Čez nekaj časa sva zapazila, da se Thibaut in Tokbela ljubita. Bender je zvedel slabe reči o Thibautu in mu prepovedal v hišo. Etters je to zameril in vabil še zmeraj svojega prijatelja k nam. Zato je moral stopiti iz trgovine in se ni smel več prikazati pri nas. Oba sta sklenila maščevanje.»

«Kar dozdeva se mi! Thibaut je denar ponarejal!»

«Pogodili ste, Mr. Shatterhand. Neki dan je prišla policija k nam. V blagajni je našla domala sam ponarejen denar. V suknji mojega moža so bili všiti nepristni bankovci in v moji sobi so se našle ploče. Vse tri so nas vtaknili pod ključ. Predložili so nam pisanje; bilo je potrjeno, vendar čisto natanko po roki mojega moža in mojega brata. Ta pisma so dokazala njuno in tudi mojo krivdo. Bili smo obsojeni in zaprti.»

«Pa Benderjeva trgovina?»

«Vodil jo je Etters. Bender tega ni mogel preprečiti. Tokbela, moja sestra, je prišla z mojima sinčkoma v isto vzgojevališče, kjer sem bila jaz ko dekle.»

«Strašno! Vi, svobode vajena Indijanka, pa v ječo!»

«Uf! Ostrigli so mi lase. Oblečena kakor hudodelci sem morala sedeti v ozki, tesni celici. Bila sem nesrečna in sem noč in dan mislila na prostost in povračilo.»

«Thibaut se je medtem zopet lotil vaše sestre Tokbele?»

«Tako je. Obljubila mu je, da ga vzame, ako nas oprostijo. Podmitil je ječarja, ki je zbežal z mojim bratom.»

«Zakaj pa ne z Benderjem ali z vami?»

«Zaradi zlata. Moj brat je vedel za neka nahajališča. Odondod je bil prinesel zlata in ga na poročni dan podaril Benderju. To je Etters vedel. Zato sta osvobodila samo mojega brata, da bi dobila zlata od njega ali po njem. Ko je pobegnil s ključarjem, je vzel Tokbelo in

moja fantka s seboj. Spravil jih je v Denver, kjer jih je pustil pod zaščito jetnišničarja, sam pa je odpotoval v hribe, da bi si nabral zlata. Potreboval ga je, da bi plačal jetniškega paznika ter nato Benderja in mene oprostil. Jetničar je z dobljenim zlatom ustanovil menjalnico. Tokbela in fantka so stanovali pri njem. Otroka sta se mu priljubila. Moj brat je pa zapustil Denver, da bi rešil še Benderja in mene. Posrečilo se mu je samo napol. Jaz sem bila svobodna, Bender pa je od žalosti zbolel in v temnici umrl. Derik me je spravil v Denver. Tja sta medtem prispela Thibaut in Eppers, ki je bil prišel na boben. Z lažmi sta premamila Tokbela, da je privolila v zakon v Thibautom. Prišli smo na ženitovanjski dan in našli ženina in nevesto, napravljena za k poroki. Derik je strgal nevesti mirtov venec z glave in sedaj sta Eppers in Thibaut planila po mojem bratu. Vnel se je boj, v katerem je Derik obstrelil Thibauta v roko. To se je vršilo v Tokbelinem stanovanju, pri prejšnjem jetniškem uslužbencu, sedanjem bankirju.»

«Nečesa sem se spomnil. Ali je bilo bankirju Wallace ime?»

«Ne. Kako ste se domislili tega imena, gospod.»

«O tem pozneje. Nadaljujte, prosim!»

«Tokbela je peklo naše jetništvo. Bolehna je bila in šibka zbog tega. Strah ob prekinjeni poroki in ravsanje moških jo je izpodrvalo. Bledlo se ji je v vročici in pamet se ji je zmešala. Besnela je. Mirovala je samo takrat, kadar je bil pri njej Fred, moj najmlajši sinček, ki ga je jako rada imela. Moj brat jo je dejal k blazniškemu zdravniku, hkrati tudi dečka, brez katerega ne bi bila šla. Derik, jaz in Leon smo stanovali pri bankirju. Eppers in Thibaut sta izginila; tako smo mislili. Zlato je bilo porabljeno in Derik je moral zopet v hribe. Prosila sem ga,

naj me vzame s seboj, in storil je tako, zakaj jahanja in streljanja sem bila vajena kot rdeč vojnik. Prišla sva do Devils-heada, kjer sva bila napadena. Etters in Thibaut se nista bila izgubila temveč sta se skrila, da bi naju opazovala. Potem sta tihotapila za nama. Etters, ki smo ga še zmerom klicali za Johna Benderja, je ustrelil Derika, mene pa sta v strahu razorožila in zvezala. Morilca sta pač menila, da sva bila že v zlati jami in da imava zlato pri sebi. Ker ga nista našla, sta bila tako razkačena, sta sklenila, da me bosta pustila, naj počasi skoprnim. Mojega brata sta zagrebla tik ob pečini v zemljo, mene pa položila na njegov grob. Povezana sem bila tako močno, da se nisem mogla premakniti. Ležala sem takisto tri dni in štiri noči ter umirala, ko so prišli Indijanci od rodu kapotskih Utahov in me osvobodili.»

«Ah! Čudno! Naprej!»

«Utahi so mi dali jesti in piti me vzeli potlej s seboj. Mlad vojnik med njimi, z imenom Tusaga Sarič, me je hotel za skvavo in mi zato ni dal oditi. Prišedši na utške pašnike, sem se branila, da bi šla zámož. Hotel me je prisiliti. Jaz pa sem bila medtem okrevala. Močevala sem se z njim in ga zmagala. Zdaj se me je rad odrekel, tudi drugi me niso poželeli, ker nobenemu ni bilo do pridruge, ki prekaša junake.»

«Kako ste si sedaj s kapotskimi Utahi?»

«Prijateljimo se. Tusaga Sarič me še danes rad vidi, četudi se mi je takrat odpovedal kot družici. Lahko zahtevam od njega, kar hočem. Svobode mi seveda niso takoj vrnili, dobila sem jo šele čez dve leti. Seveda sem neutegoma odhitela v Denver. Mojih otrok je bilo nestalo. Etters in Thibaut sta bila prišla k blazniškemu zdravniku in s pretnjami izsilila Tokbelo od njega. Voljna je bila iti z njima. Ko pa so jo hoteli ločiti od Freda, je razgrajala

in razsajala, dokler nista vzela še dečka s seboj. Tudi bankir je bil izginil, in sicer z Leonom, mojim sinom. Pozvedovala sem in zvedela od šerifa, da so dva dni po njegovem odhodu prišli stražniki in ga hoteli prijeti zavoljo oprostivte nekega jetnika.»

«Tako bi človek domneval, da ga je Etters ali Thibaut potajno ovadil, a da ga je še o pravem času nekdo opozoril. Zbežal je in skrbno zabrisal vsako sled.»

«To je storil, kajti leta in leta sem zaman iskala tako njega kakor Tokbelo.»

«V pomiritev vam lahko povem, da si je privzel drugačno ime in dečka skrbljivo vzgojil. On sam, ali pa sedaj njegov sin, biva danes v Jefferson-Cityju.»

«Ali res? Veste to za trdno, gospod.»

«Vem, pri njem se bil. Ampak, pripovedujte dalje!»

«Tako bom pri koncu. Iskala sem svojih otrok, a brez uspeha. Jezdila sem po vseh savanah, po vseh dolih; stikala po mestih in pri rdečih ljudeh. Našla nisem nič. Kot ženska tega ne bi bila mogla storiti. Preoblekla sem se v moškega in zato ostala dosehkrat moški. Ko ni vse skupaj nič zaleglo, sem se vrnila v Devils-head. Božja roka goni morilca zopet na mesto njegovega zločinstva. To sem vedela in zato je nebo nad tem parkom postalo moj šotor. Umoritelja še ni bilo, pride pa gotovo, čisto gotovo! Preverjena sem o tem. Potem pa gorje njemu! Umrl še ni, kajti Bog je pravičen. Privedel ga bo predme, da z njim obračunam!»

«Pa bi ga spoznali po tolikih letih?»

«Seveda bi ga! Pa naj se je še tako izpremenil, spoznala bi ga po zobeh!»

«Po dveh škrbinah v zgornji čeljusti?»

«Uf! Torej ga tudi vi poznate?»

«Ako prav domnevam, ga poznam. Vaš sin Leon mi je pravil o zobnih vrzelih.»

«Leon? Je li mogoče? Kje pa je sedaj?»

«Tukaj v sanluiskem parku. Videli ga boste, če ne danes ali jutri, pa pojutrišnjem. In ako me vse ne vara, vam žene Bog morilca vprav sedaj v roke. Proti pozorišču svojega zlodejstva potuje. Thibaut prihaja s Tokbelo, Ethers pa je že pred njima. Sicer pa vam morem povedati, katero pot sta ubrala ta dva zlikovca s Tokbelo in Leonom iz Denverja.»

«To ste zvedeli? Od koga pa?»

«Od Vinetuja in Mata Šaka.»

«Pripovedujte mi, Mr. Shatterhand, pripovedujte!»

«Prišla sta k Osagom in jih ociganila za lovino enega leta, povrhu pa jima pobila še nekaj vojščakov. Nato sta se ločila, in Thibaut se je preselil z vašo sestro in dečkom h Komančem od plemena Najinov. Pri njih se je moral skriti, ker so njegovi zločini prišli na dan. Spotoma ga je našel Vinetujev oče na robu Llana estakada in ga otel smrti.»

«To moram natanko slišati!»

Poskočila je in hotela proč.

«Počakajte, Mrs. Bender!» sem prosil. «Med potjo vam bosta pripovedovala. Časa ne bomo tratali. Naprej moramo, gori na Devils-head. Ali pa morda še sedaj mislite stran od nas in hočete sami svojo pot?»

«Ne, ne! Ostanem pri vas.»

V kratkem smo bili vnovič na poti. Kolma Puši ga je poznala še bolje od Vinetuja. Z njim, z Apanačko in Osagom je jahala spred. Imeli so svoj pomenek, kjer mene ni bilo treba. Za mano sta jo rezala suhopetec in trebuhač s Treskovom. Hammerdull je bil ves v ognju od začujenja, ker se je skrivnostni Indijanec razbubil v žensčino.

Medtem ko je s svojimi dovtipi zabaval svojega prijatelja suhoparnika, sem razmišljal o ‚generalu‘, ki ni mogel biti nihče drugi ko Dan Etters. Aki ni imel omenjenih škrbin, me to ni motilo, saj umetni zobje so bili v navadi že pri starih Egipčanih. Čudil sem se, da ni nihče prišel na to misel, niti sam Old Surehand.

Pozneje so me poklicali h Kolmi Puši in med tem pojezdom se je toliko govorilo, kakor redko na katerem. Tako je minilo popoldne in zvečerilo se je. Ustavili se še nismo, ker je stal mesec na nebu in je moral danes pred svojim zatonom svetiti dobre pol ure.

Solnce je bilo že davno zatonilo, ko smo zavili v eno vegastih dolin, ki dajejo sanluiskemu parku svojevrstno lice. Tedaj smo zapazili sled, ki je od leve držala v našo smer. Izkazalo se je, da izhaja od treh konj in da je kvečjemu eno uro stara. Mislil sem takoj na vrača s skvavo in tovornim konjem. Vinetu je imel isto misel, kar sem razbral iz njegovega pomembnega pogleda.

Konje smo še bolj pognali in tiho jahali, Vinetu naprej sklonjen, da mu sledovi niso ušli. A že po desetih minutah jih ni bilo več videti. Mesečina je sicer pričela delovati, vendar prešibko. Z Vinetujem sva torej razjahala in hodila spred, pripogibaje se tedaj pa tedaj. Mesec se je že pogrezal. Ali ne bi bilo boljše, da tu prenočimo in drugo jutro povzamemo sled?

Medtem ko smo se še bavili s tem vprašanjem, smo zaznali zasmodino, ki nam jo je prinašala rahla sapica. Ogenj, odkoder je vejal, je moral biti šele pravkar ukurjen, drugače bi ga bili že prej zavohali. Prosila sva tovariše, naj počakajo, in šla tiho naprej. Nedolgo, pa sva zapazila v globini na levi pomol drevjiča, pod katerim je brel ogenj. Po četverici sva se plazila naprej, kajti

uzrla sva tri konje in dve osebi ob kurišču. Ko sva prišla zadosti blizu, mi je Vinetu zašepetal:

«Uf! Vrač in njegova skvava. Naj ga primeva?»

«Kakor želi moj brat.»

«Ako ga ujameva, ga bo treba s seboj goniti. Ako ne, je še zmeraj možno, da se nam izmuzne. Torej ga zgrabiva.»

Pomakneva se tako blizu ognja, kolikor se je dalo. Skvava je jedla, mož pa je v travi lenobo pasel.

«Zdajle!» je dahnil Vinetu.

Vstala sva, skočila tja in se vrgla nanj. Kriknil je in dobil mojo pest dvakrat na glavo. Potlej je bil tiho. Povezala sva ga z njegovo lastno zadržuljo. Zatem je šel Vinetu po drugove, ker je bil kraj pripraven za prenočišče. Prišli so ter razsedli. Skvava se ni menila za nas. Tudi nama ni prav nič rekla, ko sva ji prijela moža. Apanačka je popeljal svojo mater za roko k ognju in ji pokazal skvavo:

«To je Tibo-vete-elen!»

Ellen je bilo namreč krščansko ime Tokbele.

Kolma Puši je molče strmela na skvavo in nato vzdihnila:

«To naj bo moja ljubka, moja lepa Tokbela?»

«Ona je», sem potrdil.

«Za Boga svetega, kako se je spremenila najzaljša hči našega naroda!»

Da, krasni sta bili nekdam obe. Toda leta, življenje po pustinji in blaznost so tolikanj spačili, nebo' — Tokbela namreč pomeni, nebesa' — da je sestra ni mogla na prvi mah spoznati; Kolma Puši je hotela poklekniti k njej, a Vinetu ji je dejal:

«Moja sestra si še moža ni ogledala. Naj se še nekaj časa skrije, ker takoj se bo osvestil. Za zdaj naj še ne vidi, kdo je vse tu. Stopite za drevje!»

S temi besedami je meril tudi na druge. Umaknili so se, tako da bi Thibaut, če se zbudi, videl le Vinetuja in mene. Dolgo ni bilo čakati, pa je zagomaral in spregledal. Ko naju je spoznal je zaklical:

«Apač! In Old Shatterhand! Uf, uf, uf! Kaj hočeta od mene? Kaj sem vama storil, da sta me zvezala?»

«Molčite s svojim ‚ufanjem‘, sem odgovoril, «in se ne ponašajte venomer kot Indijanec! Rokohitrc Thibaut je doigral svojo indijansko vlogo!»

«Za vraga! Rokohitrc?»

«Da, rokohitrc, slepilec, tat, zmikavč, razbojnik, pona-rejalec denarja, morilec in podobno. Dolga je vrsta ljub-kovalnic, ki se vam imenitno prilégajo.»

«Za to psovanje se boste še pokorili!»

«Kaj pa šel! Vedeti ste hoteli, zakaj ste že spet ozan-kani. Prav rad vam povem: Na zmenek ne smete prevred.»

«Zmenek? Ali se vam blede? Kam pa naj bi?»

«Na Devils-head.»

«Kedaj pa?»

«Dvajsetšestega septembra.»

«Vi sicer radi v ugankah govorite, kakor sem že doznal, danes pa mi je sčinoma nemogoče pogoditi, kam merite!»

«Vam bom pa drugače povedal: na dan svetega Cipri-jana. To boste pač bolje umeli.»

«Ciprijan? Kaj mi mar ta svetec?»

«Na njegov god in praznik naj bi vi prišli na Devils-head.»

«Kdo vam je to povedal?»

«Dan Etters.»

«Šembrana para!» je zarentačil. «Nobenega Dana Etter-
sa ne poznam!»

«Potem pa on vas pozna!»

«Tudi ne!»

«Saj vam pisma pošilja!»

«Pisma? Niti sanja se mi ne o njih!»

«Pisma na usnje, črke s cinobrom pobarvane. Jelite?»

«Šember vas vzemi! — O nobenem pismu nič ne vem!»

«Saj leži v vaši sedelni torbi.»

«Vohavs!! Dejal bi celo, da ste preiztaknili moje stvari!
Kdaj je bilo to?»

«Kadar se mi je ljubilo! Po mojem računu bi vi prišli
na god svetega Ciprijana na Devils-head. Zato smo vas
malce povezali, da se zakesnite. Kaj bi hodili tako zarana
tja! Imam prav?»

«Najrajši bi videl, da bi bili vi in vaš Ciprijan tam, kjer
ni muh!»

«Verjamem, a ne morem ustreči, ker me potrebujejo
drugod. Čujte, kdo je prav za prav Vava Derik, o kate-
rem vaša skvava včasih govori?»

«Vprašajte njo samo!»

«Ni potreba! Vava je mokviska beseda. Zato domnevam,
da je ona mokviska Indijanka in misli svojega brata.»

«Nimam nič proti temu!»

«Jaz pa sodim, da ste imeli nekaj proti temu bratu.»

«Kakor izvolite!»

«Proti njemu in Benderjevim!»

«Tri sto hudičev!» se je preplašil.

«Prosim, nikarte se razburjati! Kaj veste tako po pri-
liki o tej družini? Išče se namreč neki Fred Bender.»

Prestrašil se je tako, da se mu je beseda podrla.

«Tega Freda Benderja ste namreč baje odvedli k Osa-
gom, kjer vas še čaka neki obračun.»

«Obračun? — Nič ne vem o tem!»

«S slavnim „generalom“ ste pri njih sklenili izvestno kupčijo za kože in krzno. Ako se ta reč izpodnese, vas utegne stati glavo.»

«Nobenega generala ne poznam!»

«Tudi ste pri tisti priliki bojda ubili z njim nekaj Osa-gov.»

«Neznansko domišljijo imate, Mr. Shatterhand!»

«O ne! Mato Šâko je pač pri meni, kakor vam je znano. On vas je tudi že videl, rekel pa ni nič, da nam ne bi zabave kalil.»

«Tak si privoščite svoje veselje, mene pa pustite na miru!»

«Ne zamerite, to ne gre! Če si hočemo privoščiti veselje, vas ne sme manjkati poleg. Saj morate prevzeti glavno vlogo pri stvari! Sedaj pa vam nekoga pokažem. Sem radoveden, ali ga boste poznali.»

Pomignil sem Kolmi Puši. Prišla je in se postavila predenj.

«Oglejte si tega Indijanca! Poznate ga.»

Zazrla sta se drug v drugega. Thibautu se je nekaj posvetlikalo, to se mu je videlo; rekel pa ni ne bev ne mev.

«Morda me spoznate, če zaslišite moj glas», je rekla Kolma Puši.

«Jezero vragov!» je zarobantil. «Kdo — kdo je neki to?»

«Misli na Devils-head! Ondi si se poslovil od mene, ubijalec!»

«Uf, uf! Ali mrtvi vstajajo? To ne more biti!»

«Da, mrtvi vstajajo! Jaz nisem moški, ampak ženska.»

«To ne more biti! Ne more in ne sme biti! Tahua, Tahua Bender — —!»

Zamižal je in umolknil.

«Hočete še dalje z njim govoriti?»

«Ne, pač pa s sestro.»

Tedaj sem prijel vrača pod pazduho, ga dvignil in ga prislonil z licem na bližnje deblo. Tu so ga privezali, a da še bleknil ni. Dovolj je imel. Pojava dozdevne rajnice mu je pretresla mozeg in kosti.

Poslednja je prisedla k svoji sestri, in silno me je mikalo, kako se bo blaznica sedaj zadržala.

«Tokbela, ljuba Tokbela!» je pričela Kolma Puši in prijel ubožico za roko. «Veš, kdo sem jaz? Ali me poznaš?»

Skvava ni nič odgovorila.

«Tokbela, jaz sem tvoja sestra, sestra Tahua!»

«Tahua!» je dahnila blaznica, pa brezizrazno.

«Poglej me! Poglej me! Saj me moraš spet spoznati!»

Ona pa se niti ozrla ni vanjo.

«Povejte ime svojega mlajšega sina!» sem pošepetal Kolmi Puši.

«Tokbela, čuj! Fred je tu. Fred Bender je tukaj!»

Tedaj se je zmešanka ozrla vanjo, je dolgo, dolgo strmela v obraz, a brez umevanja, vendar je ponovila ime:

«Fred Bender — — — Fred Bender!»

«Poznaš Ettersa, Daniela Ettersa?»

Stresnila se je ter odgovorila:

«Etters — — Etters — — hudoben mož — — zelo hudoben mož!»

«Umoril je našega Vava Derika! Slišiš? Vava Derika?»

«Vava Derik! Kje je moj mitrov venec, moj mirtov venec?»

«Proč je, proč! Ampak jaz sem tu, tvoja sestra Tahua Bender.»

Takrat se je skvavi oko nekam poživilo. Vprašala je:

«Tahua Bender? Tahua Bender? To — to je moja sestra.»

«Da, tvoja sestra! Glej me! Glej me, če me poznaš!»

«Tahua — Tahua — — Tokbela, Tokbela, to sem jaz, jaz!»

«Da, to si ti! Poznaš Freda Benderja in Leona Benderja, moja sinova?»

«Fred Bender — Leon Bender — — Fred je moj, moj, moj!»

«Da, on je tvoj. Rada si ga imela.»

«Rada — jako rada!» je pokimala s prijaznim nasmehom. «Fred je moj fantek, Fred — — v mojem naročju — — na mojem srcu!»

«Pogosto si mu pela uspavanko!»

«Uspavanko — — da, da, uspavanko — —!»

«Potem je prišel naš Vava Derik z njim in z Leonom pote za v Denver. Ali me čuješ? Vava Derik vas je spravil v Denver!»

To ime je vzbudilo spomine v njej, a nič prijetnih. Otožno je stresla z glavo, si položila dlan nanjo in rekla:

«Denver — Denver — — tu je bil moj mirtov venec — — v Denverju.»

«Domisli se, domisli se! Tak glej me no, glej me!»

Oberočki jo je prijela za glavo, ji to zasukala tako, da je morala blaznica zreti vanjo, ter dodala:

«Poglej me in povej moje ime! Reci mi, kdo sem jaz!»

«Kdo sem jaz — —! Jaz sem Tokbela, Tibo-vete-elen sem!»

«Kdo si ti — —?»

«Kdo si ti — ti — ti?» Takrat je pogledala sestro z očesom, v katerem je sevala zavest in volja; nato je odgovorila: «Ti si — — ti si mož — — si mož.»

«Za Boga milega, ne pozna me, ne pozna me!» je togovala Tahua.

«Preveč zahtevate od nje», sem opomnil. «Počakati je treba, da pride izprebistrek. Potem je več upanja, da se bo domislila.»

«Uboga Tokbela, uboga, uboga sestra!»

Skvavino glavo si je pritisnila na grudi ter jo gladila po nagubanih, votlih licih. To ljubkanje je bilo za nesrečnico tolikšna redkost, da je zopet zamižala in dala svojemu obličju prisluškujoč izraz. Pažnja pa se je skoraj razplinila, umaknivši se običajni brezdušni praznoti. Tačas se je Apanačka sklonil k svoji materi in vprašal:

«Je bila Tokbela lepa v svoji mladosti?»

«Lepa, sprelepa!»

«In je bila srečna?»

«Tako srečna ko cvetka na poljani, kadar ji solnce poljublja roso z obličja.»

«In kdo ji je vzel njeno srečo, njeno dušo?»

«Thibaut, ki visi tamle ob drevesu.»

«To ni res!» se je obregnil ta, ki je prestregel slednjo besedo. «Jaz je nisem pripravil ob pamet, ampak vaš brat, ko je preprečil poroko. Njemu delajte očitke, ne pa meni!»

Tu je vstal Mato Šâko, se razkoračil pred njim in velel:

«Pes, ti si še upaš tajiti! Jaz ne vem, kako čutijo belokožci in kako se ljubijo, ali da nisi ti nikoli srečal te skvave, ne bi bila izgubila svoje duše in bi bila ostala tako blažena, kakor je bila prej. Njeno oko se mi smili in njen obraz me boli. Obtožiti te ne more in ne poklicati na odgovor. Bom pa jaz opravil namestu nje. Priznaš, da si nas tačas prevaril, ko smo te sprejeli kot gosta?»

«Ne!»

«Si tudi sokriv umora naših vojniki?»

«Nisem!»

«Uf! Moj odgovor na to tajitev boš hitro slišal!»

Osag se je okrenil k nam in vprašal:

«Zakaj hočejo moji bratje vzeti tega človeka s seboj na Devils-head? Ali ga potrebujejo?»

«Ne», je odgovoril Vinetu.

«Potem čujte, kaj vam ima Mato Šâko povedati! Z vami sem jahal le-sem, da bi osvetil, kar se je tistikrat zagrešilo nad nami. Tibo taka je ujet in generala bomo tudi zgrabili. Doslej sem na vse molčal. Vem, da ‚generala‘ ne morem dobiti, ker je maščevanje drugih večje. Zato pa zahtevam Tibo tako zase, hočem in moram ga imeti, in sicer takoj! Ne maram ga pobiti, kakor se zakolje ščene. Videl sem, kako ravnate vi: celo tistemu, ki je zaslužil smrt, dajete priliko, da se bojuje za svoje življenje. Še on naj se brani! Posvetujte se o tem! Ako mi ga prepustite, naj se bori z menoj. Če pa se s tem ne strinjate, ga na svojo roko kar na mestu ustrelim. Četrť ure vam dam odloga. Dogovoril sem. Hov!»

Umaknil se je nekoliko na stran in ondi sedel. Njegov predlog nas je iznenadil. Resno ga je bilo vzeti, kajti bili smo prepričani, da ostane pri besedi. Naše dogovarjanje je bilo potemtakem kratko; v petih minutah smo se odločili za dvoboj. Thibaut se je seveda protivil. Ko pa je videl, da Osag ne odneha, se je vdal. Zastran orožja je bil Mato Šâko zadosti ponosen, da je prepustil izbiro svojemu nasprotniku. Vsak naj na Vinetujevo povelje trikrat ustrelji, to pa oba hkrati, in sicer na petdeset korakov.

Zunaj v dolini sem odmeril razdaljo. Nato se je na vsakem končiču zapalil ogenj, da bi se smerišče videlo. Thibautu smo razvezali roke, na noge je dobil spojko, da je mogel počasi hoditi, ne pa bežati. Razen skvave smo bili seveda vsi na pozorišču —

Čim je dal Vinetu znak, sta počila oba strela skoro kot eden sam. Nobeden ni pogodil. Thibaut se je zagrohotal:

«Nikar se ne smejte!» sem ga posvaril. «Osaga še ne poznate! Imate še kako željo, če umrjete?»

«Če bom ustreljen, želim, da bi vas vse skupaj hudič vzel!»

«Mislite na skvavo!»

«Vi mislite nanjo, mene ona nič več ne skrbi!»

«Prav! Še eno vprašanje: 'General' je Dan Etters?»

«Vprašajte njega, ne mene!»

Nastavil je zopet puško. Vinetu je dal znamenje in strela sta tresnila. Thibaut se je opotekel, se zgrabil z roko za prsi in telebnil na tla. Vinetu mu je preiskal rano:

«Zadet kakor na dva koraka, naravnost v srce. Mrtev je.»

Osag je počasi prikorakal, ga molče pogledal, se vrnil h kurežu in sedel. Zopet je bilo treba groba. Hammerdull in Holbers sta ga nemudoma napravila. Skvava niti slutila ni, da je že vdova.

Drugo jutro smo se odpravili na vse zgodaj naprej. Apanačka je jahal vštric z materjo in mnogo čebljal z njo, vendar nekam enozložno: po vsem videzu ga je potrlo, da je Tibo taka, ki ga je imel za svojega očeta, storil takšno smrt.

Vse je kazalo, da se bližamo koncu svoje ježe. Pot je postajala čedalje nevarnejša. Verjetno je bilo, da nam je 'general' nastavil čim več pasti. Marsikako mesto je bilo prikladno za skrovišče, izza katerega je bilo možno streljati na nas. A nič se ni naključilo. Morda ni mislil, da se pojavimo že danes, ali pa si je prihranil zasedo za zgoraj pri Penastem slapu, oziroma na Devils-headu.

Pod večer smo dospeli blizu Penastega slapa: visoko zgoraj skale, porasle z gozdom, in tudi spodaj globoko dno skoro docela pokrito s kamenom in hosto. Pravcata zmešnjava kamenite groblje, nad katero se boči krov domala

neprodirnih krošenj. Toliko da smo stali pod to streho, se je zmračilo okoli nas.

«Kod se gre na Devils-head odtod?» sem vprašal Kolmo Puši. «Tam nam je iskati Utahe.»

«Todle na levi skozi šumo in potlej zelo strmo navkreber. Vam delajo Utahi skrbi?»

«Ne. Ali vedeti moramo, kje so.»

«Še danes spadam mednje in bom govorila z njimi. Če sem jaz pri vas, se vam jih ni bati.»

«Saj se jih ne, vendar se jaz rajši ne bi zanesel na vaše posredovanje. Že sami so nam namreč obljubili in ‚generalu‘ hočejo pomagati zoper nas. To sta dve sili proti nam, vi pa imate eno samo za nas, svoj vpliv. V najboljšem primeru se razplete dolgo pogajanje, med katerim utegne ‚general‘ odkuriti. Ne, ne. Zanašali se bomo kar sami nase!»

«Torej za mano! Gozd in sleherno skalo poznam. Vodila vas bom.»

Kake pol ure smo hodili v indijanski vrsti za njo, dokler se ni tako stemnilo, da smo morali razjahati in konje peljati. Zunaj je bil pač šele somrak, a tu v globokem gozdu popolna noč. Tako je šlo dalje in dalje, zdelo se nam je cela večnost. Tačas smo začuli pred seboj hrzanje ter ustavili.

Čigav je bil konj? To je bilo dognati. Drugovi so počakali, Vinetu in jaz pa sva kot običajno jezdila dalje. Kmalu se je razsvetlilo pred nama. Gozd je prenehal in po nekaj korakih je zastrmela pred nama kamenita stena z ozko stezico, ki je držala jako strmo navzgor. To je bila vsekakor pot na Devils-head. Na jasi med njim in šumo so ležali znani kapotski Utahi kot čuvaji pred stezo v pečini. Ako smo hoteli na Devils-head, smo morali tod. To so vedeli in se tukaj utaborili, da bi nas polovili. Oj

teh kratkovidnežev! Lahko bi si bili vendar mislili, da bomo pozvedali!

„Generala“ ni bilo vmes. Zato pa smo videli nekoga, ki ni bil njihov, namreč Old Surehand! Pa se je le zgodilo, pred čimer sem ga svaril: prijeli so ga! Zakaj nas je zapustil, namesto da bi bil počakal samo še kratko noč. V tem trenutku sem bil hud nanj.

«Tam stoji ob drevesu, zvezan in ujet ko prej!» sem dejal. «Moj brat naj me počaka!»

«Kam hoče moj brat? Po tovariše?»

«Da. In če mi poglavar Apačev neče pomagati, skočim kar sam med rdeče prepeljuhe. Stvar se mora končati. Večnega zalezovanja sem se naveličal!»

«Uf! Vinetu bo rad sodeloval!»

«Torej odvedemo konje v skrivališče in nato pridemo sem. Ti počakaj tu!»

Požuril sem se nazaj, ker se je mudilo zaradi teme.

Skrivališče za konje se je takoj našlo. Pustivši Treskova za čuvaja pri njih, smo jo ubrali k Vinetuju, ki je medtem tuhtal načrt. Drugi so se razpostavili v raztegnjeni krivulji okoli rdečkarjev. Početje je bilo drzovito. Ali jaz nisem imel več potrpljenja. Moja jeza si je morala dati duška. Vinetu pa je bil tako prizanesljiv, da me ni maral z ugovori še bolj razljutiti.

Glavar je sedel čisto blizu ujetnika. Rdečkarji so bili tiho. Tedaj sva se mahoma pojavila midva med njimi. Ko bi trenil je Vinetu prerezal Surehandu spono, jaz pa sem popadel glavarja z eno roko za vrat in ga z drugo pestjo lopil po čepini, da se je kar sesedel. Indijanci so poskočili, pograbili orožje in zagnali bojno vpitje. A že sem naperil cev glavarju v glavo in jih prekričal:

«Takoj tiho, sicer ustrelim Tusago Sariča v glavo!»

Obmolknili so.

«Da se ne ganete!» sem se drl naprej. «Ako le eden nameri orožje na nas, bo to glavlarjeva smrt. Nič se ne zgodi vam in njemu, če boste mirovali. Obkoljeni ste in lahko bi vas postreljali. Da pa tega nečemo, vam takoj Kolma Puši obrazloži!»

Imenovana je stopila izpod drevja. Pri njenem pogledu so se Utahi nekam pomirili. Govorila je tako, kakor se je prilegalo položaju, in nam v veselje je dosegla, da so nam rdečkarji začasno oddali orožje. Načelnika smo zvezali. Prvo je bilo kajpak, da smo vprašali po ‚generalu‘. Odjahal je bil na Devils-head in se je mislil vrniti naslednje popoldne. Vendar sem poslal Osaga konček više po skalnem natrvu pazit, da nas Douglas-Etters ne bi iznenadil. Ta je moral priti skozi tesnec, ker ni bilo druge poti, kakor je rekla Kolma Puši.

Lahko si mislite, kako je poglavar debelo zijal, ko se je zopet zavedel in se videl v sponah, dočim je bil Old Surehand prost! Poskrbel sem za to, da se pridobi za našo stvar. Kolma Puši je sedla k njemu ter mu zadevo pojasnila. Pravila mu je, koliko je ‚general‘ zagrešil pri njej, kajti sedaj sem ji hočeš nočeš razodel, da to ni nikdo drugi ko Dan Etters. Povedala mu je nadalje, da je njegov današnji zaveznik svoj čas ustrelil njenega brata in njo zvezal na njegovem grobu. S tem ga je že več ko napol pridobila zase in za nas. Ko pa mu je še po mojem naročilu naznanila, da smo prav za prav prišli maščevat strahotno smrt Olda Wabbla in trampov, da pa bomo Utahom spregledali to osveto, če se obrnejo od generala in potegnejo z nami, je na glas izjavil:

«Ako nam to obljubite, ga ne bomo ščitili. Toda kadili smo bratovščino z njim, zato mu ne smemo biti sovražniki. Drugega torej ne moremo storiti, kakor takoj odjezditi skozi šumo nazaj v park in zjutraj naprej. Tako ste torej

gospodarji tega pota, po katerem mora priti, in ga zgrabite ter uravnajte z njim po svoji volji. Tusaga Sarič je dogovoril. Hov!»

Niti Vinetu niti jaz mu nisva dočista zaupala, ker pa je Kolma Puši jamčila zanj, se je njegov predlog odobril. Še ni bilo minilo pol ure, ko so konje vodeč na povodcu in z živimi ogorki v rokah koračili skozi gozdno temino. Kolma Puši je šla z njimi in nam čez nekaj časa javila, da res nič zavratnega ne snujejo zoper nas. Pogasili smo ogenj in legli spat. Straža na skalnati stezi se je vzdrževala vso noč. Surehandu se je poznalo, da nam noče sam od sebe povedati, kako je na novo zabredel v ujetništvo; ker ga nismo marali žaliti z vprašanji, ni zadeve nihče v misel jemal.

Čakali smo domala vse dopoldne, generala pa ni bilo. Tedaj nas je obhajala slutnja, da so nas Utahi nalagali. Saj je bilo možno, da sploh ni odjahal na Devils-head. Druge izbire ni bilo: sami smo morali tja.

Harbour je imel prav, ko nam je stezo popisal kot težavno. Vila se je med tesnimi pečinami ali mimo prepadov, od sile naporna za konje. Nad dve uri smo že jahali tako, kar nam oznani Kolma Puši, da bo trpelo samo še dobre pol ure. Skoro hkratu nam udari klic na uho. Uzrli smo jezdiča, ki nam je okoli ovinka prijahal naproti. Bil je general. Njegov prvi klic je veljal naši vodnici, na kateri je obstalo njegovo preplašeno oko. Nato je zapazil mene, ki sem jahal za njo.

«Tri sto kosmatih hudičev, Old Shatterhand!» je zarjul.

Obrnil je konja nazaj, za kar je imel komaj še prostora, ter izginil.

«Za njim! Hitro, jadrno! Kolikor dado konju noge!» sem podžigal Kolmo Puši. «Ako se nam sedaj izmuzne, ga ne dobimo nikoli več!»

Izpodbodla je konja in sedaj se je pričela vratolomna gonja, da me še danes groza obhaja, kadar se spomnim nanjo. Za petami smo mu bili, toda on je podil konja z bliskovito brzino. Včasih smo ga videli, včasih pa ne, kakor je bila pač pot ravna ali ukrivljena. Vinetu je bil za menoj. Dirka še ni trajala pol ure, pa se je soteska razširila v prečen prelaz. General je nakrenil v desno. Kolma Puši je udarila za njim, a se je okrenila in mi še zaklicala:

«Nekateri na levo, njemu naproti!»

Jaz sem se obrnil v to smer in velel Vinetuju:

«Ti pa na desno! Midva bova dovolj!»

Oba pota sta držala, kakor sem sklepal po vedenju Kolme Puši, pozneje zopet vkup, in tako smo morali dobiti begunca medse. Podil sem, kolikor je dopuščal pot, vnovič med oskaljem, ki se je čezdalje bolj višalo, in sem vzela za vsak slučaj puško v roke.

Sedaj sem došel na kraj, kjer je na levi zevalo globoko brezno in na desni držal prirodni prosek malodane premo v višino. Tedaj sem začul peketanje, ki mi je prihajalo nasproti. Konj se je pojavil na okljuku, na njem pa 'general'. Na strani je videl ponor, mene pa s puško v roki: ostudno je zaklel. Skoro še v diru, se je spustil s konja in skočil v prosek. Lahko bi ga bil ustrelil, a sem ga hotel dobiti živega. Tedaj sta se prikazala tudi Vinetu in Kolma Puši, ki sta kakor jaz brzdala konje.

«Todle gori je šel!» sem kliknil. «Za mano, za mano!»

«To je Devils-head», je odgovorila Kolma Puši. «Druge poti ni ko ta. On je naš!»

Zdaj pa se je reklo plezati, kakor gre lovcu divjih koz. General je bil le malo pred nami. Puška ga je ovirala, vrgel jo je proč. Jaz sem imel samo kratušo čez pleča, medvedarico sem ostavil spodaj. Tako smo se vzpenjali više in više. Prosek se je ožil in se nehal tam, odkoder je

tekla ozka polica v stran. Po tej je plezal general dalje, jaz pa za njim. Čedalje omotnejša je bila stezica. Polica je bila prekinjena: treba je bilo za moža daleč preskočiti. Begunec se je v svojem strahu zagnal preko bolzni in dosegel kamen na drugi strani. Ta pa je le na rahlo tičal v pečevju. Odkrhnil se je in se zakotalil odskakuje z generalom v globino.

«Nazaj!» sem zaklical obema. «Strmoglavil se je.»

Z isto naglico smo pobirali stopinje nazaj gredoč. Zdolaj smo poskakali na konje ter odbrzeli. V kratkem smo videli svoje tovariše. Stali so pri kupu podrtega pečevja. Kamen je bil potegnil s seboj še drugih, večjih, takisto rahlih kosov, in pod največjim balvanom, ki je tehtal svojih štirideset stotov, je ležal ‚general‘. Zgornji trup, počenši od reber, mu je bil prost; doljenja polovica je ležala pod kamenjem, vsekakor v močnik zmečkana. Čutil ni nič: omedlel je.

«Za pet ran božjih!» sem kliknil. «Prav kakor Old Wabble! Vščenzen za spodnji život! Kakšna kazen!»

«In tu! Poglejte semkaj!» je pokazala Kolma Puši na skalno steno. «Kaj vidite? Kaj sem vklesala tukajle?»

Videli smo podobe, med njimi križ, a pod njim se je čitalo: Na tem mestu je *J. B.* umoril patra Diterika iz maščevanja na njegovem bratu *E. B.* Spodaj se je videlo solnce s črkama *E. B.* Mraz me je spreletel po hrbtu. Vprašal sem Kolmo Puši:

«Ali je to grob?»

«Da. Ta podpis je moje ime *E. B.* Emilija je namreč moje krščansko ime. Ta mož leži vprav na grobu mojega brata, točno tam, kjer me je tačas navezal in kjer sem v borbi z njim izgubila svoj poročni prstan.»

«Poročni prstan? Je morda tale?»

Snel sem si ga s prsta in ji ga pomolil. Pogledala ga je, prečitala notranji napis in se oveselila:

«E. B. 5. VIII. 1842. Ta je, ta je! Svoj prstan imam zopet, zopet imam svoj prstan! Odkod pa ga imate, Mr. Shatterhand?»

«Generalu se je snel, ko so mu na Helmersovini ob Llanu estakadu našteli petdeset palic.»

«To ni naključje, nikak slučaj!» se je oglasil Old Surehand. «Kdor tu ne vidi božjega prsta, je vekomaj izgubljen. Veroval in molil nisem že leta in leta, sedaj sem se vnovič navadil.»

«Je že dolgo tega?» sem dejal.

«Odkar mi je moj rednik Wallace povedal, kaj se je pripetilo v moji družini. Odtlej iščem svoje matere, njene brata in njene sestre.»

«A zakaj ste prišli sedaj sem gori?»

«K Wallaceu je prišlo zame pismo, ki me vabi za dvajsetšesti september na Devils-head. A živi duši naj ne bi črhnil o tem.»

«To pismo je bilo gotovo od tegale ‚general‘. V Llanu vas je spoznal in pozvedal po vas. Ugonobiti vas je hotel, zato vas je bržda pozval semkaj.»

«Tale ‚general‘? Kaj pa ima opraviti s temi zadevami?»

«Ta ‚general‘ je Dan Etters, ki ga vi zasledujete.»

«Dan Etters — —?! Za Kriščevo voljo, ali je res?»

«Je. To vam koj dokažem. Saj imate bister pogled kot zapadnjak. Poglejte mu v usta. Zevajo mu, da je kaj...»

Zdrobljencu sem posegel v usta in mu izvlekel umetno nebno pločo z dvema zoboma.

«To sta ponarejena zoba», sem rekel. «Ali vidite vrzeli?»

Kako je vse osupnilo! A nisem jim dal do besede:

«Plačilo za vašo izpreobrnitev je prišlo. Vam je ime Leon Bender in tu stoji vaša mati.»

Naslednjega prizora ni mogoče orisati. Gnetli so se okoli mene, pritiskali name, vpraševali brez kraja in konca. Zbežal sem od njih in ostal na samem, dokler nisem začul zateglega, pregroznega krika, ki me je pognal nazaj. Dan Etters se je bil osvestil in pretresljivo zatulil. Besedice ni bilo možno spregovoriti z njim, nič ni slišal. Kričal je in rjovel, vokal in javkal. To se ni dalo prenašati, umakniti se je bilo treba. Pomagati se mu ni dalo, skala je bila pretežka. Kar na mestu mu je bilo sojeno umreti, na pozorišču njegovega umora. Trdno je stisnil zobe in buljil vame z živalskimi, ne, živinskimi očmi.

«Dan Etters, ali me čujete?»

«Old Shatterhand! — Bodi preklet!»

Nekaj časa sem mu prigovarjal, naj moli z menoj, pa sem dobil same psovke in kletvine v odgovor. Utaborili smo se tako daleč od njega, da nam je njegovo zavijanje bilo v uho le kot tuljenje vetra iz daljave. Tam smo si pripovedovali ves ostali popoldan, zvečer in vso noč. O kom in o čem, si lahko misliš. Dovolj je bilo še zagonetek in vprašanj. Ali on, ki bi nam bil utegnili marsikaj pojasniti, je trdovratno molčal, namreč Dan Etters. Pod večer in ponoči smo ga nekajkrat posetili, pa se je le rogal in preklinjal. Niti z vodo se ni dal okrepčati: v obraz mi jo je pljunil. Potem je tulil, rulil, hudičeval še dobro dolgo, dokler ga ob zori nismo našli mrtvega. Kamenito grobljo smo nasuli čezenj. Ali se bo Bog usmilil njegove uboge duše? Morda — morda!

Pa še zaključek, prijazni čitatelj? Vem, ti bi si želel podrobneга izvestila o vsaki posamezni osebi. Toda jaz kanim napisati kedaj posebno knjigo o njih. Za zdaj te samo pomirim glede Tokbele. Njena blaznost je prešla v tiho otožnost, ki je ne ovira, udeleževati se vsega življenja v svoji okolici.

VSEBINA:

	Stran
Prvo poglavje. Pri Thickovi materi	5
Drugo „ Ob ‚drevesu sulice‘	38
Tretje „ Nepričakovano srečanje	57
Četrto „ Na Harbourovi farmi	78
Peto „ Skrivnostnik	113
Šesto „ Zamenjane vloge	144
Sedmo „ Gorostasni boj	186
Osmo „ V Medvedjem dolu	214
Deveto „ Wabblova smrt	264
Deseto „ Na ‚Vražji glavi‘	286